

עיר וקדיש מן שמיא נחית

זיג תשבת מפי זרעו

ספר תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק י'

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

עֲזָרִי מֵעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר תּוֹרַת הַזֹּהַר חֵלֶק י'

וְהוּא סֵפֶר הַזֹּהַר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלּוֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יְרוּץ הַקּוֹרֵא בּוֹ
מִנְקֵד וּמַחֲוֹלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' וִיחִי דף ריז עד זוהר פ' וִיחִי דף רמג

וּמִצּוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפְלַת הוֹדִיָּה
לְבוֹרֵא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֱלִיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלֶל – לְקִירוֹב הַגָּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכָךְ נִסִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"י

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעֵל הַזֹּהַר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֶשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות
ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד
תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים
צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי
תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכ"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"

**מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם**

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

**גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: 0527-651911**

אָמַר לוֹ, מַנִּין לָךְ? אָמַר לוֹ, הָרִי נִשְׁמָתִי
מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנִּי בְּכָל לַיְלָה, וְלֹא מֵאִירָה
לִי בַּחֲלוּם כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה בַּתְּחִלָּה. וְעוֹד, שְׂפָאֶשֶׁר
אֲנִי מִתְּפַלֵּל וּמַגִּיעַ לְשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, אֲנִי מִשְׁגִּיחַ
בְּצִלְמִי שֶׁבִּפְתָּל וְלֹא רוֹאֶה אוֹתוֹ, וְאִמְרָתִי, הוֹאִיל
וְהַצֵּלִם הָעֶבֶר וְלֹא נִרְאָה, שֶׁהָרִי הִכְרוֹז יוֹצֵא
וּמִכְרִיז, שְׂכָתוֹב (תהלים לט) אֵךְ בְּצִלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ –
כָּל זְמַן שֶׁצִּלָּם הָאָדָם לֹא יַעֲבֹר מִמֶּנּוּ, יִתְהַלֵּךְ אִישׁ
וְרוּחוֹ עוֹמֶדֶת בְּתוֹכוֹ. כְּשֶׁהָעֶבֶר צִלָּם הָאָדָם וְלֹא
נִרְאָה, אַז הוּא מַעֲבֵר מִהָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר לוֹ, וּמִכָּאן, שְׂכָתוֹב (איוב ח) כִּי צֵל יִמִּינוּ עָלַי
אֶרֶץ. אָמַר לוֹ, כָּל הַדְּבָרִים הֵלְלוּ שְׂאֲתָה
רוּצָה שְׂאֲנִי אַעֲשֶׂה, אֲבָל אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ, שְׂבָאוֹתוֹ
עוֹלָם תִּבְרַר אֶת מְקוֹמִי אֲצִלָּךְ כְּמוֹ שֶׁהִיָּתִי
בַּעוֹלָם הַזֶּה. בְּכֶה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ
שְׁלֹא תִפְרֹד מִמֶּנִּי כָּל הַיָּמִים הֵלְלוּ.

הֵלְכוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, מִצָּאֻהוּ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה. זָקָף עֵינָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאָה אֶת
רַבִּי יִצְחָק, וְרָאָה אֶת מִלְּאָךְ הַמּוֹת שָׂרָץ לִפְנָיו
וְרוֹקֵד לִפְנָיו. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַחֲזָ בְּיַד רַבִּי
יִצְחָק. אָמַר, גּוֹזְרִנִּי שְׁמִי שָׂרָגִיל לְהַכָּנִס – יִכָּנֵס,

ומי שלא רגיל להכנס – לא יכנס. נכנסו רבי יצחק ורבי יהודה, קשר את מלאך המות בחוץ. התבונן רבי שמעון, וראה שעד עכשו טרם הגיע זמן, שהרי עד שמנה שעות של היום היה זמן. הושיבו לפני רבי שמעון והיה מלמדו בתורה. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, שב על הפתח, ומה [ומי] שתראה אל תדבר עמו. אם ירצה להכנס לכאן, תשביע אותו שבועה שלא יכנס.

אמר רבי שמעון לרבי יצחק, ראית את דמות אביה היום או לא? שהרי שנינו, בשעה שאדם מסתלק מן העולם, אביו וקרוביו נמצאים שם, ורואה אותם ונודע להם, וכל אותם שיהיה מדורו עמם שבאותו עולם בדרגה אחת, כלם מתכנסים ונמצאים עמו, והולכים עם נשמתו עד המקום שתשרה במקומה. אמר, עד עכשו לא ראיתי.

סדר הלימוד ליום י כסלו [יום 69 בשנה]

בין כך קם רבי שמעון ואמר, רבון העולם, נודע רבי יצחק אצלנו, והוא מאותן שבע עינים של כאן. הרי אחזתי אותו ותן לי. יצא קול

וְאָמַר: כִּסָּא אֲדוֹנֵנוּ קָרְבָּה בְּכַנְפֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲרִי
הוּא שְׁלָךְ וְעַמֶּךָ יָבֵא בְּזִמְן שְׁתַּכְנֶס לְשֵׁרוֹת
בְּכִסְאָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי.

בֵּין כֶּךָ רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה מְסַתְּלָק מִלְּאָךְ
הַמּוֹת, וְאָמַר, אֵין גְּזֹר דִּין בְּמָקוֹם שְׁמַצוּי
רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנוֹ, תַּכְנֶס לְכָאן וְאַחֲזוּ בְּרַבִּי יִצְחָק, שֶׁהָרִי
רְאִיתִי בּוֹ שֶׁהוּא פּוֹחֵד. נִכְנֶס רַבִּי אֶלְעָזָר וְאַחֲזוּ
בּוֹ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִחֲזִיר פָּנָיו וְלָמַד תּוֹרָה.

נִרְדָּם רַבִּי יִצְחָק וְרָאָה אֶת אָבִיו. אָמַר לוֹ, בְּנִי,
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
שֶׁהָרִי בֵּין הָעֲלִים שֶׁל עֵץ הַחַיִּים שְׁבָגָן עֵדֶן נִתּוֹן
[אַתָּה יוֹשֵׁב] עֵץ גְּדוֹל וְחֲזָק בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהוּא
רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי, שֶׁהָרִי הוּא אוֹחֲזוֹ אוֹתָךְ
בְּעַנְפָיו. אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ בְּנִי.

אָמַר לוֹ, אָבִא, וּמָה אָנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה
יָמִים הָיוּ שֶׁכִּסּוּ אֶת חֲדָר מִשְׁכְּבָךְ, וְתִקְנוּ
לָךְ חִלּוֹנוֹת פְּתוּחִים לְהָאִיר לָךְ מֵאֲרֻבַּעַת צַדִּי
הָעוֹלָם, וְאָנִי רְאִיתִי מְקוֹמָךְ וְשִׁמְחָתִי, שְׂאֻמְרָתִי
אֲשֶׁרִי חִלְקָךְ בְּנִי, מִחוּץ לָזֶה שֶׁעַד עַכְשָׁיו לֹא זָכָה
בְּנֶךָ בַּתּוֹרָה.

וְהָרִי עָכָשׁוּ הָיוּ עֲתִידִים לָבֹא אֵלָיו שְׁנַיִם עָשָׂר
צְדִיקִים מֵהַחֲבָרִים, וְעַד שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים
הַתְּעוֹרָר קוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת: מִי הֵם הַחֲבָרִים
[הַשְּׂבִילִים] שְׁעוֹמְדִים כָּאֵן? הַתְּעַטְרוּ בַּשְּׂבִיל רַבִּי
שְׁמַעוֹן, בִּקְשָׁה בִקְשָׁה וְנִתְּנָה לוֹ.

וְלֹא זֶה לְבַדּוֹ, שֶׁהָרִי שְׂבָעִים מְקוֹמוֹת מִתְּעַטְרִים
כָּאֵן בַּשְּׂבִילוֹ, וּבְכָל מְקוֹם וּמְקוֹם פְּתוּחִים
פְּתָחִים לְשְׂבָעִים עוֹלָמוֹת, וְכָל עוֹלָם וְעוֹלָם
נִפְתָּח לְשְׂבָעִים רָצִים, וְכָל רֶץ וְרֶץ נִפְתָּח
לְשְׂבָעִים כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים, וּמִשָּׁם נִפְתָּחוּ דְרָכִים
לְעֵתִיק, נִסְתָּר הַכֹּל, לְרֹאוֹת בְּאוֹתָהּ נְעִימוֹת
עֲלִיוֹנָה שְׁמַאֲרָה וּמַהֲנָה לְכָל, כִּמּוֹ שְׁנֶאֱמַר (תהלים
139) לַחֲזוֹת בְּנֶעֱם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. מֶה זֶה
וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ? הֵינּוּ שְׁכָתוֹב (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי
נֶאֱמָן הוּא.

אָמַר לוֹ, אָבֹא, כִּמּוֹ זֶמֶן נִתְּנוּ לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה?
אָמַר לוֹ, אֵין רְשׁוֹת וְלֹא מוֹדִיעִים לְאָדָם,
אֲבָל בַּהֲלוּלָא הַגְּדוּלָּה שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן תְּהִיָּה
עוֹרֵךְ שְׁלַחָנוֹ, כִּמּוֹ שְׁנֶאֱמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת
צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלָמָה בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לוֹ אָמוּ בְיוֹם
חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׁמַחַת לְבָוֹ.

בֵּין כֶּן הִתְעוֹרַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָיָה צוֹחֵק וּפְנִיו
מְאִירִים. רָאָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהִסְתַּכַּל בְּפָנָיו.
אָמַר לוֹ, דְּבַר חֲדָשׁ שְׁמַעְתָּ? אָמַר לוֹ, וְדָאֵי. אָמַר
לוֹ. הִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן.

לְמַדְנֹו, מֵאוֹתוֹ יוֹם הָיָה רַבִּי יִצְחָק אוֹחוֹ אֶת בְּנוֹ
 בִּידוֹ וּמִלְמַד אוֹתוֹ תוֹרָה, וְלֹא הָיָה עוֹזֵב
 אוֹתוֹ. כְּשֶׁהָיָה נִכְנֵס לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוֹשִׁיב אֶת
 בְּנוֹ בַּחוּץ, וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָיָה קוֹרֵא
 לִפְנָיו, (ישעיה לח) ה' עֲשָׂה לִי עֲרֵבִנִי.

לְמַדְנֹו, בְּאוֹתוֹ יוֹם תִּקְיָף וּמִפְחִיד שֶׁל הָאָדָם,
 כְּשֶׁמִּגִּיעַ זְמַנוֹ לְהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם,
 אֲרֵבֶעַת צְדִידֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּדִין הַקָּשָׁה,
 וּמִתְעוֹרְרֵי דִינִים מֵאֲרֵבֶעַת צְדִידֵי הָעוֹלָם, וְאֲרֵבֶעַה
 קְשָׁרִים נִיִּצִים, וְקִטְטָה נִמְצָאת בֵּינֵיהֶם, וְרוֹצִים
 לְהַפְרִיד כָּל אֶחָד לְצִדּוֹ.

הַכְּרוֹז יוֹצֵא וּמַכְרִיז בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנִשְׁמַע
בְּמֵאתִים שְׁבָעִים עוֹלָמוֹת. אִם צָדִיק
הוּא – כָּל הָעוֹלָמוֹת שְׂמֵחִים כְּנִגְדּוֹ, וְאִם לֹא – אוֹי
לְאוֹתוֹ הָאִישׁ וְלַחֲלָקוֹ.

לְמַדְנֹו, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהַכְּרוֹז מַכְרִיז, אֲזִי יוֹצֵאת
 שְׁלֵהֶבֶת מִצַּד צָפוֹן, וְהוֹלֶכֶת וּבּוֹעֶרֶת

בְּנֵהר דִּינוּר, וְנִפְרֶדֶת לְאַרְבַּעַת צְדִדֵי הָעוֹלָם,
וְשׁוֹרֶפֶת אֶת נַשְׁמוֹת הָרָשָׁעִים. וְיוֹצֵאת אוֹתָהּ
שְׁלֵהֶבֶת וְעוֹלָה וְיִוְרֶדֶת בְּעוֹלָם, וְאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת
מְגִיעָה לְכִנְפֵי הַתְּרַנְגּוּל הַשָּׁחַר, וּמִכָּה בְּכִנְפֵּי
וְקוֹרָא בִּפְתַּח בֵּין הַשָּׁעָרִים.

פַּעַם רֵאשׁוּנָה קוֹרָא וְאוֹמֵר, (מלאכי ג) הִנֵּה הַיּוֹם בָּא
בְּעֵר כְּתַנּוּר וְגו'. פַּעַם שְׁנִיָּה קוֹרָא וְאוֹמֵר,
(עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבֹרֵא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם
מֶה שָׁחוּ. וְאוֹתָהּ שָׁעָה יוֹשֵׁב בֶּן אָדָם בְּמַעֲשָׂיו
שְׁמַעֲיָדִים לְפָנָיו, וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם. פַּעַם
שְׁלִישִׁית, כְּשֶׁרוֹצִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת נַשְׁמָתוֹ,
קוֹרָא הַתְּרַנְגּוּל וְאוֹמֵר, (ירמיה י) מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ
הַגּוֹיִם כִּי לָךְ יֵאָתֶה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תְּרַנְגּוּל שָׁחַר לָמָּה יוֹצֵא?
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מֶה שֶׁעָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, הַכֹּל רְמוּז בַּחֲכָמָה,
רַק שְׁבָנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים
קד) מֶה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלֵם בַּחֲכָמָה עֲשִׂיתָ
מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָךְ. וּמַשׁוּם שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּחֲכָמָה,
כָּלֵם רְמוּזִים בַּחֲכָמָה.

וְהַתְּרַנְגּוּל הַשָּׁחַר, שְׁנִינּוּ, אֵין דִּין שׁוֹרָה אֶלָּא
בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִינּוּ, וְשָׁחַר בָּא מִצֵּד

הדין. ולכן בחצות הלילה ממַש, כְּשִׁמְתֵּעוֹרֶרֶת רוח של צד צפון, שְׁלֵהֶבֶת אַחַת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול והוא קורא. וכל שֶׁפֶן בתרנגול שחר, שְׁמַתְכוֹן יותר מאחר.

אף כאן, בַּשָּׁעָה שְׁדִין האדם יתעורר, מתחיל וקורא לו, ואין מי שִׁיודֵעַ בְּזֵה, פָּרַט לְאוֹתוֹ איש שְׁשׁוֹכֵב. שְׁשִׁנִּינו, בַּשָּׁעָה שְׁהָאִישׁ שׁוֹכֵב וְהֵדִין שְׁרוֹי עָלָיו לְהוֹצִיא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, מִתּוֹסָפֶת בו רוח עֲלִיוֹנָה מֵה שְׁלֵא הָיָה בִּימָיו, וְכִיוֹן שְׁשׁוֹרָה עָלָיו וְנִדְבָקֶת בו, רוּאָה מֵה שְׁלֵא זָכָה בִּימָיו, מִשּׁוֹם שְׁהִתּוֹסָפָה בו אוֹתָהּ הָרוּחַ. וְכִשְׁמִתּוֹסָפֶת בו וְרוּאָה, אֲזִי יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם) תִּסְף רוּחָם יְגֻעוֹן וְאֵל עֲפָרִם יִשׁוּבוּן. אֲזִי כָתוֹב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. בַּחֲיֵיהֶם לֹא זֹכִים, בְּמִיתָתָם זֹכִים.

לְמִדָּנו, בַּשָּׁעָה שְׁאָדָם מֵת, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְרִאוֹת, וְרוּאָה אֶצְלוֹ קְרוֹבִיו וְחֻבְרִיו מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְנוֹדֵעַ לָהֶם, וְכֻלָּם חֻקּוֹקִים בְּדִמְיוֹתֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בַּעוֹלָם הַזֶּה. אִם צָדִיק אוֹתוֹ הָאִישׁ, כָּלָם שְׁמַחִים לְפָנָיו וּמְקַדִּימִים לוֹ שְׁלוֹם.

וְאִם אֵינוֹ צָדִיק, לֹא נֹדָעִים אֵלָיו. פָּרַט לְאוֹתָם
הָרָשָׁעִים שְׁטוּרְדִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם בְּגִיָּהֶנּוּ,
וְכָלֵם עֲצוּבִים וּפּוֹתְחִים בְּוִי וּמַסִּימִים בְּוִי, וּמְרִים
עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתָם כְּמוֹ גֵץ שְׁעוּלָה מֵהָאֵשׁ. אֵף כֹּף
הוּא פּוֹתֵחַ וִי.

לְמַדְנֹו, בַּשְּׁעָה שְׁיוּצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, הוֹלְכִים
כָּל קְרוֹבָיו וְחֻבְרָיו שְׁבָאוֹתוֹ עוֹלָם עִם
נִשְׁמָתוֹ, וּמֵרְאִים לוֹ מְקוֹם הָעֵדוּן וּמְקוֹם הָעֲנָשׁ.
אִם הוּא צָדִיק, רוֹאֶה אֶת מְקוֹמוֹ, וְעוֹלָה וְיוֹשֵׁב
וּמִתְעַדֵּן בְּעֵדוּן עֲלִיּוֹן שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם. וְאִם אֵינוֹ
צָדִיק, נִשְׁאַרְת אוֹתָהּ נִשְׁמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה עַד
שְׁנַטְמָן הַגּוֹף בְּקֶרֶקַע. כִּיּוֹן שְׁנַטְמָן, כְּמָה שׁוֹמְרֵי
הַחֻקִּים אוֹחֲזִים בּוֹ עַד שְׁמַגִּיעַ לְדוּמָ"ה,
וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ בְּמַדּוֹר שְׁלוֹ שֶׁל הַגִּיָּהֶנּוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הַנִּשְׁמָה
הוֹלֶכֶת מִהַבִּית לְקִבְרוֹ וּמִקִּבְרוֹ לַבֵּית,
וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו עַל הַגּוֹף, שְׁכָתוֹב (אִיּוֹב יד) אֵף
בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל. הוֹלֶכֶת
וְיוֹשֶׁבֶת בְּבֵיתוֹ, וְרוֹאֶה אֶת כָּלֵם עֲצוּבִים וְאַבְלִים.

לְמַדְנֹו, אַחֵר שִׁבְעָה יָמִים הַגּוֹף נִהְיָה כְּמוֹ
שְׁהִיָּה, וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמְקוֹמָהּ. נִכְנָסֶת

למַעַרְתַּת הַמַּכְפֵּלָה, רוֹאֶה מָה שְׂרוּאָה, וְנִכְנָסֶת
לְמָקוֹם שְׁנִכְנָסֶת, עַד שְׁמַגִּיעָה לְגֵן עֵדֶן, וּפּוֹגֶשֶׁת
אֶת הַכְּרוּבִים וּשְׁנִינֹת הַחֶרֶב שְׁבָגֵן עֵדֶן שְׁלֵמָטָה.
אִם צָדִיק הוּא שֶׁתִּכְנַס, נִכְנָסֶת.

שְׁנִינֹ, אַרְבָּעָה עֲמוּדִים זְמִינִים, וְדַמּוּת אַחַת שֶׁל
הַגּוֹף בִּידֵיהֶם, מַתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ בְּחִדּוּהָ
וְיוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתוֹ מְדוּרָה שֶׁל גֵּן עֵדֶן שְׁלֵמָטָה עַד זְמַן
שֶׁנִּגְזַר עָלֶיהָ, אַחֵר כֵּךְ הַכְּרוּז קוֹרֵא.

וְעַמּוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה גִּזְוִיִּם מְזִדְמֵן, וְאוֹתוֹ הָעַמּוּד
נִקְרָא מִכּוֹן הַר צִיּוֹן, שְׁכָתוֹב (ישעיה ד)
וּבָרָא ה' עַל כָּל מִכּוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָהּ עֲנָן
יוֹמָם וְעָשָׂן וְגו'. עוֹלָה בְּאוֹתוֹ הָעַמּוּד לִפְתָּח שֶׁל
צָדִק שְׁצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם בּוֹ.

אִם זָכָה לַעֲלוֹת יוֹתֵר – טוֹב חֵלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ לְהַדְבִּיק
בְּתוֹךְ הַגּוֹף שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְאִם לֹא זֹכָה לַעֲלוֹת
יוֹתֵר – כְּתוֹב (שם) וְהָיָה הַנֶּשֶׁאֶר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר
בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. וְאִם זָכָה לַעֲלוֹת יוֹתֵר
– צָדִיק הוּא, שְׁזוֹכָה לְכָבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ וּלְהַתְעַדָּן
בְּעֵדוֹן עַלְיוֹן שְׁלֵמַעְלָה מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם,
שְׁכָתוֹב (שם נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'. עַל ה' דּוֹקָא.
אֲשָׁרֵי חֵלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוֹכָה לַחֲסֵד הַזֶּה, שְׁכָתוֹב
(תהלים קח) כִּי גָדַל מֵעַל שָׁמַיִם חֲסִדָּךְ.

וכי על השמים הוא, והרי כתוב (שם נז) כי גדל עד שמים חסדך? אמר רבי יוסי, יש חסד ויש חסד, חסד עליון וחסד תחתון. חסד עליון הוא מעל השמים, וחסד תחתון הוא שכתוב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, ובאלה כתוב עד שמים.

למדנו, אמר רבי יצחק, כתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה הללויה. האם הידועה. הבנים מי הם? אמר רבי שמעון, הרי שנינו שיש שני בנים לקדוש ברוך הוא, אחד זכר ואחד נקבה. הזכר נתן אותו ליעקב, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל, וכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בת נתן לאברהם, שכתוב (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל. בת היתה לו לאברהם, ובכל שמה.

והאם רובצת עליהם, שמיניקה אותם, ועל זה כתוב לא תקח האם על הבנים. ושנינו, אל ירבה האדם חטאיו למטה, כדי שתסתלק האם מעל הבנים, וכתוב (ויקרא יח) אמך הוא לא תגלה ערותה. אוי למי שמגלה ערותה.

וכששבים בני העולם ומרבים בזכיות לפני הקדוש ברוך הוא, והאם שבה

וּמִכֶּסֶה עַל הַבָּנִים, אִזּוּ זֶה נִקְרָא תְּשׁוּבָה. מֶה זֶה
תְּשׁוּבָה? זֶה תְּשׁוּבָה שֶׁל הָאִם שֶׁשָּׁבָה בְּקִיּוּמָהּ,
וְאִזּוּ כָּתוּב אִם הַבָּנִים שָׁמְחָה. אִם הַבָּנִים וְדָאִי.
וְלִכֵּן לֹא יִפְטֹר הָאָדָם מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה עַד שֶׁמוֹלִיד
בֶּן וּבַת.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב (תהלים כז) לַחֲזוֹת
בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. תְּשׁוּקַת
הַצְּדִיקִים לִרְאוֹת אֶת זֶה, וְאַתָּה אָמַרְתָּ עַל ה'?
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל אֶחָד, מִשְׁמַע שֶׁכָּתוּב נַעַם
ה', שֶׁבָּא מִהֶעֱתִיק הַקָּדוֹשׁ לַשָּׁמַיִם הַזֶּה, וְתְּשׁוּקַת
הַצְּדִיקִים כֵּךְ הִיא וְדָאִי. וְכָתוּב עַל הַשָּׁמַיִם, אִזּוּ
תִּתְּעַנֵּג עַל ה'. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מִי שְׁזוּכָה. וְדָאִי
מַעֲטִים הֵם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּתוּב (שיר א) בְּנֵי אֲמִי
נָחְרוּ בִי שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת הַכֶּרְמִים. בְּנֵי
אֲמִי, כָּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ.
שֶׁכְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲרִיב בֵּיתוֹ
שְׁלֵמָטָה וּלְהַגְלוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים,
הָעֶבֶר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּפָנָיו אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת,
וְהַתְּרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, כָּכָתוּב (שמות ב) וַתִּתְּצַב אַחֲתוֹ
מִרְחָק. וְכִשְׁאֶרֶץ זֶה הַתְּרַחֲקָה מִשָּׁמַיִם שְׁלֵמָעָלָה,
הָאֶרֶץ הַזֹּאת שְׁלֵמָטָה נִחְרְבָה, וְיִשְׂרָאֵל הַתְּפֹזְרוּ בֵּין

הַעֲמִים. אָמְרָה כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל: מִי גֵרָם לִי אֶת זֶה
וּמִי עָשָׂה לִי אֶת זֶה? בְּנֵי אָמִי שֶׁנִּחְרוּ בִּי וְהִתְרַחֲקוּ
מִמֶּנִּי, בְּנֵי אָמִי וְדָאִי.

רַבִּי יוֹסִי הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חֲזִיָּא
בַּר רַב. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי
לְרַבִּי חֲזִיָּא, רְאִיתָ מָה שֶׁרְאִיתִי? אָמַר לוֹ, רְאִיתִי
גִּבּוֹר אֶחָד בִּנְהָר, וְצָפוֹר אַחַת עַל רֹאשׁוֹ, וְעָלָה בְּפִי
הַצָּפוֹר, וְאוֹכֶלֶת וְרוֹמָסֶת בְּרִגְלֶיהָ, וְאוֹתוֹ גִּבּוֹר
מֵרִים קוֹלוֹת וְצוֹנֶחַ, וְלֹא יִדְעֶתִי מָה אָמַר.

אָמַר, נִקְרַב אֵלָיו וְנִשְׁמַע. אָמַר, אֲנִי פוֹחֵד
לְהִתְקַרֵּב. אָמַר לוֹ, וְכִי בֶן אָדָם הוּא
בְּמָקוֹם זֶה? אָלָא רָמַז שֶׁל חֲכָמָה שֶׁרָמַז לָנוּ
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָרְבוּ אֵלָיו. שָׁמְעוּ שֶׁהָיָה
אוֹמֵר: כָּתָר, כָּתָר, שְׁנֵי בָנִים שְׂרוּיִים בַּחוּץ
[זְרוּקִים לְבַחוּץ]. לֹא נָח וְלֹא מְנוּחָה, עַד
שֶׁהַצָּפוֹר בִּפְתָח תַּפֵּל.

בְּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, זֶהוּ שֶׁשְּׁנִינוּ בְּנֵי אָמִי נִחְרוּ
בִּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּרַמִּי שָׁלִי לֹא
נִטְרָתִי. אָמַר, וְדָאִי הַגָּלוּת נִמְשָׁךְ, וְעַל זֶה
[שֶׁ]צָּפְרִי הַשָּׁמַיִם לֹא זָזוֹת עַד שֶׁשְּׁלֹטוֹן הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת יַעֲבֹר מֵהָעוֹלָם,

וּמַתִּי? עַד שִׁיגִיעַ הַיּוֹם שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְעוֹרֵר דִּינָיו בָּעוֹלָם, שִׁכְתוֹב (זכריה יד) וְהִיָּה יוֹם
אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהִיָּה אוֹמֵר:
שְׁלֵהֶבֶת הַדִּין הַגִּיעָה בְּדִינָיו. יֵצֵאָה שְׁלֵהֶבֶת
אֶחָת וְשִׁרְפָה אֶת אוֹתָהּ הַצָּפוֹר. אָמַר, וְדַאי כְּמוֹ
שִׁכְתוֹב (דניאל ז) וְנִתְּנָה לְשִׁרְפַת הָאֵשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לֹא הִגְלָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת יִשְׂרָאֵל אֲלָא בְּזִמָּן שֶׁלֹּא נִמְצְאָה
בִּינֵיהֶם אָמוּנָה, כְּשֶׁנִּמְנָעָה בִּינֵיהֶם הָאָמוּנָה,
כְּבִיכּוֹל, כֶּךָ נִמְצָא בְּכָל, שִׁכְתוֹב (ישעיה כח) וְכִפֹּר
בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מֵהוּ שִׁכְתוֹב בְּלַע הַמּוֹת
לְנֶצַח? אָמַר לוֹ, כְּשִׁיעוֹרֵר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת יְמִינוֹ, יִמְנַע מוֹת מֵהָעוֹלָם, וְלֹא
תִתְעוֹרֵר יָמִין זו אֲלָא כְּשִׁיתְעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּימִינוֹ
שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמָה זֶה? תוֹרָה שִׁכְתוֹב
בָּהּ (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. בְּאוֹתוֹ זִמָּן
(תהלים קיח) יְמִי ה' עֲשֵׂה חֵיל וְגו', לֹא אָמוּת כִּי
אֲחִיָּה וְאַסְפֹּר מַעֲשֵׂי יְהוָה.

לְמַדְנֵנוּ, אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְרַצָּה בּוֹ, וְהַכְרוֹז קוֹרָא עָלָיו

שְׁלֵשִׁים יָמִים בֵּין צַדִּיקִי גֵן הָעֵדֶן, כָּל הַצַּדִּיקִים
שְׂמֵחִים, כָּל הַצַּדִּיקִים בָּאִים וּמַעֲטָרִים מְקוֹמוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ הַצַּדִּיק עַד שְׂיָבֹא לְמִדֶּר אֶת דִּיּוּרוֹ בִּיְנִיָּהֶם.
וְאִם רָשָׁע הוּא, הַכְּרוֹז קוֹרֵא עָלָיו בְּגִיְהֵנָם שְׁלֵשִׁים
יוֹם [עָלָיו], וְכָל הָרָשָׁעִים כָּלָם עֲצוּבִים.

בְּכָל פּוֹתְחִים: וַי, שְׁהָרִי דִין חֲדָשׁ מִתְעוֹרֵר כְּעֵת
בְּגָלְלוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי. כִּמָּה שׁוֹמְרֵי הַחֹק
מְזַדְמָנִים כְּנִגְדּוֹ וּמִקְדִּימִים לוֹ: וַי, אוֹי לְרָשָׁע אוֹי
לְשָׂכְנוֹ. וְכָל־פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרָשָׁע רַע
כִּי גָמוּל יִדְּיו יַעֲשֶׂה לוֹ. מַה זֶה [טַעַם] גָּמוּל יִדְּיו?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְכָל־ל [לְהוֹצִיא] מִי שְׁזוֹנָה בִּידּוֹ
לְהוֹצִיא וּלְהַשְׁחִית זֶרְעוֹ לְרִיק.

שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמוֹצִיא זֶרְעוֹ לְרִיק נִקְרָא
רַע, וְלֹא רוֹאֶה פָּנָי שְׂכִינָה, שְׁכָתוֹב (תהלים
ה) כִּי לֹא אֵל חִפֵּץ רָשָׁע אֲתָה לֹא יִגְרָךְ רַע, וְכָתוֹב
(בראשית לב) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יִהוּדָה רַע. אֵף כָּאן, אוֹי
לְרָשָׁע רַע – אוֹי לְאוֹתוֹ רָשָׁע שֶׁהוּא רַע, שֶׁעָשָׂה
עֲצָמוֹ רַע, כִּי גָמוּל יִדְּיו יַעֲשֶׂה לוֹ – לְכָל־ל מִי
שְׁזוֹנָה בִּידּוֹ לְהוֹצִיא וּלְהַשְׁחִית זֶרְעוֹ לְרִיק, וּלְזֶה
טוֹרְדִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר מִכָּל־ם.

בֹּא תִרְאֶה, שְׁהָרִי כָתוֹב אוֹי לְרָשָׁע [רַע]. כִּיּוֹן
שְׁכָתוֹב אוֹי לְרָשָׁע, לָמָּה רַע? אֵלָּא כְּמוֹ

שְׁאִמְרָנוּ, שְׁעֲשֵׂה עֲצָמוֹ רָע, וְכָתוּב לֹא יִגְרֹף רָע,
וְכָלֶם עוֹלִים וְזֶה לֹא עוֹלָה.

וְאִם תֹּאמַר, שְׁאֵר רְשָׁעִים שֶׁהֲרִגוּ בְּנֵי אָדָם? בֹּא
רְאֵה, כָּלֶם עוֹלִים וְהוּא לֹא עוֹלָה. מָה
הַטַּעַם? הֵם הֲרִגוּ בְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים, וְזֶה הֲרִג בְּנֵיו
מִמֶּשׁ, שֶׁפֶךְ דָּמִים רַבִּים.

בֹּא רְאֵה, בְּשֶׁאֵר רְשָׁעֵי הָעוֹלָם לֹא כָתוּב וַיִּרַע
בְּעֵינֵי ה', וְכֵאן כָּתוּב וַיִּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר
עָשָׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּתוּב וְשַׁחַת אֶרֶץ.
שְׁנֵינֵנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לָךְ חֲטָא בְּעוֹלָם
שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּבָה פָּרֹט לָזֶה, וְאֵין לָךְ
רְשָׁע שֶׁלֹּא רוֹאֶה פָּנָיו שֶׁכִּינָה פָּרֹט לָזֶה, שֶׁכָּתוּב לֹא
יִגְרֹף רָע, כָּלִיל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבֹּא, עָלִיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס)
וְעִמָּךְ כָּלֶם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. מָה זֶה
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאֶרְצוֹת הַחַיִּים.

וַיַּחֲיֵי יַעֲקֹב, בְּתוֹכָם. לָכֵן צָרִיךְ לְאָדָם שֶׁלֹּא לַעֲרֹב
צָלָם שֶׁלוֹ בְּצָלָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁזֶה קְדוּשׁ וְזֶה טָמֵא.

בֹּא רְאֵה מָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת, שֶׁיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּמְצָא אָדָם מֵת, הוּא

מִטָּמֵא אֶת כָּל הַגּוֹף, וְהַבֵּית טָמֵא. וְגוֹף שֶׁל עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לֹא מִטָּמֵא מִשְׁהוּ אַחֵר, וְגוֹפוֹ
[וּבֵיתוֹ] לֹא טָמֵא כִּשְׁהוּא מֵת. מָה הַטַּעַם?

יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַה שֶׁהוּא מֵת, כָּל הַקְּדָשׁוֹת שֶׁל
רַבּוֹנוֹ עוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ, וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ
הַצֵּלָם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְעוֹבֶרֶת מִמֶּנּוּ רוּחַ הַקְּדָשָׁה
הַזֶּה, נִשְׁאָר הַגּוֹף טָמֵא.

אַבְלָ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה
לֹא כֵן, שֶׁבְּחֵייו טָמֵא בְּכָל הַצָּדִים, צִלְמוֹ
טָמֵא וְרוּחוֹ טָמֵאָה, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַטְּמָאוֹת הִלָּלוּ
שְׁרוּיֹת בְּתוֹכוֹ, אֲסוּר לִקְרֹב אֵלָיו. כִּיּוֹן שֶׁמֵּת,
יוֹצְאוֹת כָּל הַטְּמָאוֹת הִלָּלוּ, וְנִשְׁאָר גּוֹף בְּלִי
טְמָאָה לְטָמֵא.

וְאִתָּה עַל גֵּב שְׁגוּפָם טָמֵא, בֵּין בְּחַיֵּיהֶם וּבֵין
בְּמִיתָתָם, אַבְל בְּחַיֵּיהֶם שֶׁכָּל אוֹתָן
הַטְּמָאוֹת שֶׁנִּמְצְאוֹת אֶצְלָהֶם, יֵשׁ לָהֶם כַּח לְטָמֵא
אַחֲרִים. וּבְמִיתָתָם, כִּאֲשֶׁר יוֹצְאוֹת כָּל אוֹתָן
הַטְּמָאוֹת מֵהֶם, לֹא יְכוּלִים לְטָמֵא, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל
יְכוּל לְטָמֵא אַחֲרִים, כִּי כָּל הַקְּדָשׁוֹת יוֹצְאוֹת
מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹרָה עָלָיו צֵד הָאֲחֵר.

בֵּא רְאֵה, הַצֵּלָם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּשְׁהוּלָךְ אָדָם
וּמִתְגַּדֵּל וְנִעֲשִׂית מִהַפְּרָצוּף הַזֶּה הַדְּמוּת

שְׁלוֹ, נַעֲשֶׂה צֶלֶם אַחֵר, וּמִתְחַבְּרִים כְּאַחַד, וְזֶה
נוֹטֵל אֶת זֶה. בַּשָּׁעָה שֶׁנִּמְצָאִים שְׁנֵי צִלְמִים שְׁמוֹר
הוּא הָאָדָם, וְגוֹפּוֹ בְּקִיּוֹם, וְרוּחַ שְׁרוּיָה בְּתוֹכוֹ.
בַּשָּׁעָה שֶׁקָּרְבִּים יָמִיו, הֵם עוֹבְרִים מִמֶּנּוּ, וְזֶה
עוֹלָה לָזֶה, וְנִשְׁאָר אָדָם בְּלִי שְׁמִירָה, אֵז (שיר ב) עַד
שִׁיפוּחַ הַיּוֹם וְנִסּוֹ הַצִּלְלִים, שְׁנִיִּים.

בא רֵאָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בְּעוֹלָם, כְּשֶׁהַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין לָדוֹן אֶת
הָעוֹלָם, צָרִיךְ אָדָם לְעוֹרֵר [בְּדִין] תְּשׁוּבָה
שִׁישׁוּב מִהֶרְשַׁע [מִחֻטְאִיו], שֶׁהָרִי אוֹתוֹ יוֹם
נִכְתָּבִים פְּתָקִים, וְכֻלָּם נִמְצָאִים בְּתֵיק כְּתוּבִים.
אִם זָכָה אָדָם שִׁישׁוּב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, קוֹרְעִים אֶת
הַפְּתָקִים שֶׁעָלָיו.

אחר כִּךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לִפְנֵי הָאָדָם
אֶת יוֹם הַכְּפוּרִים, יוֹם הַתְּשׁוּבָה. אִם שָׁב
מִחֻטְאָיו – טוֹב. אִם לֹא – מִצְוָה הַמֶּלֶךְ לַחֲתֹם
פְּתָקִים. אוֹי כִּי הַתְּשׁוּבָה רוּצָה לְהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ.

אם זָכָה בַּתְּשׁוּבָה וְלֹא שָׁלְמָה כְּרָאוּי – תּוֹלִים
לוֹ עַד אוֹתוֹ יוֹם אַחֲרוֹן שֶׁל עֲצָרַת, שֶׁהוּא
שְׁמִינִי לַחֲג. אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלְמָה לִפְנֵי
רַבּוֹנוֹ – נִקְרָעִים. וְאִם לֹא זֹכָה – אוֹתָם פְּתָקִים

יוצאים מבית המלך ונמסרים בידי מלאך הדין, והדין נעשה, ופתקים יותר לא חוזרים עוד לבית המלך.

אז מעברים הצלמים ממנו ולא נמצאים עמו. כיון שעברו ממנו, הרי ודאי שענש המלך יעבר עליו ויטעם מכוס המות. ובאותו לילה של חג האחרון, המלאכים המענישים מזמנים, ונוטלים את הפתקים. ואחר שנטלו אותם, מעברים הצלמים, ולא נמצאים [ואם נמצאים פגומים, יעבר עליו מחלות וכו'] בהם ידים. ואם נמצאים בהם ידים – דין גרוע, או יעבר עליו דין של מחלות רעות בפגם שלהם, והרי בארנו את זה.

ובספרי הקדמונים אומרים יותר, כשהראש נגרע וימצא הגוף – בנו או אשתו ימצאו, והוא יסתלק. וזה מדבר כשלא חזר כל אותו זמן בתשובה. אבל אם חזר, טעם המות יטעם ויתרפא.

ואם הגוף לא נראה וימצא הראש – הם מסתלקים והוא מתקים, וזה מדבר כשכנו הקטן ברשותו. ואם ידיו פגומים, מעשה ידיו

פגומים, רגליו – מחלות רודפות אותו. בורח
הצ'לם וחוזר, בורח וחוזר, עליו כתוב (דברים כח)
בבקר תאמר מי יתן ערב. וזה כשהלבנה מאירה
והלילה מתקן באור.

אבל צדיקים חסידים, כל יום ויום מסתכלים
בלבם כאלו אותו יום מסתלקים
מהעולם, ועושים תשובה שלמה לפני רבונם,
ולא יצטרכו לדבר אחר. אשרי חלקם בעולם
הזה ובעולם הבא.

בא ראה, כל הנקרא בשמי – כמה עליונים
מעשי המלך הקדוש, שהרי באותם מעשים
[בריות] שהוא עושה למטה, קושר אותם
בדברים עליונים שלמעלה, וכשנוטלים אותם
למטה ועושים בהם מעשה, מתעורר אותו
מעשה שלמעלה שקשור בו, כגון אזוב ועץ ארז,
והרי בארנו הדברים.

ויש מהם שאחוזים בשם הקדוש, כמו לולב,
ואתרוג, הדס, וערבה, שכלם אחוזים בשם
הקדוש למעלה. ועל כך שנינו, לאחז אותם
ולעשות בהם מעשה כדי לעורר חדוה אותו
שאוחז בו. ועל זה שנינו, בדברים ומעשה צריך
להראות דבר כדי לעורר דבר אחר.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי [בְּרֵאֲתִיו]
 – לְעוֹרֵר כְּבוֹדִי. בְּרֵאֲתִיו – לִיחַד לִי. יִצְרֵתִיו
 – לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֵׂה [כַּח]. אֵף עֲשִׂיתִיו – לְעוֹרֵר
 בּוֹ כַח שְׁלִמְעָלָה.

דְּבַר אַחֵר כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי – הֵינוּ שְׁכָתוֹב (ויקרא
 כג) פָּרִי עֵץ הָדָר. וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאֲתִיו – הֵינוּ
 כַּפֶּת תְּמָרִים. יִצְרֵתִיו – הֵינוּ וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת. אֵף
 עֲשִׂיתִיו – הֵינוּ וְעֶרְבֵי נָחַל.

וְתִקּוֹן שֶׁל זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוֹב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם
 הָרֵאשׁוֹן, דּוֹקָא שֶׁהוּא חֲמִישִׁי עַל עָשׂוֹר.
 אֲבָל בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן, אוֹתוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן מִי הוּא?
 אֵלָּא יוֹם שִׁיִּצָּא רֵאשׁוֹן לְנִסְעַ [לְכָל] בְּמַעֲיָנוֹ שֶׁל
 מִים נוֹבְעִים, וְאֵנוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיכוֹ לְעוֹלָם.

מִיִּשְׁלַל לְמֶלֶךְ שֶׁקָּשָׁר בְּנֵי אָדָם בְּמֶאֶסֶר. בָּאָה אִמּוֹ
 הַגְּבִירָה וְהוֹצִיָּאָה אוֹתָם לַחֲרוּת, וְהִמְלִיךְ
 מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹדָהּ וְנָתַן אוֹתָם בִּידֶיהָ. מִצָּאָה
 אוֹתָם רַעֲבִים וְצִמְאִים. אָמְרָה, הֲרִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם
 לַחֲרוּת, תָּבִיא לָהֶם אֶכֶל וּמִשְׁקָה.

כִּי יוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה מוֹצִיא אֶת כָּלָם לַחֲרוּת,
 וְאֵנוּ רַעֲבִים לְמִזוֹן וְצִמְאִים לְשִׁתִּיה. הִיא
 מַעֲטָרֶת אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעִטְרוֹתָיו. בְּיוֹם הַזֶּה יִדְעֵנוּ

שָׁמַיִם נוֹבְעִים שׁוֹרִים עֲמָה, שׁוֹאֲלִים לְשִׁתּוֹת
לְמִי שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְעַל כֵּךְ קוֹרְאִים לוֹ
בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן.

זֶה בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה, וְהוּא יָפָה. אֲבָל בַּיּוֹם הַזֶּה,
לְאַבְרָהָם שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל, אִם בְּעֲנַנֵי
כְבוֹד הוּא הָרֵאשִׁית אוֹ בְּמִים הוּא הָרֵאשִׁית,
שֶׁאַבְרָהָם הִתְחִיל לְחַפֵּר בּוֹרוֹת מִיָּם.

פָּרִי עֵץ הָדָר – זֶה בְּאֵר שֶׁל יִצְחָק, שֶׁיִּצְחָק הִדָּר
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרָא לוֹ עֵץ הָדָר.
פָּרִי שֶׁל עֵץ הַהָדָר הַזֶּה יָדוּעַ. כִּפְתַּת תְּמָרִים –
שֶׁכָּתוּב (תהלים צב) צִדִּיק כִּתְמוֹר יִפְרַח, וְלֹא נִמְצָא
בִּינֵיהֶם פְּרוּד. וְלִכֵּן לֹא כָתוּב וְכִפְתַּת, אֶלָּא כִּפְתַּת,
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עוֹלָה זֶה בְּלִי זֶה. וּבְזֶה מִתְמַלֵּאת
הַבְּאֵר הַזֹּאת, מִבְּאֵר מִים עֲלִיוֹנִים שְׁנוּבְעִים.
הֵהוּא מִתְמַלֵּא בַּתְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ מִתְמַלֵּאת הַבְּאֵר
עַד שְׁנוּבְעַת לְכָל.

וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת – זֶה עֲנָף שֶׁל אֵילָן הַגָּדוֹל
שֶׁהִתְחַזַּק וְנִשְׁרַשׁ בְּשִׁרְשׁוֹ, נִעֲשֶׂה אֵילָן
עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל, שֶׁאַחֲזוּ בְּכָל הַצְּדָדִים שָׁלוֹ, עֲנָף
שֶׁהוּא עֵץ עֵבֶת, עֵץ שֶׁאַחֲזוּ אֶת הָעֵבוֹת, שֶׁהָרִי
מִזֶּה נוֹטֵל יְסוֹד הָעוֹלָם וּמִתְמַלֵּא כְּדִי לְהָרִיק
בְּבֹאֵר, זֶהוּ עוֹלָם אֶרֶץ הַהִשְׁקָאָה.

וְעַרְבֵי נַחַל – שְׁנַיִם הֵם, שְׁנֵי נַחְלֵי מַיִם מִתְכַּנְּסִים
 לְתוֹכָם לְהָרִיק לַצִּדִּיק. דָּבָר אַחֵר וְעַרְבֵי
 נַחַל – אֵלֶּה הֵם גְּבוּרוֹת שְׁאַחוּזוֹת בִּיצְחָק,
 שְׂבָאִים מַצֵּד אוֹתוֹ נַחַל עֲלִיּוֹן וְלֹא מַצֵּד הָאֵב. לָכֵן
 הַכֹּל נָאֶה, וְלֹא מִבֶּשֶׁם לַפְּרוֹת, וְלֹא עוֹשֶׂה פְּרוֹת.
 וְעַרְבֵי נַחַל – שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁהַגּוֹף עוֹמֵד עֲלֵיהֶם.
 אֲבָל וְעַרְבֵי נַחַל וְדַאי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאֵלֶּה הֵם
 כָּלֵם לְרוֹקֵן מַיִם לַבָּאֵר.

השלמה מההשמטות (סימן ג"ן)

מֵהוּ פְּרִי עֵץ הָדָר? עֵץ הָאֲתָרוּג. וּמֵהוּ הָדָר? הָדָר
 עַל הַכֹּל, וְהֵינּוּ הָדָר שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים,
 שְׂכָתוֹב בּוֹ מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שְׁחַר. וְהֵינּוּ עַל
 שֵׁם נִקְבָּה, וְעַל שְׁמָהּ נִלְקָחָה נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאִי
 אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמֵה
 הַטַּעַם נִקְרָאת נִקְבָּה? עַל שֵׁם שֶׁנִּקְבְּיָהּ רַחֲבִים,
 וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִּים יְתִירִים עַל הָאִישׁ, וּמֵה הֵם
 הַנִּקְבִּים: שְׂדִים וְרָחִם וּבֵית קְבוּל הַיּוֹלֵד.

וּמֵה שְׂאֲמָרוֹ, שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא הָדָר לְכָל
 סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ – כֵּן. שְׂאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל
 הַסִּפְרִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים. וּמֵהוּ
 קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים? אֵלֶּה קֹדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקֹדָשִׁים.

ומה הם קדושים? אלו שִׁכְנְגַד שֵׁשׁ קְצוֹת
שְׁבָאָדָם, וְקֹדֶשׁ יִהְיֶה לָהֶם קֹדֶשׁ לְכָלָם.

ומהוּ קֹדֶשׁ? זֶה אֶתְרוּג, שֶׁהוּא הָדָר לְכָל. וְלָמָּה
נִקְרָא שְׁמוֹ הָדָר? אֵל תִּקְרִי הָדָר אֲלֵא ה'
דָּר, זֶה אֶתְרוּג שֶׁהוּא נִפְרָד מֵאֲגָד הַלּוּלָב, וְאֵין
מִצּוֹת לּוּלָב קִימָת אֲלֵא בּוֹ, וְהוּא גַם כֵּן אֲגוּד עִם
הַכֹּל, שְׁעַם כָּל אֶחָד הוּא, וְעַם כָּלָם יַחַד הוּא.

ומהוּ הַלּוּלָב? כְּנֻגַּד חוּט הַשְּׁדָרָה. וְעֲנֵף עֵץ עֲבַת
– שְׁעֲנָפִיו חוֹפִים אֶת רֶבּוֹ, וְאִם אֵין עֲנָפִיו
חוֹפִים אֶת רֶבּוֹ – אֵינוֹ כָּלוּם. מִפְּנֵי מָה? מִשָּׁל
לְאָדָם שֶׁבְּזִרְעוֹתָיו יִגָּן עַל רֹאשׁוֹ, הֲרִי זִרְעוֹתָיו
שָׁנִים וְרֹאשׁוֹ שְׁלֹשָׁה, וְהֵינּוּ עֲנָף לְשִׁמְאֹל, עֲבַת
לִימִין, וְנִמְצָא עֵץ בְּאֻמָּצֵע. וְלָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ עֵץ?
שֶׁהוּא שָׂרֵשׁ הָאֵילָן.

ומה זֶה עֲרֵבִי נָחַל? שׁוּקֵי הָאָדָם שֶׁהֵם שְׁתִּים.
ומהוּ לְשׁוֹן שֶׁל עֲרֵבִי נָחַל? מִשּׁוֹם שֶׁגְּדוּל
שְׁבָבָהּ הוּא לְמַעְרָב, וּמִשָּׁם יוֹנֵק כָּחוֹ, וְשֶׁל צָפוֹן
הוּא קָטָן מִמֶּנּוּ מִהַלָּךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא
בְּרוּחַ צְפוֹנִית מִעֲרֵבִית, וּבּוֹ פּוֹעֵל וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ,
וְהֵם שְׁנֵיהֶם עֲצִים. דָּבָר אַחֵר עֲרֵבִי – שְׁפַעֲמִים
מִעֲרֵבִים פְּעֻלָּתָם זֶה עִם זֶה. מָה זֶה עֲרֵבִי נָחַל?

נחל הוא על שם המקום שהם קבועים בו ששמו
נחל, כמו שכתוב כל הנחלים הלכים אל הים.

מהו ים? הרי אומר זה אתרוג. ומנין לנו שכל
מדה ומדה מאלו השבעה נקראת נחל?
שנאמר וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל
אלא נחלי אל. ועוד שם, מה לב, הדר פרי
הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר,
ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו
גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט
השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה
כתוב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה
שלשים ושתים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב
מהן צורה שומרת, שנאמר לשמר את דרך עץ

החיים: (ע"כ מההשמטות)

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ
הדר – זה אברהם. כפת תמרים – זה יצחק.
וענף עץ עבת – זה יעקב. וערבי נחל – אלה הן
שתי הדרגות שאמרנו.

ומי ששונה זה, משום שעץ עבת זה יעקב,
שאוחד את כל החלקים, ודאי זה יעקב.
אבל הרי בארנו, פרי עץ הדר – זו באר יצחק, זו

גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה. כַּפֹּת תְּמָרִים – כַּפֹּת חֲסֵר, קָשֶׁר
שֶׁנֶּקֶד שָׁר בַּבָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ג) כְּפוֹתִים
בְּסִרְבְּלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁאֵלֶּה לֹא עוֹלִים זֶה בְּלִי זֶה.
וְעֵנָף עֵץ עֶבֶת, עֵנָף הוּא עֲלִיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה עֵץ עֲבוֹת
וְאוֹחֲזוֹ לְכָל צֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. עֲרֵבִי נָחַל – זֶה
יִצְחָק, בְּכָל הַצָּדִידִים שֶׁאֲחוּזִים בְּצֵד הַנָּחַל וְלֹא
בְּצֵד הָאֵב. שֶׁשֶּׁנִּינוּ, אֵף עַל גֵּב שֶׁבִּנְחַל הַזֶּה לֹא
נִמְצָא דִין, מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ דִּינִים.

וְרַב הַמְּנוּנָא הִזְקֵן פֶּרֶשׁ, וְעֲרֵבִי נָחַל – אֵלּוּ שְׁנֵי
הָעֲמוּדִים שֶׁאֲמָרְנוּ שִׁיּוּצָאִים מֵהֶם מִים,
וַיִּפֶּה. אָבֵל בֹּא רֵאֶה, הָרִי רֵאִינוּ שֶׁשְׁתֵּי דְרָגוֹת
אֵלֶּה שְׁעוֹמְדוֹת עַל דְּרָגָה שֶׁל צָדִיק, פְּרִי וְכִנּוּס
גָּדוֹל [הַבְּרָכוֹת] יוּצָאִים מֵהֶם, וְעֲרֵבִי נָחַל לֹא
יוּצָאִים מֵהֶם לֹא פְרִי וְלֹא טַעַם וְלֹא רִיחַ, וְהָרִי
בְּאֲרָנוּ, וְהַכֹּל יִפֶּה.

וְעַל כֵּן אֶתְרוּג בְּשִׁמְאֵל, כְּנֶגֶד הַלֵּב. לוֹלֵב
בְּיָמִין. כַּפֹּת בְּכָל, וְקָשׁוּר בְּכָל, שֶׁהָרִי
צָדִיק כְּפוֹת הוּא בְּכָל הַצָּדִידִים וְקָשׁוּר בְּכָל, וְזֶהוּ
קָשֶׁר הָאֱמוּנָה.

וַיִּפֶּה אָמַר בְּסִפְר הָאֲגָדָה שֶׁכָּל אֵלֶּה הֵם אוֹרְחִים
שֶׁמִּזְמִינִים הָעָם הַקָּדוֹשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה,

שְׁעָרִיכִים לְמָצָא אוֹתָם, כִּיּוֹן שֶׁהֲזִמִּין אוֹתָם,
 וּבָהֶם מִבְקֵשׁ אָדָם בִּקְשָׁתוֹ לְמַלְךְ. אֲשֶׁרֵיהֶם
 יִשְׂרָאֵל שְׂיֻדְעִים דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְיֻדְעִים
 דְּרָכֵי הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, לְזָכוֹת בָּהֶם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בְּיוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּסִימָנִים רְשׁוּמִים
 מִתּוֹךְ הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם נִצְחוּ בַּדִּין,
 וּמָהֶם הַסִּימָנִים? סִימָנֵי הָאֱמוּנָה, חוֹתֶם הַמֶּלֶךְ
 הָעֲלִיוֹן. לְשָׁנֵי בְנֵי אָדָם שֶׁנִּכְנְסוּ לְבְנֵי הַמֶּלֶךְ לְדִין,
 וּבְעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים מִי מֵהֶם נִצָּח. יֵצֵא לְגִיּוֹן אַחַד
 מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ מִי נִצָּח? אָמַר לָהֶם,
 מִי שִׁיּוֹצֵא וּבִידּוֹ סִימָנֵי הַמֶּלֶךְ, הוּא שֶׁנִּצָּח.

כָּךְ כָּל הָעוֹלָם נִכְנָסִים לְדִין לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן,
 וְהוּא דֵּן אוֹתָם מִיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיּוֹם
 הַכַּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ עָשָׂרָה יוֹם לַחֹדֶשׁ, וּבֵין כָּךְ
 נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל כָּלָם צְדִיקִים בְּתִשְׁבּוּבָה, טוֹרְחִים
 בִּסְכָּה וְלוֹלֵב וְאֶתְרוּג, וְלֹא יוֹדְעִים מִי נִצָּח בַּדִּין.
 הַמֵּלָאכִים הָעֲלִיוֹנִים שׁוֹאֲלִים, מִי נִצָּח בַּדִּין?
 אוֹמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶּה שְׁמוֹצִיאִים
 בִּידֵיהֶם אֶת הַסִּימָנִים שְׁלִי, הֵם נִצְחוּ בַּדִּין.

בְּיוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּרֶשֶׁם הַמֶּלֶךְ,
 בְּתִשְׁבּוּחוֹת הַהִלָּל, נִכְנָסִים לִסְכָּה, אֶתְרוּג

בְּשִׁמְאֵל, לֹוֹלֵב בְּיָמִין. כָּלֶם רוֹאִים שִׁישְׂרָאֵל
 רְשׁוּמִים בְּרְשׁוּמֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, פּוֹתְחִים
 וְאוֹמְרִים, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שָׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי
 הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

עַד כָּאֵן חֲדוֹת הַכֹּל, חֲדוֹת הָאוֹרְחִים, וְאֶפְלוּ
 אֲמוֹת הָעוֹלָם שְׂמֵחִים בַּחֲדוּהָ וּמִתְבָּרְכִים
 מִמֶּנָּה, וְלִכֵּן מִקְרִיבִים בְּכָל יוֹם עֲלֵיהֶם לְהַטִּיל
 עֲלֵיהֶם שְׁלוֹם, וְיִתְבָּרְכוּ מֵאַתָּנוּ. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה יוֹם
 אֶחָד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁשֶּׁמַּח בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל,
 שְׁכָתוֹב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֹרֶת תִּהְיֶה לָכֶם.
 שֶׁהָרִי יוֹם זֶה מִן הַמֶּלֶךְ בְּלִבְדּוֹ חֲדוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל.
 מָשַׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהַזְמִין אוֹרְחִים וְכו'.

סדר הלימוד ליום יא כסלו [יום 70 בשנה]

רַבִּי שִׁמְעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, אֲנִי חֲבֻצֶלֶת הַשָּׁרוֹן
 שׁוֹשְׁנַת הָעֵמָקִים. כִּמָּה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת
 יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְשַׁבַּח אוֹתָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּח אוֹתוֹ תָּמִיד.
 וְכִמָּה מְשַׁבָּחִים וּמְזַמְרִים מְזַמִּינָה תָּמִיד לְקָדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי חֲלָקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁאֲחוּזִים בּוֹ
 בְּגוּרֵל הַחֲלָק הַקָּדוֹשׁ, כִּכְתוּב (דברים לב) כִּי חֲלָק ה'
 עִמּוֹ וְגו'. אֲנִי חֲבֻצֶלֶת הַשָּׁרוֹן – זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,

שְׁעוּמָדָת בִּיפִי שֶׁל נוֹי בְּגֵן עֵדֶן. הַשָּׂרוּן – שְׁהִיא
שָׂרָה וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן.

דְּבַר אַחֵר, אֲנִי חִבְּצָלַת הַשָּׂרוּן – שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת
מִשְׁקָה מִהַשְׁקִית הַנַּחֲל הָעֵמֶק, מְקוֹר
הַנַּחֲלִים, כִּנְאָמֵר וְהָיָה הַשָּׂרֵב לְאַגָּם. [נ"א (ישעיה לג)
וְהָיָה הַשָּׂרוּן כְּעֶרְבָה] שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים –
שְׁעוּמָדָת בְּעֵמֶק הַכֹּל. מִי הֵם הָעֵמֶקִים? כְּמוֹ
שִׁנְאָמֵר (תהלים קל) מִמַּעַמְקִים קָרְאֲתִיךָ ה'. חִבְּצָלַת
הַשָּׂרוּן. חִבְּצָלַת – מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁל הַשְׁקָאָת
הַנַּחֲלִים שִׁיּוּצָאִים וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעֵמֶקִים – שׁוֹשְׁנָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֵמֶק
הַכֹּל, נִסְתָּר מִכָּל הַצְדָּדִים.

בֹּא רֵאָה, בַּתְּחִלָּה יִרְקָה כְּחִבְּצָלַת, שֶׁהָעֲלִים שָׁלָה
יִרְקִים, אַחֵר כֶּךָ שׁוֹשְׁנָה אֲדָמָה בְּגוֹנִים
לְבָנִים. שׁוֹשְׁנָה בְּשִׁשָּׁה עָלִים. שׁוֹשְׁנַת –
שִׁמְשִׁתָּנִּית מִגּוֹן לְגוֹן וּמִשְׁנָה אֶת גּוֹנֶיהָ.

שׁוֹשְׁנַת – בַּתְּחִלָּה חִבְּצָלַת. בְּזִמָּן שְׂרוּצָה
לְהִזְדוּג בַּמֶּלֶךְ נִקְרָאת חִבְּצָלַת, אַחֵר
שֶׁנִּדְבָּקָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת הִיא נִקְרָאת
שׁוֹשְׁנַת, מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב (שיר ה) שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים.
שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים – שְׁהִיא מִשְׁנָה אֶת גּוֹנֶיהָ

לפַעַמִּים לְטוֹב וּלְפַעַמִּים לְרַע, לְפַעַמִּים לְרַחֲמִים
וּלְפַעַמִּים לְדִין.

וְהִירָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכֹל וְכִי תֵאָוָה
הוּא לְעֵינַיִם (בראשית ב). בֹּא רֵאֵה, שֶׁהִרִי בְּנִי
אָדָם לֹא מִסְתַּכְלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁנְיִים
בְּשַׁעַת שִׁבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם וְכִבֵּד
אוֹתוֹ בְּכָבוֹד עֲלִיּוֹן, רָצָה מִמֶּנּוּ לְהִדְבֵּק בּוֹ כְּדִי
שִׁמְצָא יְחִידִי, וּבִלְב יְחִידִי, וּבְמָקוֹם שֶׁל דְּבָקוֹת
יְחִידָה שֶׁלֹּא מִשְׁתַּנָּה וְלֹא מִתְהַפֵּךְ לְעוֹלָמִים
בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר יְחִיד שֶׁהַכֹּל נִקְשֵׁר בּוֹ. זֶהוּ שִׁכְתוּב
וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן.

אַחֵר כֶּף סָטוּ מִדְרֹךְ הָאֱמוּנָה וְעִזְבוּ אֶת הָעֵץ
הַיְחִידִי, הָעֲלִיּוֹן מְכַל הָאֵילָנוֹת, וּבָאוּ
לְהִדְבֵּק בְּמָקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּךְ מִגֶּן לְגֶן
וּמִטוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב, וַיִּרְדּוּ מִלְּמַעְלָה מִטָּה,
וְנִדְבְּקוּ לְמִטָּה בְּשָׁנוּיִים רַבִּים, וְעִזְבוּ אֶת הָאֵילָן
הַיְחִידִי הָעֲלִיּוֹן מְכַל הָאֵילָנוֹת. זֶהוּ שִׁכְתוּב (קהלת ז)
אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְגו'.

וְדַאי שֶׁאֵז הִתְהַפֵּךְ לָבָם בְּאוֹתוֹ הֵצִד מִמֶּשׁ,
לְפַעַמִּים לְטוֹב לְפַעַמִּים לְרַע, לְפַעַמִּים
לְרַחֲמִים לְפַעַמִּים לְדִין. בְּדָבָר הַזֶּה נִדְבְּקוּ בּוֹ
וְדַאי, בְּקֶשֶׁר חֲשִׁבוֹנוֹת רַבִּים וְנִדְבְּקוּ בָהֶם.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, אדם, עזבת חיים
ונדבקת במות. חיים – שכתוב ועץ החיים
בתוך הגן, שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא
טועם מות לעולמים. נדבקת בעץ אחר – הרי
נדאי המות פנגדך. זהו שכתוב (משלי ה) רגליה
יירדות מות, וכתוב (קהלת ז) ומצא אני מר ממות את
האשה. ודאי שנדבק במקום המות ועזב מקום
החיים. משום כך נגזר עליו ועל כל העולם מות.
אם הוא חטא, מה חטאו כל העולם? אם תאמר
שכל העולם אכלו מהעץ הזה וזה קרא
לכלם – לא כך! אלא בשעה שאדם עמד על
רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מלפניו, והיו
נוסעים אחריו כעבדים אחר המלך, והוא אמר
להם: אני ואתם (תהלים צה) באו נשתחוה ונכרעה
וגו'. וכלם הלכו אחריו. כיון שראו שאדם
משתחוה למקום זה ונדבק בו, כלם נמשכו
אחריו, וגרם מות לכל העולם.

ואז השתנה האדם לכמה גונים, לפעמים דין
לפעמים רחמים, לפעמים מות לפעמים
חיים, ולא עומד בקיום תמיד באחד מהם, משום
שאותו מקום גרם לו, ולכן נקרא חרב
המתהפכת, המתהפכת מצד זה לצד זה, מטוב

לְרַע, מֵרַחֲמִים לְדִין, מְשָׁלוֹם לְקָרֵב, מִתְּהַפֶּכֶת
הִיא בְּכָל, טוֹב וְרַע, שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וְעַץ הַדַּעַת
טוֹב וְרַע.

וְהַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, לְרַחֵם עַל מַעֲשָׂיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ
וְאָמַר לוֹ, וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגו'. וְהוּא לֹא קִבֵּל מִמֶּנּוּ וְנִמְשָׁךְ
אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ, וְגִרְשׁ לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי אִשָּׁה עוֹלָה
לְמָקוֹם [לְמָקוֹם זֶה] וְלֹא יוֹתֵר, וְהָאִשָּׁה גִרְמָה
מוֹת לְכָל.

בא רֵאָה, לְעוֹלָם הֵבֵא כְּתוֹב (ישעיה סה) כִּי כִימִי
הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ – אוֹתוֹ שְׁנוּדַע
בְּאוֹתוֹ הַזְמָן. כְּתוֹב (שם כה) בְּלַע הַמוֹת לְנֶצַח
וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פָּנִים וְחִרְפַּת
עַמּוֹ יִסִּיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגו'.

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי
חֲזִיָּא, כְּתוֹב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שֵׁם בְּקִיּוּמוֹ יַעֲקֹב, וְכָאֵן
בְּמִיתָתוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֵּךְ הוּא וְדַאי, שֶׁהָרִי לֹא
כְּתוֹב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל לְמוֹת, אֲלֵא יָמִי, וְכִי
בְּכַמָּה יָמִים מֵת בֶּן אָדָם? וְהָרִי בְּשַׁעַת אַחַת,
בְּרִגְעַת אֶחָד מֵת וְיוֹצֵא מִן הָעוֹלָם.

אָא כִּךְ לַמִּדְנָה, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֶה
 לְהַשִּׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ, כָּל אוֹתָם יָמִים
 שְׁעוֹמֵד בֶּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה נִפְקָדִים לִפְנֵי
 וּנְכֻנָּסִים בְּחֻשְׁבוֹן, וּכְשֶׁנִּקְרְבִים לִפְנֵי לְהַכְנִס
 בְּחֻשְׁבוֹן, מֵת הָאָדָם, וּמִשִּׁיב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֵלָיו אֶת רוּחוֹ. אוֹתוֹ הֶהָבֵל שֶׁהוֹצִיא וְנִפְּחַ בּוֹ,
 מִשִּׁיב אוֹתוֹ אֵלָיו.

אֲשֵׁרִי חָלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שִׁימְיו הַתִּקְרָבוֹ אֶל
 הַמֶּלֶךְ בְּלִי בּוֹשָׁה, וְלֹא נִדְחָה יוֹם אֶחָד
 מֵהֶם הַחוּצָה שִׁימְצָא שְׂבִאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ
 חֲטָא, לָכֵן כָּתוּב בְּצַדִּיקִים קְרִיבָה. [וְאֵיךְ יִקְרְבוּ]
 מִשּׁוֹם שֶׁקְרִבִּים יָמִיו לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִי בּוֹשָׁה.

אִי לְרִשְׁעִים, שֶׁלֹּא כָתוּב בָּהֶם קְרִיבָה, וְאֵיךְ
 יִקְרְבוּ הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי כָּל יָמָיו
 נִמְצָאוּ בְּחֻטְאֵי הָעוֹלָם, וְלָכֵן לֹא יִקְרְבוּ לִפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ וְלֹא יִמְנּוּ לִפְנֵי וְלֹא יִזְכְּרוּ לְמַעַלָּה,
 אֲלֹא הֵם מִתְּכַלִּים מִתּוֹכָם. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי)
 דֶּרֶךְ רָשָׁעִים כָּאֶפְלָה לֹא יֵדְעוּ בִּמָּה יִכָּשְׁלוּ.

וְכֵאֵן וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת וְדָאִי, בְּלִי בּוֹשָׁה,
 בְּשִׁלְמוֹת, בְּחֻדּוֹה שְׁלָמָה, וּמִשּׁוֹם כִּךְ יָמֵי
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר שָׁלֵם מִיַּעֲקֹב. וְאִם

תאמר, הרי כתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, שֶׁלֶם? שֶׁלֶם הִיא, אֲבָל לֹא שֶׁלֶם בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה כִּמוֹ יִשְׂרָאֵל.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בַּשָּׁעָה שִׁמִּי הָאָדָם נִפְקָדִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ צָדִיק שֶׁנִּפְקָדִים יָמִיו, וְהֵם רְחוּקִים מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ, וְיֵשׁ צָדִיק שֶׁפָּאָשֶׁר נִפְקָדִים יָמִיו, הֵם קְרוּבִים וְסֻמוּכִים לַמֶּלֶךְ וְלֹא מְרַחֲקִים, נִכְנָסִים בְּלִי בּוֹשָׁה וְקָרְבִים לַמֶּלֶךְ. אֲשֶׁרִי חֲלָקָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת.

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי שָׂאָר הַשְּׁבֵטִים לֹא בָנִיו הֵם? אֵלָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵף הָיָה בֶּנוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שֶׁשְׁנִינוּ, בַּשָּׁעָה שֶׁאֲשֶׁת פּוֹטִיפָר דָּחָקָה אֶת יוֹסֵף, מֶה כָּתוּב? וַיִּבֹא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכָתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית. פָּסוּק זֶה הָיָה צָרִיךְ לִכְתֹּב וְאֵין אִישׁ בַּבֵּית, מֶה זֶה מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית? אֵלָּא לְהַכְלִיל אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהֵיטָה שֵׁם וְנִמְצָאָה שֵׁם, וּמִשּׁוֹם כֶּף מֵאֲנָשֵׁי הַבֵּית, אֲבָל אִישׁ אַחֵר הָיָה שֵׁם. כִּיּוֹן שֶׁהָרִים יוֹסֵף עֵינָיו וְרָאָה אֶת דְּמוּת אָבִיו, יָשָׁב בְּקִיּוּמוֹ וְנִרְתַּע לְאַחֹר.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב, וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אֶל אִשְׁתּוֹ
אֲדָנִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתָּה
אָמַרְתָּ וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר, חַיִּיד וַיִּמָּאן וַיֹּאמֶר אַחֵר יָבֵא
לְבָרְךָ אֶת בְּנִיד וַיִּתְּבָרְכוּ בוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמָּאן
אָבִיו וַיֹּאמֶר יִדְעָתִי בְנִי יִדְעָתִי.

כִּיּוֹן שְׁאָמַר יִדְעָתִי בְנִי, לָמָּה אָמַר יִדְעָתִי אַחֵר?
אֵלָּא אָמַר יִדְעָתִי בְנִי, בְּזִמְנָן שְׁעִמְדָּתָּ בְּגוּפָךָ
שְׁאַתָּה בְּרוּר, כְּשֶׁרֵאִיתָ אֶת דִּמּוּתִי וְשָׁכַתָּ בְּקִיּוּמָךְ,
וּמִשּׁוּם כֵּךְ כָּתוּב יִדְעָתִי בְנִי יִדְעָתִי, עַל מַה
שְׁאָמַרְתָּ שְׁזֶהוּ הַבְּכוֹר, גַּם הוּא יִהְיֶה לְעַם וְגַם
הוּא יִגְדֹּל, וְכֵאֵן מִשּׁוּם כֵּךְ כָּתוּב וַיִּקְרָא לְבָנוֹ
לְיוֹסֵף, לְבָנוֹ לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ.

דְּבָר אַחֵר וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף – שְׁבַדְמוֹת אַחַת
הָיוּ נִרְאִים. שְׁכָל מִי שֶׁרֵאָה אֶת יוֹסֵף, הָיָה
מַעֲיִד שְׁבָנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַכֹּל
כֵּךְ הוּא, וְעוֹד, שְׁיֹסֵף זָן אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו בְּזִקְנוּתוֹ,
וְלָכֵן בָּנוּ מִמֶּשׁ יוֹתֵר מִכָּלֵם. וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף,
לָמָּה לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחֵר? מִשּׁוּם שֶׁהִיָּתָה רְשׁוּת
בִּידּוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ מִשָּׁם.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כִּיּוֹן שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שְׁבָנָיו
יִשְׁתַּעֲבְדוּ בַּגְלוּת שֵׁם בְּמִצְרַיִם, לָמָּה לֹא

נִקְבַּר שָׁם כְּדִי שְׁזָכוּתוֹ תִּגָּן עַל בָּנָיו? לָמָּה רָצָה
לַעֲלוֹת מִשָּׁם, וְהָרִי כָּתוּב (תהלים קג) כָּרַחַם אָב עַל
בָּנִים, אֵיפֹה הֶרַחֲמָנוּת?

אָלֵא, כִּךְ שְׁנִינוּ, בְּשַׁעֲה שְׁהִיָּה יוֹרֵד יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם, הָיָה פּוֹחֵד, וְהָיָה אוֹמֵר: חֲסֵ
וְחִלִּילָה יִכְלוּ בָנֵי בֵּין הָעַמִּים, וְאוֹלֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא יִסְלַק שְׁכִינָתוֹ מִמֶּנִּי כְּבִתְחִלָּה. מַה כָּתוּב?
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וַגּו', [וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
לְיִשְׂרָאֵל] אַל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרִימָה כִּי לְגוֹי גָּדוֹל
אַשְׁימָךְ שָׁם. וְמָה שְׁאַמְרַת אוֹלֵי אֲסִלָּק שְׁכִינָתִי
מִבֵּינָךְ – אֲנֹכִי אֵרֵד עִמָּךְ מִצְרִימָה.

אָמַר עוֹד, פּוֹחֵד אֲנִי שְׁמָא אֶקְבַּר שָׁם וְלֹא
אֶזְכָּה עִם אֲבוֹתַי. אָמַר לוֹ, וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ
גַּם עִלָּה. אֶעֱלֶךְ – מִמִּצְרַיִם. גַּם עִלָּה – לְהַקְבִּיר
בְּקֶבֶר אֲבוֹתֶיךָ.

מִשּׁוֹם כִּךְ רָצָה לְהַעֲלוֹת עֲצָמוֹ מִמִּצְרַיִם: אֶחָד
– כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ יִרְאָה, שְׁהָרִי
רָאָה שְׁעֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַפְרֵעַ
מִיִּרְאָתָם. וְאַחַד – שֶׁרָאָה שְׁשִׁכְנָה תְּשִׁים מְדוּרָה
בֵּין בָּנָיו בְּגָלוֹת. וְאַחַד – כְּדִי שֶׁיְהִיָּה גּוֹפּוֹ דָּר
בֵּין גּוֹפּוֹת אֲבוֹתָיו לְהַכְלִיל בִּינֵיהֶם, וְלֹא יִמָּנֶה עִם
רְשָׁעֵי מִצְרַיִם.

וְשִׁנְיָנוּ, הגוף של יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ מִיַּפְיּוֹ שֶׁל אָדָם
הָרָאשׁוֹן, וְהִיתָה דְמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב דְמוּת
עֲלִיּוֹנָה וְקְדוּשָׁה, דְמוּת שֶׁל הַפֶּסֶא הַקְדוּשׁ, וְלֹא
רָצָה לְהִקְבֵּר בֵּין רְשָׁעִים. וְסוּד הַדְּבָר, שְׂבָאבוֹת
אֵין כָּלֵל פְּרוּד, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבָתִי.
וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף. בְּנוֹ – בְּדְמוּת אַחַת שֶׁל
הַפָּנִים, מִשּׁוּם שְׂבָרְצוֹן הָרוּחַ וְהַלֵּב
הוֹלִיד אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּלם בֹּא רֵאָה מֶה כָּתוּב,
(בראשית ל) הַמַּעַט קִחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, שְׁכָל רְצוֹנוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב הָיָה בְּרַחֵל, וּמִשּׁוּם כֵּךְ וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף.
וְשִׁנְיָנוּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (דברים כט)
הַנִּסְתָּרֹת לֵה' אֱלֹהֵינוּ וְגו'. הַנִּסְתָּרֹת
לֵה' אֱלֹהֵינוּ, בֹּא רֵאָה כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִזְהַר
מִחֻטְאָיו וּלְהִסְתַּכֵּל שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ,
שְׁשִׁנְיָנוּ, כָּל מֶה שְׂאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
אוֹתָם מַעֲשִׂים כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר וְנִכְנָסִים בַּחֲשָׁבוֹן
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, וְהַכֵּל גְּלוּי לִפְנָיו. זֶהוּ
שְׂכָתוּב (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי
לֹא אֶרְאֶנּוּ נֹאם ה'?! אִם כֵּךְ, אֵיךְ לֹא יִשְׁמַר אָדָם
מִלְּחֻטָּא לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. וְשִׁנְיָנוּ, אֶפְלוּ אוֹתוֹ [מִי]
מֶה שְׂחָשֵׁב אָדָם וְעָלָה בְּרְצוֹנוֹ, הַכֵּל נִמְצָא לִפְנֵי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱבָד מִמֶּנּוּ.

בא ראה, באותו לילה שנכנסה לאה אל יעקב ונתנה לו אותם סימנים שנתן יעקב לרחל, עלה ברצונו שהיא רחל ושמש בה תשמיש, ואותה טפה ראשונה של יעקב היתה, שכתוב (בראשית מט) כחי וראשית אוני, וסבר שהיא רחל.

הקדוש ברוך הוא שהוא מגלה עמקות ונסתרות ויודע מה שבחשכה, העלה אותו רצון למקומו, ובכורת ראובן עלתה ליוסף. מה הטעם? משום שהרי של רחל היתה אותה טפה ראשונה שיצאה מיעקב, משום שהיתה שלה, אותה בכורה ממש של ראובן ירש יוסף, ורחל ירשה את שלה.

ומשום כך, סוד הדבר, לא התעלה ראובן בשם כשאר השבטים, אלא ראובן, כלומר ראובן. ראובן בן סתם. והבן הזה לא נודע שמו. ועל כן לא קראה לאה בני בשם הזה, ולא נקרא ראובן בני, שהרי לאה ידעה את המעשה.

ושנינו, גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שאין רצון יעקב היה לחטא לפניו בזה ולא הסתכל ברצון באשה אחרת באותה שעה כשאר רשעי העולם, ועל כך כתוב (שם לה) ויהיו בני יעקב שנים עשר, שהרי בניהם של שאר הרשעים בעולם שעושים אותו מעשה, נקראים בשם

אחר, והרי דבר זה ידוע בין החברים, ומשום כך
ויקרא לבנו ליוסף, בנו ממש, מהראשית ועד
הסיום [בנו] היה בנו.

שנינו, אמר רבי יוסי, במה השביע יעקב את
יוסף, שכתוב שים נא ידך תחת ירכי?
אלא באותו אות הברית שהיה ראשם בבשרו,
שזו חשיבות האבות יותר מהכל, וברית זו
היא סוד של יוסף.

אמר רבי שמעון, באברהם וביעקב כתוב שים
נא ידך תחת ירכי. תחת ירכי, כלומר
באותו מקום שרמוז בשם הקדוש ומוציא זרע
קדש נאמן לעולם. ביצחק לא כתוב, כי יצא
ממנו עשו.

עוד, מה הטעם שים נא ידך תחת ירכי, אל נא
תקברני במצרים? אלא אמר לו יעקב
ליוסף, ברשם הקדוש הזה השבע לי, שהוציא
זרע קדוש נאמן לעולם, ונשמר ולא נטמא
לעולמים, שלא יקבר בין אותם הטמאים שלא
שמרו אותו לעולמים, שכתוב בהם (יחזקאל כג) אשר
בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

ואם תאמר, הרי יוסף, ששמר אותו מעל הכל,
למה נקבר ביניהם? אלא שנינו, כתוב (שם)

(א) הִיָּה הִיָּה דְּבַר ה' אֶל יִחְזָקָאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן
בְּאַרְץ כְּשָׁדִים עַל נָהָר כְּכָר. וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁשִׁכִּינָה
לֹא שׁוֹרָה, רַק בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אִזּוּ לָמָּה כָּאן
שְׁכִינָה? אֵלֹא כָּתוּב עַל נָהָר כְּכָר, וְכָתוּב וַתְּהִי
עָלָיו שָׁם יַד ה'. אֵף כָּאן, אֲרוּנוּ שֶׁל יוֹסֵף נִשְׁלַף
בְּתוֹךְ הַמֵּיִם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם יוֹסֵף
יַעֲלֶה מִכָּאן, הַגָּלוּת לֹא תִתְקַיֵּם, אֵלֹא תִהְיֶה
קְבוּרָתוֹ בַּמָּקוֹם שֶׁלֹּא נִטְמָא, וַיִּסְבְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַגָּלוּת.

שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, רָאָה יַעֲקֹב שְׁהָרִי בְּכָל
נִתְקֵן לַכֹּסֵא הַקָּדוֹשׁ בְּאַבּוֹת [כְּאַבּוֹת].
אָמַר, אִם כֵּן, יִקְבֵּר, אֵיךְ הַגּוֹף הַזֶּה יִתְאַחַד
בְּאַבּוֹת. וְאַפְלוּ הַמַּעֲרָה שֶׁנִּקְבְּרָה שָׁם נִקְרָאת
מִכְפֶּלֶה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבַר שֶׁל מִכְפֶּלֶה הוּא שְׁנַיִם
וְאַחַד, אֵף הַמַּעֲרָה שְׁנַיִם וְאַחַד.

וּבֹא וּרְאָה, הָאֲבּוֹת זָכוּ לְהִקְבֵּר שָׁם הֵם
לְזוּוּגֵיהֶם. יַעֲקֹב – הוּא וְלֵאָה. מָה הַטַּעַם
רַחֵל לֹא, וְהָרִי כָּתוּב וְרַחֵל עֲקָרָה, שֶׁהִיא עֲקָרָה
הַבֵּית? אֵלֹא לֵאָה זָכְתָה בּוֹ לְהוֹצִיא שְׂשֵׁה שְׁבָטִים
מִגֹּזַע קָדוֹשׁ בְּעוֹלָם יוֹתֵר, וּמִשּׁוּם כֵּן הִיא נִתְּנָה
עִמּוֹ לְזוּוּג בַּמַּעֲרָה.

אמר רבי יהודה, כל ימיה היתה לאה עומדת
בפרשת דרכים, ובכתה בשביל יעקב,
כששמעה שהוא צדיק, ותפלה היא הקדימה
לו, והינו שכתוב (בראשית כט) ועיני לאה רכות,
כמו שבארנו שמקדימה ויושבת בפרשת
דרכים לשאל.

רחל לא יצאה לדרכים לעולם, משום כך זכתה
לאה להקבר עמו, ורחל קבורתה עומדת
בפרשת דרכים ונקברה שם. זהו שכתוב ואני
בבאי מפדן ארם מתה עלי רחל. מה זה עלי?
עלי ודאי, כלומר בגללי. בארץ כנען בדרך –
בגללי מתה בדרך, שלא יצאה בשבילי לעולמים
כמו אחותה.

משום כך, לאה שיצאה ובכתה בפרשת דרכים
בשביל יעקב, זכתה להקבר עמו. רחל
שלא רצתה ליצאת ולשאל בשבילו, משום כך
קבורתה בפרשת דרכים, וסוד הדבר הרי בארנו
ונתבאר, זה בגלוי וזה בנסתר.

ובא וראה, ששנינו, דמעות רבות שפכה אותה
לאה הצדקת כדי להיות חלקו של יעקב
ולא של אותו עשו הרשע. והינו מה ששנינו, כל

אָדָם שְׁשׁוּפָךְ דְּמָעוֹת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַף
עַל גַּב שְׁנַגְזָר עָלָיו עֲנָשׁ – הוּא יִקְרָע, וְלֹא יוּכַל
אוֹתוֹ עֲנָשׁ לְשַׁלֵּט בּוֹ. מִנִּין לָנוּ. מִלָּאָה, שְׁהָרִי נִגְזָר
עַל לֵאָה לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל עֶשׂוֹ, הִיא בְּבִקְשָׁתָהּ
הַקְדִּימָה לִיעֲקֹב וְלֹא נִתְּנָה לְעֶשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְשִׁכְכְּתִי עִם אֲבֹתִי. רַבִּי יִצְחָק
פָּתַח וְאָמַר, (קהלת א) מֶה יִתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. בְּכֻמָּה מְקוֹמוֹת
נִתְּבָאָר שֶׁהִסְתַּכְּלָנוּ בְּדִבְרֵי שְׁלֹמֹה וְנִרְאָה
שֶׁדִּבְרָיו סְתוּמִים, אֲבָל כָּל דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה, כָּלֵם
נִקְרָאוּ בְּחֻכְמָה.

שְׁשַׁנִּינוּ, כְּתוּב וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. בִּימֵי
שְׁלֹמֹה הִמְלִיךְ עֲמָדָה הַלְבָנָה
בְּשָׁלְמוֹת, וְהֵינּוּ שְׁכֵתוֹב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חֲכָמַת
שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. שָׁם שְׁנִינוּ, מִי הֵם
בְּנֵי קָדָם? הָרִי פִרְשׁוּהָ, אֲבָל חֲכָמַת בְּנֵי קָדָם הִיא
חֲכָמָה שֶׁיִּרְשׁוּ מֵאַבְרָהָם.

שְׁשַׁנִּינוּ, כְּתוּב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אֲבָרָהָם אֶת כָּל
אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. מֶה זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר
לוֹ? זֶה חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא יוֹדֵעַ בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ
שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשְׁמַע אֶת, אֶת כָּל אֲשֶׁר

לו - שְׁהִיָּה שְׁלוּ. כְּמוֹ שְׁשִׁנּוּ, בְּאוֹתָהּ בַּת
שְׁהִיָּתָהּ לְאַבְרָהָם, וּבְכָל שָׁמָּה.

וְלִבְנֵי הַפִּילֹגָשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם
מִתְּנַת וְגו'. שֶׁנֶּתַן לָהֶם דְּבָרִים יְדוּעִים
בְּכַתְרֵים הַתַּחְתּוֹנִים. וּבְאִיזָה מְקוֹם הַשָּׂרָה אוֹתָם?
אֶל אֶרֶץ קָדֶם, וּמִשָּׁם יָרְשׁוּ בְּנֵי קָדֶם חֲכָמָה, וְהִינוּ
שֹׁכְתוּב מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם.

שְׁשִׁנּוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן מִקְפּוֹטְקִיָּא
לָלוֹד, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי אַבָּא הָיָה עֵיף וְרַץ אַחֲרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁהִיָּה
רוֹכֵב. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי (הוֹשַׁע יָא) אַחֲרֵי ה' יִלְכוּ
כְּאַרְיֵה יִשְׂאָג.

יֵרֵד רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, וְדַאי כְּתוּב (דְּבָרִים ט)
וְאַשְׁבּ בְּהָר אֲרֻבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.
וְדַאי שְׁחֲכָמָה לֹא מִתִּישְׁבַּת אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם יוֹשֵׁב
וְלֹא הוֹלֵךְ, אֶלָּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת
הַדְּבָרִים עַל מֶה כְּתוּב וְאַשְׁבּ. עֲכָשׁוּ בְּמִנוּחָהּ
הַדְּבָר תְּלוּי. יִשְׁבּוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב וַתִּרְבַּ חֲכָמַת שְׁלֹמָה
מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם וּמִכָּל חֲכָמַת
מִצָּרִים. מֶה הִיא חֲכָמַת שְׁלֹמָה, וּמֶה הִיא חֲכָמַת

מִצְרִים, וְזֶה הִיא חֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדָם? אָמַר לוֹ,
בֹּא רְאֵה, בְּכֶמֶה מְקוֹמוֹת פְּרִשׁוּהָ בְּאוֹתוֹ שֵׁם.
שֶׁהִלְבְּנָה כְּשֶׁמֶתְבָּרַכַת מֵהַכֹּל כְּתוּב וְתָרַב, בְּיָמֵי
שְׁלֹמֹה, שֶׁהִתְרַבְּתָה וְהִתְבָּרְכָה וְעֲמָדָה בְּשָׁלְמוֹת.

וְשִׁנְיָנוּ, אֵלֶּף הָרִים מִתְגַּדְּלִים לִפְנֵיהָ, וְכֹלָם הָיוּ
לִפְנֵיהָ שְׂאִיבָה אַחַת, וְאֵלֶּף נְהָרוֹת
גְּדוֹלִים לָהּ, וְגוֹמַעַת אֶת כֹּלָם בְּגִמְיעָה אַחַת.
צִפְרָנִיָּה אוֹחֲזוֹת בְּאֵלֶּף וְשִׁבְעִים עֲבָרִים. יָדֶיהָ
אַחֲזוֹת לְעֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה [וְחִמְשָׁה] אֵלֶּף
עֲבָרִים, אֵין יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד זֶה, וְאֵין יוֹצֵא
מִמֶּנָּה לְצַד אַחֵר. כֶּמֶה וְכֶמֶה אֵלֶּפֶי מִגְנִים
אַחֲזִים בְּשַׁעְרוֹתֶיהָ.

עֲלָם אֶחָד שְׂאָרְכוֹ מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף
הָעוֹלָם יוֹצֵא בֵּין רַגְלֶיהָ, מִתְלַבֵּשׁ בְּשֵׁשׁ
מִכּוֹת אֵשׁ, בְּגוֹנִים אֵלּוֹ הִתְמַנָּה עַל הַתַּחְתּוֹנִים
[מִתַּחַת] מֵאַרְבָּעָה צַדֵּדֶיהָ. זֶהוּ נֶעַר שְׂאוֹחֵז שֵׁשׁ
מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִפְּתָחוֹת עֲלִיוֹנִים מִצַּד הָאֵם,
וְכֹל הַמִּפְתָּחוֹת הָעֲלִיוֹנִים בְּלֵהֵט הַחֶרֶב שְׂחוֹגֵר
בְּמַתְנֵיו תְּלוּיִים.

לְאוֹתוֹ נֶעַר קוֹרְאִים חֲנוּךְ בֶּן יִרְדֵּי, בְּאוֹתָן
בְּרִיתוֹת, שְׁכָתוֹב (מִשְׁלִי כב) חֲנוּךְ לְנֶעַר עַל

פִּי דְרָכוֹ. וְאִם תֹּאמַר, מִשְׁנֵה הִיא וְלֹא בְרִיתָא –
 בְּמִשְׁנֵתָנוּ בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, וְהָרִי נִתְבָּאֵר, וְהַכֹּל
 דְּבָר אֶחָד הִסְתַּכְּלוּ [נִתְקַנְנוּ]. תַּחֲתִּיו תּוֹפְסוֹת חַיּוֹת
 הַשָּׂדֶה, שְׁשָׁנִינוּ [שָׁבָא רְאֵה], כָּמוֹ שִׁישְׂרָאֵל
 הַקָּדוֹשׁ הֶעֱלִיּוֹן נִקְרָא בֵּין לְאָמוֹ, שְׁכָתוֹב (שם ד) כִּי
 בֵּין הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אֱמִי, וְכָתוֹב (שמות
 ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל, כֹּךְ גַּם לְמַטָּה זֶה נִקְרָא נֶעַר
 לְאָמוֹ, שְׁכָתוֹב (הושע יא) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְיֶהוּ.
 וּבִכְמָה גּוֹנִים נִקְרָא בֵּין יָרֵד, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

אָבֵל בָּא רְאֵה, בֵּין יָרֵד מִמֶּשׁ, שְׁשָׁנִינוּ, עֶשֶׂר
 יְרִידוֹת יָרְדָה שְׁכִינָה אֶרֶץ, וְאֶת כָּלֶם בְּאַרְנוֹ
 הַחֲבָרִים וְנִתְבָּאֵר. וְתַחַת זֶה כְּמָה חַיּוֹת עוֹמְדוֹת,
 שֶׁנִּקְרְאוֹת חַיּוֹת הַשָּׂדֶה מִמֶּשׁ.

תַּחַת אוֹתֵן הַחַיּוֹת נֶאֱחָזוֹת שְׁעֵרוֹת הַלְבָנָה
 שֶׁנִּקְרְאוֹת כּוֹכְבֵי שְׂרָבִיט, שֶׁל שְׂרָבִיט
 מִמֶּשׁ, בַּעֲלֵי דִין, בַּעֲלֵי מִשְׁקָל, בַּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשָׁה,
 בַּעֲלֵי חֲצָפָה, וְכָלֶם נִקְרְאִים בַּעֲלֵי [שְׁעֵרוֹת]
 אֲרָגְמָן. יָדִיָּה וְרִגְלִיָּה אֲחֻזּוֹת בְּזֶה כָּמוֹ אֲרִיָּה
 [קָדוֹשׁ] חֲזָק שְׂאוֹחַז בְּטֶרֶפוֹ, וְעַל זֶה כָּתוֹב (מִיכָה ה)
 וְטֶרֶף וְאִין מְצִיל.

צִפְרָנְיָה – כָּל אוֹתָם שְׁמִזְכִּירִים אֶת חֲטָאֵי בְנֵי
 הָאָדָם וְכוֹתָבִים וְרוֹשְׁמִים אֶת

חֲטֵאֵיהֶם בְּתִקְףֵהֶם הִדִּין הַקָּשָׁה, וְלִכְן כָּתוּב (ירמיה טז)
 חֲטֵאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט בְּרָזֶל בְּצַפְרֵן שְׁמִיר.
 מַה זֶּה שְׁמִיר? אוֹתוֹ שְׁרוּשִׁים וְנוֹקֵב בְּאָבֵן וְחוֹתֶךָ
 אוֹתָהּ לְכָל צַד. זֶה־מַּת הַצִּפְרָנִים – כָּל אֵלוֹ שֶׁלֹּא
 נִדְבָקִים בְּגוֹף הַמֶּלֶךְ וְיוֹנְקִים מִצַּד הַטְּמֵאָה
 כְּשֶׁמֶתְחִילָה הַלְבָּנָה לִהְיוֹת.

וּמִשּׁוּם שֶׁשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יִרֶשׁ אֶת הַלְבָּנָה
 בְּשִׁלְמוֹתָהּ, צָרִיךְ לִירֶשׁ אוֹתָהּ
 בְּפָגִימָתָהּ, וְלִכְן הִשְׁתַּדֵּל לְדַעַת אֶת דַּעַת
 [רַצּוֹן] הָרוּחוֹת וְהַשְּׂדִים, כְּדֵי לִירֶשׁ אֶת הַלְבָּנָה
 בְּכָל צְדָדֶיהָ.

וּבִימֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּכָל הָאִירָה הַלְבָּנָה. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (מלכים-א ה) וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה.
 וַתֵּרֶב דּוֹקָא. מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קֹדֶם, סוּד עֲלִיוֹן
 הוּא, כְּכָתוּב (בראשית לו) וְאֵלֶּה הַמֶּלְכִּים אֲשֶׁר מָלְכוּ
 בְּאֶרֶץ אֲדוֹם וְגו', וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ בְּנֵי קֹדֶם, שְׁכָלָם
 לֹא הִתְקַיְּמוּ, פָּרַט לָזֶה שְׁכָלֹל זָכָר וְנִקְבָּה,
 שֶׁנִּקְרָא הָדָר, שְׁכָתוּב וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו הָדָר וְגו'.

וְשִׁנְיָנוּ, שְׂאֵף עַל גֹּב שֶׁהִתְקַיְּמָה [שֶׁהָאִירָה
 הַלְבָּנָה], לֹא הָאִירָה בְּשִׁלְמוֹת, עַד
 שֶׁבֹא שְׁלֹמֹה שְׂרָאוֹי כְּנַגְדָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ,
 שֶׁמִּשּׁוּם כֵּן אִמּוֹ הִיָּתָה בַּת שִׁבְעָ.

וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם – זֶה הַחֲכָמָה הַתַּחְתּוֹנָה
שֶׁנִּקְרְאת שְׂפָחָה שְׁאֹחַר הָרַחִים, וְהַכֹּל
כָּלְלָה חֲכָמָה זֹאת שֶׁל שְׁלֵמָה – חֲכָמַת בְּנֵי קָדֶם
וְחֲכָמַת מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן
שֶׁשְּׁאַלְתִּי דָּבָר זֶה לִפְנֵיךָ, שֶׁהֲרִי בְּכָל הַדְּבָרִים
הֵלָלוּ [דְּבָר זֶה] זְכִיתִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבָרִים
אֵלּוּ הֲרִי בְּאַרְנוֹם, וְהֲרִי נֶאֱמָרוּ.

שְׁנִינוּ, (קהלת א) מֶה יִתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ. יָכוֹל
אֵף עָמַל הַתּוֹרָה? תִּלְמוּד לומר, שִׁיעֲמַל
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ [כְּתוּב]. שׁוֹנָה עֲמָלָה שֶׁל תּוֹרָה,
שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אֵף
עֲמָלָה שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עָמַל בְּגִלְל בְּנֵי אָדָם אוֹ
בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ. עַל זֶה כָּתוּב תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁזֶּה
לֹא עוֹלָה לְמַעְלָה. שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפְלוּ
אִם אָדָם עוֹמֵד אֵלַי שְׁנַיִם, אוֹתוֹ יוֹם שֶׁמִּסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם דּוֹמָה לוֹ כְּאִלוֹ לֹא הִתְקַיֵּם, רַק יוֹם אֶחָד.
וְשִׁכְּבֹתִי עִם אֲבֹתִי. אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הָאֲבוֹת
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם
מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה לְמַעְלָה וְהִתְרַצָּה בָּהֶם לְהִתְעַטֵּר
עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים י) רַק בְּאַבְתִּיךָ חֶשֶׁק ה'
וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יַעֲקֹב הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהֵעֱטוּר
שְׁלוֹ הוּא בְּאֲבוֹתָיו, שֶׁהֲרִי הֵעֱטוּר שֶׁל הָאֲבוֹת

הוא עמו, והוא עמָהם. ועל זה באותיות חֲקוּקוֹת שְׁנִינוּ, ש שלשה קשרים, שני קשרים – אחד מצד זה ואחד מצד זה, ואחד שכולל אותם. וזהו שְׁנִינוּ, (שמות כו) והברית התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה. ואותו קשר שבאמצע אחוז לצד זה ולצד זה, ועל זה כתוב ושכבתי עם אבתי, ודאי.

ושכבתי עם אבתי וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו – אלו בני אדם שלא מקשיבים לדבורי התורה ולא פוקחים אזניהם לשמע את מצוות רבונו. והעורים – שלא מסתכלים לדעת על מה הם עומדים, שהרי בכל יום ויום הפרוז יוצא וקורא, ואין מי שישגיח.

שלא מודנו, באותם ימים שנברא האדם, באותו יום שיוצא לעולם, כלם עומדים בקיומם והולכים וטסים בעולם, יורדים ומזהירים את האדם כל יום ויום לבדו. וכשאותו יום בא ומזהירים אותו, ובן אדם עושה באותו יום חטא לפני רבונו – אותו יום עולה בבושה ומעיד עדות, ועומד לבדו בחוץ.

וְיִשְׁנִינוּ, אַחֲרֵי שְׁעוּמֵי לְבָדוֹ, יוֹשֵׁב, עַד שְׁאָדָם
 עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ תְּשׁוּבָה. זָכָה – שָׁב אוֹתוֹ
 יוֹם לְמָקוֹמוֹ. לֹא זָכָה – אוֹתוֹ יוֹם יוֹרֵד וּמִשְׁתַּתַּף
 עִם אוֹתָהּ רוּחַ שְׁבַחוּץ, וְשָׁב לְבֵיתוֹ, וְנִתְקַן
 בְּדַמוֹת אוֹתוֹ אָדָם מִמֶּשׁ כְּדִי לְהִרְעֵ לוֹ, וְדָר עִמּוֹ
 בְּבֵית. וַיֵּשׁ שְׁדִיּוּרוֹ לְטוֹב, אִם הוּא זוֹכָה. וְאִם
 לָאוּ, הוּא דָר עִמּוֹ לְרָע.

בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ נִפְקָדִים אוֹתָם יָמִים וַחֲסָרִים,
 וְלֹא נִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵשְׁאָרוֹ.
 אוֹי לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׁגוּרָע יָמָיו לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא הַשְׁאִיר לְמַעֲלָה יָמִים לְהִתְעַטֵּר
 בָּהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וּלְהִתְקַרֵּב עִמָּם לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁקָּרְבִים אוֹתָם יָמִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ
 הַקָּדוֹשׁ, אִם הוּא צָדִיק, זֶה הָאָדָם שְׁיֹצֵא מִן
 הָעוֹלָם וְנִכְנָס בְּאוֹתָם יָמִים, וְהֵם לְבוּשֵׁי כְבוֹד
 שְׁנֵשְׁמָתוֹ מִתְּלַבֶּשֶׁת בָּהֶם, וְהֵם אוֹתָם יָמִים
 שְׁצָדִיק הָיָה בָּהֶם וְלֹא הִרְשִׁיעַ בָּהֶם.

אוֹי לְאוֹתוֹ שְׁגוּרָע יָמָיו לְמַעֲלָה, שְׁכַּאֲשֶׁר רוּצִים
 לְהִלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּיָמָיו, אוֹתָם יָמִים שְׁפָגַם
 בְּחֻטְאָיו חֲסָרִים מֵאוֹתוֹ לְבוּשׁ, וּמִתְּלַבֶּשׁ בְּכָבֶד

חָסֵר. כָּל שֶׁכֶּן אִם הֵם רַבִּים, וְאֵין לָאָדָם בְּמָה
 לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, אָזִי אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ,
 שְׂדָנִים אוֹתוֹ בְּגִיָּהֶנָּם עַל אוֹתָם יָמִים, יָמִים עַל
 יָמִים, יָמִים עַל כָּל אֶחָד שָׁנִים. שְׂכָאֲשֶׁר יוֹצֵא מִן
 הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵינוֹ מוֹצֵא יָמִים לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם,
 וְלֹא יִהְיֶה לוֹ לְבוּשׁ בְּמָה לְהִתְכַּסּוֹת. אֲשֶׁרִי
 הַצְדִּיקִים שְׂכָל יְמֵיהֶם שְׁמוּרִים הֵם אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
 הַקָּדוֹשׁ, וְנִעְשִׂים מֵהֶם לְבוּשֵׁי כְבוֹד לְהִתְלַבֵּשׁ
 בָּהֶם בַּעֲוֹלָם הַבָּא.

שְׁנֵינֵנוּ בְּסוּד הַמְשָׁנָה, מַה שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַיֵּדְעוּ
 כִּי עִירְמָם הֵם – יָדִיעָה מִמֶּשׁ יָדְעוּ,
 שְׂאוֹתוֹ לְבוּשׁ שֶׁל כְּבוֹד שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאוֹתָם יָמִים
 נִגְרַע מֵהֶם, וְלֹא נִשְׁאָר יוֹם מֵאוֹתָם יָמִים לְהִתְלַבֵּשׁ
 בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קלט) גָּלְמִי רְאוּ עֵינֶיךָ וְעַל
 סִפְרְךָ כָּלָם יִכְתְּבוּ יָמִים יֵצְרוּ. יָמִים יֵצְרוּ וַדָּאִי.
 וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, שֶׁהָרִי לֹא נִשְׁאָר אֶחָד לְהִתְלַבֵּשׁ
 בּוֹ, עַד שֶׁהִשְׁתַּדַּל אָדָם וַעֲשָׂה תְשׁוּבָה, וְהַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא קִבֵּל אוֹתוֹ וַעֲשָׂה לוֹ כְּלִי לְבוּשׁ אַחֲרִים,
 וְלֹא מִן הַיָּמִים שְׁלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה'
 אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם.

בֹּא רְאֵה, בְּאַבְרָהָם שֶׁזָּכָה מַה כָּתוּב? (שם כד) בֹּא
 בְּיָמִים, מִשּׁוּם שֶׁזָּכָה. כֹּאֲשֶׁר הִסְתַּלַּק מִן

הָעוֹלָם הַזֶּה, מִמֶּשׁ בְּאוֹתָם יָמִים שְׁלוֹ, נִכְנָס
וְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְלֹא נִגְרַע מֵאוֹתוֹ לְבוֹשׁ כְּבוֹד
כָּלוּם, שִׁפְתוֹב בָּא בִּימִים. בְּאִיֹּב מַה כָּתוּב? (איוב
(א) וַיֹּאמֶר עָרִם יִצְתִּי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרִם אָשׁוּב שָׁמָּה,
שֶׁהָרִי לֹא נִשְׁאָר לְבוֹשׁ לְהִתְלַבֵּשׁ בוֹ.

שְׁנִינּוּ, אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצְדִּיקִים, שְׁיִמְיָהֶם צְדִיקִים,
וְנִשְׁאָרוּ לְעוֹלָם הַבָּא [צְדִיקִים], וְכֹאֲשֶׁר
יוֹצְאִים, כָּלֶם מִתַּחֲבָרִים וְנִעֲשִׂים לְבוֹשֵׁי כְבוֹד
לְהִתְלַבֵּשׁ בוֹ, וּבְאוֹתוֹ לְבוֹשׁ זִוְכִים לְהִתְעַנֵּג מֵעֲנֵג
הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאוֹתוֹ לְבוֹשׁ עֲתִידִים לְקוֹם
לְתַחִיָּה, וְכָל אוֹתָם שְׂיֵשׁ לָהֶם לְבוֹשׁ יְקוֹמוֹ. זֶהוּ
שִׁפְתוֹב (איוב לח) וַיִּתְּצֻבוּ כָמוֹ לְבוֹשׁ. אוֹי לְאוֹתָם
רְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שְׁיִמְיָהֶם בַּחֲטָאֵיהֶם [עוֹלָמוֹת]
חֲסִרִים, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם בְּמַה שְׁיִתְכַּסּוּ כְּשִׁיִּצְאוּ
מִן הָעוֹלָם.

שְׁנִינּוּ, כָּל אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁזָּכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוֹשׁ כְּבוֹד בִּימְיָהֶם, מִתַּעֲטָרִים
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם [לְבוֹשׁ] מִהַעֲטוּרִים שֶׁבָּהֶם
מִתַּעֲטָרִים הָאֲבוֹת, מֵאוֹתוֹ נָחַל שְׂיוּצָא וְשׁוֹפֵעַ לִגֵּן
עֵדֶן. זֶהוּ שִׁפְתוֹב וְנִחָד ה' תָּמִיד וְהַשְׁבִּיעַ
בְּצַחֲצָחוֹת נִפְשָׁךְ וְגו'. וְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
זָכוּ לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוֹשׁ שֶׁל יְמֵיהֶם, עָלִיהֶם כָּתוּב

(ירמיו יז) וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹא
טוֹב וְשָׁכַן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל יַעֲקֹב שְׁבִטָחוֹן
יֵתֵר הָיָה לוֹ, שְׁכָתוֹב וְשָׁכַבְתִּי עִם אָבִתִּי,
שְׁאֲזָכָה בָּהֶם וְלֹא בְּאַחֵר. שְׁאֲזָכָה בָּהֶם לְהַתְלַבֵּשׁ
בַּיָּמִים שָׁלוֹ וּבַיָּמִים שְׁלֵהֶם.

רַבִּי יְהוֹנָדָה אָמַר, כָּתוֹב (בראשית כז) וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ
בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. בְּגָדָיו? בְּגָדָיו עָשׂוּ הָיָה
צָרִיךְ לְכַתֵּב, שֶׁהָיָה לֹא הָיוּ שָׁלוֹ, אֲלֹא שֶׁל עָשׂוּ
הָיוּ בְּגָדִים אֵלּוּ, שְׁכָתוֹב (ס) וַתִּקַּח רַבֵּקָה אֶת
בְּגָדֵי עָשׂוּ בְּנֵה הַגָּדֹל הַחֲמֻדָּה? בְּגָדֵי עָשׂוּ כָתוֹב
[כָּאן], וְכֵאן רֵיחַ בְּגָדָיו, שֶׁל יַעֲקֹב מִשְׁמַע.

אָמַר כֵּן בְּאַרְנוֹ, וַיֵּרַח, כְּלוֹמַר שֶׁהִסְתַּכֵּל הָלָאָה,
וְהָרִיחַ אֶת רֵיחַ לְבוּשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם
וְאִזְּ בְּרָכוֹ, וְעַל זֶה כָתוֹב רָאָה רֵיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה,
זֶהוּ שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים. וְאָמַר, הוּאִיל
וְזָכִיתָ בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד – וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים
מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מָה מִשְׁמִיעַ? מִשּׁוֹם שֶׁבְּאוֹתוֹ שְׂדֵה
תְּפוּחִים קְדוּשִׁים נוֹטֵל טַל כָּל יוֹם מֵאוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שְׁכָתוֹב מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בִּרְךְ אוֹתוֹ בְּכָל – מִטַּל הַשָּׁמַיִם
וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁוַיֵּרַח

אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, בְּגָדָיו מִמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. שְׁנִינוּ,
אֵלַי וְחֵמֶשׁ מֵאוֹת רֵיחוֹת עוֹלָיִם בְּכָל יוֹם מִגֵּן
עֵדֶן, שֶׁבָּהֶם מִתְבַּשְּׂמִים אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל
אוֹתוֹ עוֹלָם שְׁמַתְעִטְרִים מִימִיו שֶׁל בֶּן אָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּמָּה לְבוּשִׁים הֵם? אָמַר רַבִּי
אֱלֶעָזָר, הַהָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, עַל זֶה נִחְלָקוּ,
אֲבָל שְׁלֹשָׁה הֵם: אֶחָד שְׁמַתְלַבְּשִׁים בָּאוֹתוֹ
הַלְבוּשׁ, הָרוּחַ שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ. וְאֶחָד נִכְבֵּד
מִהַכֹּל, שְׁמַתְלַבְּשֵׁת בּוֹ הַנִּשְׁמָה בְּתוֹךְ צְרוּר הַחַיִּים
בֵּין אֲדָרַת הַמֶּלֶךְ. וְאֶחָד לְבוּשׁ שֶׁל בַּחוּץ, שְׁעוֹמֵד
וְלֹא עוֹמֵד, נִרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה, בָּזֶה מִתְלַבְּשֵׁת
הַנֶּפֶשׁ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בָּעוֹלָם.

וּבִבְלִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ [שָׁנָה] וְשִׁבְתָּ הוֹלֶכֶת וְנִקְשֶׁרֶת
בְּרוּחַ שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ שְׁעוֹמֶדֶת בֵּין
פָּרְגוֹד נִכְבֵּד, וּמִמֶּנּוּ לוֹמֵד וְיוֹדֵעַ מֶה שְׂיֹדֵעַ,
וּמְשׁוֹטְט וּמוֹדִיעַ אוֹתוֹ בָּעוֹלָם.

לְמִדְנֹו, בְּשְׁנֵי קְשָׁרִים נִקְשֶׁרֶת הַנֶּפֶשׁ בְּכָל רֹאשׁ
חֹדֶשׁ וְשִׁבְתָּ, בִּקְשָׁר שֶׁל הָרוּחַ שֶׁבִּין
רֵיחוֹת הַבְּשָׂמִים שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ, וּמִשֵּׁם הוֹלֵךְ
וּמְשׁוֹטְט, וְנִקְשָׁר עִם הָרוּחַ בַּנִּשְׁמָה שְׁצֻרוֹרָה
בְּצְרוּר הַחַיִּים, וְנִרְוִית וְנִזְוִיֶּנֶת מֵאוֹתוֹ זֵיו הַנִּכְבֵּד

שֶׁל צַד זֶה וְשֶׁל צַד זֶה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְנִחָף ה' תָּמִיד, תָּמִיד דּוֹקָא.

וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁךְ. מַה זֶה בְּצַחְצָחוֹת? אֵלָּא צָחוֹת אַחַת, כְּשֶׁנִּקְשְׁתָּ עִם הָרוּחַ שְׁבִגְן שְׁלִמְטָה, צָחוֹת שְׁלִפְנִים מִן הַצָּחוֹת, כְּשֶׁנִּקְשְׁרִים בְּנִשְׁמָה שְׁלִמְעָלָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. וְהֵינּוּ בְּצַח – אֶחָד, צָחוֹת – שְׁנַיִם, שֶׁהֵם לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּכַבּוֹד הַנִּשְׁמָה וְדַאי. כְּלוּמַר, צַחְצָחוֹת, מִי יוֹרֵשׁ אֶת אֶת זֶה? נִפְשָׁךְ, נִפְשָׁךְ מִמָּשׁ. אֲשֶׁרִי חִלְקֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים.

סדר הלימוד ליום יב כסלו [יום 71 בשנה]

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּשֶׁאֲנִי בֵּין אוֹתָם הַחֲבָרִים מִבְּבֶל, מִתְּכַנְסִים אֵלַי, וְלוֹמְדִים דְּבָרִים בְּנִגְלָה, וְהֵם מְכַנְיָסִים אוֹתָם בְּחוֹתָם בְּרָזֶל חֲזָק, סָתוּם מְכַל הַצְּדָדִים. כִּמָּה פְּעָמִים לְמַדְתִּי אוֹתָם דְּרַכִּי גִנַּת הַמֶּלֶךְ, דְּרַכִּי הַמֶּלֶךְ. [כִּמָּה פְּעָמִים אָמַרְתִּי לָהֶם דְּרַכִּי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְדְרָכִים עֲלִיוֹנִים].

כִּמָּה פְּעָמִים לְמַדְתִּי אוֹתָם כָּל אוֹתָן דְּרָגוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְכֹלָם פּוֹתִידִים לוֹמַר דְּבָרִים הֶלְלוּ, אֵלָּא לוֹמְדִים בְּגִמְגוּם, מִשּׁוּם

כך נקראים כבדי לשון, כמו אותו כבד לשון
שמגמגם בפיו.

אבל לזכות אני דן אותם, הואיל ופוחדים,
שהרי אור הקדוש ורוח הקדש עברה
מהם, ויונקים אור ורוח של רשות אחרת. ולא
עוד, אלא שנראית עליהם קשת, ואינם כדאים
לראות סבר פניו [של אליהו], כל שכן סבר
פנים אחרות.

אבל זה מועיל להם שאני מצוי בעולם ואני
סימן [תומך] בעולם, שהרי בחיי לא ישב
העולם בצער, ולא נדון בדין שלמעלה, אחרי לא
יקום דור כמו הדור הזה. ועתיד העולם שלא
ימצא מי שיגן עליהם, וכל הפנים החצופות
ימצאו בין למעלה בין למטה. למעלה – בחטאי
התחתונים והחצפה שלהם.

ועתידים בני העולם לצוות, ואין מי שישגיח
עליהם. יחזירו ראש לכל הרוחות
של העולם, ולא ישובו עם רפואה. אבל רפואה
אחת מצאתי להם בעולם ולא יותר, באותו מקום
שימצאו אותם שעוסקים בתורה, ונמצא ביניהם
ספר תורה שאין בו שקר, כשמוציאים אותו,

בגללו מתעוררים עליונים ותחתונים. וכל שכן
אם נכתב בו השם הקדוש כְּרָאוּי, וְהָרִי כְּכָר
לְמַדְנֵנוּ אֶת הַדָּבָר.

אוי לדור שהתגלה ביניהם ספר תורה, ולא
מתעוררים עליו למעלה ולמטה. מי
מתעורר עליו בשעה שהעולם בצער יתר,
והעולם צריך למטר, וצריך להגלות ספר תורה
יותר בצער העולם.

שְׁבֹאֲשֵׁר העולם בצער ומבקשים בני אדם
רחמים על הקברים, כל המתים
מתעוררים עליו, שהרי הנפש מקדימה ומודיעה
לרוח, שהרי ספר תורה נמצא בגלות, שהגלה
בצער העולם, והחיים באים ומבקשים רחמים.
וְאִז הרוח מודיעה לנשמה, והנשמה לקדוש
ברוך הוא, וְאִז הקדוש ברוך הוא מתעורר
וחס על העולם, וזה על גלות ספר תורה
ממקומו, והחיים באים לבקש רחמים על קברי
המתים. אוי לדור אם צריך ספר תורה להגלותו
ממקום למקום, ואפלו מבית כנסת לבית כנסת,
שהרי לא נמצא ביניהם על מה ישגיחו עליהם.
וְאֵת זה לא יודעים כל בני העולם, שהרי
שכינה, כשגלתה גלות אחרונה, עד שלא

עֲלֶתָהּ לְמַעַלָּה מָה כָּתוּב? (ירמיה ט) מִי יִתְּנֵנִי
בַּמַּדְבָּר מְלוֹן אֲרָחִים. אַחֵר כֶּךָ בְּזִמְנִי שְׂדֵחַק רַב
נִמְצָא בְּעוֹלָם, הִיא נִמְצָאת שָׁם, וּבִגְלוֹת שֶׁל
סֵפֶר תּוֹרָה שָׁם הִיא, וְהַכֹּל מִתְעוֹרְרִים עָלֶיהָ,
עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם הַבְּבָלִים הִטְפְּשִׁים הָלָלוּ
יָדְעוּ דְּבָרִים שֶׁל סוּדוֹת הַחֲכָמָה עַל מָה
עוֹמֵד הָעוֹלָם, וְתוֹמְכֵיו עַל מָה מִתְרַגְּשִׁים כְּשֶׁהוּא
נִמְצָא בְּצַעַר, אִזּוּ יָדְעוּ שֶׁבָּחֹו שֶׁל רַב [הַמְּנוֹנָא]
יֵיבֵא הַזִּקֵּן כְּאֲשֶׁר הָיָה מְצוּי בִּינֵיהֶם וְלֹא הָיוּ
יוֹדְעִים אֶת שֶׁבָּחֹו. וְהָרִי מְצָאנוּ דְּבָרִים שֶׁלּוֹ
קְשׁוּרִים לְדַבְּרֵי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּסוּד עֲלִיוֹן שֶׁל
הַחֲכָמָה, וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֶת שֶׁבָּחֹו.

וַעֲבָשׁוּ הוֹלָכִים אַחֵר דְּבָרֵי חֲכָמָה, וְאֵין מִי
שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ וְאֵין מִי שֶׁקוֹרֵא, וְעַם
כָּל זֶה יֵשׁ בִּינֵיהֶם פְּקָחִים בְּעֵבֹר שְׁנָה וּקְבִיעַת
הַחֲדָשִׁים, אֵף עַל גִּבּוֹ שֶׁלֹא נִתֵּן לָהֶם וְלֹא
נִמְסַר בִּידֵיהֶם.

שְׁנֵינֵנוּ, שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ הִנָּפֵשׁ הַזֶּה מִתְקַשֶּׁרֶת
בְּגוֹף בְּקָבֶר, וְנִדְּוֹנִים בְּדִין אֶחָד, פָּרֹט
לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שֶׁל הַצַּדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה,

וְנִמְצְאָת בְּקֶבֶר וְיִוְדַעַת בְּצַעַר שְׁלוֹ, וּבְצַעַר הַחַיִּים
יִוְדַעַת [לֹא יִוְדַעַת], וְלֹא מִשְׁתַּדְּלֶת עֲלֵיהֶם.

וְאַחֵר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּלִבוֹשׁ אֶחָד,
וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם, וְיִוְדַעַת מִן
הָרוּחַ מַה שֶּׁהִיא יִוְדַעַת, וּמִשְׁתַּדְּלֶת עַל הַצַּעַר
שֶׁל הָעוֹלָם, וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְלִדַּעַת אֶת צַעֲרָם
שֶׁל הַחַיִּים.

וּמִי מִתְעוֹרֵר לְכָל זֶה? בְּזִמְנָן שֵׁשׁ צַדִּיק
שְׁמוּדִיעַ לוֹ כָּרְאוּי, וְאוֹתוֹ צַדִּיק נוֹדַע
בִּינֵיהֶם. שְׁשָׁנֵינוּ, צַדִּיק אֶחָד נִשְׁאָר בְּעוֹלָם, בֵּין
הַחַיִּים וּבֵין הַמֵּתִים הוּא נוֹדַע, שֶׁהָרִי כָּל יוֹם
מְכַרְיָזִים עָלָיו בִּינֵיהֶם, וּכְשֵׁישׁ יוֹתֵר צַעַר בְּעוֹלָם
וְהוּא לֹא יָכוֹל לְהִגָּן עַל הַדּוֹר, הוּא מוּדִיעַ לָהֶם
אֶת צַעַר הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁלֹּא נִמְצָא צַדִּיק בְּעוֹלָם שְׁמְכַרְיָזִים עָלָיו
בִּינֵיהֶם, וְלֹא נִמְצָא [בִּינֵיהֶם] מִי
שִׁיעוֹרֵר אוֹתָם בְּצַעַר שֶׁל הָעוֹלָם אֲלֵא סֵפֶר תּוֹרָה,
אִז מִתְעוֹרְרִים עָלָיו עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים, וְצָרִיכִים
כֻּלָּם לְהִמָּצָא בְּאוֹתוֹ זִמְנָן בְּתִשְׁבּוּבָה. וְאִם לֹא
נִמְצָאִים, מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם בְּעֲלֵי הַדִּין, וְאִפְלוּ
רוּחַ שֶׁל גֶּן עֵדֶן מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם מִשׁוּם סֵפֶר
תּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

שְׁנֵינוּ, וְשִׁכְכְּתִי עִם אֲבֹתִי – בְּגוֹף, בְּנֶפֶשׁ, בְּרוּחַ,
בְּנִשְׁמָה, בְּמַרְכָּבָה אַחַת, בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה אָטוּמִים מֵהַכֹּל בְּנֵי אָדָם
שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים בְּדִבְרֵי הָעוֹלָם, וְאִיךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִמְצָא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים בְּכָל זְמַן וְעַדָּן, וְאֵין
מִי שִׁישְׁגִּיחַ.

שִׁלְשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם נִכְנָסַת רוּחַ אַחַת לְמַעֲרַת
הַמִּכְכָּלָה, וְנוֹשְׁכַת בְּקַבְרֵי הָאֲבוֹת,
וּמִתְרַפְּאִים כָּל הָעֲצָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם,
וְאוֹתָהּ רוּחַ מְשַׁפִּיעָה טַל מִלְמַעְלָה מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ,
מְקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וְכִשְׁמַגִּיעַ
[וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר] אוֹתוֹ הַטַּל מֵהֶם, מִתְעוֹרְרִים
הָאֲבוֹת שְׁלֵמָטָה.

וְלִמְדָנוּ שִׁיּוּרְד אוֹתוֹ הַטַּל בְּדִרְגּוֹת יְדוּעוֹת,
דִּרְגָּה אַחֵר דִּרְגָּה, וּמַגִּיעַ לְגֵן הָעֵדֶן
שְׁלֵמָטָה, וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל רוֹחֲצִים בְּבִשְׁמִים שֶׁל גֵּן
עֵדֶן, וּמִתְעוֹרְרַת רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה בִּשְׁתֵּי
אַחֵרוֹת, וְעוֹלָה וּמְשׁוּטְטֶת בֵּין הַבִּשְׁמִים, וְנִכְנָסַת
בְּפֶתַח הַמַּעְרָה, וְאִזּוֹ מִתְעוֹרְרִים הָאֲבוֹת, הֵם
וְזוֹנִיגֵיהֶם, וּמִבְקָשִׁים רַחֲמִים עַל בְּנֵיהֶם.

וְכֹאֲשֶׁר נִמְצָא צֶעַר בְּעוֹלָם, מְשׁוּם שֶׁהֵם יִשְׁנִים
עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ טַל לֹא שׁוֹפֵעַ
וְלֹא נִמְצָא, עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר סֵפֶר תּוֹרָה כְּרָאוּי
בְּעוֹלָם, וְהִנֵּפֶשׁ מוֹדִיעָה לְרוּחַ, וְהָרוּחַ לְנִשְׁמָה,
וְהַנִּשְׁמָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִזּוֹ יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל
כִּסֵּא רַחֲמִים, וְשׁוֹפֵעַ מִהֶעֱתִיק הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן
שֹׁפֵעַ שֶׁל טַל הַבְּדוּלָח, וּמִגִּיעַ לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ,
וּמִתְבָּרְכִים הָאֲבוֹת. וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ טַל לְאוֹתָם
יִשְׁנִים, וְאִזּוֹ כָּלָם מִתְחַבְּרִים [מִתְבָּרְכִים]. וְחֵס
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

וְלִמְדָנוּ, לֹא חֵס הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם
עַד שֶׁמוֹדִיעַ לְאֲבוֹת, וּבִשְׂבִילֵם הָעוֹלָם
מִתְבָּרֵךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי כֹּךְ זֶה, וְהָרִי מִצָּאֵנוּ
דְּבָרִים בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן,
שֶׁקּוֹרְאִים לוֹ עֵצָה שֶׁל חֲכָמָה שֶׁל הַכֹּל.

וְרַב הַמְּנוּנָא, כֹּךְ גָּלָה וְאָמַר, שֶׁהָרִי הָרָאוּ לוֹ
שֶׁרָחַל עֲשֵׂתָהּ יוֹתֵר, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּפִרְשֵׁת
דְּרָכִים בְּכָל זְמַן שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ, מִכָּלָם, וְסוֹד
הַדְּבָר – אֲרוֹן וְכִפֶּרֶת בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, שֶׁנוֹלָד
בְּדֶרֶךְ, וְשָׁכִינָה עַל הַכֹּל.

וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. מֶה זֶה רֹאשׁ
הַמָּטָה? זֶה הַשְּׁכִינָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן,

חס וּחֲלִילָה, אֶלֶּא אֱלִיו כָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוָה. אֶלֶּא בֹא
רָאָה, מָטָה זֹו שְׂכִינָה, שְׁכָתוּב (שיר ג) הִנֵּה מָטָתוֹ
שְׁלִשְׁלֹמָה. רֹאשׁ הַמָּטָה מַה זֶה? זֶה יִסּוּד הָעוֹלָם,
שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמָּטָה הַקְּדוּשָׁה. עַל רֹאשׁ – זֶה
יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, מִשּׁוּם כֶּךָ
יִשְׂרָאֵל לְשֵׁלוֹ הוּא הִשְׁתַּחֲוָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי בָאוּתוֹ זְמַן הוּא לֹא הָיָה חוּלָה,
שֶׁהֲרִי אַחֵר כֶּךָ כָּתוּב וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוּלָה, וּבִשְׁעָה
שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה לֹא הָיָה חוּלָה, וְעַל שִׁידַע שֶׁהֲרִי
בָאוּתוֹ הַזְּמַן עָלָה לְדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה כִּסֵּא
שָׁלֵם, מִשּׁוּם כֶּךָ הִשְׁתַּחֲוָה לְאוֹתָהּ מְרַכָּבָה, כִּסֵּא
עֲלִיּוֹן, שְׁלֵמוֹת הָאֵילָן הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק שֶׁנִּקְרָא עַל
שְׁמוֹ, וְעַל זֶה וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה.
וְדָאֵי עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, שֶׁהֲרִי עָלָה לְמָקוֹמוֹ
וְהִתְעַטֵּר בַּעֲטֻרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר הַשֹּׁבֵעָה לִי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל
רֹאשׁ הַמָּטָה. רַבִּי חֲיִיא פִתַּח וְאָמַר, (קהלת
ז) כָּל זֶה נִסִּיתִי בַּחֲכָמָה אֲמַרְתִּי אַחֲכָמָה וְהָיָה
רְחוּקָה מִמֶּנִּי. הֲרִי שְׁנִינוּ, שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יָרַשׁ אֶת
הַלְבָּנָה מִכָּל צִדְדֶיהָ, וּבִימֵיו עָמְדָה בְּשֵׁלֵמוֹת

אוֹתָהּ הִלְבֵּנָה שֶׁהִתְבָּרְכָה מֵהַכֹּל, וּכְשֶׁרָצָה לַעֲמֹד
עַל הַנְּהָגוֹת הַתּוֹרָה אָמַר, אֲמַרְתִּי אַחֲכֶמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתִי
וְנִשְׁאַתְנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתִּנִּי בְּקִבְרָתָם. שֵׁם
שְׁנִינּוּ, מִי שֶׁיִּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, וְגִפּוֹ
נִקְבֵּר בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, כָּתוּב עָלָיו (ירמיה כ) וַתִּבְּאוּ
וַתִּטְמְאוּ אֶת אֶרְצִי וַנִּחַלְתִּי שְׁמָתָם לְתוֹעֵבָה.
וַיַּעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתִּנִּי בְּקִבְרָתָם, וְנִשְׁמָתוֹ יִצְאָה
בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת!?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנָה יַעֲקֹב, שֶׁהִשְׁכִּינָה הִיָּתָה
אַחוּזָה בּוֹ וּדְבוּקָה בּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית
מז) אֲנֹכִי אֵרָד עִמָּךְ מִצְרִימָה – לְדֹר עִמָּךְ בְּגִלּוֹת,
וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עָלֶיהָ – לְזֹוג בִּי אֶת נִשְׁמָתְךָ
וּלְקַבֵּר אֶת גִּפְּךָ בְּקִבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ. מֶה זֶה אוֹמֵר?
[אֵף עַל גִּבּ שֶׁ] [שֶׁהָרִי לֹא] יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת
אַחֲרָת. [וְעַל זֶה וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עָלֶיהָ כָּתוּב].

וַיּוֹסֶף יִשִּׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ. יוֹסֵף וְדָאִי, שֶׁהָרִי הוּא
בְּכוֹר שֶׁל הָרְהוֹר הַלֵּב, בְּכוֹר שֶׁל טָפָה
רִאשׁוֹנָה הָיָה, כָּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשּׁוֹם שֶׁיָּדַע
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵתֵר זֶה, הִתְבַּשֵּׁר לוֹ בְּיוֹסֵף,
שֶׁהָרִי כָּל אֲהָבָתוֹ בּוֹ הִיָּתָה תְּלוּיָהּ.

יְשִׁית יָדוֹ עַל עֵינֶיהָ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשָׁבִיל כְּבוֹד יַעֲקֹב, וּלְבָשָׁר לוֹ שֶׁהָרִי יוֹסֵף קִיָּם וַיִּמָּצֵא אֶצְלוֹ בְּמִיתָתוֹ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לְמַדְתִּי דָּבָר, וְאֲנִי פוֹחֵד לְגִלּוֹתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם נִמְצְאָת חֲכָמָה. בָּא רַבִּי אָבָא, [וַיִּנְשָׁקוּ] וְהִכָּה בּוֹ. אָמַר לוֹ, אָמַר דְּבָרֶיךָ וַחֲגֹר כְּלִי זִינִיָּה. בִּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבָרִים מִתְּגַלִּים.

אָמַר, לְמַדְתִּי מִפְּרָקֵי רַבִּי יִיסָא הַזֶּקֶן בְּהִנְהָגוֹת הָעוֹלָם, בֶּן אָדָם שְׂזוּכָה לְבֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לָשִׁים עֶפֶר עַל עֵינָיו כְּשֶׁנִּקְבֵּר, וְזֶהוּ כְּבוֹדוֹ, לְהִרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְהוּא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם תַּחְתָּיו.

מִשּׁוּם שְׁעֵינִי הָאָדָם, מֵרָאָה הָעוֹלָם נִרְאָה בָּהֶם, וְכָל הַגּוֹנִים כֹּךְ הֵם שְׁסָבִיבוּ: הַלֶּכֶן שָׁבוּ הוּא הֵיךְ הַגָּדוֹל אוֹקִינּוּס, שְׁמַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּכָל הַצְדָּדִים. גּוֹן אַחֵר הוּא הַיִּבְשָׁה [שְׁמַקֶּפֶת] שְׁמוּצִיָּאָה מִיָּם, וְהַיִּבְשָׁה עוֹמֶדֶת בֵּין הַמַּיִם, כֹּךְ הוּא הַגּוֹן בֵּין הַמַּיִם.

גּוֹן אַחֵר שְׁלִישִׁי הוּא בְּאֻמָּצֵע שְׁלוֹ, זו יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֻמָּצֵע הָעוֹלָם. גּוֹן רְבִיעִי הוּא מֵרָאָה שֶׁל כָּל הָעֵין, וְנִקְרָא בֵּת עֵין, שְׁבָאוֹתוֹ בֵּת עֵין

נִרְאָה הַפְּרָצוּף, וְהַמְּרָאָה הַנִּכְבֵּד מְכַל זֹו צִיּוֹן,
שֶׁהִיא נִקְדָּה אֲמֻצֶּעַ שֶׁל הַכֹּל, שֶׁמְרָאָה כָּל הָעוֹלָם
נִרְאָה שָׁם, וְשָׁם שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הִיפִי שֶׁל
הַכֹּל וּמְרָאָה שֶׁל הַכֹּל, וְהָעֵין הַזֹּו הִיא יִרְשֶׁת
הָעוֹלָם. וְלִכֵּן זֶה עוֹזֵב אוֹתָהּ וְזֶה נוֹטֵל אוֹתָהּ
וְיִוֵּרֵשׁ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, יָפָה אֲמַרְתָּ, אֲבָל דְּבַר נִסְתָּר יוֹתֵר
הוּא, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים, שֶׁהָרִי בִשְׂעָה שֶׁבֵּן אָדָם יוֹצֵא
מִהָעוֹלָם, נִפְשׁוֹ נִסְתָּרֶת עִמּוֹ, וְעַד שֶׁלֹּא יוֹצֵאת,
עֵינֵי הָאָדָם רוֹאוֹת מָה שֶׁרוֹאוֹת, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ
(שְׁמוֹת ל) כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחֵי – בְּחִיָּהֶם לֹא
רוֹאִים, אֲבָל בְּמִיתָתָם רוֹאִים.

וְעֵינָיו פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מְרָאָה שֶׁרָאָה, וְאוֹתָם
שְׁעוֹמְדִים עָלָיו צְרִיכִים לָשִׁים יָד עַל
עֵינָיו וְלִסְגֹּר אוֹתָם, מִשּׁוֹם מָה שֶׁלְּמַדְנֵנוּ בְּסוּד
נִימוּסֵי הָעוֹלָם, שֶׁבִּשְׂעָה שֶׁעֵינָיו נִשְׁאָרוֹת פְּקוּחוֹת
מֵאוֹתוֹ מְרָאָה נִכְבֵּד שֶׁרָאָה – אִם זָכָה לְבֵן, הַבֵּן
מִקְדִּים לָשִׁים יָדוֹ עַל עֵינָיו וְלִסְגֹּר אוֹתָם, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו. מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי
מְרָאָה אַחֵר לֹא קָדוֹשׁ מִזְדַּמֵּן כְּנִגְדּוֹ, וְהָעֵין

שְׂרָאָתָה כְּעַת מְרָאָה קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן, לֹא תִסְתַּכַּל
בְּמִרְאָה אַחֵר.

וְעוֹד, שְׂאוּתָה נֶפֶשׁ סְמוּכָה כְּנִגְדּוֹ בְּבֵית, וְאִם
הָעֵין נִשְׁאַרְת פְּקוּחָה וְאוֹתוֹ מְרָאָה אַחֵר
יִשְׁרָה עַל עֵינָיו – בְּכָל מָה שֶׁמִּסְתַּכַּל מִתְקַלְקֵל,
וְאֵין זֶה כְּבוֹד הָעֵין, וְכָל שָׁכֵן מְקֻרָבִיו, וְכָל שָׁכֵן
מִן הַמֵּת, שְׂאִין כְּבוֹדוֹ לְהִסְתַּכַּל בְּמָה שְׁלֹא צָרִיךְ
וּלְהִשְׁרֹת עַל עֵינָיו דְּבָר אַחֵר. לְאַחֵר כֵּךְ מִתְכַּסֶּה
בְּעֶפֶר, וְהָרִי הַתְּעוֹרָרוּ הַחֲבֵרִים עַל דִּין הַקֶּבֶר
מֵהוּ, וְכְבוֹד הוּא שִׁיסְתָּם הָעֵין מֵהַכָּל עַל יְדֵי בְנוֹ
שֶׁהִשְׁאִיר בְּעוֹלָם.

בֵּא רָאָה, כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים, הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת
מִהַבֵּית לַקֶּבֶר, וּמִהַקֶּבֶר לְבֵית, וּמִתְאַבֶּלֶת
עָלָיו, וְשִׁלַּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם גְּדוֹנִים כְּאַחַד הַנֶּפֶשׁ
וְהַגּוֹף, וְאֵין מִי שִׁיּוֹדֵעַ בְּעוֹלָם וַיִּשְׁגִּיחַ לְעוֹרֵר
אֶת הַלֵּב.

אַחֵר כֵּךְ הַגּוֹף נִטְרָד, וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת
וּמִתְרַחֶצֶת בַּגִּיהֶנֶם, וַיּוֹצֵאת וּמִשׁוֹטְטֶת
בְּעוֹלָם וּמִבְקָרֶת אֶת קִבְרוֹ, עַד שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת
בְּמָה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת.

אַחֵר שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ כָּלָם נָחִים. הַגּוֹף נִשְׁאָר
[נָח] בְּעֶפֶר. הַנֶּפֶשׁ נִצְרָרֶת וּמְאִירָה בְּרוּחַ,

בַּמִּלְבוּשׁ שְׁמַתְלַבֶּשֶׁת. הָרוּחַ מִתְעַנֶּגֶת בְּגֵן עֵדֶן,
וְהַנִּשְׁמָה עוֹלָה לְצִרּוּר שֶׁל עֲנַג כָּל הָעֲנוּגִים, וְהַכֹּל
נִקְשָׁר זֶה בְּזֶה לְזִמְנִים יְדוּעִים.

בֹּא רֵאָה, אוֹי לָהֶם לְבָנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים
וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מוֹדְעִים עַל מָה עוֹמְדִים,
וְנִשְׁכַּח מֵהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֵׁישׁ
מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַעֲלָה, וַיֵּשׁ
מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַטָּה, וַיֵּשׁ
מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְעוֹלָם הַזֶּה,
וְהַכֹּל צָרִיף לוֹ לְאָדָם, וּמִיָּמִיו מִמָּשׁ כָּלֵם
נִתְקַנִּים, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה הַזִּקֵּן הִתְרַגַּשׁ בְּדַעְתּוֹ יוֹם אֶחָד,
וְהִרְאוּ לוֹ בְּחִלּוּמוֹ דְּמוּת אַחַת מֵאוּרָא שְׁלוֹ,
חִזְקָה, שְׂזוּהָרֵת לְאַרְבַּעַת צִדִּדִּים. אָמַר לָהֶם, מָה
זֶה? אָמְרוּ לוֹ, לְבוּשׁ שֶׁלָּךְ לְמִדּוֹר הַזֶּה, וּמֵאוּרָא
הַיּוֹם הִיָּה שְׁמִיחָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וַיּוֹם רוּחוֹת הַצַּדִּיקִים
יוֹשְׁבִים בְּלְבוּשֵׁיהֶם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּגֵן
עֵדֶן וּמִשְׁבָּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָבוֹד
עֲלִיּוֹן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קמ) אֵף צַדִּיקִים יוֹדוּ
לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׁרִים אֶת פָּנֶיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא,

בַּתְּחִלָּה מַה כָּתוּב? וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מִי הַמָּטָה? זֶה כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ הַמָּטָה – זֶה צָדִיק. עַל רֹאשׁ הַמָּטָה – זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל שָׁלוּ, שֶׁכָּתוּב (שִׁיר ג) הִנֵּה מִטָּתוֹ שָׁלְשָׁמָה, שִׁיעֶקֶב לְשָׁלוֹ הַשְׁתַּחֲוָה, לְאוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹ, מִשּׁוֹם כֵּן וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה.

אַחֵר כֵּן, כִּיּוֹן שִׁיעֶקֶב יָדַע, שֶׁהָרִי בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה הַשְׁתַּלֵּם, וְדִרְגָּתוֹ הִיא לְמַעְלָה עִם הָאֲבוֹת, וְהוּא לְבַדּוֹ תִּקּוֹן שָׁלֵם, הַתַּחֲזִק לְבוֹ וְשִׁמַּח, וְהַתַּחֲזִק בְּרָצוֹן עֲלִיוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ, מַה כָּתוּב בּוֹ? וַיִּתַּחֲזֶק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה, עַל הַמָּטָה מִמָּשׁ, שֶׁהָרִי בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר הַשְׁתַּלֵּם. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמִשְׁנַתְנוּ בְּאַרְנוֹ, הָרִי שֶׁשְׁנֵינּוּ בְּאַרְבָּעָה פָּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם נִדּוֹן: בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצֶרֶת עַל פִּרוֹת הָאֵילָן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן, וּבְחֹג נִדּוּנִים עַל הַמֵּיִם. הָרִי בְּאַרְנוֹ דְּבָרִים, וְסוּד הַמִּשְׁנָה בְּאַרְנוֹ, בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה וְכו', כְּנֶגֶד הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיוֹנָה, סוּד הָאֲבוֹת, וְדוֹד הַמֶּלֶךְ.

בפסח על התבואה, שפך זה ממש, והרי בארנו
 דבר זה, על מה באה מצה בפסח, והרי
 דין הוא, דין המלכות דין, וזו הראשית
 שהתחילו ישראל להכניס בחלק הקדוש של
 הקדוש ברוך הוא ולבצר מהם חמץ, שהיא
 טעיות אחרות שממנים על עמים עובדי כוכבים
 ומזלות שנקראים אלהים אחרים, אלהי נכר,
 ונקראים חמץ, יצר הרע, ולהכניס במצה, חלק
 הקדוש של הקדוש ברוך הוא. למה תבואה?
 [כמו שנאמר תבואתה ביה"א, רמז לה"א
 ראשונה של השם הקדוש] לכן בפסח נדונים על
 התבואה, ובארנו שהעולם נדון על דין של ה"א.
בעצרת על פרות האילן. פרות האילן?! פרות
 האילנות צריך להיות! מה זה פרות
 האילן? אלא זהו האילן הגדול והחזק למעלה.
 פרות האילן, כמו שכתוב (הושע יד) אני כפרוש
 רענן ממני פריה נמצא.

בראש השנה עוברין לפניו כבני מרון. שנינו,
 ראש השנה זהו ראש השנה של המלך.
 ומי הוא ראש השנה? זה יצחק שנקרא ראש,
 שהוא ראש אחד של המלך [למעלה], מקום
 שנקרא שנה, לכן כל באי עולם עוברים לפניו

כְּבִנֵי מְרוֹן, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהָיָה
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שׁוֹרָה יִצְחָק.

וּבְחָג נְדוּנִים עַל הַמַּיִם, זוֹהִי רֵאשִׁית [שֶׁל רֹאשׁ]
שֶׁל יָמִין הַמֶּלֶךְ, וְעַל זֶה שִׁמַּחַת הַמַּיִם
נִמְצְאָת בְּכָל בְּשָׁעָה שֶׁמִּנְסָכִים מֵיָם וְשׁוֹאֲבִים
אוֹתָם, מִשּׁוּם שֶׁמַּיִם זֶה יָדוּעַ, וְעַל זֶה בְּאַרְבָּעָה
פְּרָקִים אֵלּוּ הֵכֵל נִמְצְאִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשִׁיטְתָּכֶּלּוּ בַּדְּבָרִים, הֵכֵל נִמְצָא
בַּפְּרָקִים הָלָלוּ, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, וּבִבְאֻלָּה הָעוֹלָם נִדּוּן, וּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּנֵי
אָדָם נְדוּנִים בַּיָּמִים שֶׁנִּמְצְאִים בָּעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם
וְיוֹם הַסְּפָרִים נִפְתָּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים, וְאֵין
מִי שִׁישִׂים לֵב, וְאֵין מִי שִׁירְכִין אֲזִנִּים. וְהַתּוֹרָה
מְעִידָה בּוֹ בְּכָל יוֹם, וְקוֹל קוֹרָא בְּחִיל, (משלי ט) מִי
פָתִי יִסֹּר הִנֵּה חָסֵר לֵב אָמְרָה לוֹ, וְאֵין מִי
שִׁיקָשִׁיב לְקוֹלוֹ.

לְמַדְנּוּ, בְּשָׁעָה שֶׁבֶן אָדָם קָם בַּבֹּקֶר, עֲדִים
עוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ וּמְעִידִים בּוֹ, וְהוּא אֵינוֹ
מִשְׁגִּיחַ. הַנִּשְׁמָה מְעִידָה עָלָיו בְּכָל זְמַן וּבְכָל
שָׁעָה. אִם הִקְשִׁיב – יָפָה, וְאִם לֹא – הָרִי הַסְּפָרִים
פְּתוּחִים וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים. אָמַר רַבִּי חֵיִיא,

אֲשָׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁאִינָם פּוֹחֲדִים מִן הַדִּין לֹא
 בַּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בַּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם כח)
 וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְכָתוּב (תהלים לז) צְדִיקִים
 יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ
 לְבָא וְתִרְדְּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם וְגו'. פֶּסוּק
 זֶה בְּאֶרְוֵהוּ, אָבֵל זֶה יוֹם הַדִּין הַקָּשָׁה שְׁמוֹצִיאִים
 אֶת הָאָדָם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. שְׁשָׁנִינוּ, [אוֹתוֹ יוֹם]
 הַזֶּמֶן שֶׁמִּגִּיעַ שְׁהָאָדָם יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ
 [יוֹם] זֶמֶן יוֹם הַדִּין הַגָּדוֹל, שְׁנַחֲשָׁן הַשֶּׁמֶשׁ מִן
 הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשֹׁךְ
 הַשֶּׁמֶשׁ, זֶה הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּמְנָעַת מִבֶּן הָאָדָם
 שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא מִן הָעוֹלָם, וְרוֹאֶה
 שֶׁהַצֵּלָם שֶׁנִּמְנָע מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאֶה.

מָה הַטַּעַם נִמְנָע מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם שֶׁהַנִּשְׁמָה
 הַקְּדוּשָׁה עוֹלָה וּמַעֲבֶרֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאִית.
 שְׁלֹא תֹאמַר, שְׁכָשְׁמַת אָדָם וְנַחֲלָשׁ, נִשְׁמָה זֹאת
 מַעֲבֶרֶת מִמֶּנּוּ, אֲלֵא כִּשְׁהוּא בְּחַיָּיו בְּכַחוֹ, מַעֲבֶרֶת
 מִמֶּנּוּ [וְנַחֲלָשֶׁת] נִשְׁמָה זֹאת וְלֹא מְאִירָה לְרוּחַ,
 וְהָרוּחַ לֹא מְאִירָה לְנֶפֶשׁ, וְאִזּוֹ מַעֲבֵר מִמֶּנּוּ הַצֵּלָם
 וְלֹא מְאִיר לוֹ. [אֲלֵא] מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם כָּלָם מְכַרְיִזִּים
 עָלָיו, וְאִפְלוּ צַפְרֵי הַשָּׁמַיִם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם

שְׁנֵשְׁמָה זֹה עֲלֵתָה מִמֶּנּוּ, וְהָרוּחַ לֹא מְאִירָה לִנְפֶּשׁ,
וְאִזּוּ הַנֶּפֶשׁ נִחְלָשֶׁת, וְהַמֶּאֱכָל וְכָל תַּאֲוֹת הַגּוּף
עוֹלִים מִמֶּנּוּ וּמַעֲבָרִים.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְאָפְלוּ כָּל פַּעַם שְׁנוּפֵל אִישׁ
בְּבֵית חָלְיוֹ וְלֹא יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל, הַנֶּשְׁמָה
מַעֲבֶרֶת וְעוֹלָה מִמֶּנּוּ, וְאִזּוּ הָרוּחַ לֹא מְאִירָה
לִנְפֶּשׁ, עַד שֶׁדָּנִים דִּינוּ שֶׁל הָאָדָם. וְאִם דָּנִים אֵת
הָאִישׁ לְטוֹב, אִזּוּ הַנֶּשְׁמָה חוֹזֶרֶת לְמִקּוּמָהּ וּמְאִירָה
לְכָל. הָרִי בְּזִמָּן שֶׁעוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין, וּבְזִמָּן שֶׁלֹּא
עוֹמֵד הַדָּבָר בְּדִין, שְׁלֹשִׁים יוֹם מְקַדִּימָה הַנֶּשְׁמָה
לְכָל, וְהַצֵּלָם מַעֲבָר מִמֶּנּוּ.

שְׁנֵינוּ, בְּזִמָּן שֶׁדָּנִים אֵת הָאָדָם לְמַעְלָה, מַעֲלִים
אֵת נִשְׁמָתוֹ לְבֵית דִּין וְדָנִים אוֹתָהּ עַל פִּי
דְּבָרֶיהָ, וְהִיא מַעֲיָדָה בְּכָל וּמַעֲיָדָה בְּכָל רַעֲיוֹנוֹת
הָאָדָם, וּבִמְעֻשִׁים לֹא מַעֲיָדָה, שֶׁהָרִי כָּלֵם כְּתוּבִים
בְּסִפְרִים, וְכָלֵם דָּנִים אֵת הָאָדָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
שֶׁדָּנִים אֵת הָאָדָם לְמַעְלָה, אִזּוּ דַּחֲק הַגּוּף נִמְצָא
יוֹתֵר מִשְׁאָר הַזְּמָנִים.

אִם דָּנִים אוֹתוֹ לְטוֹבָה, אִזּוּ מִרְפִּים מִמֶּנּוּ, וְזַעֲה
נִבְקָעֶת עַל הַגּוּף, וְהַנֶּשְׁמָה חוֹזֶרֶת אַחֵר כָּךְ
וּמְאִירָה לְכָל, וְלֹא עוֹלָה אָדָם מִבֵּית חָלְיוֹ

לְעוֹלָמִים עַד שְׁדָּנִים דִּינוּ לְמַעְלָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי כַּמָּה חִיבֵי עוֹלָם, כַּמָּה רְשָׁעֵי עוֹלָם עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם? אֲלָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בְּדִין הָאָדָם, אִף עַל גַּב שְׂכָעַת לֹא זֹכָה, וְהוּא רוֹאֶה שְׂאֲחֵר כֶּן יִזְכָּה – דֵּין אוֹתוֹ לְטוֹבָה. אוּלְפִּעָמִים שְׂמוּלִיד בֵּין שְׂיִהֵיָה צְדִיק בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּין אוֹתוֹ לְטוֹבָה.

וְכָל מַעֲשֵׂיו וְדִינָיו שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטוֹבָה, וּמְשַׁגֵּיחַ בְּהֵכֵל, כִּמוֹ שְׂכַתוֹב (יחזקאל לג) חִי אֲנִי נָאִם ה' וְגו' אִם אֶחָפֶץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוֹב רָשָׁע מִדְּרָכּוֹ. וּבְגִלָּל זֶה כָּל אוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שְׂעוֹמְדִים בְּמִקְוָם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּין אוֹתָם לְטוֹבָה.

וְלַפְעָמִים אוֹתָם הַחֲלָאִים נִשְׁלָם זְמַנָּם מְלִשְׁרוּת שָׁם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים מב) וַחֲלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, שְׁעָשׂוּ אֱמוּנָה, שְׂכָשְׁשׁוּרִים עַל הָאָדָם מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִימוּ זְמַנָּם, בֵּין לְצְדִיקִים, בֵּין לְרָשָׁעִים, וְהֵכֵל נַעֲשֶׂה בְּדִין, כִּמוֹ שֶׁבֶּאֱרָנוּ.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אַלָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פָּסוּק זֶה קָשָׁה, שְׂכַתוֹב וַיֵּרָא

יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מְזֻקֵּן לֹא יוּכַל לִרְאוֹת. אִם לֹא יוּכַל לִרְאוֹת, אִזּוֹ מֵה זֶה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא שְׂרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָם בְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁהֵם יִרְבְּעָם וַחֲבָרִיו, שִׁירְבָעָם עָשָׂה שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב וְאָמַר (מלכים-א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וְלָכֵן מִי אֵלֶּה, מִי הוּא שֶׁעֲתִיד לוֹמַר אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ לַעֲבוֹדָה זָרָה, וְלָכֵן וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף.

מִכָּאן שְׂצַדִּיקִים רוֹאִים מַעֲשֵׂה לְמַרְחוּק, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲטֵר אוֹתָם בַּעֲטָרָתוֹ. מֵה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה לְמַרְחוּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָיָה טוֹב מְאֹד, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה כָּל הַמַּעֲשִׂים עַד שֶׁלֹּא עוֹשִׂים אוֹתָם, וְכֻלָּם עוֹבְרִים לִפְנֵיו.

כְּמוֹ זֶה כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, כָּלֵם הִתְיַצְּבוּ וְעָמְדוּ לִפְנֵיו עַד שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה מא) קִרְא הַדְּרוֹת מֵרָאשׁ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. מִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת שִׁינְדוֹת לָעוֹלָם, עַד שֶׁלֹּא יֵרְדוּ, כָּלֵם עוֹמְדִים לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּדְּמוּת שְׁעוֹמְדִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִקְרָאִים בְּשֵׁמוֹת, שֶׁכָּתוּב (שם מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.

גם כִּן הַצְדִּיקִים, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵרָאה לָהֶם
כָּל דּוּרוֹת הָעוֹלָם עַד שְׁלֹא יָבֹאוּ וַיִּמָּצְאוּ
בְּעוֹלָם. מִנֵּין לָנוּ? מֵאָדָם [זֶה אָדָם] שֶׁהִיא
רֵאשׁוֹן, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵרָאה לוֹ כָּל אוֹתָם
דּוּרוֹת עַד שְׁלֹא יָבֹאוּ, כִּכְתוּב (בראשית ה) זֶה סֵפֶר
תּוֹלְדֹת [אָדָם], שֶׁשָּׁנִינוּ, הֵרָאה לוֹ כָּל אוֹתָם
דּוּרוֹת שֶׁעֲתִידִים לָבֹא לְעוֹלָם. וְכֵן לְמֹשֶׁה,
שִׁכְתוּב (דברים לד) וַיֵּרָאֵהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ,
שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵרָאה לוֹ כָּל דּוּרוֹת הָעוֹלָם
וְכָל אוֹתָם מִנְהִיגֵי הָעוֹלָם וְכָל שְׂאֵר הַנְּבִיאִים עַד
שְׁלֹא יָבֹאוּ לְעוֹלָם.

גם כָּאן, וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, רָאָה
לְמַרְחוֹק וְהִזְדַּעֲזַע, וְאָמַר מִי אֵלֶּה? וּפְסוּק
זֶה מְשָׁלִים לְשָׁנֵי צָדִידִים, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. וְלִכֵּן
הִשְׁיב יוֹסֵף וְאָמַר, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים
בְּזֶה. וּמִנֵּין לָנוּ שֶׁהֵרָאה לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ? שִׁכְתוּב וְהִנֵּה הֵרָאָה אֶתִּי אֱלֹהִים
גַּם אֶת זֶרַעַךְ. גַּם – לְרִבּוֹת אוֹתָם שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ,
כְּפִי שְׂאֵמָרְנוּ.

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וָגו'.
בְּפְסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, וַיְבָרֶךְ אֶת
יוֹסֵף, שְׁלֹא מָצְאָנוּ כָּאן בְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ אֶת יוֹסֵף,

אֵלָא אַתְּ בְּנִי. אִם לְבְנִי, אָז צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּתוּב
וַיְבָרְכֶם, אָז מָה זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא מִצְאָנוּ
כָּאן שְׂיוֹסֵף הִתְבָּרַךְ?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, דְּוָקָא אֶת, כָּתוּב אֶת יוֹסֵף,
הַבְּרָכָה שֶׁל בְּנֵי הָיִתָּה, וְכֹאֲשֶׁר מִתְבָּרְכִים
בְּנֵי, הוּא מִתְבָּרֵךְ. שְׂבָרָכָה שֶׁל בְּנֵי שֶׁל אָדָם
בְּרַכְתּוֹ הִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דְּוָקָא אֶת,
שְׂבָרֵךְ אֶת אוֹת הַבְּרִית, סוּד [הַבְּרִית
מִשּׁוּם שְׂכִינּוֹן שְׂאֵמַר בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים
בְּזֶה, אָז בָּרַךְ לְאוֹתוֹ מְקוֹם סוּד] הַבְּרִית שְׂיוֹסֵף
שָׁמַר, וְלָכֵן נִקְרָא צָדִיק. אֶת שֶׁל יוֹסֵף, סוּד הַבְּרִית
שְׁעוּמָדָת עִם יוֹסֵף.

הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתֵי לְפָנָיו.
הָאֱלֹהִים - זֶה סוּד הַבְּרִית
הַקְדוּשָׁה, בְּרִית קֹדֶשׁ. אֲבֹתֵי לְפָנָיו - דְּוָקָא
לְפָנָיו, שְׁאוֹתָם רֵאשׁוֹנִים עֲלִיוֹנִים מִלְּפָנֵי סוּד
שְׁלָנוּ, אֲבָרָהֶם וַיִּצְחָק, שְׁהָרִי מֵהֶם נִזּוֹן וַיּוֹנֵק
אוֹתוֹ [מֵאוֹתוֹ] מְקוֹם.

הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֹתִי, מָה הִטְעַם פַּעַם אַחֲרֵת
הָאֱלֹהִים? אֵלָא סוּד עֲלִיוֹן הוּא, וְכָאן

בִּרְךָ אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים,
מְקוֹר הַחַיִּים שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת, וְלִכְן הַזְכִּיר
עֲצָמוֹ בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָמַר הָאֱלֹהִים הִרְעָה אֹתִי,
מִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשׁוֹפְעוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים
יַעֲקֹב לָקַח אוֹתָן, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא לָקַח אוֹתָן, מְקוֹם
זֶה לָקַח בְּרָכוֹת, וְהַכֹּל תְּלוּי [בַּזְכָּר] בַּדְּבוּר, וְעַל
זֶה וַיִּבְרַךְ אֶת יוֹסֵף כְּתוּב.

לִכְן בְּכָל מְקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לִבְרַךְ בְּרָכוֹת, צָרִיךְ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּבָרֵךְ בַּהֲתַחֲלָה,
וְאַחַר כֵּן מִתְּבָרְכִים הָאֲחֵרִים. וְאִם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא מִתְּבָרֵךְ בַּהֲתַחֲלָה, אוֹתָן בְּרָכוֹת
לֹא מִתְקַיְּמוֹת.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי יַעֲקֹב, שֶׁבִּרְךָ אוֹתוֹ אָבִיו וְלֹא
בִּרְךָ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה – בֹּא
רְאֵה, בְּשַׁעָה שֶׁבִּרְךָ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב, לֹא בִּרְכוּ עַד
שֶׁבִּרְךָ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה. כִּיּוֹן
שֶׁבִּרְךָ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּהֲתַחֲלָה, הוּא בִּרְךָ
אֶת יַעֲקֹב. מִנֵּיין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רְאֵה
רֵיחַ בְּנֵי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה'. כֹּאן עוֹמֶדֶת
בְּרָכָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה'.
הַתְּבָרֵךְ בְּקִיּוֹם הַבְּרָכוֹת, וְאַחַר כֵּן אַחֲרָיו וַיִּתֵּן לָךְ
וְגו'. כִּיּוֹן שֶׁאוֹתוֹ שְׂדֵה הַתְּקִים בַּעֲמִידַת הַבְּרָכוֹת,

[בְּבִרְכוֹתָיו. מִיָּד בִּרְכוּ וְיִתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים, שְׁאוֹתוֹ
שָׁדָה סוּד] שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ בִּרְכוֹת, אַחֵר שֶׁהוּא
הַתְּקִים בְּבִרְכוֹתָיו.

כְּמוֹ זֶה בֶּרֶךְ יַעֲקֹב בְּתַחֲלָה אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאַחֵר כֶּךָ בֶּרֶךְ אֶת בְּנָיו. בֹּא רְאֵה,
בְּבִקֵּר צָרִיךְ אָדָם לְהַקְדִּים בִּרְכוֹת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְאַחֵר כֶּךָ לְשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, וְהָרִי הַקָּמָנוּ
בְּבִקֵּר יֹאכֵל עַד וְגו'.

וּבֹא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָם בְּנֵי
יוֹסֵף, רְאֵה בְּרוּחַ הַקָּדֹשׁ שֶׁעָתִיד לָצֵאת
מֵאֲפָרַיִם יִרְבְּעֵם בֶּן נִבְט. פֶּתַח וְאָמַר מִי אֵלֶּה?
מִשְׁמַע [מֶה שׁוֹנֶה] שֶׁאָמַר בַּעֲבוּדָה זֶה שֶׁל צַד
עֲבוּדָה זֶרֶה אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּה סוּד הוּא,
כָּל אוֹתָם הַצְדָדִים שֶׁל אוֹתוֹ הִנָּחֵשׁ הָרַע, וּמִצַּד
אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה אוֹתוֹ הִנָּחֵשׁ, וַיֵּשׁ מִי שָׂרוּכָב
עָלָיו, וּכְשֶׁמִּזְדוּגִים נִקְרְאִים אֵלֶּה, וְהֵם מִזְדַּמְנִים
בַּעֲוֹלָם בְּכָל אוֹתָם צָדִידִים שְׁלֵהֶם.

וְרוּחַ הַקָּדֹשׁ נִקְרְאת זֹאת, שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית,
רֶשֶׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא תָמִיד בָּאָדָם. וְכֵן זֶה
אֵלִי וְאַנְוֵהוּ – זֶה ה'. [הוּא ה'] אֲבָל אֵלֶּה נִקְרְאִים
אֵלֶּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שְׁמוֹת לח) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.

וְלִכֵּן כָּתוּב (ישעיה מט) **גַּם אֱלֹה תִשְׁכַּחֲנָה, וְאֲנֹכִי –**
סוּד שֶׁל זֹאת – לֹא אֶשְׁכַּחַךְ, וְכָתוּב (איכה א)
 עַל אֱלֹה אֲנִי בּוֹכֶיָה, שְׁאוּתוֹ הַחֲטָא גָרַם לָהֶם
 לְבִכּוֹת כַּמָּה בְּכִיּוֹת. דְּבַר אַחֵר עַל אֱלֹה אֲנִי – מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמָקוֹם זֶה לְשִׁלֹּט
 עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחֲרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשּׁוֹם
 שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם רְשׁוּת לְשִׁלֹּט, [כָּתוּב עַל אֱלֹה אֲנִי
 בּוֹכֶיָה. סוּד הַדְּבָר – זֶה צִד הַטְּמָאָה שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם
 רְשׁוּת לְשִׁלֹּט] אֲנִי בּוֹכֶיָה, זֶה רֹחַ הַקִּדְּשׁ
 שֶׁנִּקְרָאת אֲנִי.

וְאֵם תֹּאמַר, הֲרִי כָתוּב (דברים כח) **אֱלֹה דְּבַרֵּי הַבְּרִית**
 – כִּךְ זֶה בּוֹדָאִי, שְׁכָל אֱלֹה לֹא מִתְקַיֵּמִים
 אֲלֵא מִתּוֹךְ אֱלֹה שֵׁשׁ כָּל הַקְּלָלוֹת שְׁרוּיּוֹת, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁהוּא אָרוּר, וְלִכֵּן הַקָּדִים וְאָמַר אֱלֹה,
 שְׁעוּמֵד לִמִּי שְׁעוּבֵר עַל דְּבַרֵּי הַבְּרִית.

סדר הלימוד ליום יג כסלו [יום 72 בשנה]

יֵאָדָּה הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' (ויקרא כו), מִשּׁוֹם שְׁכָל
 מִצְוָה שֶׁל הַתּוֹרָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא
 יִסָּטֶה מִדֶּרֶךְ זֶה, וַיִּשְׁמַר מִשֵּׁם וַיִּפְרֹד מֵהֶם. וְאֵם
 תֹּאמַר, (בראשית ו) **אֱלֹה תוֹלְדֵת נֹחַ –** כִּךְ הוּא וְדָאִי,

שְׁהִירֵי יֵצֵא חָם, שֶׁהוּא אָבִי כְנַעַן, וְכָתוּב (שם ט)
אֲרוּר כְּנַעַן, וְהוּא סוּד זֶה שֶׁל אֵלֶּה.

וְלָכֵן (וְכָל אֵלֶּה הַתּוֹךְ פְּסֻלַּת הַזֶּהָב, וְעַל זֶה כָּתוּב מִי אֵלֶּה, יִשְׂרָאֵל כְּאֶשֶׁר
עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל) כָּתוּב וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל, וְכָל אֵלֶּה הַתּוֹךְ פְּסֻלַּת הַזֶּהָב. אֲהֲרֹן
הַקָּרִיב זֶהָב שֶׁהוּא צַד שְׁלֹו שְׁכָלוֹל הוּא בְּחֻזֵּק
הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד, וְצַד זֶה זֶהָב וְאֵשׁ. [לְהַגְבִּיר]
רוּחַ טְמָאָה שֶׁנִּמְצָאָה תָּמִיד בַּמִּדְבָּר, מְצָאָה מְקוֹם
בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהַחֲזִיק בּוֹ.

וְכֵּן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרִים מֵאוֹתָהּ זֶהָמָה
רִאשׁוֹנָה שֶׁהָטִיל בְּעוֹלָם, שֶׁגֵּרַם מוֹת
לְעוֹלָם, כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הָרִי סִינִי, אַחֲרֵי כֵּן חָזְרוּ,
וְגֵרַם לָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּם לְטִמָּא אוֹתָם וּלְהַתְחַזֵּק
עֲלֵיהֶם, וְגֵרַם לָהֶם מוֹת וּלְכָל הָעוֹלָם לְדוֹרוֹתֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים פג) אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים
אַתֶּם וְגו', אַכֵּן כְּאָדָם וְגו'.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרָאָה יַעֲקֹב אֶת יָרֵבֶעַם בֶּן נִבְט
שֶׁעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וְאָמַר אֵלֶּה
אֱלֹהֵיךָ, הִזְדַּעְזַע וְאָמַר מִי אֵלֶּה. כְּשֶׁרָצָה אַחֲרֵי כֵּן
לְבָרְכָם, בֵּרַךְ אֶת [הַשְּׂכִינָה בְּתַחֲלָה] וְאַחֲרֵי כֵּן
בֵּרַךְ [אֶת] בָּנָיו. כִּיּוֹן שֶׁבֵּרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

בַּתְּחִלָּה, אַחֲרֵ כֶּךָ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁבִרָךְ בַּתְּחִלָּה
בִּירָךְ אוֹתָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב הַמֶּלֶךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל
רַע וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) **וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ**
פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְּפֹלֵל אֵל ה'. הָרִי פִּרְשׁוּנָה
שְׁלֹא יִתְּפֹלֵל אָדָם רַק סִמּוֹךְ לִכְתֹּל, וְלֹא יִהְיֶה
דָּבָר חוּצָץ בֵּינוֹ לְבֵין הַכְּתָל, שְׁכָתוֹב וַיִּסַּב
חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. מֵה שׁוֹנֶה בְּכָל־
שְׁהִתְפַּלֵּלוֹ תְּפִלָּה, שְׁלֹא כָתוֹב בָּהֶם וַיִּסַּב פָּנָיו אֶל
הַקִּיר? שְׁהָרִי דִּי לוֹ לֹא מֵר וַיִּתְּפֹלֵל אֵל ה', שְׁהָרִי
מִי שְׁמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה, הוּא מְכֻוֵן דַּעְתּוֹ כְּרָאוֹי,
שְׁהָרִי כָתוֹב בְּמַשָּׁה (במדבר כב) וַיִּתְּפֹלֵל מֹשֶׁה אֵל ה',
וַיִּצַּעַק מֹשֶׁה אֵל ה', וְלֹא כָתוֹב וַיִּסַּב פָּנָיו. כָּאֵן
בְּחֲזַקְיָהוּ מֵה הַטַּעַם וַיִּסַּב חֲזַקְיָה פָּנָיו אֶל הַקִּיר
וְאַחֲרֵ כֶּךָ וַיִּתְּפֹלֵל?

אַלֵּא סוּד הַדָּבָר הוּא, שְׁשָׁנִינוּ, חֲזַקְיָה בְּאוֹתוֹ זְמַן
לֹא הָיָה נָשׁוּי, וְלֹא הִיָּתָה לוֹ אִשָּׁה וְלֹא
הוֹלִיד בָּנִים, מֵה כָתוֹב? וַיָּבֵא אֱלֹיו וְגו' כִּי מֵת
אֶתָּה וְלֹא תַחְיָה. וְשָׁנִינוּ, כִּי מֵת אֶתָּה – בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְלֹא תַחְיָה – בְּעוֹלָם הַבָּא. מֵה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שְׁלֹא הוֹלִיד בָּנִים.

שפ"ל מי שלא משתדל להוליד בנים בעולם הזה, לא מתקנים בעולם הבא, ולא יהיה לו חלק באותו העולם, ומתגרשת נשמתו בעולם [הבא], ולא מוצאת מנוחה במקום בעולם, וזהו הענש שכתוב בתורה (ויקרא כ) ערירים ימותו, ומתרגמים בלא ולד, משום שמי שהוא בלי ולד, כשהולך לאותו העולם מת הוא שם, מת בעולם הזה ובעולם הבא, ולכן כתוב כי מת אתה ולא תחיה.

נ"א עוד, אלא ששכינה לא שורה עליו כלל, אז כתוב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. למדנו ששם רעיונותיו וכוון את פניו לשאת אשה, כדי שתשרה עליו השכינה, סוד של הקיר.

נ"ב כתוב אחר כך ויתפלל אל ה'. מכאן למדנו, שמי שיש בו חטא וצריך לבקש רחמים עליו, יכוון פניו ורעיונותיו לתקן עצמו מאותו חטא, ואחר כך יבקש להתפלל, כמו שנגאמר (איכה ג) נחפשה דרכינו ונחקרה – בתחלה, ואחר כך – ונשובה. גם כאן, כיוון שידע חזקיה חטאו, מה כתוב? ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. שם פניו לתקן אל השכינה, שהרי אל המקום הזה חטא.

משום שְׁהִשְׁכִּינָה, כָּל נִקְבוֹת הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת
בְּצִדָּהּ. מִי שֵׁישׁ לוֹ נִקְבָּה, שׁוֹרָה הִיא
עָלָיו. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו. וְעַל זֶה תִּקֵּן
עַצְמוֹ אֵלֶיהָ לְתִקֵּן, וְקִבֵּל עָלָיו לְהִנָּשֵׂא, וְאַחֵר כֶּף
וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'.

קיר – זֶהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזוֹ הִשְׁכִּינָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל
הָאָרֶץ. קִיר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) מְקַרְקֵר קִיר
וְשׁוֹעַ, קִרְקוּר וּנְהִימַת הַקִּיר שֶׁהוּא אֲדוֹן,
כְּשֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) רָחֵל
מִבְכָּה עַל בְּנֵיהָ, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ. וְלִכֵּן וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ
פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

בא רֵאֶה, בְּתַפְלָה מַה כָּתוּב? אָנָּה ה' זָכַר נָא אֶת
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ. רָמַז כָּאֵן שֶׁשָּׁמַר
בְּרִית הַקֶּדֶשׁ וְלֹא טָמֵא אוֹתוֹ, וְשָׁמַר אוֹתוֹ כְּרָאוּי.
כָּתוּב כָּאֵן הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, וְכָתוּב שֵׁם (בראשית יז)
הִתְהַלַּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים וְאַתָּנָה בְּרִיתִי בֵּינִי
וּבֵינֶיךָ, שֶׁשָּׁמַר בְּרִית הַקֶּדֶשׁ כְּרָאוּי, בְּאַמַּת וּבִלְב
שָׁלֵם, שֶׁהִתְכַּוֵּן בְּכָל אוֹתָם סוּדוֹת הָאֻמוֹנָה
שֶׁכְּלוּלִים בְּאַמַּת.

והפּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי, שֶׁסָּמַךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה,
וְהָרִי בְּאֲרָנוּ. וְהִנֵּה פֶרֶשׁוּהָ הַחֲבָרִים,

שֶׁהַתְּכֵנָן לִיְחַד יַחֲוֵד כָּרְאוּי, וְלִכְן וַיִּכְּךָ חֲזָקִיָּהוּ
בְּכִי גָדוֹל, שְׂאִין שְׁעַר שְׁעוֹמֵד לִפְנֵי דְמָעוֹת. גָּאֵלָה
– זֶה הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל, שְׁזָהוּ נִמְצָא בְּכָל גָּאֵלָה
שְׁבַעוֹלָם, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
כִּיּוֹן שֶׁבֶרֶךְ יַעֲקֹב וְהַתְּכֵנָן מִלְמָטָה
לְמַעַלָּה, אִזּוּ הַמְּשִׁיךְ מִלְמַעְלָה לְמָטָה, שְׁכָתוֹב
הָאֱלֹהִים הָרַעָה אֶתִּי. כִּיּוֹן שֶׁהוּא לָקַח, נָתַן
בְּרָכוֹת לְמָקוֹם זֶה. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ אֶת הַבְּרָכוֹת
לְמָקוֹם הַזֶּה, אִזּוּ פָתַח וְאָמַר הַמְּלֶאךָ הַגָּאֵל וְכוּ'.
פָּתַח וְאָמַר, (מלכים-א ח) כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כְּנָפִים
אֶל מָקוֹם הָאֲרוֹן וְגו'. בֹּא רֵאֶה, הַכְּרוּבִים
בָּאוֹת וּבָנִס הָיוּ עוֹמְדִים, שָׁלֹשׁ פַּעֲמִים בַּיּוֹם הָיוּ
פוֹרְשִׁים כְּנָפֵיהֶם וְסוֹכְכִים עַל הָאֲרוֹן לְמָטָה,
שְׁכָתוֹב (שמות כה, כ) פָּרְשִׁי כְנָפִים. פָּרוּשִׁי כְנָפִים לֹא
כָתוֹב, אֶלָּא פָרְשִׁי.

וּבֹא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְמָטָה כְּמוֹ
שֶׁלְמַעְלָה. כְּרוּבִים דְּמוּתָם כְּמִרְאֵה
תִּינוּקוֹת, וְעוֹמְדִים תַּחַת מָקוֹם זֶה מִיָּמִין
וּמִשְׁמָאל, וְאֵלָה מִתְּבָרְכִים בְּתַחֲלָה מֵאוֹתָן
בְּרָכוֹת שְׁשׁוּפְעוֹת מִלְמַעְלָה, וּמִכָּאן שׁוּפְעוֹת
הַבְּרָכוֹת לְמָטָה.

וְלִבְּךָ כְּתוּב הַמֶּלֶךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מְכַל רָע. אֶתִּי – שְׁנִטֵּל בְּרָכוֹת מִגּוֹנִים שְׁלֹמַעֲלָה. וְכִיוֹן שֶׁהוּא נָטַל, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים, זֶהוּ סוּד הַכְּרוּבִים, שֶׁמֶהֱם שׁוֹפְעוֹת בְּרָכוֹת מִהַעֲלִיּוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים [וְתַחְתּוֹנִים].

הַמֶּלֶךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מְכַל רָע יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַּח וְאָמַר, (משלי יט) בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אָבוֹת. וְכִי נִחְלַת אָבוֹת הֵם, וְהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לְבְנֵי אָדָם? אֵלָּא, כִּיּוֹן שֶׁמּוֹרִישׁ בֵּית וּמָמוֹן לְבֵן הָאָדָם, לְפַעֲמִים יוֹרִישׁ הַכֹּל לְבָנוֹ, וַיְהִיָּה יִרְשֶׁת הָאָבוֹת, אֲבָל וּמָה אִשָּׁה מְשַׁכֶּלֶת, מְשׁוּם שֶׁהָאִשָּׁה, כְּשִׁירֵשׁ אוֹתָהּ הֵבֵן אָדָם, הוּא יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי לֹא יוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבֵן הָאָדָם אֲלֹא כְּשֶׁמְכַרִּיזִים עָלָיו בְּרָקִיעַ.

שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זְווגִים עַד שֶׁלֹא בָּאוּ לָעוֹלָם. וְכִשְׁזָכוּ בְנֵי אָדָם לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, כֵּךְ נוֹתְנִים לָהֶם אִשָּׁה, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלְפִי מַעֲשִׂים שֶׁל צְדִיקִים כֵּךְ מְזַוֵּג זְווגִים.

וְלְפַעֲמִים שְׁעוֹלִים בְּמֵאזְנִים, וּמִסָּטָה אוֹתוֹ הָאִישׁ דִּרְכוֹ, עוֹלָה זְווגוֹ לְאַחֵר עַד

שִׁיכָשִׁיר מַעֲשָׂיו, וְכִשְׁיִכָּשִׁיר מַעֲשָׂיו או שְׁמַגִּיעַ
זְמָנוּ, נִדְחָה אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ, וּבָא זֶה וְלֹקַח אֶת
שָׁלוֹ. וְזֶה קָשָׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַכֹּל,
לְדַחוֹת אִישׁ מִפְּנֵי אִישׁ אַחֵר, וְלָכֵן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הוּא נוֹתֵן אִשָּׁה לְבֵן הָאָדָם, וּמִמֶּנּוּ בָּאִים
הַזְּנוּגִים. וְלָכֵן וַיְמַה' אִשָּׁה מִשְׁכָּלֶת.

לְבֵן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן הַכֹּל לְבֵן הָאָדָם.
וְאִם תֹּאמַר, אִשָּׁה מִשְׁכָּלֶת וְלֹא אַחֶרֶת –
בֹּא רְאֵה, אֵף עַל גֵּב שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן
טוֹב לְאָדָם לָתֵת לוֹ, וְהוּא מִסְטָה דְּרָכּוֹ מֵעַם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַד אַחֵר – מֵאוֹתוֹ צַד אַחֵר
שֶׁנִּדְבֵּק בּוֹ יָבֹא לוֹ מֵה שְׁיִבֵּא, בְּכֹל [כָּל]
הַקְטְרוּגִים וְכָל הָרָעוֹת, וְלֹא בָּאִים אֵלָיו מִן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא מֵאוֹתוֹ צַד רָע שֶׁנִּדְבֵּק
בּוֹ בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁעָשָׂה.

וַעֲלֵ זֶה, אִשָּׁה שְׂאִינָה מִשְׁכָּלֶת, קָרָא עַל זֶה
שְׁלֵמָה, (קהלת ז) וּמִצָּא אָנִי מֵר מִמּוֹת אֶת
הָאִשָּׁה, מְשׁוּם שֶׁחֲטָאִי הָאָדָם הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו
בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁעָשָׂה. וְלָכֵן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְתַרְצֶה בְּאָדָם מְשׁוּם מַעֲשָׂיו הַכְּשָׁרִים, הוּא
מְזַמֵּן לוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא מִשְׁכָּלֶת, וּפּוֹדֶהוּ בַּפְּדוּת
מִתּוֹךְ הַצַּד הָאֲחֵר.

וַעֲלֵ זֶה אָמַר יַעֲקֹב הַמְּלֹאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע.
 מָה זֶה מִכָּל רָע? שְׁלֹא הִזְדַּמְנָה לִי אִשָּׁה
 שְׁהִיא מִתּוֹךְ הַצַּד הָאֲחֵר, וְלֹא קָרָה פְּסוּל בְּזִרְעִי
 [בְּמִטָּתִּי], שְׂכָלִם צַדִּיקִים וְשָׁלָמִים בְּשָׁלָמוֹת,
 מִשּׁוּם שֶׁנִּפְדָּה מִכָּל רָע, וַיַּעֲקֹב לֹא נִדְבַק בְּאוֹתוֹ
 צַד הָאֲחֵר כָּלֵל.

וַעֲלֵ זֶה הַמְּלֹאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יְבָרַךְ אֶת
 הַנֶּעָרִים. מָה הַטַּעַם נִרְאוּ לְבִרְכָּה? מִשּׁוּם
 שֶׁשָּׁמַר יוֹסֵף אֶת אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה, וַעֲלֵ זֶה
 אָמַר יוֹסֵף, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה.
 הִרְאָה לוֹ סוּד הַבְּרִית שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם
 שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, רְאוּיִים לְהִתְבָּרֵךְ וְרְאוּי הוּא
 לְבִרְכוֹת רַבּוֹת. מִשּׁוּם כֵּךְ לְכֹלֵם נָתַן בְּרִכָּה אַחַת,
 וּלְיוֹסֵף בְּרִכּוֹת רַבּוֹת, מִשְׁמַע שֶׁכְּתוּב בְּרִכַּת אָבִיךָ
 גָּבְרוּ עַל בְּרִכַּת הוֹרֵי וְגו', בְּרִכַּת שְׁדִים וְרָחִם,
 תְּהִינָךְ לְרֹאשׁ יוֹסֵף.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכג) אֵלֶיךָ נִשְׁאַתִּי
 אֶת עֵינֵי הַיִּשְׁבִּי בַּשָּׁמַיִם. פָּסוּק זֶה
 בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל בֹּא רְאֵה, תִּפְלֶה שֶׁל בֶּן אָדָם
 שֶׁמִּתְכַּוֵּן בָּהּ, הוּא לְמַעַלָּה לְעֵמֶק הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּשָּׁם
 שׁוֹפְעוֹת כָּל הַבְּרִכּוֹת וְכָל הַחֲרוֹת, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים
 לְקִיָּם אֶת הַכֹּל.

וַעֲלֵ זֶה יִתֵּר יו"ד, מִשּׁוֹם שִׁי"ד לֹא פּוֹסֵק מִמָּקוֹם
 הַזֶּה לְעוֹלָמִים, וְלָכֵן כָּתוּב הַיִּשְׁבִּי בַּשָּׁמַיִם,
 אַחֲזוּז לְמַעְלָה בְּסוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְאַחֲזוּז
 לְמַטָּה שְׂיֻשָּׁב עַל כֶּסֶּא הָאֲבוֹת, יוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶּא
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְלָכֵן כָּתוּב הַיִּשְׁבִּי בַּשָּׁמַיִם.

וּמִכָּאן, כְּשֶׁבָּרְכוּת שׁוֹפְעוֹת מִלְּמַעְלָה מִהָעֵמֶק
 הַזֶּה, אֵת כָּלֵן נוֹטֵל הַמָּקוֹם הַזֶּה
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּמִזֶּה שׁוֹפְעִים לְמַטָּה, עַד
 שְׁמַגִּיעִים לְצַדִּיק עֲמוּד הָעוֹלָם, וּמִכָּאן מִתְבָּרְכִים
 כָּל אוֹתָם הַחֲיִילוֹת וְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת לְמִינֵיהֶם,
 וְהָרִי פֶּרֶשׁוּהָ.

בֹּא רֵאֵה, בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם מְאֻרוֹת עוֹלָה עֲטֻרָת
 כָּל הַמַּחֲנוֹת, עֲגוּל הָעוֹלָם, בְּשִׁבְעִים
 מְקוֹמוֹת, עֲגוּל אֶחָד לְכָלֶם. בְּתוֹךְ אוֹתוֹ עֲגוּל
 נִקְדָּה אַחַת שְׁעוֹמֶדֶת בְּאַמְצָע. מִנְקֻדָּה זוֹ נִזְוֵן כָּל
 אוֹתוֹ עֲגוּל, בֵּית קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים, הוּא מְקוֹם
 לְאוֹתָהּ רוּחַ כָּל הָרוּחוֹת, [כְּמוֹ סוּד שֶׁל כָּל
 הַסּוּדוֹת] נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. סֵתֵר זֶה הוּא בְּתוֹךְ
 חִילוֹתֶיהָ, טָמִיר הוּא לִפְנֵי וּלְפָנִים. כְּשֶׁעוֹלָה זוֹ,
 עוֹלִים כָּלֶם אַחֲרֶיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שיר א) מְשַׁכְנִי
 אַחֲרַיָּךְ נְרוּצָה.

רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי, כל אחד ואחד מאתנו יאמר דברי תורה. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים עט) אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו וגו'. בא ראה, הקדוש ברוך הוא, באהבת ישראל אוהב אותם, שהם גורלו וירשתו, לא מסתכל אחר בדינם, פרט לו לבדו.

וכיון שהוא מסתכל בדינם, מתמלא עליהם רחמים, משום שהוא כאב שמרחם על הבנים, כמו שנאמר (שם קג) כרחם אב על בנים רחם ה' וגו'. וכיון שנמצאים להם חטאים, מעביר אותם ראשון ראשון, עד שמעביר כלם מלפניו. וכיון שהעביר כלם מלפניו, לא נשארים עליהם חטאים לתת שלטון לצד האחר של דין עליהם.

בא לחטא לפניו כבתחלה – אותם חטאים ראשונים שהעביר מלפניו, חשב עליהם, ולכן כתוב אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך וגו'. שאם רחמיך לא יקדימו על ישראל, לא יוכלו לעמד בעולם. משום שכמה הם בעלי הדין הקשה, בעלי מגנים, וכמה מלשינים שעומדים עליהם שלישראל למעלה,

וְאַלְמָלָא שֶׁהֶקְדִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֲמִים עַל
יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁלֹּא יִשְׁגִּיחַ בְּדִינָם, לֹא יוּכְלוּ לַעֲמֹד
בְּעוֹלָם. וְעַל זֶה מָהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמִיךָ כִּי דְלוֹנוּ
מְאֹד, דְּלוֹת שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּלוֹת שֶׁל מַעֲשִׂים
כְּשֵׁרִים [לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא].

בא תִּרְאֶה, אֲלֵמָלָא יִסְגְּלוּ יִשְׂרָאֵל מַעֲשִׂים כְּשֵׁרִים
לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיוּ עוֹמְדִים
עִמָּם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת בְּעוֹלָם, אֲבָל
יִשְׂרָאֵל הֵם גּוֹרְמִים לִשְׁאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת לְזַקֵּף רָאשֵׁיהֶם בְּעוֹלָם. שְׂאֵלְמָלָא יִשְׂרָאֵל
לֹא הָיוּ חוֹטְאִים לִפְנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁאֵר
עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת נִכְפָּים לִפְנֵיהֶם.

ובא רְאֵה, אֲלֵמָלָא שֶׁהִמְשִׁיכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשִׂים
רָעִים לְצַד אַחֵר בְּאַרְץ הַקְדוּשָׁה, הָרִי
נִתְבָּאֵר, שֶׁלֹּא יִשְׁלֹטוּ עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת בְּאַרְץ הַקְדוּשָׁה, וְלֹא הִגְלוּ מֵעַל הָאָרֶץ,
וְעַל זֶה כָּתוּב כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד, שְׁאִין לָנוּ מַעֲשִׂים
כְּשֵׁרִים כְּרָאוּי, וְלָכֵן כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד מָהֵר
יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמִיךָ.

רבי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר, (שם ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירְאָה
וְגִילוּ בִרְעָדָה, וְכָתוּב (שם ק) עֲבָדוּ אֶת ה'

בְּשִׁמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה. בֹּא רֵאָה, כָּל אָדָם
שָׁבָא לַעֲבֹד לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בִּבְקָר וּבְעֶרֶב
צָרִיךְ לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בִּבְקָר, כְּשֶׁעוֹלָה הָאוֹר, וְהַתְּעוֹרְרוֹת צַד הַיָּמִין
מִתְּעוֹרֶרֶת בְּעוֹלָם, אַז צָרִיךְ אָדָם
לְהִתְקַשֵּׁר בַּיָּמִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְעֲבֹד לְפָנָיו
בְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, מִשּׁוּם שֶׁתְּפִלָּה מַחֲזִיקַת תְּקֵף
לְמַעֲלָה, וּמִמְשִׁיכָה בְּרָכוֹת מִהָעֵמֶק הָעֲלִיוֹן לְכָל
הָעוֹלָמוֹת, וּמִשָּׁם מִמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת לְמַטָּה
לְתַחְתּוֹנִים, וְנִמְצְאוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
מִתְּבָרְכִים בְּאוֹתָהּ עֲבֹדַת הַתְּפִלָּה.

עֲבֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד לְפָנָיו
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁמְחָה וּבְרִנָּה
לְהַכְלִיל אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּיְנִיָּהֶם, וְאַחֵר כֵּךְ
לְיַחַד הַיַּחֲוֹד כְּרֵאוֹי, שֶׁכְּתוּב דָּעוּ כִּי ה' הוּא
אֱלֹהִים. זֶהוּ סוּד הַיַּחֲוֹד בְּסוּד הָעֲבֹדָה.

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ אָדָם לַעֲבֹד לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּחֻדוֹה וּלְהִרְאוֹת חֻדוֹה בְּעֲבֹדָתוֹ,
וּשְׁנֵי אֱלֹהִים – שִׁמְחָה וּרְנָנָה – כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים. שְׁתֵּי
תְּפִלוֹת, שְׁנֵי קְרִבּוֹנוֹת לְיוֹם כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם
שִׁמְחָה וּרְנָנָה. שִׁמְחָה בִּבְקָר, וּרְנָנָה בַּלֵּילָה. וְעַל

זֶה (במדבר כח) אֶת הַכֶּכֶשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֶת
הַכֶּכֶשׁ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים.

וַעֲלֵ זֶה תַּפְלַת עֶרְבִית הִיא רְשׁוּת, מְשׁוּם שְׁאוּתָהּ
שָׁעָה מַחְלֶקֶת טָרֶף לְכָל חִילוּתֶיהָ, וְלֹא שָׁעָה
לְהִזְכִּיר [לְהַתְּבָרֵךְ], אֲלֹא לְתַתּ מְזוּן. בַּיּוֹם הַהוּא
מִתְבָּרַכַת מִשְׁנֵי הַצְדָדִים הַלְלוּ, בַּבֶּקֶר וּבַלֵּילָה,
מִתּוֹךְ שְׁמֻחָה וּרְנָנָה, וּבַלֵּילָה מַחְלֶקֶת לְכָל כְּרָאוּי.
זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טָרֶף
לְבֵיתָהּ וְגו'.

פֶּתַח רַבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (תהלים קמא) תַּכּוֹן תַּפְלָתִי
קְטָרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׁאת כַּפֵּי מִנַּחַת עָרֵב.
לָמָּה מִנַּחַת עָרֵב וְלֹא תַּפְלַת הַבֶּקֶר, שְׁלֹא כָתוּב
תַּכּוֹן תַּפְלָתִי בַּבֶּקֶר? אֲלֹא כֵךְ נִתְבָּאֵר, תַּכּוֹן
תַּפְלָתִי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ. קְטָרֶת לֹא בָאָה אֲלֹא רַק עַל
חֲדוּהָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי כז) שֶׁמֶן וּקְטָרֶת יִשְׁמַח
לֵב. וְלָכֵן הִכְהִין כְּשֶׁמֶדְלִיק נֵרוֹת, הִיָּה מְקַרֵּיב
קְטָרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל) בְּהִיטִיבוּ אֶת הַנֵּרוֹת
יִקְטִירְנָהּ וּבְהַעֲלֹת אֶהְרֵן אֶת הַנֵּרוֹת בֵּין הָעֶרְבִים
יִקְטִירְנָהּ. בַּבֶּקֶר עַל חֲדוּהָ, שֶׁהַשָּׁעָה גּוֹרֶמֶת בְּעָרֵב
לְשִׁמַּח צַד שְׁמָאֵל, וְכֵךְ רָאוּי, וְלַעוֹלָם לֹא בָא
אֲלֹא עַל חֲדוּהָ.

וְבֹא רֵאָה, קְטָרֶת מִקְשָׁרֶת קְשָׁרִים וְאוֹחֶזֶת
 לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וְזֶה מַעְבִּיר מוֹת וְקִטְרוּג
 וְרִגְזוֹ, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
 (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה
 וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטָרֶת וְהוֹלִיךְ
 מִהֶרָה וְגו' אַחֵר זֶה כָּתוּב וַיִּרָץ וְגו', וַיִּכְפֹּר עַל
 הָעָם, וְכָתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים
 וַתַּעֲצֹר הַמַּגָּפָה. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יְכוּלִים כָּל הַצָּדִידִים
 הָרָעִים וְכָל הַמְקַטְרָגִים לַעֲמֹד לִפְנֵי הַקְטָרֶת, וְעַל
 זֶה הִיא סוּד [חֲדוּת] הַכֹּל וְקִשּׁוֹר הַכֹּל.

וּבִשְׁעַת הַמִּנְחָה, כְּשֶׁהָדִין שָׂרוּי בְּעוֹלָם, הַתְּכוּן
 דָּוֵד בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה, שֶׁכָּתוּב תְּכוּן
 תִּפְלָתִי קְטָרֶת לִפְנֵיךְ וְגו'. וְתִפְלָה זֹאת שְׁעוֹלָה
 תַּעֲבִיר רִגְזוֹ דִּין הַקָּשָׁה שְׁשׁוּלֵט כָּעֵת בְּזֶמֶן הַזֶּה
 בְּאוֹתָהּ קְטָרֶת, שְׁדוּחָהּ וּמַעְבִּירָה מִלִּפְנֵיו כָּל רִגְזוֹ
 [שְׁעוֹלָה כָּעֵת בְּשַׁעֲהָ זֹאת בְּאוֹתָהּ קְטָרֶת שְׁמַעְבִּירָה
 כָּל רִגְזוֹ] וְכָל קִטְרוּג שְׁבַעֲוֹלָם, [הֵינוּ מֵה שֶׁכָּתוּב]
 [מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא] מִנְחַת עָרֶב, כְּשֶׁהָדִין
 תִּלּוּי בְּעוֹלָם.

בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁנֶּחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּשַׁעֲהָ שְׁנִשְׁרָף,
 הָיָה זֶמֶן מִנְחָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ
 כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עָרֶב. מֵה זֶה צִלְלֵי

עָרַב? אוֹתָם מְקַטְרְגִים שֶׁל הָעוֹלָם וְרִגְזֵי הַדִּינִים
שֶׁמְזַמְּנִים בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה. וְעַל זֶה שְׁנִינוּ שְׁצָרִיךְ
אָדָם לִכְוֹן דַּעְתּוֹ בְּתַפְלַת הַמִּנְחָה. בְּכָל הַתַּפְלוֹת
צָרִיךְ הָאָדָם לִכְוֹן דַּעְתּוֹ, וּבְתַפְלָה זוֹ יוֹתֵר מִכָּל,
מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין שָׂרוּי בָּעוֹלָם, וְעַל זֶה זְמַן תַּפְלַת
הַמִּנְחָה יִצְחָק תִּקֵּן אוֹתָהּ, וְהָרִי פֶּרְשׁוּהָ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, עָלוּ בְּהָר אֶחָד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
הָהָר הַזֶּה מִפְּחִיד, גִּילָךְ וְלֹא נִתְעַכֵּב כָּאֵן,
מִשּׁוּם שֶׁזֶּהוּ הָר מִפְּחִיד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם
הָיָה אֶחָד – הָיִיתִי אוֹמֵר כֵּךְ, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ שְׁמִי
שֶׁהוֹלֵךְ יַחֲדִי בַּדֶּרֶךְ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה
לֹא, וְכָל אֶחָד וָאֶחָד מַעֲמָנוּ, נִרְאָה שֶׁלֹּא תִזְוֶה
מַעֲמָנוּ הַשְּׂכִינָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁלֹּא יִסְמַךְ אָדָם עַל
נֶס, מִנֵּיין לָנוּ? מִשְׁמוּאֵל, שֶׁכָּתוּב אֵיךְ אֵלֶיךָ
וְשָׁמַע שָׂאוּל וְהָרְגָנִי, וְהָרִי שְׁמוּאֵל רָאוּי יוֹתֵר
מֵאֲתָנּוּ. אָמַר לוֹ, אֲפֹלוּ כֵךְ, הוּא הָיָה אֶחָד, וְהִזְק
נִמְצָא לְעֵין, אֲבָל אָנוּ שְׁלֹשָׁה, וְהִזְק לֹא נִמְצָא
לְעֵין. שְׂאֵם מִשּׁוּם מִזִּיקִים – הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁלֹּא שְׁלֹשָׁה
לֹא נִרְאִים וְלֹא מִזִּיקִים, וְאִם מִשּׁוּם לִסְטִים – לֹא
נִמְצָאִים כָּאֵן, שֶׁהָרִי הָהָר הַזֶּה רְחוּק מִיָּשׁוּב, וּבִנְיָ

אָדָם לֹא נִמְצָאִים כָּאן, בְּרֵם פֶּחַד הוּא, שְׁחִיּוֹת
הַשָּׂדֶה שְׁנִמְצָאוֹת כָּאן.

פֶּתַח וְאָמַר, הַמֶּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. בְּפִסּוּק
זֶה יֵשׁ לְהִתְבוּנָן בּוֹ, [שְׁהָרִי כְּתוּב] הַגָּאֵל?!
אֲשֶׁר גָּאֵל צָרִיךְ הָיָה לְכַתֵּב! מַה זֶה הַגָּאֵל?
מִשּׁוּם שֶׁהוּא תָּמִיד נִמְצָא אֶצֶל בְּנֵי אָדָם, וְלֹא זֶה
מֵאָדָם צָדִיק לְעוֹלָמִים.

בא רֵאָה, הַמֶּלֶאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי – זֶה הַשְּׂכִינָה
שֶׁהוֹלֶכֶת עִם בֶּן הָאָדָם תָּמִיד, וְלֹא זֶה
מִמֶּנּוּ כְּשֶׁבֶן הָאָדָם שׁוֹמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְעַל זֶה
יִזְהַר בֶּן אָדָם שְׁלֹא יֵצֵא יְחִידִי בַּדֶּרֶךְ. מַה זֶה
יְחִידִי? שִׁיזְהַר בֶּן אָדָם לְשׁוֹמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה כְּדִי
שְׁלֹא תִזְוֶה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, וַיִּצְטָרֵךְ לָלֶכֶת יְחִידִי בְּלִי
זְוֹג הַשְּׂכִינָה.

בא רֵאָה, כְּשִׁיּוּצָא בֶּן אָדָם לְדֶרֶךְ, יִסְדֵּר תְּפִלָּה
לְפָנָיו רְבוּנוֹ כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׂכִינָה, וְאַחֵר
כֵּן יֵצֵא לְדֶרֶךְ, וַיִּמְצָא זְוֹג הַשְּׂכִינָה לְגָאֵל אוֹתוֹ
בַּדֶּרֶךְ וּלְהַצִּילוֹ בְּכָל מָה שִׁיִּצְטָרֵךְ.

מַה כְּתוּב בִּיעֶקֶב? (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים
עִמָּדִי, זֶה זְוֹג הַשְּׂכִינָה. וּשְׁמֵרָנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה,
לְפָדוֹת אוֹתִי מִהַכָּל. וַיַּעֲקֹב הָיָה יְחִידִי בְּאוֹתוֹ

זמן, ושכינה הולכת לפניו, כל שכן החברים שיש ביניהם דברי תורה על אחת כמה וכמה. [אמר רבי יוסי, ודאי כן הוא. בינתים חשף השמש להעריב.]

אמר רבי יוסי, מה נעשה? אם נתעבב כאן, הרי היום נכנס להחשיף. אם גלך למעלה, ההר הוא גדול, ומפחד חיות השדה אנו פוחדים. אמר רבי יהודה, תמהני עליך רבי יוסי. אמר לו, הרי שנינו שלא יסמך בן אדם על הים, שהקדוש ברוך הוא לא ירחיש לו נס בכל שעה. אמר לו, זה מדבר ביחיד, אבל אנחנו שלשה, ובינינו דברי תורה והשכינה עמנו, לא נפחד.

עד שהיו הולכים ראו למעלה בהר סלע אחד ומערה בתוכו. אמר רבי יהודה, גלך ונעלה לאותו הסלע, שאנו רואים מערה אחת שם. עלו לשם וראו אותה המערה. אמר רבי יוסי, פחדתי אולי אותה מערה מקום של חיות היא ולא יפגעו בנו כאן.

אמר רבי יהודה לרבי חזקיה, הרי ראיתי שרבי יוסי פוחד. אם תאמר משום שהוא חוטא, שכל מי שפוחד הוא חוטא, שכתוב (ישעיה לג)

פָּתְחוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, הָרִי אֵינוֹ חוּטָא, [וְהָרִי
וְכָתוּב (משלי כח) וְצַדִּיקִים כַּכֶּפֶר יִבְטָח. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָשׁוּם שֶׁהִנָּזַק מִצּוֹי.

אָמַר לוֹ, אִם הִנָּזַק מִצּוֹי – כֶּף הוּא, אֲבָל כָּאֵן לֹא
נִמְצָא נֹזֵק, וְאַחַר שֶׁאֵנוּ נִכְנָס לַמַּעֲרָה, לֹא
יִכְנָס הִנָּזֵק לְצַעַר אוֹתָנוּ. נִכְנָסוּ לַמַּעֲרָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, נִחְלַק אֶת הַלֵּילָה לְשֵׁלֶשׁ מִשְׁמְרוֹת, שֶׁהוּא
הַלֵּילָה. כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵעֲמָנוּ יַעֲמֵד עַל עֲמָדוֹ
בְּשִׁלְשֵׁת הַצְּדָדִים הַלָּלוּ שֶׁל הַלֵּילָה וְלֹא נִישֵׁן.

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מִשְׁכִּיל לְאִיתָן
הָאֲזָרְחִי. הַתְּשַׁבַּחַת הַזֶּה אֲבָרָהֶם אָמַר
אוֹתָהּ בְּשַׁעָה שֶׁעָסַק בַּעֲבוּדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיִּוָּדְעוּ כָּלֵם לְקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל
הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אִיתָן מָשׁוּם שֶׁהִתְחַזַּק בְּתַקְיָה
בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

חֲסִדֵּי ה' לְעוֹלָם אֲשִׁירָה, וְכִי מִצַּד הַחֲסִדִּים
בָּאִים לִזְמַר? אֵלֹא כָּאֵן נִכְלָל צַד
הַשְּׂמָאל בִּיָּמִין, וְלִכְּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסָּה אֶת
אֲבָרָהֶם וּבָחַן אוֹתוֹ. וְהָרִי נִתְבָּאָר שֶׁיִּצְחָק בֶּן
שְׁלִשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנִים הָיָה בָּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן, מֶה זֶה

נִסָּה אֶת אַבְרָהָם? הֲיָה צָרִיף לְכַתֵּב נִסָּה אֶת
 יִצְחָק! אֲלֵא נִסָּה אֶת אַבְרָהָם שְׂיִמָּצֵא בְּדִין
 וּלְהַכְלִיל בְּדִין שְׂיִמָּצֵא שְׁלָם כְּרָאוּי, וְעַל זֶה חֲסִדֵּי
 ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה.

דְּבַר אַחֵר חֲסִדֵּי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה – אוֹתָם חֲסִדִּים
 שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם הָעוֹלָם. לְדַר
 וְדַר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי – טוֹב וְאַמֶּת שֶׁעוֹשֶׂה עִם
 הַכֹּל. לְדַר וְדַר אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ – זֶה אֱמוּנַת הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוֹדִיעַ אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וְהִזְכִּירוֹ בְּפִי
 כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְעַל זֶה אוֹדִיעַ אֱמוּנָתְךָ בְּפִי.

וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם סוֹד
 הָאֱמוּנָה, וּכְשֵׁינֵדַע סוֹד הָאֱמוּנָה,
 יָדַע שֶׁהוּא עֶקֶר וְקִיּוֹם הָעוֹלָם, שֶׁבְּגִלְלוֹ נִבְרָא
 הָעוֹלָם וְהַתְּקִיּוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם
 חֲסִד יִבְנֶה וְגו'. כְּשֶׁנִּבְרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יִכּוֹל לַעֲמֹד, עַד שֶׁהוֹשִׁיט
 יָמִין עָלָיו וְהַתְּקִיּוֹם, וְאִם לֹא שֶׁהוֹשִׁיט יָמִין עָלָיו,
 לֹא הָיָה מִתְּקִיּוֹם, מִשּׁוֹם שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא
 בְּדִין, וְכֵן בְּאַרְנוֹ.

וְנֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, וְסוֹד כָּלל אֶחָד, שְׁנֵי גִּוְנִים
 כָּאן, בְּרֵאשִׁית. אֵף עַל גַּב שְׁאִמְרָנוּ

רַאשִׁית מִלְמָטָה לְמַעְלָה, רַאשִׁית כֶּף גַּם
מִלְמָעָלָה לְמָטָה, וְאַמְרָנוּ ב' רַאשִׁית, כְּמוֹ
שְׁאַמְרָנוּ בֵּית קֹדֶשׁ הַקִּדְּשִׁים, שֶׁהָרִי נִתְּנָה [הִיא
בֵּית] לְאוֹתָהּ רַאשִׁית, וְהִדְבֵּר כָּלוּל הוּא כְּאַחַד.

וּבְי"ת הַזֶּה נִבְרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִתְקַיֵּם אֲלָא
בְּיָמִין, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ בְּהִבְרָאָם – כְּתוּב
בְּאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כֶּף, אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֹסֶד יִבְנֶה.
וּבְנִין הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הָעוֹלָם [אוֹתוֹ הָעוֹלָם], אוֹתוֹ
הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן הָיָה בּוֹ לְקִיָּם, וְאַחֵר כֶּף
בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּשִׁמְאָל. וּבִאֲלֵה תִקֵּן שָׁמַיִם, וְכְתוּב
שָׁמַיִם תִּכְיֶן אֲמוֹנֶתְךָ בָּהֶם.

דְּבַר אַחֵר שָׁמַיִם תִּכְיֶן אֲמוֹנֶתְךָ בָּהֶם – שָׁמַיִם
נִתְּקָנוּ בְּאוֹתָם חֹסְדִים, וְסוּד הָאֲמוֹנָה
הִתְקִינָה בָּהֶם, שְׁאִין תְּקוּנָיָהּ אֲלָא מִתּוֹךְ שָׁמַיִם.
כְּרַתִּי בְרִית לְבַחֲרִי – זֶהוּ סוּד הָאֲמוֹנָה.

דְּבַר אַחֵר, זֶהוּ צְדִיק שְׁמִמְנוּ יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל
הַתַּחֲתוֹנִים, וְכָל [אוֹתָן] הַחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת,
כֵּלָן מִתְּבָרְכוֹת מֵאוֹתוֹ הַשֹּׁפֵעַ שְׁשׂוֹפֵעַ לַתַּחֲתוֹנִים,
וְלָכֵן כְּתוּב כְּרַתִּי בְרִית לְבַחֲרִי.

נִשְׁבַּעְתִּי לְדוֹד עַבְדִּי – זֶה סוּד הָאֲמוֹנָה שֶׁהוּא
עוֹמֵד תָּמִיד בְּצְדִיק הַזֶּה, קִיּוֹם

הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יתְפַזְרוּ לְעוֹלָמִים חוּץ מִזְמַן הַגָּלוּת
שֶׁנִּמְנָע שֶׁפַּע הַבְּרָכוֹת, וְסוּד הָאֱמוּנָה לֹא הִשָּׁלַם,
וְכָל הַחֲדוּת נִמְנָעוּ. וְכִשְׁנִכְנַס הַלֵּילָה, מֵאוֹתוֹ
הַזְמַן הַחֲדוּת לֹא נִכְנָסוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַחֲדוּת לֹא הִתְעוֹרְרוּ, אֲבָל בַּחוּץ
עוֹמְדִים וּמִזְמָרִים שִׁירָה, וְכִשְׁנִחַלֵּק הַלֵּילָה
וְהִתְעוֹרְרוּת עוֹלָה מְלִמְטָה לְמַעְלָה, אֲזִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר כָּל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם לְבִכְיָה,
וּבוֹעֵט בְּרָקִיעַ, וּמִזְדַּעְזְעִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאִין מְנוּחָה לִפְנֵיו, פָּרַט לְזְמַן שִׁמְתְּעוֹרְרִים
לְמַטָּה בַּתּוֹרָה, אֲזִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל
אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים [שְׁעֵמוֹ], כָּלֵם מִקְשִׁיבִים
וּשְׁמִחִים לְאוֹתוֹ קוֹל, וְאֲזִי מְנוּחָה. [לִפְנֵיו, וּבָאָה
מְנוּחָה לְכָל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שְׁעֵמוֹ] [לִפְנֵיו
נִמְצְאוּ]. מִשּׁוּם שְׁמִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה,
נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכְנַס לְתוֹךְ
יְרוּשָׁלַיִם שָׁל מַעְלָה עַד שִׁיכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל
לִירוּשָׁלַיִם שָׁל מַטָּה, שְׁכָתוֹב (הוֹשֵׁעַ יא) בְּקִרְבָּךְ
קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר, וְהָרִי פֶרֶשׁוּהָ הַחֲבָרִים.

וְכָל אוֹתָם מִזְמָרִים עוֹמְדִים בַּחוּץ וְאוֹמְרִים
שִׁירָה בְּשִׁלְשֶׁת חֲלָקֵי הַלֵּילָה, וְכָלֵם

מִשְׁבָּחִים בְּתַשְׁבָּחוֹת יְדוּעוֹת, וְכָל חִילוֹת
הַשָּׁמַיִם, כָּלֵם מִתְעוֹרָרִים בְּלִילָה, וַיִּשְׂרָאֵל בַּיּוֹם,
וַקְדָּשָׁה לֹא מְקַדָּשִׁים לְמַעְלָה עַד שִׁישְׂרָאֵל
מְקַדָּשִׁים לְמַטָּה, וְאִזּוֹ כָּל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם
מְקַדָּשִׁים אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּאַחַד. וְעַל זֶה
יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים מִתְקַדָּשִׁים מֵעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים
[מִשּׁוּם שֶׁהַקְדָּשָׁה שֶׁל שָׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לֹא עוֹלָה אֶלָּא מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה] כְּאַחַד.
זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ויקרא יט) קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לח) עַל מָה אֲדַנִּיָּה
הִטְבָּעוּ. פֶּסוּק זֶה אָמַר אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, מִשּׁוּם שֶׁכִּשְׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ
אֶלָּא עַל עֲמוּדִים, שֶׁהֵם שְׁבַעַת עֲמוּדֵי הָעוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט) חָצְבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבַעָה, וְאוֹתָם
עֲמוּדִים לֹא נִודַע עַל מָה עוֹמְדִים.

מִשּׁוּם שֶׁהוא סוּד עֵמֶק, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים,
וְהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא עַד שֶׁנִּטַּל אֶבֶן אַחַת,
וְהִיא אֶבֶן שֶׁנִּקְרְאת אֶבֶן שְׁתִּיָּה, וְלִקַּח אוֹתָהּ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְזָרַק אוֹתָהּ לְתוֹךְ הַתְּהוֹם,
וַנִּנְעָצָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וּמִמָּנָה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
וְהִיא נִקְדָּה בְּאַמְצַע הָעוֹלָם, וּבִנְקֻדָּה זוֹ עוֹמֵד

קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (איוב לח) אוּ מִי יֵרָא
אָבֵן פִּנְתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) אָבֵן בַּחֲן פִּנְתָּ
יִקְרָת, וְכָתוֹב (תהלים קיח) אָבֵן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיתָה
לְרֹאשׁ פֶּנֶה.

בא רֵאָה, אָבֵן זֶה נִכְרְתָה מֵאֵשׁ וּמְרוֹחַ וּמִמִּים,
וְנִגְלְדָה מִכָּלֶם, וְנִעְשְׂתָה אָבֵן אַחַת, וְעוֹמֶדֶת
עַל הַתְּהוֹמוֹת, וְלִפְעָמִים נֹכְעִים מִמֶּנּוּ מִים
וּמִתְמַלְאִים הַתְּהוֹמוֹת, וְאָבֵן זֶה עוֹמֶדֶת לְאוֹת
בְּאֻמָּצֵעַ הָעוֹלָם, וְזוֹהִי אָבֵן שֶׁהָעֶמִיד וְהִשְׁתִּיל
יַעֲקֹב שְׁתִּילַת וְקִיּוֹם הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית לא)
וַיִּקַּח יַעֲקֹב אָבֵן וַיְרִימָהּ מִצֵּבָה.

והאבן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִּי מִצֵּבָה וְגו'. וְכִי אָבֵן
זֹאת שֵׁם לוֹ יַעֲקֹב, וְהָרִי אָבֵן הַזֹּאת
נִבְרָאָה בַּתְּחִלָּה, כְּשֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם? אֵלָּא שֵׁשׁם אוֹתָהּ [וְכִי כָּעֵת שֵׁם אוֹתָהּ
יַעֲקֹב? וְהָרִי עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הִיתָה. אֵלָּא
שֶׁיַּעֲקֹב שֵׁם אוֹתָהּ] קִיּוֹם שְׁלִמְעֵלָה וְלִמְטָה, וְעַל
זֶה אֲשֶׁר שִׁמְתִּי מִצֵּבָה כָּתוֹב. מֶה זֶה אֲשֶׁר
שִׁמְתִּי? שְׁכָתוֹב יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, שֵׁשׁם מְדוּר
שְׁלִמְעֵלָה כָּאֵן.

בא רֵאָה, עַל אָבֵן זֶה יֵשׁ שְׁבָעָה עֵינַיִם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ג) עַל אָבֵן אַחַת שְׁבָעָה עֵינַיִם.

על מה נקראת שתיה? אחד – שממנה השתל
העולם, ואחד שתיה – שת יה, ששם אותה
הקדוש ברוך הוא להתברך ממנה העולם,
בשביל שממנה מתברך העולם.

סדר הלימוד ליום יד כסלו [יום 73 בשנה]

ובא וראה, בשעה שנכנס השמש, הכרובים
הללו שעומדים במקום הזה והיו יושבים
באות, היו מקישים כנפיהם למעלה ופורשים
אותם, ונשמע קול נגון הכנפים למעלה, ואז
מתחילים לנגן אותם המלאכים שאומרים שירה
בראשית הלילה, בשביל שיעלה כבוד הקדוש
ברוך הוא מלמטה למעלה. ואיזו שירה היו
אומרים? אותו נגון כנפי הכרובים, (תהלים קלד) הנה
ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו', שאו ידיכם קדש
וגו', ואז [הם] היא שירה לאותם מלאכים
עליונים לומר.

במשמרת השנייה הכרובים הללו מקישים
כנפיהם למעלה, ונשמע קול
נגונם, ואז מתחילים לנגן אותם המלאכים
שעומדים במשמרת השנייה. ואיזו שירה היו
אומרים בשעה הזו? נגון כנפי הכרובים, (תהלים

קכה) הַבְּטָחִים בַּה' כָּהֵר צִיּוֹן לֹא יָמוּט וְגו'. וְאֵז
[אוֹתָהּ] הִיא [שִׁירָה] תַּחֲלָה לְאוֹתָם הָעוֹמְדִים
בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁנִיָּה הַזֹּאת לַגִּנָּן.

בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית הַכְּרוּבִים הִלְלוּ מְקִישִׁים
בְּכַנְפֵיהֶם וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְמָה
הִיא? (שם קיג) הִלְלוּיָהּ הִלְלוּ עַבְדֵי ה' וְגו', יְהִי שֵׁם
ה' מְבָרַךְ וְגו', מִמְזִיחַ שְׁמֵשׁ וְגו'. אֵז אוֹתָם
מִלְאָכִים שְׁעוֹמְדִים בַּמִּשְׁמֶרֶת הַשְּׁלִישִׁית, כֻּלָּם
אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְכָל הַכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הָרָקִיעַ פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה,
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר
וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, וְכָתוּב (תהלים קמח) הִלְלוּהוּ
כָּל כּוֹכְבֵי אֹר, שֶׁהָרִי אוֹתָם כּוֹכְבֵי הָאֹר מְנַגְנְגִים
עַל אֹר. [שְׁמֵמָנִים עַל הַשִּׁירָה.]

כְּשֶׁמִּנִּיעַ הַבֶּקֶר, וְאֵז לוֹקְחִים שִׁירָה אַחֲרֵי
יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, וְעוֹלָה כְבוֹד הַקְדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא מִלְמַטָּה וּמִלְמַעְלָה. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה
בַּיּוֹם, וּמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים לְמַעְלָה בַּלֵּילָה, וְאֵז
נִשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ בְּכָל הַצְדָדִים.

וְהָאֵבֶן הַזֹּאת שֶׁאָמַר, כָּל הַמִּלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים
וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כֻּלָּם מַחֲזִיקִים בָּאֵבֶן

הזאת, והיא עולה למעלה להתעטר בתוך האבות ביום, ובלילה הקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן.

אשריהם כל העומדים בקיומם ועוסקים בתורה בלילה, משום שהקדוש ברוך הוא וכל אותם הצדיקים שבגן עדן שומעים קולות בני האדם אותם העוסקים בתורה, כמו שכתוב (שיר ח) היושבת בגנים וגו'.

בא ראה, אכן זו היא אכן טובה, וזהו סוד הכתוב (שמות כח) ומלאת בו מלאת אכן ארבעה טורים אכן. ואלה הם סדרים של שלמות של האכן הטובה, השלמות של אכן יקרה, משום שיש [שלמות] אכן אחרת, שכתוב (יחזקאל לו) והסרתי את לב האכן וגו', וכתוב (שם) ואת רוחי אתן בקרבכם. וזהו (ישעיה כח) אכן בחן פנת יקרת, ובארורה.

ועל סוד זה כתוב (שמות כד) לחת האכן, שהם לוחות שנגזרו מכאן, ולכן נקראו על שמה של האכן הזאת, וזהו סוד הכתוב (בראשית מט) משם רעה אכן ישראל, [הרי ודאי אכן ישראל נקראת] כמו שנתבאר.

פֶּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (שמות כח) **וְהָאֲבָנִים תְּהִיֶּינָן**
עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה – אֵלֹהֵי
אֲבָנִים יְקָרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שְׁנִקְרְאוּת אֲבָנֵי הַמָּקוֹם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כח) **וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם, וַהֲרִי**
פָּרְשׁוּהָ. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
שֵׁישׁ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים לְמִטָּה, כֹּךְ גַּם לְמַעְלָה
שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, וְהֵם שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים
יְקָרוֹת, וְכָתוּב (תהלים קכב) **שֶׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגו'.**
עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל – זֶה יִשְׂרָאֵל, סוּד שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכָלֶם
לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל זֶה וְהָאֲבָנִים תְּהִיֶּינָן עַל
שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכְמוֹ שֵׁישׁ שְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת בַּיּוֹם, כֹּךְ יֵשׁ
שְׁתֵּים עָשָׂרָה שְׁעוֹת בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם לְמַעְלָה,
וּבַלַּיְלָה לְמִטָּה. הַכֹּל זֶה כְּנִגְדַּד זֶה. הַשְׁתֵּים עָשָׂרָה
שְׁעוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה הִלְלוּ מִתְחַלְקוֹת לְשִׁלְשָׁה
חֻלְקִים, וְכִמָּה מִמֶּנִּי מִגְּנִים עוֹמְדִים תַּחְתִּיהֶם
דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, כָּלֶם מִמֶּנִּים בַּלַּיְלָה, וְנוֹטְלִים
טָרֶף בַּהֲתַחֲלָה.

וְאִזּוּ כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, עוֹמְדִים שְׁנֵי [סְתָרִים]
סְדָרִים מִצַּד זֶה וּשְׁנֵי סְדָרִים מִצַּד אַחֵר,
[וְזוּ] וְרוּחַ עֲלִיּוֹנָה יוֹצֵאת [נוֹשֶׁכֶת] בֵּינֵיהֶם, וְאִזּוּ
כָּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת שֶׁבִּגְן עֵדֶן, כָּלֶם פּוֹתְחִים

בְּשִׁירָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגֵן עֵדֶן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב אֲזוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא
לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (ישעיה יא) וְשַׁפֵּט
בְּצֶדֶק דְּלִים. מִשּׁוֹם שֶׁמִּשְׁפָּט נִכְנָס בִּינֵיהֶם
וּמִתְמַלֵּא מִמְּנָה [מִמְּנוֹ] גֵן עֵדֶן.

וְרוּחַ צִפּוֹן מִתְעוֹרֶרֶת בְּעוֹלָם, וְחֲדוּה נִמְצָאת,
וְנוֹשֶׁכֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ בְּאוֹתָם בְּשָׂמִים,
וְעוֹלָיִם רִיחוֹת לְמַעְלָה, וּמִתְעוֹרְרִים [וּמִתְעוֹרְרִים]
הַצְּדִיקִים בְּעִטְרוֹתֵיהֶם וְנִהְיִים מִתּוֹךְ זֵיו
הָאֶסְפֶּקְלָרִיָּה הַמְּאִירָה.

אֲשִׁרְיָהֶם הַצְּדִיקִים שְׂזוּכִים לְאוֹתוֹ הָאוֹר
הָעֲלִיוֹן, וְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל
הָאֶסְפֶּקְלָרִיָּה הַמְּאִירָה מְאִיר לְכָל הַצְּדִידִים, וְכָל
אֶחָד וְאֶחָד מֵהַצְּדִיקִים הִלְלוּ נוֹטֵל אֶת חֶלְקוֹ
כְּרְאוּי לוֹ, וְהָיָה נוֹטֵל [וְכֵן מְאִיר] כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כְּפִי מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה. יֵשׁ מֵהֶם
שֶׁמִּתְבַּיְּשִׁים מֵאוֹתוֹ אוֹר שֶׁנֹּטֵל חֲבֵרָם יוֹתֵר
וּמְאִיר, וְהָרִי פֶּרֶשׁוּהָ.

חֶלְקוֹ שֶׁל הַלִּילָה, מִכָּאן מִתְחִיל הַלִּילָה לְהִכָּנֵס.
כְּמָה שׁוֹמְרֵי הַחֹק מִתְעוֹרְרִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם וּפּוֹתְחִים הַסְּגוּרִים, וְאַחֵר כֵּן כְּמָה מִינִים

לְמִינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. וְאָז, כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלֵּילָה,
צֵד צָפוֹן יוֹרֵד [מֵאִיר הָאָרֶז] מִלְמַעְלָה לְמַטָּה,
וְאוֹחֵז בַּלֵּילָה עַד שְׁנֵי חֲלָקִים שֶׁל הַלֵּילָה.

אַחַר כִּךְ מִתְעוֹרֵר צֵד דָּרוֹם, עַד שְׁמִגִּיעַ הַבֶּקֶר,
וְכִשְׁמִגִּיעַ הַבֶּקֶר אֵז הַדָּרוֹם וְהַצָּפוֹן
אוֹחֲזִים בּוֹ, וְאֵז בָּאִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, מַעֲלִים
אוֹתָהּ בְּתַפְלוּתֵיהֶם וּבִקְשׁוּתֵיהֶם לְמַעְלָה, עַד
שֶׁעוֹלָה וְנִגְנְזֶת בֵּינֵיהֶם, וְנוֹטֶלֶת בְּרָכוֹת מִהָרָאשׁ
[שֶׁל הַמֶּלֶךְ] שֶׁל כָּל הָרָאשִׁים.

וּמִתְבָּרְכֶת מֵאוֹתוֹ הַטֵּל שְׁנִמְשֵׁךְ מִלְמַעְלָה,
וּמֵאוֹתוֹ הַטֵּל נֶחֱלַק לְכֶמָּה צִדִּידִים,
וְכֶמָּה רַבְבוֹת נְזוּנִים מֵאוֹתוֹ הַטֵּל, וּמִמֶּנּוּ עֲתִידִים
לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים. זֶהוּ שְׁכֶתוֹב (יִשְׁעִיָּה כז) הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ
שְׁכֵנֵי עֶפְרַיִם כִּי טַל אֲרוֹת טִלְךָ, טַל מֵאוֹתָם הָאוֹרוֹת
הָעֲלִיוֹנִים שְׁמֵאִירִים לְמַעְלָה.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נֶחֱלַק הַלֵּילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, עֲכָשׁוּ רוּחַ צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת
וְהַלֵּילָה נֶחֱלַק, וְכַעַת הַזְּמַן שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְאַוֶּה לְקוֹל הַצְּדִיקִים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם
שְׁעוֹסְקִים בַּתוֹרָה. כַּעַת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִקְשִׁיב [לְקוֹל דְּבָרֵיהֶם] לָנוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, לֹא
נִפְסִיק בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, הַמְּלָאךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע. הָרִי
נִתְבָּאָר וּפִרְשׁוּהָ, אָבֵל בֶּא רָאָה, כְּתוּב (שמות
כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ וְגו', זֶהוּ מִלְאָךְ גּוֹאֵל
הָעוֹלָם, שְׁמִירָתָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְזֶהוּ שְׁמִזְמִין
בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם, מְשׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל אוֹתָם
בְּהִתְחַלָּה, וְאַחֵר כֶּף הוּא מְזַמֵּן אוֹתָם לְעוֹלָם,
וְלִכֵּן כְּתוּב הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ. (שם לו)
וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנֶיךָ מִלְאָךְ.

וְזֶהוּ מִלְאָךְ שֶׁלִּפְעָמִים זָכָר וְלִפְעָמִים נִקְבָּה, וְכֵף
הוּא, שְׁבִזְמֵן שֶׁהוּא מְזַמֵּן בְּרָכוֹת לְעוֹלָם
[לְמַעַלָּה], אִזּוּ הוּא זָכָר וְנִקְרָא זָכָר. כְּזָכָר שְׁמִזְמִין
בְּרָכוֹת [לְמַעַלָּה] לְנִקְבָּה, כֶּף הוּא מְזַמֵּן בְּרָכוֹת
לְעוֹלָם. וּבִזְמֵן שֶׁעוֹמֵד בְּדִין עַל הָעוֹלָם, אִזּוּ נִקְרָא
נִקְבָּה, כִּנְקָבָה הַמַּעֲבֵרָת, כֶּף הוּא מְתַמְלָא מִן
הַדִּין, וְאִזּוּ נִקְרָא נִקְבָּה. וְעַל זֶה לִפְעָמִים נִקְרָא זָכָר
וְלִפְעָמִים נִקְרָא נִקְבָּה, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.

כְּמוֹ זֶה כְּתוּב (בראשית ג) וְאֵת לֵהֵט הַחֶרֶב
הַמִּתְהַפֶּכֶת. יֵשׁ מִלְאָכִים שְׁלוּחִים בְּעוֹלָם
שְׁמִתָּהֶפְכִּים לְכַמָּה גּוֹנִים, לִפְעָמִים נִקְבּוֹת
לִפְעָמִים זָכָרִים, לִפְעָמִים דִּין לִפְעָמִים רַחֲמִים,
וְהַכֹּל בְּגִזְזוֹן אֶחָד. כְּמוֹ זֶה הַמְּלָאךְ הַזֶּה הוּא בְּגוֹנִים
רַבִּים, וְכָל הַגּוֹנִים שֶׁבְּעוֹלָם יִשְׁנֻם בְּמָקוֹם הַזֶּה,

וְסוּד זֶה (יחזקאל א) כְּמֵרָאָה הַקִּשְׁתָּ אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנָן
בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֵּן מֵרָאָה הַנִּגָּה סָבִיב הוּא מֵרָאָה
דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְכִמּוֹ שֵׁישׁ בּוֹ כָּל אֱלוֹ הַגִּנִּיּוֹת, כֶּף
גַּם מִנְהִיג אֶת כָּל הָעוֹלָם.

תוספתא

אֱהוּבִים עֲלִיוֹנִים, בְּעֲלֵי הַתְּבוּנָה, הַתְּבוּנָנוּ.
מוֹשְׁלִים הַיּוֹדְעִים בְּהַכָּאֵת הַהִבָּטָה
הַתְּקַרְבוֹ לְדַעַת, מִי מִכֶּם בְּעֲלֵי עֵינַיִם בַּתְּבוּנָה,
וַיּוֹדַע בְּשַׁעָה שְׁעוֹלָה בְּרִצּוֹן שֶׁל סוּד הַסּוּדוֹת
לְהוֹצִיא שְׁלֹשָׁה גִּנִּיּוֹת כְּלוּלִים כְּאַחַד, וְהֵם לְבֵן
אָדָם וַיִּרַק, שְׁלֹשָׁה גִּנִּיּוֹת מְשֻׁלָּבִים כְּאַחַד זֶה בְּזֶה,
מִתְיַחֲדִים זֶה עִם זֶה. מִגִּרְפָּה תַּחְתּוֹנָה נִצְבַּעַת
וַיּוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַגִּנִּיּוֹת הַלָּלוּ.

וְכָל הַגִּנִּיּוֹת הָאֵלּוּ נִרְאִים בְּזֶה, מֵרָאָה הוּא
לְהַסְתַּפֵּל, כְּעֵין הַבְּדִלָּח נִרְאָה בְּשַׁעָה. כְּמוֹ
שְׂמִמָּה בְּתוֹכָהּ, כֶּף נִרְאָה בַּחוּץ. שְׁלֹשַׁת הַגִּנִּיּוֹת
הָלָלוּ סוֹבְבִים אֶת זֶה, וְהַגִּנּוֹן הוֹלֵךְ, עוֹלָה וַיּוֹרֵד.
הֵיכָלוֹת הַקֶּשֶׁר קְבוּעִים בְּגִנּוֹן [בְּתוֹכָהּ].

גִּנִּיּוֹת מְקִיפִים [גִּנִּיּוֹת] כְּלוּלִים כְּאַחַד, מַעֲלִים
אוֹתָהּ לְמַעֲלָה בְּיוֹם וּמוֹרִידִים בְּלִילָה. נִרְ
שְׁדוּלָק נִרְאָה בְּלִילָה. בְּיוֹם נִסְתָּר הָאוֹר וּמִתְחַבֵּא

בְּמֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה עוֹלָמוֹת, שְׁכָלם
הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ [בְּשִׁבְלָהּ] מִלְמַעְלָה לְמַטָּה בְּתוֹךְ
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וַחֲמִשָּׁה אֵיבָרִים גְּנוּזָה,
וּמְכוּסָה לְמַטָּה.

מִי שֶׁמִּחְפֵּשׁ לְמִצָּא אוֹתָהּ, יִשְׁבֹּר כְּנָפִים קָלֳפוֹת
נִסְתָּרוֹת וַיִּפְתַּח שְׁעָרִים. מִי שֶׁזֹּכֶה לִרְאוֹת,
יִרְאֶה תוֹךְ יְדִיעָה וּתְבוּנָה כְּמִי שֶׁרוֹאֶה אַחֵר
הַכֶּתֶל, פָּרֹט לְמַעַשֶׁה הַנְּבִיא הַנֶּאֱמָן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִיא
רוּאָה אוֹתָהּ עֵין בְּעֵין, לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁלֹא יָדוּעַ.

מִי שֶׁלֹא זֹכֶה, דוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה. כְּמָה
קְבוּצוֹת בְּעֲלֵי דִין מְזַדְּמָנִים אֵלָיו, מְזַדְּמָנִים
וְיוֹצֵאִים עָלָיו, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ שֶׁלֹא יִסְתַּכֵּל בְּעֶנְג
הַמֶּלֶךְ. אוֹי לָהֶם לְאוֹתָם הָרָשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם
שֶׁלֹא זֹכִים לְהִסְתַּכֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יָבֹאוּ
לִרְאוֹת כְּבִלְעַת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָיִיתִי מִסְתַּכֵּל, וַהֲרִי מִתּוֹךְ
הַזְּהָרִים הִלְלוּ מִסְתַּכְלוֹת נִשְׁמוֹת
הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁנִּדְּבָקוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה. מִתּוֹךְ הַזְּהָרִים
הִלְלוּ מִסְתַּכְלוֹת נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. אוֹתָם גְּנוּנִים
עוֹלִים וְנִכְלָלִים כְּאַחַד. אֲשֶׁרִי מִי שִׁיּוּדַע לְהַכְלִיל
וּלְיַחַד אֶת כָּלם כְּאַחַד, לְתַקֵּן הַכֹּל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ

לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְאִזּוּ נִשְׁמַר הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ תוספתא)

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים צט) וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט
אָהֵב אֶתְּהָ כוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל וְגו'. וְעַז מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט אָהֵב – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַז מֶלֶךְ
– תִּקְרָא שְׁמִחֶזֶק הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֶלָּא
בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהִרִי בְּמִשְׁפָּט עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ.

וּמִיָּשׁוּם כֶּף, וְעַז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב, וְלֹא
[מִתְחַזְּקֶת] נִתְקַנֶּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא
בְּמִשְׁפָּט, מִשׁוּם שֶׁמֶשֶׁם נְזוּנִית, וְכָל הַבְּרָכוֹת
שֶׁנוּטְלֹת, הֵיא נוּטְלֹת מֶשֶׁם, וְלָכֵן וְעַז מֶלֶךְ
מִשְׁפָּט אָהֵב – כָּל הַתְּשׁוּקָה וְכָל הָאֱהָבָה שֶׁלָּהּ
כְּנֻגָּד הַמִּשְׁפָּט. אֶתְהָ כוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל – סוּד שֶׁל
שְׁנֵי הַכְּרוּבִים לְמִטָּה, שֶׁהֵם תְּקוּן וַיָּשׁוּב הָעוֹלָם,
וְהִרִי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ
עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ
לְהִתְבוֹנֵן בּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר הַלְלוּיָהּ, אִזּוּ לְמָה הַלְלוּ
עַבְדֵי ה', וְאַחֵר כֶּף הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'? אֶלָּא כֶּף
שְׁנִינּוּ, מִי שֶׁמְשַׁבַּח אֶת [הָאֶחָד] הָאֲחֵר, צָרִיךְ

לְשַׁבְּחוּ לְפִי כְבוֹדוֹ, וּלְפִי כְבוֹדוֹ כֶּךָ צְרִיף שְׂבָחוֹ.
 וּשְׁנִינוּ, מִי שֶׁמְשַׁבַּח אֶת הָאֲחֵר בְּשִׁבְחַ שְׂאִין בּוֹ –
 הוּא מְגַלֶּה [גְּלוּי וּמְסַבֵּב] אֶת גְּנוּתוֹ, וְרוֹצֶה לְגַלּוֹת
 אוֹתוֹ. וְעַל זֶה מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַפֶּסֶד עַל בֶּן אָדָם,
 צְרִיף כִּפִּי כְבוֹדוֹ וְלֹא יוֹתֵר, שֶׁמִּתּוֹךְ שְׂבָחוֹ בֹּא
 לְגְנוּתוֹ, וּבְכָל שִׁבְחַ צְרִיף לְפִי כְבוֹדוֹ.

בא רֵאָה, הַלְלוּיָהּ, כָּאֵן יֵשׁ שְׂבַח עֲלִיּוֹן שֶׁל רַבּוֹן
 הַכֹּל, מְקוֹם שְׂאִין הָעֵין שׁוֹלֵטֶת בּוֹ לְדַעַת
 וּלְהַתְּבוּנָן [מְקוֹם], שֶׁהוּא טְמִיר שֶׁל כָּל
 הַטְּמִירִים, וּמִיָּהוּ? י"ה, שֵׁם עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.

ומשום כֶּךָ הַלְלוּיָהּ, שְׂבַח וְשֵׁם כְּאֶחָד, כְּלוּלִים
 כְּאֶחָד, וְכֵאֵן נִסְתָּר הַדְּבָר שְׂאֵמֶר
 הַלְלוּיָהּ וְלֹא אָמַר מִי הַלְלוּיָהּ, לְמִי אָמְרוּ הַלְלוּ?
 אֲלֹא כִּמוֹ שִׁי"ה נִסְתָּר, כֶּךָ שְׂבַח שֶׁמְשַׁבְּחִים הֵם
 נִסְתָּרִים, שֶׁמְשַׁבְּחִים לֹא יֵדְעֵנוּ מִי הֵם, וְכֶךָ צְרִיף
 הַכֹּל לְהִיּוֹת נִסְתָּר בְּסוּד עֲלִיּוֹן. וְאַחֵר שֶׁנִּסְתָּר
 בְּסוּד עֲלִיּוֹן, גָּלָה וְאָמַר הִלְלוּ עַבְדִּי ה' הִלְלוּ אֶת
 שֵׁם ה', מִשּׁוֹם שֶׁזֶּהוּ מְקוֹם שֶׁלֹּא נִסְתָּר, כְּאוֹתוֹ
 עֲלִיּוֹן הַטְּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים. זֶהוּ מְקוֹם
 שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל – ב' ו') אֲשֶׁר נִקְרָא
 שֵׁם שֵׁם ה'.

הָרֵאשׁוֹן נִסְתָּר שְׁאִינוּ [זֶה] גָּלוּי. [הַשֵּׁנִי] נִסְתָּר, וְגָלוּי. וּמִשּׁוּם שְׁעוֹמֵד בְּהַתְגַּלּוּת אָמַר, אוֹתָם שְׁמִשְׁבָּחִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם מִי הֵם? וְאָמַר שֶׁהֵם עֲבָדֵי ה' הָרֵאוּיִים לְשִׁבַּח אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה. יְהִי שֵׁם ה' מְבָרֵךְ, מַה שׁוֹנֶה שְׁאָמַר יְהִי? אֶלֶּא יְהִי – סוּד הַהִמְשָׁכָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא נִסְתָּר, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, שֶׁהוּא י"ה, עַד סוּד הַבְּרִית שֶׁהוּא יו"ד תַּחְתּוֹנָה, כְּמוֹ שְׁיִו"ד הָעֲלִיּוֹנָה, הָרֵאשִׁית כְּסוּף.

וּמִשּׁוּם כֵּן יְהִי, סוּד הַהִמְשָׁכָה מִטְמִיר שֶׁל כָּל הַטְמִירִים עַד הַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, וּבִדְבַר הַזֶּה מִתְקִיִּם כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יְהִי רָקִיעַ, יְהִי מְאֹרֶת, יְהִי אֹר. בְּכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שְׁלֹמַעְלָה כָּתוּב יְהִי.

בְּכָל אוֹתָם מַעֲשִׂים שְׁלֹמַטָּה לֹא כָּתוּב יְהִי, מִשּׁוּם שֶׁסּוּד זֶה שֶׁהוּא [הַהִמְשָׁכָה] מִסּוּד עֲלִיּוֹן, נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, לֹא מִתְקִיִּם אֶלֶּא בְּדָבָרִים עֲלִיּוֹנִים שְׁלֹמַעְלָה, וְלֹא נֶאֱמַר בְּאוֹתָם דְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁלֹמַטָּה.

וּבְזֶה מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בְּכָל, וְעַל זֶה כָּתוּב יְהִי שֵׁם ה' מְבָרֵךְ וְגו', מִמְזִרַח

שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. זֶה מָקוֹם עֲלִיּוֹן שְׁמַאיֲרָה
מִמֶּנּוּ הַשֶּׁמֶשׁ וּמַאִיר לְכָל, וְזֶהוּ מָקוֹם שֶׁל
הָרֹאשׁ הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר.

וְעַד מְבוֹאוֹ – זֶהוּ מָקוֹם הַקָּשֶׁר שֶׁנִּקְשְׁרָת בּוֹ
הָאֱמוּנָה כְּרֵאוֹי, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת
לְכָל, וְהָעוֹלָם מִכָּאן נִזּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשּׁוּם
כֵּךְ עוֹמֵד מָקוֹם זֶה לְהִזּוֹן מִלְמַעְלָה וּלְהִתְבָּרֵךְ
מִשָּׁם, וְהַכֹּל עוֹמֵד בְּהִתְעוֹרְרוֹת הַתְּחִתּוֹנָה
שֶׁמְעוֹרְרִים אוֹתָם עֲבָדֵי ה' כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ שֶׁהִיא
בְּהִתְגַּלּוּת, כְּתוּב הִלְלוּ עֲבָדֵי ה' הִלְלוּ אֶת שֵׁם ה'.

בִּינְתָיִם הָאִיר הַבֶּקֶר וַיֵּצֵאוּ מִהַמְעָרָה, וּבָאוּתוֹ
הַלֵּילָה לֹא יֵשְׁנוּ. הִלְכוּ בַּדֶּרֶךְ. כְּשֶׁיֵּצֵאוּ
מֵאוֹתָם הָהָרִים, יֵשְׁבוּ וְהִתְפַּלְּלוּ תְּפִלָּה. הִגִּיעוּ
לְכַפֵּר אֶחָד וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בָּאוּתוֹ
הַלֵּילָה יֵשְׁנוּ עַד שֶׁהָיָה חֲצוֹת הַלֵּילָה, וְקָמוּ
לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וָאֵמַר, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר בֶּךְ יְבָרְךְ יִשְׂרָאֵל וְגו'. וַיְבָרְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא, מֶה זֶה בַּיּוֹם הַהוּא? שֶׁהָיָה
מִסְפִּיק שְׁאֵמַר וַיְבָרְכֶם. וְעוֹד, כָּל לֵאמֹר כְּתוּב

חָסֵר, וְכָאן לְאִמּוֹר בָּאוֹת וַיֵּי כָתוּב, [שְׂבָכְלָם
כָּתוּב לְאִמּוֹר בְּלִי אוֹת ו', וְכָאן כָּתוּב לְאִמּוֹר]
לָמָּה הַשְּׁנוּי?

אָלָא סוּד הוּא, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא. מָה זֶה בַּיּוֹם
הַהוּא? סוּד הַדְרָגָה הַמְּמָנָה עַל הַבְּרָכוֹת
לְמַעַלָּה. יוֹם הַהוּא – יוֹם מְאוּתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן
שְׁנִקְרָא הוּא, וַיּוֹם הַהוּא הָיָה שְׁאִין פְּרוּד בֵּין יוֹם
לְבֵין הוּא, וּבְכָל מְקוֹם הַיּוֹם הַהוּא, זֶה [הוּא]
שְׁתֵּי דְרָגוֹת [עֲלִיּוֹנוֹת], דְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה,
שֶׁהֵן כְּאַחַת.

וּמִשּׁוּם כֵּן, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף,
בָּרַכְם בַּיַּחּוּד שְׁלֹמֶעֱלָה וּמָטָה כָּלָם
כְּאַחַד, [לְאִמּוֹר בּוֹא'וֹ, שְׁנִכְלָל וְא'וֹ בִּינִיָּהֶם. עַל
זֶה יַחַד אוֹתָם בַּיַּחּוּד שְׁלֹמֶעֱלָה כָּלָם כְּאַחַד] כְּדִי
שְׁתַּתְּקִים בְּרִכְתָּם, וְאַחֲרֵי כֵן כָּלֵל הַכֹּל כְּאַחַד
וְאָמַר בֶּן יִבְרָךְ יִשְׂרָאֵל [לְאִמּוֹר]. מָה זֶה בֶּן? וְדָא
זֶה סוּד הַיַּחּוּד, בְּתַחֲלָה מְלֻמָּטָה לְמַעַלָּה [יוֹם
הַהוּא מְלֻמָּטָה לְמַעַלָּה], וְאַחֲרֵי כֵן יוֹרֵד לְאַמְצַע
וּלְמָטָה. לְאִמּוֹר – בּוֹא'וֹ, הֲרִי הָאֲמָצַע. וְאַחֲרֵי כֵן
יוֹרֵד לְמָטָה בֶּן, וְכֵן הוּא יָפָה כְּרָאוּי, מְלֻמָּטָה
לְמַעַלָּה, וּמִמַּעַלָּה לְמָטָה.

בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה יִשְׂרָאֵל? יִשְׂרָאֵל הַזֶּקֶן.
 לֹא כְּתוּב יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, אֲלָא יְבָרַךְ, שְׁהָרִי
 יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, וְאַחֵר כֶּף הוּא
 מְבָרַךְ אֶת הַכֹּל בַּדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת דּוֹקָא,
 שְׁאָמַר בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר.

יְשֻׁמָּה אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה. הַקָּדִים אֶת
 אֶפְרַיִם בַּתַּחֲלָה, מְשׁוּם שְׁאֶפְרַיִם עַל שֵׁם
 [שֶׁל יוֹסֵף] יִשְׂרָאֵל. מִנֵּין לָנוּ? מִזֶּה שְׁכַשְׁבֵּט
 אֶפְרַיִם יָצָא, עַד שֶׁלֹּא הָשֵׁלֵם זְמַן שְׁעֲבוּד מִצְרַיִם,
 דִּחְקוּ אֶת הַשָּׁעָה וַיֵּצְאוּ מִהַגְלוֹת, קָמוּ עֲלֵיהֶם
 שׁוֹנְאֵיהֶם וְהָרְגוּ אוֹתָם, וְכְּתוּב בֶּן אָדָם הָעֵצָמוֹת
 הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, מְשֻׁמַּע שְׁכָתוּב (יִחְזָקֵאל
 לז) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, וְלָכֵן הַקָּדִים אֶת אֶפְרַיִם
 קֹדֶם מְנַשֶּׁה, וְלָכֵן אֶפְרַיִם מְשָׁאוֹ לְצַד מְעָרְב,
 וּמִסְעוֹ הָיָה.

בֹּא רְאֵה, הַבְּרָכָה שֶׁבָרַךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, לָמָּה
 הַקָּדִים לָהֶם בְּרָכוֹת עַד שֶׁלֹּא יְבָרַךְ אֶת
 בְּנָיו? אֲלָא מִכָּאן שְׁחִיבוּת בְּנֵי בְנָיו שֶׁל אָדָם
 חִיבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר מִבְּנָיו, וְלָכֵן הַקָּדִים חִיבִיבוּת
 בְּנֵי בְנָיו קֹדֶם לְבְנָיו לְבָרַךְ אוֹתָם בַּתַּחֲלָה.

וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר. רַבִּי יוֹסִי פִּתַּח
 וַאֲמַר, (תהלים קטו) ה' זָכְרָנוּ יְבָרַךְ יְבָרַךְ

את בית ישראל וגו'. ה' זכרנו יברך - אלו הגברים. יברך את בית ישראל - אלו הנשים. משום שזכרים צריכים להתברך בתחלה, ואחר כך נשים, ונשים לא מתברכות אלא מברכת הזכרים, שפשזזכרים מתברכים, אז מתברכות הנשים. ואם תאמר מזה שכתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, שצריך לכפר עליו בתחלה ואחר כך על ביתו, משום שמתברך ממנו.

בא ראה שנשים לא מתברכות אלא רק מגברים, שפשמתברכים אלו בתחלה, ומברכה זו מתברכות. אלא במה בארנו יברך את בית ישראל? אלא הקדוש ברוך הוא נתן תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברכת ממנו האשה, וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברך [ממנו אשתו. וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא כדי שתתברך ממנו הנקבה] מאותה תוספת הברכות. כיון שנושא האדם, נותן לו שני חלקים, אחד לו ואחד לנקבתו, והוא נוטל הכל - חלקו וחלק נקבתו. **בא** ראה, ויברכם ביום ההוא [לאמור. בריך אותם ברכות ולכל אלו שיצאו מהם], אחר

כָּךְ לֵאמֹר בְּוֹא"ו. כָּאֵן נִרְמַז בֵּין בְּכוֹר, (שמות ד) בְּנִי
בְּכָרִי יִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (ירמיה לא) וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרִי הוּא,
וְעַל זֶה תוֹסֶפֶת וֹא"ו.

רַבִּי חֲזַקְיָה פֶּתַח, (תהלים קלט) גָּלַמִי רָאוּ עֵינַיָךְ וְעַל
סִפְרָךְ כָּלֶם יִכְתְּבוּ וְגו'. פָּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ
בְּכֻמָּה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בֹּא רֵאֶה, כָּל אוֹתָן
הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵיוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כֹּל
עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא יֵרְדוּ
לְעוֹלָם בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת מַמָּשׁ שֶׁנִּרְאִים אַחֵר כָּךְ
בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ מֵרָאֶה שֶׁל גּוֹף הָאָדָם שֶׁעוֹמֵד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ עוֹמֵד לְמַעְלָה.

וּבִשְׁעָה שֶׁנִּשְׁמָה זוֹ מְזַמֶּנֶת לָרֶדֶת לְעוֹלָם, אוֹתָהּ
נִשְׁמָה בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת מַמָּשׁ שֶׁעוֹמֵדֶת
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּךְ עוֹמֵדֶת [לְמַעְלָה] לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וּמִשְׁבִּיעַ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁתִּשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא לַעֲבֹר עַל הַבְּרִיתוֹת.

וּבְזִמְנֵין לָנוּ שֶׁעוֹמֵדֶת לִפְנֵינוּ? שֶׁכָּתוּב (מלכים-א יז)
חִי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנֵינוּ. עֲמַדְתִּי וְדָאִי,
וְהִרִי פִרְשׁוּהָ. וְלִכְן גָּלַמִי רָאוּ עֵינַיָךְ, עַד שֶׁלֹּא
יִתְרָאֶה [הַצֶּלֶם] בְּעוֹלָם. וְעַל סִפְרָךְ כָּלֶם יִכְתְּבוּ,
שֶׁהִרִי כָּל הַנִּשְׁמוֹת בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת שְׁלָהֶם, כָּלֶם

בְּסִפּוּר כְּתוּבִים. יָמִים יֵצְרוּ, הָרִי פִּרְשׁוּהָ יֵצְרוּ
וְדָאִי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, בְּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲמֹד בְּקִיּוּם
רְבוּנָם כְּרָאוּי.

בֹּא רֵאָה, יָמִי בֶן הָאָדָם כְּשִׁזּוּכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, הַיָּמִים שְׁלוֹ מִתְרַבִּים
לְמַעַלָּה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא מֵדֵת יָמָיו. פֶּתַח
וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי וּמֵדֵת יָמִי מֶה הִיא
וְגו'. פֶּסוּק זֶה בְּאֲרוּהוּ. אָבֵל בֹּא רֵאָה, קִצִּי – זֶה
קֶץ הַיָּמִין, שְׁנִקְשֶׁר בְּדוֹד. וּמֵדֵת יָמִי מֶה הִיא –
זֶהוּ שְׁמֵתִמְנָה [שֵׁשׁ מִמְנָה] מִמָּשׁ עַל יָמָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָרִי שְׁמַעְתִּי מֵרַבִּי שְׁמַעוֹן
שֶׁפֶּסוּק זֶה נֶאֱמַר עַל אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזְרוּ
עָלָיו מֵאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהֵם שְׁבַעִים, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר
שְׁחִיִּים בְּכָלֹל לֹא הָיוּ לוֹ, אֲלֹא שְׁאָדָם נָתַן לוֹ
מֵאוֹתָם יָמִים שְׁלוֹ שְׁבַעִים שָׁנִים.

וְסוּד זֶה, וִילּוֹן לֹא מִשְׁמַשׁ כָּלוּם, וְהִלְבְּנָה לֹא
מֵאִירָה כָּלֹל מַעֲצָמָה, וְשְׁבַעִים שָׁנִים
מֵאִירוֹת לָהּ בְּכָל צְדָדֶיהָ, וְהֵם חַיֵּי דוֹד סָתָם. וְעַל
זֶה רָצָה דוֹד מֵהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַעַת סוּד זֶה,
וְעַל מֶה אֵין חַיִּים לְלִבְנָה מַעֲצָמָה, וְלְדַעַת אֵת
הָעֵקֶר שְׁלָהּ.

ומדת ימי מה היא – זוהי דרגה [של העולם]
 עליונה נסתרת שעומדת על כל אותם
 הימים שהם חיים שלה, מקום שמאיר לכל.
 אדעה מה חדל אני – אמר דוד, אדע על מה חדל
 אני אור מעצמי ונמנע ממני כשאר כל אותם
 האורות העליונים שיש להם לכלם חיים, ואני
 על מה אני חדל ועל מה נמנע ממני. וזהו מה
 שרצה דוד לדעת, ולא נתנה לו רשות לדעת.

תוספתא

קול גלגל מתגלגל ממטה למעלה, מרכבותיה
 סגורות, הולכות ומתגלגלות. קול נעימות
 עולה ויורד, הולך ומשוטט בעולם. קול שופר
 שופע בעמקי הדרגות מסובב דרגה [גלגל]
 סביבה. יושבות שתי מגרפות מימין ומשמאל,
 בשני גונים נשאבים זה בזה, זה לבן וזה אדם,
 ושניהם סובבים גלגל למעלה, סובב לימין – לבן
 עולה, וסובב לשמאל – אדם יורד, והגלגל סובב
 תמיד ולא שוכך.

שתי צפרים עולות, שמצפצפות, אחת לצד
 דרום ואחת לצד צפון. פורחים באויר
 צפצוף, וקול נעימת הגלגל מתחברים כאחד,
 ואז (תהלים צד) מזמור שיר ליום השבת. וכל

הַבְּרָכוֹת שׁוֹפְעוֹת בְּלַחַשׁ בְּנִעִימוֹת הַזֶּה [מְקוּל],
מִתּוֹךְ אֲהַבַת קוֹל הַשׁוֹפָר. כִּנְגֵד אוֹתָן בְּרָכוֹת
יּוֹרְדוֹת מִלְמַעְלָה לַמָּטָה, וְנִגְנְזוּ כָּאֶחָד בְּתוֹךְ עִמָּק
הַבָּאָר, נְבִיעֵת הַבָּאָר שֶׁלֹּא פּוֹסֶקֶת בְּלַחַשׁ, עַד
שֶׁמִּתְמַלֵּא אוֹתוֹ גִּלְגָּל סוֹבֵב.

אוֹתָן שְׁתֵּי מִגְרָפוֹת סוֹבְבוֹת, אַחַת הַיְמָנִית,
קוֹרֵאת בְּחִיל וְאוֹמֶרֶת: זֶהר שְׁזוֹהָרִים
שְׁעוּלָה וַיּוֹרֵד, שְׁנֵי אֲלָפֵי עוֹלָמוֹת הָאֵירוֹ. עוֹלָם
הָאֲמֻצֵּעַ בְּתוֹכָם הָאֵר בְּזֶהר רְבוּנָךְ. כָּל אוֹתָם
בְּעָלֵי הָעֵינַיִם הִסְתַּכְּלוּ וּפָקְחוּ עֵינֵיהֶם, וְתָזְכוּ
לְאוֹר הַזֶּה, לְעֵדוֹן הַזֶּה. אֵלּוּ הֵן בְּרָכוֹת
שְׁשׁוֹפְעוֹת מִלְמַעְלָה, מִי שְׁזוֹכָה, גִּלְגָּל עוֹלָה
סוֹבֵב יְמִינָה, וְשׁוֹפֵעַ וּמוֹשֵׁךְ לְאוֹתוֹ הַזּוֹכָה,
וּמִתְעַדֵּן מִבְּרָכוֹת אֵלּוּ הָעֲלִיוֹנוֹת הַזּוֹהָרוֹת.
אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁזוֹכִים בָּהֶם.

וּבְשֵׁלֹא זוֹכָה, גִּלְגָּל סוֹבֵב, וְאוֹתָהּ מִגְרָפָה שֶׁל
צֵד שְׁמַאל סוֹבֶבֶת וַיּוֹרְדַת לַמָּטָה,
וּמִמְשִׁיכָה דִין עַל זֶה שֶׁלֹּא זוֹכָה, וְקוֹל יוֹצֵא: אוֹי
לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ. מֵאוֹתוֹ צֵד יוֹצֵאת אֵשׁ
שֶׁל שְׁלֵהֶבֶת שְׁדוּלָקֶת, שְׁשׁוֹרָה עַל רָאשֵׁי
הָרְשָׁעִים. אַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם כָּל אוֹתָם שֶׁהָלְכוּ בְּדֶרֶךְ
אֲמֵת בְּעוֹלָם הַזֶּה לְזָכוֹת לְאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיוֹן,

בְּרָכוֹת מְצַחֲצוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְהַשְׁבִּיעַ
בְּצַחֲצוֹת נִפְשָׁךְ. עַד כֹּאן הַתּוֹסַפְתָּא

בא רֵאָה, כָּל הַבְּרָכוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, כֵּלָן נִמְסְרוּ
לְדִרְגָּה הַזֹּאת לְבִרְךְ אֶת הַכֹּל. וְאִף עַל גִּב
שְׂאִין לָהּ אֹר מַעֲצָמָה, כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל הַשְׁמָחָה
וְכָל הַטּוֹב, כֻּלָּם עוֹמְדִים בָּהּ וּמִמֶּנָּה [עוֹמְדִים]
יוֹצְאִים, וְעַל זֶה נִקְרָאת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְנִקְרָאת
בְּרָכָה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא
תַּעֲשִׂיר. וְעַל זֶה כָּתוּב (דברים לג) וּמִלֵּא בְּרַכַּת ה' יָם
וְדָרוֹם יִרְשָׁה.

וְלִבֵּן יֵשׁ לָהּ בְּכָלֶם שִׁיּוֹר, וּמִכָּלֶם מִתְּמַלֵּאת
וּמִכָּלֶם יֵשׁ בָּהּ, וּמִתְּבָרַכַת מִכָּל אוֹתָן
בְּרָכוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, וְנִמְסְרוּ לָהּ בְּרָכוֹת לְבִרְךְ. מִנֵּין
לָנוּ? שֶׁאֵמַר רַבִּי יִצְחָק, יַעֲקֹב בִּרְךְ אֶת בְּנֵי יוֹסֵף
מִמָּקוֹם זֶה שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בִּידוֹ לְבִרְךְ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יב) וְהָיָה בְּרָכָה. מִכָּאן וְהִלָּאָה
הַבְּרָכוֹת נִמְסְרוּ בִּידָךְ.

בא רֵאָה, כְּמוֹ זֶה אָנוּ מְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת
הַשֵּׁם הַזֶּה, וְעַל זֶה הַלֵּל, שְׁאוֹתָם יָמִים
שְׁאוֹמְרִים הַלֵּל. שֶׁאֵמַר רַבִּי חֲזִיָּא, בְּהַלֵּל צְרִיכִים
שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת: חֲסִידִים, צְדִיקִים, וַיִּשְׂרָאֵלִים.

[מִשּׁוּם שְׁנֵת עֲלָה כְבוֹד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלֹ
הַדְּרָגוֹת] חֲסִידִים מֵצֵד הַיָּמִין, צְדִיקִים מֵצֵד
הַשְּׂמָאל, וְיִשְׂרָאֵל מִכָּל אוֹתָם הַצְּדִדִּים, מִשּׁוּם
[שְׁהִיָּשְׁרִים] שְׁיִשְׂרָאֵל כְּלוּלִים מִכָּלם, וְעַל זֶה
עוֹלָה תְּשַׁבַּחַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַכֵּל, וְכֵן בְּכָל
מָקוֹם שְׁיִשְׂרָאֵל מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִלְמַטָּה, עוֹלָה כְבוֹדוֹ בְּכָל.

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְגו'. רַבִּי
אָבָא פִתַּח וְאָמַר, (תהלים קכ) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת
הָעֲרֵעַר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם. פֶּסוּק זֶה בְּאֲרוּהוּ,
וְהִתְקַשּׁוּ בּוֹ הַחֲבֵרִים. (אֵלָּא עוֹד יֵשׁ בּוֹ צֵד בְּצִיּוּרִים רַבִּים)
פָּנָה?! הַקָּשִׁיב הִיָּה צָרִיךְ, אוֹ שָׁמַע. מַה זֶה פָּנָה?

אֵלָּא כָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם – תְּפִלוֹת, וּתְפִלַּת
הַיָּחִיד לֹא נִכְנָסֶת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ
אֵלָּא בְּכַח חֲזָק. שְׁעַד שְׁלֹא נִכְנָסֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה
לְהַתְעַטֵּר בַּמְּקוֹמָהּ, מִשְׁגִּיחַ בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל בַּחֲטָאֵי וּבִזְכוֹת אוֹתוֹ
הָאָדָם, מַה שְּׂאִינוּ עוֹשֶׂה כֵּן בַּתְּפִלַּת הָרַבִּים,
שֶׁתְּפִלַּת הָרַבִּים כְּמָה הֵן תְּפִלוֹת שְׂאִינָן [מִבְּנֵי]
מֵצִדִּיקִים, וְכֵלָן נִכְנָסוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְלֹא מִשְׁגִּיחַ בַּחֲטָאֵיהֶם.

משום כך פנה אל תפלת הערער, מהפך ומסתכל בה, ומסתכל [בזכותו] במה רצון נעשה, ומי אותו האיש שמתפלל תפלה זו ומזה מעשיו. משום כך צריך האדם להתפלל תפלה בצבור. מה הטעם? משום שלא בזה את תפלתם, אף על גב שלא כלם בכונה ורצון הלב.

דבר אחר פנה אל תפלת הערער – זה יחידי שנכלל ברבים. ומיהו יחידי שנכלל ברבים? הוי אומר זה יעקב, שהוא כלול בשני צדדים, וקרא לבניו, והתפלל תפלתו עליהם. איזו תפלה שיתקבלו בשלמות למעלה? תפלה שלא ישמדו בגלות.

בשעה זו שקרא להם יעקב, הסתלקה ממנו שכינה, והרי פרשה. ובא וראה, בשעה שיעקב היה קורא לבניו, הזדמנו לשם אברהם ויצחק, ושכינה על גביהם. והשכינה היתה שמחה ביעקב להתחבר באבות, להתקשר עם נפשותיהם כאחד, להיות מרובה.

בשעה שפתח יעקב ואמר, האספו והגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, באחרית – זו השכינה, כביכול נתן בו עצבות,

וְהִסְתַּלַּק. וְאַחַר כֵּךְ הִחֲזִירוּ אוֹתָהּ בְּנֵי בִיחוד
הַדְּבָרִים שְׁלָהֶם, וּפָתְחוּ וְאָמְרוּ (דברים ו) שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֶעֱמִידָה יַעֲקֹב, וְאָמַר
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וְהִתְיַשְּׁבָה
הַשְׂכִּינָה בְּמִקְוָמָה. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב, מָה קְרִיאָה
כָּאֵן? אֵלָּא קְרִיאָה, לְקִיָּם מְקוֹמָם, לְקִיָּם אוֹתָם
לְמַעַלָּה וּמַטָּה.

בא רֵאָה, בְּכָל מְקוֹם קְרִיאָה בְּגוֹן זֶה, שְׁכָתוֹב
(במדבר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ,
לְקִיָּם מְקוֹמוֹ בְּמִקְוֹם שְׁצָרִיךְ וּלְקָשֶׁר אוֹתוֹ. וְכֵן
(בראשית כה) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וְכָתוֹב וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֶעֱמִידוֹ לְמִקְוֹם
זֶה בְּשֵׁם זֶה. הַקְרִיאָה בָּאָה לְקִיָּוִם.

אם תֹּאמַר וַיִּקְרָאוּ אֶל אֱלֹהִים, קְרִיאָתִי מִצָּרָה לִי
אֵל ה' – כֵּךְ הוּא וְדָאִי, לְקָשֶׁר וּלְקִיָּם קִיָּוִם
הֶעֱלִיזוֹ, וּמָהוּ? סְדוּר שֶׁל שְׂבִיחַ רְבוּנוֹ, וְכָל אוֹתָם
דְּבָרִים שְׁצָרִיכִים לְפָנֵי רְבוּנוֹ, קִיָּוִם נוֹתֵן לוֹ
לְרְבוּנוֹ שְׁמֵרָאָה שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ וְלֹא בְּמִקְוֹם אַחֵר,
הָרִי הַכֹּל מִעֲמִיד קִיָּוִם. כִּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֵל
בְּנֵי, הֶעֱמִידֵם בְּקִיָּוִם שְׁלָם. כִּמוֹ זֶה וַיִּקְרָא אֵל
מֹשֶׁה, הִתְקִיָּם בְּקִיָּוִמוֹ.

סדר הלימוד ליום טו כסלו [יום 74 בשנה]

אמר רבי יצחק, א' של ויקרא למה היא קטנה? אמר לו, התקיים משה בשלמות, ולא בכל, שהרי הסתלק מאשתו. בספרי הקדמונים אמרו לשבח, ואנו כן שנינו: מה שנתעלה למעלה, יתקשר למעלה ולמטה, ואז הוא שלם. עוד, אל"ף קטנה היתה ממקום קטן, קטן שהוא גדול בהתחברותו למעלה. [למעלה ולמטה ואז נשלם].

ויאמר, מה זה ויאמר? הרי פרשוה, [כמו שנאמר ויאמר בלבן] ואמרת בלבבך – אמירה בחשאי. האספנו! אספנו היה צריך, כמו שנאמר (תהלים נ) אספנו לי חסידים. אלא [הקים להם] קים לנו, האספנו ממקום שלמעלה הוא. האספנו, בקשור שלם ביחוד אחד. ואגידה לכם, מה זה ואגידה לכם? סוד חכמה הוא.

רבי יוסי שאל את רבי שמעון. אמר לו, ואגידה, או ויגד, או ויגידו, וכן כלם, ששנינו שסוד החכמה היא, למה בדבר זה [בכלם] הוא בסוד החכמה? אמר לו, משום שהוא דבר שבא בגימ' ל דל"ת בלי פרוט, וזהו סוד החכמה. דבר

שָׁבָא בְּשִׁלְמוֹת בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת כֶּךָ הוּא כְּשֶׁהֱ
 בַּחֲכָמָה, אָבֵל דָּל"ת בְּלִי גִימ' ל' אֵינוֹ שְׁלֵמוֹת, וְכֵן
 גִּימ' ל' בְּלִי דָל"ת, שֶׁהָרִי זֶה בָּזָה נִקְשְׁרוּ בְּלִי
 פְּרוּד, וּמִי שֶׁמִּפְרִידֵם, גּוֹרֵם לַעֲצֻמוֹ מוֹת, וְסוּד זֶה
 הוּא חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם.

מִשּׁוּם כֶּךָ הוּא דָבָר שֶׁל סוּד חֲכָמָה. וְאִף עַל גִּב
 שֵׁשׁ יו"ד לַפְּעָמִים בֵּין גִּימ' ל' לְדָל"ת,
 אֵין פְּרוּד, וְהַכֹּל קָשֶׁר אֶחָד. וְעַל זֶה דָבָר זֶה כֶּךָ
 הוּא וְדָאִי, וְאֶגִּידָה לָכֶם – סוּד הַחֲכָמָה, שֶׁרָצָה
 לְגַלוֹת אֶת סוּף כָּל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁלֹּא גָלָה מֶה שֶׁרָצָה לְגַלוֹת, אִם כֶּךָ
 אִזְ לָמָּה כָּתוּב בַּתּוֹרָה דָבָר שֶׁל יַעֲקֹב
 הַשְּׁלֵם, וְאַחֵר כֶּךָ נִפְגָּם, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם הַדָּבָר? אֵלֹא
 וְדָאִי שֶׁהִשְׁתַּלֵּם, כָּל מֶה שֶׁצָּרִיךְ לְגַלוֹת גָּלָה
 וְהִסְתִּיר, אָמַר דָּבָר וְגָלָה בַּחוּץ וְהִסְתִּיר לְפָנִים.
 וְדָבָר תּוֹרָה לֹא נִפְגָּם לְעוֹלָמִים.

וְהַכֹּל הוּא נִסְתָּר בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא
 שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעֲלָה וְלִמְטָה,
 וְאֵין אוֹת אוֹ דָבָר בַּתּוֹרָה פָּגוּם, וַיַּעֲקֹב, כָּל מֶה
 שֶׁהִצְטָרֵךְ לוֹמַר אָמַר, אָבֵל גָּלָה וְהִסְתִּיר, וְלֹא פָגַם
 מִכָּל מֶה שֶׁרָצָה אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים יוֹם אֶחָד עַל פֶּתַח לוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, זֶה שְׂרָאִינוּ שִׁיעֶקֶב בֶּרֶךְ אֶת בְּנָיו, רָאִינוּ מִמָּה שִׁכְתוֹב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, אָבֵל אֵיפֹה הַבְּרָכָה שְׁלָהֶם? אָמַר לוֹ, כָּל הַבְּרָכוֹת הֵם שֶׁבֶרֶךְ אוֹתָם, כְּמוֹ יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אַחִיד, דֵּן יָדִין עִמּוֹ, מֵאֲשֶׁר שְׁמָנָה לַחֲמוֹ, וְכֵן כָּלֵם.

אָבֵל מָה שְׂרָצָה לְגִלּוֹת לָהֶם לֹא גָלָה, שְׂרָצָה לְגִלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֶּץ, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ שִׁישׁ קֶץ לַיָּמִין וַיֵּשׁ קֶץ לְשִׁמְאֵל, וְרָצָה לְגִלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֶּץ כְּדִי לְהַשְׁמֵר וּלְהַטְהֵר מֵעֲרָלָה. וּמָה שֶׁגָּלָה לָהֶם נוֹדַע וְהַתְגַּלָּה עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, אָבֵל דְּבָרִים אַחֲרִים אֵינָם בְּגִלּוּי, וְהֵם נִסְתָּרִים בַּתּוֹרָה בַּפֶּרֶשָׁה הַזֹּאת שֶׁל יַעֲקֹב וּבְאוֹתָן הַבְּרָכוֹת.

פֶּתַח וְאָמַר, רְאוּבֵן בְּכֹרִי אֶתָּה כַּחַי וְרֵאשִׁית אוֹנִי. מָה רָאָה יַעֲקֹב לִפְתַּח בְּרְאוּבֵן? שִׁיפְתַּח בִּיהוּדָה, שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְהוּא מֶלֶךְ, וְרָאִינוּ שֶׁלֹא בֶרֶךְ אוֹתוֹ וְסָלַק בְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבָּא מֹשֶׁה וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה עָלָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג) יַחֲיִי רְאוּבֵן וְאֵל יָמוֹת.

אָבֵל וַדַּאי בִּרְכוּ, וְעָלְתָה אוֹתָהּ בְּרָכָה לְמִקּוּמָהּ. לְאָדָם שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן. כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלַּק

מִן הָעוֹלָם, בָּא הַמֶּלֶךְ אֵלָיו. אָמַר, הֲרִי כָל מְמוֹנֵי
יְהִי בִיד הַמֶּלֶךְ שָׁמוֹר לְבָנִי. כְּשֶׁרָאָה הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּנוּ
רָאוּי, אֵז נָתַן לוֹ. כֶּךָ יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אַתָּה, אֲהוּב מֵעֵי אַתָּה, אֲבָל
הַבְּרָכוֹת שֶׁלֹךְ יַעֲלוּ בִיּוֹד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ
עַד שִׁירָאָה אוֹתָךְ, מִשּׁוֹם שֶׁהִלְכָתָ כְּנֶגֶד אַפָּךְ וְגו',
כְּתִרְגוּמוֹ. רְאוּבֵן בְּכָרִי אַתָּה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר
פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לו) וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנָּבִיא אֵל הָרוּחַ
וְגו'. כִּמָּה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹא יוֹדְעִים
וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכַבּוֹד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרִי הַתּוֹרָה
מְכַרִּיזָה עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאִין מִי שֶׁמִּקְשִׁיב
בְּאָזְנוֹ כְּנֶגְדָּהּ. פֶּסוּק זֶה קִשָּׁה, כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב
הַנָּבִיא אֵל הָרוּחַ, מִדּוּעַ פֶּעַם נוֹסֶפֶת הַנָּבִיא בֵּן
אָדָם וְאָמַרְתָּ אֵל הָרוּחַ?

אַלֵּא מִכָּאֵן לְמִדְּנוּ סוּד הַחֲכָמָה, שְׁנַיִם עוֹמְדִים
כָּאֵן – אֶחָד לְעוֹרֵר מְלִמְטָה לְמַעְלָה, שְׁאֵם
לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמִטָּה לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמַעְלָה,
וּבִהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁלִּמְטָה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. הַנָּבִיא
אֵל הָרוּחַ – מְלִמְטָה לְמַעְלָה, הַנָּבִיא בֵּן אָדָם
וְאָמַרְתָּ אֵל הָרוּחַ – מְלִמְטָה לְמַעְלָה.

שֶׁהֲרִי אֶפְלוּ לְמַעְלָה, בִּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁלִּמְטָה
לוֹקַח אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן מִהָעֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ

פְּסוּק זֶה, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ. מֵאַרְבַּע רוּחוֹת – זֶה דְרוֹם וּמִזְרַח וְצָפוֹן וּמַעֲרָב, וְרוּחַ בָּאָה מִמַּעֲרָב בְּהִתְחַבְּרוֹת שֶׁל אֱלֹהֵי הָאַחֲרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא) כָּרוּחַ נְדִיבֵי הָעַם וְגו'.

וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת רוּחוֹת וְנִשְׁמוֹת לְבְנֵי הָעוֹלָם לְהַצְטִיר בָּהֶם, וְנוֹשְׁבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח בָּאָפִיו נִשְׁמַת חַיִּים. בֹּא רֵא, לֹקַח מִצַּד זֶה וְנוֹתֵן בְּצַד אֲחֵר, וְעַל זֶה (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מָלֵא. לָמָּה אֵינָנו מָלֵא? מִשּׁוּם שֶׁלֹּקַח וְנוֹתֵן, מְכַנִּס וּמוֹצִיא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל שְׁאֵלָה אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְגַלּוּי לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבְנֵי אָדָם יָמוּתוּ, לָמָּה הוֹרִיד נִשְׁמוֹת לְעוֹלָם, וְלָמָּה הוּא צָרִיךְ אֶת זֶה? אָמַר לוֹ, שְׁאֵלָה זוֹ לִפְנֵי רַבָּנָן שֶׁאֵלּוּ כֶּמֶה וְכֶמֶה, וּבִבְרִיתָם, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן נִשְׁמוֹת שִׁיּוּרְדוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹדוֹ, וְלֹקַח אוֹתָן אַחֵר כֶּף. אִם כֶּף לָמָּה יִרְדּוּ?

אַלֵּא סוּד זֶה כֶּף הוּא. פֶּתַח וְאָמַר, (משלי ה) שְׁתַּה מִיָּם מְבוֹרָךְ וְנִזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֶרֶץ. הֲרִי

פְּרִשׁוּהָ, בּוֹר – מְקוֹם שֶׁלֹא נֹבֵעַ מַעֲצָמוֹ. וּמָתִי
 נֹבְעִים הַמֵּים הֵלְלוּ? בַּשָּׁעָה שֶׁהַשְׁתַּלְמָה הַנִּשְׁמָה
 בַּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁעוֹלָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְשְׂרָה בּוֹ,
 אִזּוֹ הוּא שָׁלֵם מְכַל הַצְדָּדִים, מִמָּטָה וּמִמַּעַלָּה
 [וּמְכַל הַצְדָּדִים].

וּכְשֶׁנִּשְׁמָה עוֹלָה, אִזּוֹ מִתְעוֹרֶרֶת תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה
 לְזָכֶר, וְאִזּוֹ נֹבְעִים מֵיִם מִלְמָטָה
 לְמַעַלָּה, וּבוֹר נַעֲשֶׂה בְּאֵר, מֵיִם נֹבְעִים, וְאִזּוֹ
 הַתַּחֲבֵּרוֹת וַיַּחְוֶד [וַיִּסּוֹד] וַתִּשְׁוֶקָה וַרְצוֹן
 נִמְצָאִים, [לְזֶה] שֶׁהָרִי בְּנִשְׁמַת הַצְדִּיק נִתְקַן אוֹתוֹ
 מְקוֹם, וּמִתְעוֹרֶרֶת חֲבִיבוֹת וַרְצוֹן לְמַעַלָּה
 וּמִתַּחֲבָרִים כְּאֶחָד.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה. כֵּן הוּא וְדָאִי, טָפָה רִאשׁוֹנָה
 שֶׁל יַעֲקֹב הִיָּתָה, וַרְצוֹנוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר
 הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. בֹּא רֹאֵה, רְאוּבֵן וְכָל שְׁנֵי
 עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, כֻּלָּם אַחֲוָזִים בַּשְּׂכִינָה, וְכִשְׂרָאָה
 יַעֲקֹב אֶת הַשְּׂכִינָה עָלָיו, קָרָא לְשְׁנֵי עָשָׂר בְּנָיו
 לְהַתְּחַבֵּר עִמָּה.

וּבֹא וּרְאֵה, מָטָה שְׁלָמָה לֹא נִמְצְאָה מִיּוֹם
 שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה שֶׁרָצָה
 יַעֲקֹב לְהִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. אֲבָרְהָם מִימִינוֹ, יִצְחָק

מִשְׁמָאלוֹ (ד"ן), יַעֲקֹב הָיָה שׁוֹכֵב בִּינֵיהֶם, שְׁכִינָה
לְפָנָיו. כִּיּוֹן שְׂרָאָה כֶּךָ יַעֲקֹב, קָרָא לְבָנָיו, וְאַחַז
אוֹתָם סְבִיב הַשְׁכִּינָה, וְסִדֵּר אוֹתָם בְּסִדּוֹר שָׁלֵם.

מוֹנִין לָנוּ שְׁסִדְרָם סְבִיב הַשְׁכִּינָה? שְׁכָתוֹב
הָאֶסְפֹּ, וְאִזּוּ נִמְצָאָה שֵׁם שְׁלֵמוֹת הַכֹּל,
וְכַמָּה מְרַכְּבוֹת עֲלִינוֹת סְבִיבָם. פִּתְחוּ וְאָמְרוּ, לֵךְ
ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. אִזּוּ הִתְכַּנֵּס הַשֵּׁמֶשׁ אֶל
הַלְבָּנָה, וְהִתְקַרֵּב מִזְרַח לַמַּעְרָב. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
וַיֵּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה, וּמֵאִירָה הַלְבָּנָה,
וְנִמְצָאָת בְּשֵׁלֵמוֹת. וְאִזּוּ וְדָאִי שְׁנִינוּ, יַעֲקֹב אָבִינוּ
לֹא מֵת. כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב [סִדֵּר] צֵד שָׁלֵם, מֵה
שְׁלֹא נִמְצָא כֶּךָ לְבָן אָדָם אַחֵר, שְׁמִיחַ וְשִׁבְחָ אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּפִתְחָ וּבִרְךָ אֶת בָּנָיו, כָּל אֶחָד
וְאַחַד כְּרָאוּי לוֹ.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ, אָמַר
רַבִּי יִיסָא, הָרִי וְדָאִי שְׁנִינוּ, כָּל בְּנֵי יַעֲקֹב
נִתְקַנּוּ בְּסִדֵּר שָׁלֵם וְהִתְבָּרְכוּ כָּל אֶחָד וְאַחַד
כְּרָאוּי לוֹ, מֵה נֹאמַר בְּפִסּוּק הַזֶּה, שְׁכָתוֹב מֵאֲשֶׁר
שְׁמִנָה לַחֲמוֹ וְגו'. אָמַר לוֹ, לֹא יִדְעָתִי, כִּי לֹא
שָׁמַעְתִּי מִהַמְּנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲלֹא אֶתָּה וְאֲנִי נִלְךְ
לַמְּנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה. הִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן,

אָמְרוּ דְּבַר וְשִׁאָלוּ שְׁאֵלָה. אָמַר לָהֶם, וַדַּאי סוֹד
הַחֲכָמָה הוּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) אֲשֶׁר יֵשֵׁב לְחוּף יַמִּים וְעַל
מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן. לָמָּה יֵשֵׁב שָׁם? אֵלֶּא מִי
שִׁיוֹשֵׁב עַל שְׂפַת הַיָּם, מְשַׁתְּמֵשׁ בַּתְּפִנוּקֵי הָעוֹלָם.
[וְכֵאן אֲשֶׁר זֶהוּ פֶתַח עֲלִיּוֹן שֶׁל צַדִּיק (שֶׁל צֶדֶק),
כְּשֶׁמִּתְבָּרֵךְ לְהוֹרִיק בְּרָכוֹת לָעוֹלָם. וְכֵאן סִמֵּךְ
לְפָסוּק הַזֶּה מֵאֲשֶׁר שְׁמִנָּה, לְפֶתַח הָעֲלִיּוֹן, שֶׁמֶשֶׁם
מִוְרִיקִים בְּרָכוֹת לָעוֹלָם] וּפֶתַח זֶה נֹדֵעַ תָּמִיד
כְּבָרְכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אֲשֶׁר, וְזֶהוּ עֲמוּד
מֵאוֹתָם עֲמוּדִים שֶׁהָעוֹלָם עֹמֵד עֲלֵיהֶם.

וְהַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא לָחֵם עֲנִי, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם נִתְקַן
[הֵהוּא]. זֶהוּ שְׂכָתוֹב מֵאֲשֶׁר שְׁמִנָּה
לָחֶמוֹ. מֵה שֶׁהִיא לָחֵם עֲנִי, הַפֶּךְ לַהֲיִיט לָחֵם
[עֲנִי] פִּנֵּג [שְׁמִנָּה], מִשּׁוֹם שֶׁהִרִיק וְזָרַק בּוֹ בְּרָכוֹת
וְתִפְנוּקִים, וְסוּף הַפָּסוּק מוֹכִיחַ – וְהוּא יִתֵּן מַעֲדָנֵי
מֶלֶךְ. מִי הַמֶּלֶךְ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁמִּמֶּנָּה נִזּוֹן
בַּתְּפִנוּקֵי עוֹלָם, וְזֶה נּוֹתֵן לַמֶּלֶךְ הַזֶּה כָּל הַבְּרָכוֹת,
כָּל שְׁמִינָה וְכָל טוֹב הוּא נּוֹתֵן, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים.
אָמְרוּ, אִם לֹא בָּאֵנוּ לָעוֹלָם אֲלֵא רַק לְדַעַת אֶת זֶה
– טוֹב לָנוּ.

ראובן הִיָּה בְּכוֹר שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, לוֹ
 רֵאיוּי הַכֹּל, וְהַכֹּל הָעֶבֶר מִמֶּנּוּ, וְנִתְּנָה
 הַמְּלָכוֹת לַיהוּדָה, הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף, וְהַכֹּהֵנָה לְלֵוִי.
 זֶהוּ שְׁכָתוֹב פָּחַז כַּמִּים אֶל תּוֹתֵר, לֹא תִשָּׂאֵר בָּהֶם.
 וּמָה שֶׁאָמַר כַּחֲזִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, כָּאֵן בִּרְכוּ
 וְהַפְּקִידוֹ אֶצֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לֵאָהוֹב הַמֶּלֶךְ, [שֶׁבִקֵּשׁ מִהַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ
 טוֹבָה] [שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן וְרָצָה שֶׁהַמֶּלֶךְ
 יַעֲשֶׂה לוֹ טוֹבָה] יוֹם אֶחָד עָבַר בָּנוּ בְּשׁוֹק. אָמַר
 לַמֶּלֶךְ, זֶה בְּנִי, וְדַאי אָהוֹב נַפְשִׁי. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ,
 וַיֵּדַע שֶׁזֶה בִקֵּשׁ עַל בָּנוּ. כֵּךְ יַעֲקֹב אָמַר, רֵאוּבֵן
 בְּכָרִי אֶתָּה כַּחֲזִי וְגו'. כָּאֵן צִוָּה אֶת הַמֶּלֶךְ.

פָּחַז כַּמִּים אֶל תּוֹתֵר. כָּאֵן אָמַר מַה שֶׁאַרַע לוֹ,
 שֶׁלֹא נִשְׁאָר [לוֹ] בְּאַרְץ וְנִזְרַק לְחוּץ לְאַרְץ.
 כִּנְגֵד זֶה מִמֶּנָּה [תַּחֲסוּם] אֶחָד מִצַּד הַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁמִּמֶּנָּה תַּחַת יָד מִיכָאֵל, וַיֵּשׂ אוֹמְרִים תַּחַת יָד
 גַּבְרִיאֵל. וּמִיכָאֵל הוּא רֹאשׁ בְּכָל מְקוֹם מִצַּד שֶׁל
 הַחֶסֶד, וְגַבְרִיאֵל מִצַּד שֶׁל שְׂמָאל שֶׁל גְּבוּרָה,
 וַיְהוּדָה עַד רָד עִם אֵל, צַד הַגְּבוּרָה, נִקְרָא בֵּית
 דִּין, וְסִמּוֹן לוֹ רֵאוּבֵן. וְאַף עַל גַּב שְׁמֵלְכוֹת הָיְתָה
 שֶׁל יְהוּדָה, רֵאוּבֵן סִמּוֹן כִּנְגֵדוֹ הָיָה.

אמר רבי שמעון, עתידים אותם בני ראובן לעורר שני קרבות בתוך הארץ. בא ראה, כתוב כחי – בגלות מצרים. וראשית אוני – שהם היו ראשונים לאחיהם לקרב. יתר שאת – לגלות אשור, שמשם גלו בני גד ובני ראובן ראשונים מכלם, וסבלו כמה רעות, וכמה ענויים סבלו, ולא שבו עד כעת.

ויתר עז – לזמן שמלך המשיח יתעורר בעולם, הם יצאו ויערכו קרבות בעולם וינצחו, ויתחזקו על העמים, ובני העולם יפחדו מהם וירתתו לפניהם ויחשבו להתגבר במלכות, ולא ישארו בה. זהו שכתוב פחז כמים אל תותר. מה הטעם שלא ישארו בה ואפלו בצד אחד של העולם? משום כי עלית משכבי אביך, שעתידים להכנס ולערך קרבות בתוך הארץ הקדושה, משכבי אביך דוקא, זו ירושלים.

בא ראה, לארבעת צדי העולם התפזרו בני ראובן בגלות, כנגד כל ישראל שגלו לגלות ארבע פעמים בארבע רוחות העולם. זהו שכתוב כחי – אחד, וראשית אוני – שנים, יתר שאת – שלשה, ויתר עז – ארבעה. כמו כן עתידים הם

לַעֲרֹךְ קָרֵב בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וּלְשַׁלֵּט בְּקִרְבָּם
עַל הַכֹּל, וַיִּנְצְחוּ עַמִּים רַבִּים וַיִּשְׁלְטוּ עֲלֵיהֶם.

פְּחֹז כַּמִּים אֵל תוֹתֵר כִּי עָלִיתָ עַל מִשְׁכְּבִי אָבִיךָ.
כָּאן נִרְמָז עַל הַרְהוּר רֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה לִיעֶקֶב
בְּטַפָּה הָרֵאשׁוֹנָה בְּרַחֵל, שֶׁאֵלמֶלֶא הַרְהוּר שָׁל
אוֹתָהּ טַפָּה הָיָה בְּמִקוּמָהּ, נִשְׁאָר הָיָה רְאוּבֵן בְּכֹל,
אָבֵל פְּחֹז כַּמִּים אֵל תוֹתֵר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבִי אָבִיךָ.
עָלִיתָ – בְּהַרְהוּר אַחֵר, אֲזַי חִלַּלְתָּ וְגו'.

דְּבַר אַחֵר פְּחֹז כַּמִּים אֵל תוֹתֵר – שֶׁהָרִי כְּאֶשֶׁר
יַעֲרֹכוּ קָרֵב בְּנֵי רְאוּבֵן בְּעוֹלָם וַיִּנְצְחוּ עַמִּים
רַבִּים, לֹא יִשְׁאָרוּ בַּמַּלְכוּת, מָה הַטַּעַם? כִּי עָלִיתָ
מִשְׁכְּבִי אָבִיךָ, שֶׁעֲתִידִים לַעֲרֹךְ קָרֵב בְּאַרְצָן
הַקְדוּשָׁה דְּוָקָא, שֶׁפְּתוּב כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבִי אָבִיךָ,
[זוּ יְרוּשָׁלַיִם. מִשְׁכְּבִי?!] מִשְׁכָּב הָיָה צָרִיךְ לְכַתּוּב!
אֶלָּא אָבִיךָ, זֶה יִשְׂרָאֵל הַזֶּקֶן. מִשְׁכְּבִי אָבִיךָ וְלֹא
מִשְׁכָּב, מִשׁוּם שֶׁהָרִי פַעַמִּים נִבְנְתָה יְרוּשָׁלַיִם,
וּפַעַם שְׁלִישִׁית לְזַמְנוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, וְלָכֵן
מִשְׁכְּבִי אָבִיךָ. וְכָאן הַתְּגַלְתָּה בְּרָכָה, וּמָה שֶׁהָיָה
בְּאוֹתוֹ זְמַן, וּמָה שֶׁהָיָה כְּשֶׁנִּכְנסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָן,
וּמָה שֶׁהָיָה בְּזַמַּן מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בְּמַעֲשֵׂה רְאוּבֵן.
שְׁמַעוֹן וְלוי אַחִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּאן אֶחָד
אוֹתָם בָּצַד שְׁמַאל שֶׁל הַשְׂכִּינָה, שֶׁרָאָה

מַעֲשִׂים שֶׁל דִּין קָשָׁה שְׁלֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַבִּרְכָּה שְׁלָהֶם אֵיפֹה הִיא? אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַעוֹן לֹא רָאוּי לָזֶה, שְׁרָאָה לוֹ כָּמָה
מַעֲשִׂים רָעִים, וְלֹא שָׁבָא מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה,
וּבִרְכָּה לֹא תִלְוֶיהָ בּוֹ, וְאֶפְלוּ כְּשָׁבָא מַעֲשֵׂה לֹא
תִּלָּה בּוֹ בִּרְכָתוֹ, שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים לג) בְּרַךְ ה' חֵילוֹ
וּפָעַל יָדָיו תִּרְצֶה. תִּלְוִי בִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) זֶה הָיָם גָּדוֹל וּרְחֹב יָדַיִם
שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר חֵיוֹת קְטָנוֹת עִם
גְּדוֹלוֹת. זֶה הָיָם גָּדוֹל – זֶה הַשְׂכִּינָה שְׁעוֹמֶדֶת עַל
יַעֲקֹב, כְּשֶׁרָצָה לְהִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם. וּרְחֹב יָדַיִם –
שְׁהָרִי כָּל הָעוֹלָם מִתְמַלֵּא וְנִשְׁלֵם וּמִצְטַמָּצֵם שֵׁם.
שֵׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר – שְׁכַמָּה מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים
וּקְדוּשִׁים נִמְצְאוּ שֵׁם. חֵיוֹת קְטָנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת –
אֵלֹהִים שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנִמְצְאוּ
בָהֶם בְּשִׁלְמוֹת, אֶחָד אֵילָה, וְאֶחָד זָאֵב, וְאֶחָד
אַרִּי, וְאֶחָד טֶלֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְיָה אֶחָד,
וְטֶלֶה אֶחָד, אֶחָד זָאֵב, וְאֶחָד גְּדִי, וְכֵן כָּלֶם,
לְהִמָּצֵא חֵיוֹת קְטָנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַכֹּל יָפֵה, אֲבָל יְהוּדָה אַרְיָה
וְשְׁמַעוֹן שׁוֹר, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים שְׁהָיוּ
מִשְׁגִּיחִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, זֶה מִיָּמִין וְזֶה מִשְׁמָאל.

לְשׁוֹר שְׁמַעְשׂוּ רָעִים, אָמְרוּ נִצִּיר דְּמוֹת שֶׁל אַרְיָה
בְּרַפֶּת שְׁלוֹ, וַיִּסְתַּכֵּל בָּזָה וַיִּפְחַד מִמֶּנּוּ. כֵּךְ שְׁמַעוֹן
שׁוֹר, יְהוּדָה אַרְיָה.

שְׁמַעוֹן לֹא זָכָה לְבִרְכוֹת, אֲלֵא הַדְּבִיק אוֹתוֹ
מֹשֶׁה לַיהוּדָה. כָּתוּב כָּאן (דְּבָרִים לג) שְׁמַע
ה' קוֹל יְהוּדָה, וְכָתוּב שָׁם (בְּרָאשִׁית כט) כִּי שְׁמַע ה'
כִּי שְׁנוּאָה אָנֹכִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַעוֹן וְלוֹי,
אֲבִיהֶם הָעֵלָם לְמֹשֶׁה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מָה
הִטַּעַם אֲבִיהֶם הָעֵלָם לְמֹשֶׁה? אָמַר לוֹ, אִף אָנוּ
נַעֲלֶהוּ לְמִנּוּרָה הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה.

בְּאוֹ וּשְׁאָלוּ אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, כִּמָּה חֲבִיבִים
דְּבָרִים אֵלָיו. טַפַּח בִּידוֹ וּבִכָּה. אָמַר, מִי
יְגַלֶּה אוֹתָךְ נֶאֱמַן הַקְּדוֹשׁ? הִתְעַלִּית בְּחַיִּיךָ עַל בְּנֵי
אָדָם, הִתְעַלִּית בַּפִּטְרִיתךָ וְנִסְתָּרָה דְּמוּתְךָ.
מִפְתָּחוֹת רְבוּנְךָ נִמְסְרוּ בְיָדְךָ תָּמִיד.

בְּאוֹ רָאָה, לִיעֶקֶב הָיוּ אַרְבַּע נָשִׁים, וְהוֹלִיד בָּנִים
מִכֶּלֶן, וְהִתְעַלָּה [וְנִתְקַן] בְּנִשּׁוּתֵיהֶם. כְּשֶׁרָצָה
יַעֲקֹב לְהִסְתַּלֵּק, עָמְדָה עָלָיו שְׂכִינָה. רָצָה לְבָרֵךְ
אֶת אֵלָה וְלֹא יָכַל, מִלִּפְנֵי הַשְּׂכִינָה שֶׁפָּחַד. אָמַר,
אֵיךְ אֶעֱשֶׂה, שֶׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם בָּאוּ מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה?
אִם אֲחֻזִּיק בַּשְּׂכִינָה – לֹא יִכְלֹתִי, שֶׁהָרִי הָיוּ לִי

אַרְבַּע נָשִׁים וְנִתְקַנְתִּי בָהֶן, אֲלֵא אַעֲלֶה אוֹתָן
לְבַעַל הַבֵּית, שְׁהָרִי [בו] הַבֵּית עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ,
וְמָה שְׂרִיצָה – יַעֲשֶׂה.

כִּף יַעֲקֹב אָמַר, חֲלָקִים שֶׁל נָשִׁים וּבָנִים הָרִי
לְקַחְתִּי בַּעֲוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁלַמְתִּי, וְאִיךְ אֶתְחַזֵּק
בַּגְּבִירָה יוֹתֵר? אֲלֵא אַעֲלֶה הַדְּבָרִים לְבַעַל
הַגְּבִירָה, וְהוּא יַעֲשֶׂה מָה שְׂרִיצָה, וְלֹא יִפְחֹד.

בא רֵאָה מָה כְּתוּב, (דברים לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר
בִּרְךָ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, בַּעַל הַבֵּית, בַּעַל
הַגְּבִירָה, כְּכֹתוּב (במדבר ל) אִשָּׁה יְקִימֵנוּ וְאִשָּׁה
יִפְרְנוּ, שְׁהָרִי (שם ט) כָּלוֹת מֹשֶׁה כְּתוּב. וְעַל כֵּן
מֹשֶׁה מְבָרֵךְ אֶת מִי שְׁרוּצָה בְּלִי פֶחֶד, כְּמוֹ
שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְלִכֵּן אָמַר יַעֲקֹב, הָרִי רְאִיתִי שְׂכָנִי אֵלֶּה
הֵם בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, [יְבִיאֻן] יָבֹא בַּעַל הַבֵּית
וַיִּבְרָךְ אוֹתָם.

מֹשֶׁה וְדַאי אִישׁ הָאֱלֹהִים הִיָּה, וְרָצוֹנוֹ עוֹשֶׂה
בְּבֵיתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִשָּׁה יְקִימֵנוּ, זֶהוּ
שְׂכָתוּב (שם י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמָה ה'. וְאִשָּׁה
יִפְרְנוּ, זֶהוּ שְׂכָתוּב וּבִנְחָה יֹאמַר שׁוֹבָה ה'. וְדַאי
שֶׁבַעַל הַבֵּית עוֹשֶׂה אֶת רָצוֹנוֹ וְאֵין מוֹחָה בְּיָדוֹ,
כְּמוֹ לְאָדָם שֶׁגּוֹזֵר עַל אִשְׁתּוֹ, וְהִיא עוֹשֶׂה רָצוֹנוֹ.

וְעַל כֵּן יַעֲקֹב, אָף עַל גֵּב שְׁהִיָּה אַחוּז בְּעֵץ
הַחַיִּים, לֹא הָיָה בְּעַל הַבַּיִת אֲלֵא לְמַטָּה. מִשֶּׁהָ
הוּא לְמַעְלָה, וְלִכֵּן הֶעֱלָה אוֹתָם לְבַעַל הַבַּיִת.

בְּסוּדָם אֵל תָּבֵא נַפְשֵׁי וְגו'. רַבִּי אַבְא פָּתַח
וְאָמַר, (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאָיו וְגו'. סוּד
ה' לִירְאָיו – הַסוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה לֹא נָתַן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא לְאוֹתָם יִרְאֵי חֹטָא, וּמִי
שֶׁהֵם יִרְאֵי חֹטָא, מִתְגַּלֶּה לָהֶם סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל
תּוֹרָה. וּמִיָּהוּ סוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה? הֲיֵי אוֹמֵר
זוֹ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, שְׁנִקְרְאָת סוּד ה' בְּרִית קֹדֶשׁ.
שִׁמְעוֹן וְלֹוי הִטְרִיחוּ עֲצָמָם עַל סוּד זֶה בְּאַנְשֵׁי
שָׁכָם שִׁמּוּלוּ עֲצָמָם וַיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם סוּד
זֶה, וְהַפְּסוּק מַעֲיֵד שֶׁבְּמִרְמָה. וְעוֹד, בְּמַעֲשֵׂה זְמָרִי
בֶּן סָלוּא שֶׁפָּסַל אֶת הַסוּד הַזֶּה. וַיַּעֲקֹב אָמַר,
בְּסוּדָם אֵל תָּבֵא נַפְשֵׁי. מִי זֶה נַפְשֵׁי? זֶה נַפֵּשׁ
שֶׁנִּכְנָסָת וְנֹאחֲזָת בַּבְּרִית הָעֲלִיּוֹנָה לְמַעְלָה,
וְנִקְרְאָת נַפֵּשׁ צָרוּר הַחַיִּים.

בְּקִהָלָם אֵל תִּתֵּן כְּבוֹדִי, הֲרֵי פִרְשׁוּהָ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טז) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קִרְח.
אֵל תִּתֵּן כְּבוֹדִי – זֶה כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל סִתָּם. וְלִכֵּן
לֹא בִרְךְ אוֹתָם אֲבִיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֶעֱלָה אוֹתָם

לְמַשָּׁה. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מִהֶפְסוּקִים הִלְלוּ
[וּמִשּׁוּם כָּךְ] [מִשְׁמַע] שְׁלֹא נֶאֱחָזוּ זֶה בָּזֶה,
וְהִצְטִירָךְ כָּךְ. וְלִכְן יֵשׁ בּוֹ הַכֹּל, וְאֵין לָךְ דּוּר
בְּעוֹלָם שְׁלֹא יוֹרֵד דִּין שְׁלֵהֶם לְקִטְרֵג בְּעוֹלָם,
וּמִתְרַבִּים הַמַּחֲזִירִים עַל הַפְּתָחִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם.
הִנֵּה לָךְ הַכֹּל [זֶה כְּנֶגֶד זֶה].

יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךְ אַחִיךָ יִדְךָ בְּעֶרְךָ אִיבִיךָ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קד) עֲשֵׂה יִרְחַ
לְמוֹעֲדִים וְגו'. עֲשֵׂה יִרְחַ, כְּדֵי לְקַדֵּשׁ בּוֹ רְאִישֵׁי
חֳדָשִׁים וְרִאשֵׁי שָׁנִים. וְלַעֲוִלָּמִים הַלְבֵּנָה מְאִירָה
רַק מִן הַשֶּׁמֶשׁ, וּכְשֶׁשׁוֹלֵטֶת הַשֶּׁמֶשׁ – לֹא שׁוֹלֵטֶת
הַלְבֵּנָה, וּכְשֶׁמִּתְכַּנְּסֶת הַשֶּׁמֶשׁ, אֲזִי שׁוֹלֵטֶת הַלְבֵּנָה,
וְאֵין חֶשְׁבוֹן לַלְבָּנָה אֲלֵא רַק כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסֶת הַשֶּׁמֶשׁ.

וּשְׁנֵיהֶם עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָאִיר, זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֶתֶם אֱלֹהִים
בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְהָיוּ
לְאֹתָת – אֵלֹו שְׁכָתוֹת, שְׁכָתוֹב (שמות לא) כִּי אוֹת
הִיא. וְלְמוֹעֲדִים – אֵלֹו יָמִים טוֹבִים. וְלִיָּמִים –
אֵלֹו רְאִישֵׁי חֳדָשִׁים. וְלִשָּׁנִים – אֵלֹו רְאִישֵׁי שָׁנִים.
שִׁיְהִיו אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹשִׂים חֶשְׁבוֹן לַשֶּׁמֶשׁ,
וְיִשְׂרָאֵל לַלְבָּנָה.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (ישעיה ט)
 הַרְבִּיתָּ הַגּוֹי לוֹ הַגְדֵּלְתָּ הַשְׁמָחָה. הַרְבִּיתָּ
 הַגּוֹי – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב בָּהֶם (דברים ד) כִּי מִי
 גּוֹי גָדוֹל, וְכָתוּב גּוֹי אֶחָד בְּאַרְץ. לוֹ – בְּשִׁבְלֹו.
 הַגְדֵּלְתָּ הַשְׁמָחָה [מִמֶּשׁ] – זֶה הִלְכָנָה שֶׁמִּתְגַּדֵּלְתָּ
 בְּאוֹר בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל. אֲמוֹת הָעוֹלָם לִשְׁמֵשׁ,
 וְיִשְׂרָאֵל לִלְכָנָה, אֵיזָה מֵהֶם עֲדִיף? וְדַאי הִלְכָנָה
 לִמְעָלָה, וְהַשְׁמֵשׁ שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם תַּחַת הִלְכָנָה
 הוּא, וְאוֹתוֹ הַשְׁמֵשׁ מִזֶּה [הַצָּד] הִלְכָנָה מֵאִיר.
 רֵאֵה מָה בֵּינָם לְבֵין יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים
 בִּלְכָנָה, וְהַשְׁתַּלְשְׁלוּ בַּשְׁמֵשׁ הָעֲלִיּוֹנָה,
 וְנֶאֱחָזוּ בְּמָקוֹם [בּוֹ] [שְׁמֵאִיר לִשְׁמֵשׁ] שְׁמֵאִירָה
 מִהַשְׁמֵשׁ הָעֲלִיּוֹן וְנִדְבָקִים בּוֹ, שְׁכָתוּב (דברים ד)
 וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם.
 יְהוּדָה אֶתָּה וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, מַלְכוּת
 הַתְּקִימָה לִיהוּדָה, וְהִינּוּ מָה שֶׁאֲמַרְנוּ,
 מָהוּ שְׁכָתוּב (בראשית כט) הִפַּעַם אוֹדָה אֶת ה', מִשּׁוּם
 שֶׁהוּא רִבִּיעִי אוֹדָה אֶת ה', מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֶגֶל
 רִבִּיעִי לְכַסָּא. יְהו"ו זֶה רֶשֶׁם שֶׁל הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן,
 וּבִמָּה נִשְׁלָם? בְּה"א [בְּדִלָת], וְהִינּוּ ה"א
 אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִשְׁלָם
 בְּאוֹתִיּוֹתָיו, וְקָשָׁר שְׁאוּחָז אוֹתָן, עַל כֵּן יוֹדוּךְ

אָחִיךָ, שֶׁהַמַּלְכוּת לְךָ רְאוּיָה לְהִתְקִים וְדַאי. (הושע יד) וִיהוּדָה עַד רָד עִם אֵל וְעַם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. מִי הַקְדוֹשִׁים? אֵלֹהֵי קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים, שְׁכָלָם מוֹדִים לוֹ וְשָׁמוֹ אוֹתוֹ נֶאֱמָן, לָכֵן הוּא רֹאשׁוֹן בְּכָל, הוּא מֶלֶךְ עַל כָּלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) כָּל כְּבוֹדָה בֵּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוֹדָה – זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּבוֹדָה – מַשׁוּם שֶׁהוּא כְּבוֹד, זֶה עַל זֶה. זֶה זָכָר וְזוֹ נְקֵבָה [זוֹ נְקֵבָה], וְנִקְרְאת כְּבוֹדָה. בֵּת מֶלֶךְ – הֵינוּ בֵּת שֶׁבַע, בֵּת קוֹל שֶׁהוּא קוֹל גָּדוֹל, וְזֶהוּ מֶלֶךְ הָעֲלִיוֹן. פְּנִימָה – מַשׁוּם שֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ שְׂאִינוֹ לְפָנִים כְּמוֹתוֹ, וְזוֹ כְּבוֹדָה בֵּת מֶלֶךְ.

מִמַּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה, מַשׁוּם שֶׁהִתְלַבְּשָׁה וְנֶאֱחָזָה בְּגִבּוֹרָה עֲלִיוֹנָה, וְגַם זֶה נִקְרָא מֶלֶךְ, וּבִשְׂבִילָהּ עוֹמֶדֶת הָאָרֶץ, מָתִי? בְּשַׁעַה שֶׁנֶּאֱחָזֶת בְּמִשְׁפָּט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ. וְלָזוֹ קוֹרְאִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, וִיהוּדָה נֶאֱחָז בָּהּ, וְיִרְשׁ הַמַּלְכוּת שְׁבָאָרֶץ.

רַבִּי [אַבָּא] יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִפְתַּח בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְנִלָּךְ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (בראשית ג) וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם
וַיֵּשְׁכֵן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן וְגו'. פֶּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ
הַחֲבֵרִים, אָבֵל וַיִּגְרֹשׁ, כְּמוֹ בֶן אָדָם שֶׁמִּגְרֵשׁ אֶת
אִשְׁתּוֹ, אֶת הָאָדָם דּוֹקָא.

בא רֵאָה סוּד הַדְּבָר, אָדָם נִתְפָּס בְּמָה שֶׁחָטָא,
וְגֵרָם מוֹת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם, וְגֵרָם לְאוֹתוֹ
עַץ שֶׁחָטָא בוֹ גֵּרוּשִׁים, לְהִגְרֹשׁ בוֹ וּלְהַתְּגַרֵּשׁ
בְּבָנָיו לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם,
אֶת דּוֹקָא, כְּכָתוּב (ישעיה ו) וְאַרְאָה אֶת ה'. אֵף כֹּאן
אֶת הָאָדָם.

וַיֵּשְׁכֵן מִקֶּדֶם לְגֵן עֵדֶן וְגו' – זֶה לְמַטָּה. כְּמוֹ
שְׁכֻרֻבִים לְמַעְלָה, יֵשׁ כְּרוּבִים לְמַטָּה,
וְהַשְּׂרָה הָעֵץ הַזֶּה עֲלֵיהֶם. וְאֵת לֵהַט הַחֶרֶב
הַמִּתְּהַפֶּכֶת אֵלּוּ דְּגַמַּת שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ
מֵאוֹתָהּ הַחֶרֶב שֶׁמִּתְּלַהֶטֶת. הַמִּתְּהַפֶּכֶת – זֶה
הַחֶרֶב הַזֶּה, שְׁיוֹנְקַת בְּשָׁנֵי צִדִּים, וּמִתְּהַפֶּכֶת
מִצַּד זֶה לְצַד אֲחֵר.

דְּבָר אַחֵר, הַמִּתְּהַפֶּכֶת – זֶה לֵהַט אוֹתָן צוּרוֹת
הַשְּׁלֵהֶבֶת [שֶׁל הַמְּלָכוֹת] שֶׁאִמְרָנוּ,
שֶׁמִּתְּהַפְּכוֹת לְפַעֲמִים גְּבָרִים וּלְפַעֲמִים נָשִׁים,
וּמִתְּהַפְּכוֹת מִמְּקוֹמָם לְכָל, וְכָל זֶה כְּדִי לְשַׁמֵּר אֶת

דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. אֵיזוֹ דֶּרֶךְ? כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם מג)
הַנוֹתֵן בָּיִם דֶּרֶךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָפָה, וְכַךְ זֶה וְדָאִי שֶׁגָּרַם אָדָם
לְאוֹתוֹ עֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ לְהַתְגַּרֵּשׁ, וְגַם
לְשֹׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נ) וּבִפְשָׁעֵיכֶם
שִׁלַּחָה אִמְכֶם, אֲבָל יָפָה אֲמַרְתָּ, שֶׁהָרִי מִמְקוֹמוֹ
מִשְׁמַע, שֶׁכָּתוּב וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם, מִשּׁוּם שֶׁזֶּהֱיָ
שְׁלֵמוֹת הָאָדָם.

וּמֵאוֹתוֹ יוֹם נִפְגְּמָה הַלְבָּנָה, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וְנִכְנַס
בְּתִשְׁבּוּכָה [לְתִבְּהָ]. בָּאוּ הָרָשָׁעִים
וְנִפְגְּמוּ. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם [וְעֶמְדוֹ] וְעָמַד בְּשִׁלְמוֹת
שֶׁל יַעֲקֹב וּבְנָיו. וּבָא יְהוּדָה וְאַחֲזָ בָּהּ, וְהִתְחַזַּק
בְּמַלְכוּתוֹ, וַיִּרְשׁ אוֹתָהּ יִרְשֵׁת עוֹלָמִים הוּא וְכָל
בְּנָיו אַחֲרָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אַחֲיָךְ.
[מִשּׁוּם שֶׁהַמַּלְכוּת שָׁלוּ עֲלֵיהֶם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִי
הַיָּמִים א-ה) כִּי יְהוּדָה גָּבַר בְּאַחֲיוֹ. יוֹדוּךָ אַחֲיָךְ] וְדָאִי
בִּשְׁעָה שֶׁעָמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הָיִם, שֶׁכָּלֵם הוֹדּוּ לוֹ
וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו לָיִם.

יִדְךָ בְּעֶרְףְּ אִיבִידָה, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים א) יְהוּדָה
יַעֲלֶה [בְּתַחֲלָה]. יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ בְּנֵי אָבִיךָ,
כָּלֵל שֶׁל כָּל אוֹתָם שֹׂאֵר הַשְּׁבָטִים, מִשּׁוּם זֶה בְּנֵי

אָבִיךָ וְלֹא בְּנֵי אִמְךָ. בְּנֵי אָבִיךָ – הָרִי כָּל שְׂאֵר
הַשְּׂבָטִים. שְׂאֵף עַל גֵּב [שֶׁהֵם נִחְלָקוּ] שְׁנַחֲלָקוּ
לְשִׁתֵּי מַלְכוּת, כְּשֶׁהָיוּ עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם הָיוּ
כוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַמֶּלֶךְ שְׁבִירוּשָׁלַיִם, מִשּׁוּם
שְׁמִלְכוּת יְרוּשָׁלַיִם מִמְּלֻכוּת הַקְּדוּשָׁה. [שׁוֹלְטָת]
מִמֶּנּוּ הָיְתָה

יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, שְׂאֵם כְּתוּב
וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ – לְהוֹסִיף אֶת שְׂאֵר הָעַמִּים. לֹא
כְּתוּב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ אֲלֵא בְּזִמְנָן שְׂיִבֵּא מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ,
שְׁכָּתוּב (ישעיה מו) שָׁרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ. עֲכָשׁוּ שְׂאֵמֵר
יִשְׁתַּחֲוּוּ, לְהִרְאוֹת שְׁכָּל יִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, כָּלֵם יַעֲבֹדוּ
לְרֹאשׁ הַגּוֹלָה, לְרֹאשׁ שֶׁל בָּבֶל, וְלֹא שְׂאֵר הָעַמִּים.

גּוֹר אֲרִיָּה יְהוּדָה, בְּתַחֲלָה גּוֹר וְאַחֵר כֶּךָ אֲרִיָּה.
וְסוּד הַדָּבָר – בְּתַחֲלָה נַעַר וְאַחֵר כֶּךָ אִישׁ,
(שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מִטָּרֵף בְּנֵי עָלִית, מֶה זֶה
מִטָּרֵף? לְהַכְלִיל אֶת מִלְאָךְ הַמּוֹת, שֶׁהוּא עוֹמֵד
עַל טָרֵף לְכָלוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא מַצִּיל, כְּמוֹ
שְׁנֵאֵמֵר (מיכה ה) וְטָרֵף וְאִין מַצִּיל. [וּמַהוּ] וּמֵאוֹתוֹ
טָרֵף מִסְתַּלְקֵת הַשְּׂכִינָה.

כָּרַע – בְּגָלוֹת בָּבֶל. רִבֵּץ – בְּגָלוֹת אֲדוּם. כְּאֲרִיָּה
– שֶׁהוּא חָזֵק. וּכְלָבִיא – שֶׁהוּא יוֹתֵר חָזֵק,

כַּךְ יִשְׂרָאֵל הֵם חֲזָקִים, שְׁבָנֵי הָעוֹלָם עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת מַפְתִּים וְדוֹחֲקִים אוֹתָם, וְהֵם
עוֹמְדִים בְּדַתָּם וּבִמְנַהֲגֵיהֶם כְּאַרְיֵה וְכִלְבִּיא.

כַּךְ שְׂכִינָה, שְׂאָף עַל גֵּב שְׂכָתוֹב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא
תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל, הִיא חֲזָקָה
כְּאַרְיֵה וְכִלְבִּיא בְּנִפְיֶלָה הַזֶּה. מָה אַרְיֵה וְלִבִּיא לֹא
נוֹפְלִים אֲלָא כְּדִי לְטָרֵף טָרֵף וְלִשְׁלֹט, שְׁהָרִי
מֵרְחוֹק מְרִיחַ אֶת טָרְפוֹ, וּמִשָּׁעָה שְׁמֵרִיחַ נוֹפֵל,
וְלֹא קָם עַד שֶׁקּוֹפֵץ עַל טָרְפוֹ וְאוֹכְלוֹ, כַּךְ שְׂכִינָה
לֹא נוֹפֶלֶת אֲלָא כְּאַרְיֵה וְכִלְבִּיא, כְּדִי לִנְקָם
מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְלִקְפֹץ
עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) צַעֲהָ בָּרַב כַּחוֹ.

מִי יְקִימֵנוּ – הוּא לֹא יִקּוּם לִנְקָם מֵהֶם נִקְמָה
קִטְנָה, אֲלָא מִי יְקִימֵנוּ. מ"י, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(איכה ב) מִי יִרְפָּא לָךְ, וְהוּא עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שָׁבוּ
שְׁלֹטוֹן לְחִזְקָה לְכָל, וְכָתוּב (איוב לח) מִבֶּטֶן מִי יֵצֵא
הַקֶּרֶחַ, וּבְאֵרוֹהָ.

לֹא יִסּוּר שֶׁבֶט מִיְהוּדָה וְגו', בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים, אֲבָל
עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, בְּה"א, מִשּׁוּם שֶׁבִּשְׁאָר
בּו', לְהִרְאוֹת כָּאֵן אֶת סוּד [כָּאֵן] הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
י"ה. בְּמָקוֹם אַחֵר שִׁילוֹ בְּלִי ה"א, וּבְמָקוֹם אַחֵר

שְׁלֵה בְּלִי יו"ד, וְכֹאֵן שִׁיל"ה בְּיו"ד ה"א, סוּד
הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁשְׂכִינָה תִקְוֶה בְּשֵׁם [זֶה]
שֶׁל י"ה, וְהוּא סוּד שֶׁל י' [מ"י], כְּפִי שְׁאֲמָרְנוּ.

השלמה מההשמטות (סימן כא)

אֶסְרִי לְגֹפֶן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו כִּבֵּס בֵּינָן
לְבָשׁוּ וּבָדִם עֲנָבִים סוּתָה (בראשית מט).
שְׁמוֹנֶה דְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּפָסוּק זֶה. אַרְבַּע מֵהֶן
דּוּמוֹת זו לְזוֹ, שְׁתֵּים מֵהֶן דּוּמוֹת זו לְזוֹ, וּשְׁתֵּים
אַחֲרוֹת דּוּמוֹת זו לְזוֹ. אַרְבַּע שְׁדוּמוֹת זו לְזוֹ הֵן
גֹּפֶן שְׂרָקָה, הִינּוּ גֹפֶן הִינּוּ שְׂרָקָה, שְׁמָהֶם יוֹצְאִים
עֲנָבִים וּמֵהֶם נֶעֱשֶׂה יֵין שֶׁנִּקְרָא יֵין, וְכֵלֶן סוּד
אֶחָד וּמִשְׁרֵשׁ אֶחָד יוֹצְאוֹת וְשׁוּפְעוֹת. וּשְׁתֵּים
שְׁדוּמוֹת זו לְזוֹ – עִירָה אֶתְנֹו, הִינּוּ עִירָה הִינּוּ
אֶתְנֹו, וְסוּד אֶחָד הֵם, וּבִדְרָגָה אַחַת כְּלוּלוֹת
וּמִסוּד אֶחָד שׁוּפְעוֹת.

לְבָשׁוּ סוּתָה זֶה דְּבָר אֶחָד וְסוּד אֶחָד, (שמות כב) כִּי
הִיא כְּסוּתָה לְבִדָּה הִיא שְׁמָלְתוֹ לְעָרוֹ.
פַּעַם קוּרָא לוֹ כְּסוּת, וּפַעַם אַחֲרָת קוּרָא הוּא לְבוּשׁ,
וּפַעַם אַחֲרָת קוּרָא הוּא שְׁמָלָה, וְכֵלֶם מִשְׁרֵשׁ אֶחָד
שׁוּפְעִים וְדְבָר אֶחָד עוֹשִׂים, וְחִלּוּף הַשְּׁמוֹת
כְּלוּלִים בָּהֶם סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, וּמִי שֶׁדִּיק טַעַם
מִשְׁהוּ, וּמִי שֶׁלֹּא דִיק – לֹא טַעַם וְלֹא מִשְׁהוּ.

וּשְׁמוֹנֶה הַדָּרָגוֹת הִלְלוּ רְמוּזִים בָּהֶן סוּדוֹת
עַלְיוֹנִים, אֲבָל הַפְּסוּק עוֹמֵד כַּפְּשׁוּטוֹ.

בא רֵאָה, יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם שֶׁבָּאֲבוֹת הָיָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם וְגו'. מֵה
זֶה אִישׁ תָּם? שֶׁנִּתְקַן מִן הַחֲכָמָה שְׁלֹמֶעֱלָה
וּמֵהַחֲכָמָה שְׁלֹמֶטָה, וְהֵינּוּ שֶׁכָּתוּב יֹשֵׁב אֱהָלִים.
שְׁנֵי אֱהָלִים הֵם – אֱהָל שֶׁנִּקְרָא לְפָנִים מִן הַפְּרָגוֹד,
וְאֱהָל שֶׁנִּקְרָא אַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד, וְכָלּוּל הָיָה מִשְׁנֵי
צִדָּדִים – מִבְּתִים פְּנִימִיִּים וּמִבְּתִים חִיצוֹנִיִּים, וּמִי
לִמַּד אֶת יַעֲקֹב כָּל זֶה?

בא רֵאָה, שֶׁהָרִי אוֹתָן שְׁנַיִם שֶׁהָיָה טְמוּן וְגִנּוּז עִם
שֵׁם וְעֵבֶר, שֵׁם לִמַּד אוֹתוֹ חֲכָמָה עַלְיוֹנָה שֶׁל
בְּתִים פְּנִימִיִּים. וְעֵבֶר לִמַּד אוֹתוֹ כְּשִׁפּוֹת [חֲכָמָה]
תַּחְתּוֹנָה, וְסִימָן לְדַבֵּר – (יהושע כד) בְּעֵבֶר הִנָּהָר
יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. מֵה זֶה בְּעֵבֶר הִנָּהָר?
אֲלָא סוּד הוּא, שֶׁכָּל יְמֵיהֶם שֶׁל אוֹתָם קִדְמוּנִים
לֹא הָיוּ לוֹמְדִים אֲלָא חֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁבָּאָה
מִבְּתִים חִיצוֹנִיִּים שֶׁנִּקְרָאִים אַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד,
וּבְאוֹתָם שְׁאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד הָיוּ דְּבָקִים, וְהָיוּ
מוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים שֶׁעֲתִידִים לְבֹא לְעוֹלָם, טוֹב
אוֹ רָע, וְאִזּוּ הָיוּ כָּל אוֹתָם דּוֹרוֹת, עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ
צִד הַקִּדְשָׁה וְהִמְשִׁיךְ לוֹ לְאַבְרָהָם וְהוֹדִיעוֹ דְּבָרִים

שֶׁל שָׂרֵשׁ שְׁנַמְשָׁכִים לְעוֹלָם שְׁלָהֶם מִבְּתִים
פְּנִימִיִּים, וּמִשָּׁם שׁוֹאֲבִים כָּל אֱלוֹ שְׁנִקְרָאִים בְּתִים
חִיצוֹנִיִּים, וּמִשָּׁם מִתְהוּיִם קֶצֶת דְּבָרִים, לֹא הִכֵּל,
וְסִימָן לְדָבָר – מִתְמַצִּית גּוּפָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
הָעוֹלָם שׁוֹתָהּ.

וּמִשָּׁעֵה זֶה שְׁעָמַד אֲבָרָהָם אֲבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
עַל אוֹתוֹ צִד הַקְּדוּשָׁה, שְׁמִמְנוּ הִכֵּל יוֹצֵא
וְשׁוֹפֵעַ וּבּוֹ הַכֵּל תְּלוּי, יֵצֵא לוֹ לְשַׁעֲתוֹ מִצֵּד זֶה
שֶׁהֵם בְּנֵי עֶבֶר הַנֶּהָר, וּבֹא לוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (יהושע כד) וְאָקַח אֶת אֲבִיכֶם
אֶת אֲבָרָהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר וְאוֹלַף אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ
כְּנָעַן, אֶרֶץ כְּנָעַן מִמֶּשׁ, אֶרֶץ שְׁשָׁאֵר הַחִילּוֹת
הָעֲלִיוֹנִים נִשְׁבָּרִים תַּחְתִּיהָ שֵׁם, וְאֵין לָהֶם קִיּוֹם
עֲמָה: (ע"כ מִהַהֲשִׁמְטוֹת)

סדר הלימוד ליום טז כסלו [יום 75 בשנה]

אֲסִרִּי לִגְפֶן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנּוֹ וְגו'. רַבִּי
חֵיִיא פְּתַח, (תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע
יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ. כִּיּוֹן שְׁאָמַר ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל
רָע, לָשֵׁם מָה יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ? אֵלֶּא ה' יִשְׁמְרֶךָ
מִכָּל רָע – בְּעוֹלָם הַזֶּה, יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ –
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.

שְׁמִירָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא, לְהִיּוֹת הָאָדָם
שְׁמוֹר מִכַּמָּה מִיָּנִים רָעִים מִקְטָרְגִים
שֶׁהוֹלְכִים לְקַטְרֵג בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹלָם וּלְדַבֵּק בָּהֶם.
בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם מַה זֶה? כִּמּוֹ שְׁאַמְרֵנוּ, כְּשִׁיּוּצָא
אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, אִם הוּא זוֹכֶה – נִשְׁמָתוֹ
עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בַּמְּקוֹמָהּ, וְאִם לֹא – כַּמָּה
קְבוּצוֹת שֶׁל מַחְבָּלִים מְזַמְּנִים לְמַשֵּׁךְ אוֹתוֹ
לְגִיּהֵנָם וּלְמַסֵּר אוֹתוֹ בְּיַדֵּי דוֹמָה, שֶׁנִּמְסָר לַמַּמְנָה
עַל הַגִּיּוֹהֵנָם, וְשֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה אֲלֶף רְבּוּא מְמַנִּים עִמּוֹ,
וְכֻלָּם מְזַמְּנִים עַל נַפְשׁוֹת הָרָשָׁעִים.

בֵּא רָאָה, שְׁבַעַה מְדוּרִים יֵשׁ בְּגִיּוֹהֵנָם, וְשְׁבַעַה
פְּתָחִים. וְנִשְׁמַת הָרָשָׁע נִכְנָסֶת, וְכַמָּה מִלְּאָכֵי
חֲבָלָה, רוּחוֹת, שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, וְעֲלִיָּהֶם מְמַנָּה
אֶחָד בְּכָל שַׁעַר וְשַׁעַר, וְנִשְׁמוֹת הָרָשָׁעִים נִמְסָרוֹת
לְאוֹתָם מְמַנִּים עַל יְדֵי דוֹמָה. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְסָרוֹת
בְּיַדֵּיהֶם, סוֹתְמִים שְׁעָרִים שֶׁל אֵשׁ לוֹהֵט.

שְׁהָרִי יֵשׁ שְׁעָרִים אַחֵר שְׁעָרִים. כָּל הַשְּׁעָרִים
פְּתוּחִים וְסוֹתוּמִים, הַחִיצוֹנִיִּים פְּתוּחִים
וְהַפְּנִימִיִּים סוֹתוּמִים, וּבְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כָּלָם
פְּתוּחִים, וְיוֹצְאִים הָרָשָׁעִים עַד לְאוֹתָם הַשְּׁעָרִים
הַחִיצוֹנִיִּים, וּפּוֹגְשִׁים נִשְׁמוֹת אַחֲרוֹת שֶׁמִּתְעַכְּבוֹת
בַּפְּתָחִים הַחִיצוֹנִיִּים. וְכְשִׁיּוּצָא שַׁבָּת, הַכְּרוֹז

עומד בכל פתח ופתח ואומר: (תהלים ט) ישובו
רשעים לשאולה וגו'.

בא ראה, נשמות הצדיקים הקדוש ברוך הוא
שומר אותן שלא ימסרו לידי דומה, שהוא
הממנה. זהו שכתוב ישמר צאתך ובואך, וכתוב
ישמר את נפשך.

אסרי לגפן עירה. מהי הגפן? זו כנסת ישראל,
כמו שנאמר (תהלים פ) גפן ממצרים תסיע,
וכתוב (שם קכח) אשתך כגפן פריה. אשתך כגפן
הקדושה הזו. אמר רבי יוסי, זו הגפן
שמברכים בה בורא פרי הגפן. בורא – הינו
שכתוב (בראשית א) עץ עשה פרי. פרי הגפן – זה
עץ פרי. עשה פרי – זכר. עץ פרי – זו נקבה.
משום כך בורא פרי הגפן, זה זכר ונקבה
כאחד. [נשמות הצדיקים הן פרי הגפן, כמו
שאמר בורא פרי הגפן].

אסרי לגפן עירה – זה מלך המשיח שעתיד
לשלט על כל חילות העמים, החילות
הממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות, והם
חזק שלהם להתחזק, ועתיד מלך המשיח
להתגבר עליהם.

מִשׁוּם שֶׁגִּפֶּן זֶה שׁוֹלֵט עַל כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים
הַתְּחַתּוֹנִים שְׁשׁוּלָטִים בָּהֶם עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, זֶה מִנְצַחַת לְמַעְלָה.
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שִׁדְקָה, יִכְלוּ וַיִּנְצְחוּ הַחִילּוֹת
הָאֲחֵרִים לְמַטָּה, וְעַל כָּלֵם יִתְגַּבֵּר מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.
זֶהוּ שְׁכָתוֹב (זכריה ט) עֲנִי וְרֹכֵב עַל חֲמור וְעַל עִיר.
עִיר וְחֲמור הֵם שְׁנֵי כְּתָרִים שְׁשׁוּלָטִים בָּהֶם עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְהֵם מַצֵּד
הַשְּׂמָאל, צֶד הַחֵל.

וַיֵּמָּה שְׁאָמַר עֲנִי – וְכִי מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ נִקְרָא עֲנִי?
אֵלָּא כֵּךְ אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִשׁוּם שֶׁאֵין לוֹ
מַשְׁלוֹ, וְקוֹרְאִים לוֹ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. זוּהִי הַלְּבָנָה
הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה שֶׁאֵין לָהּ אוֹר אֵלָּא מִן הַשֶּׁמֶשׁ.

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הַזֶּה יִשְׁלַט בְּשִׁלְטוֹנוֹ, יִתְיַחַד
בְּמִקְוָמוֹ, וְאִז (שם) הִנֵּה מֶלֶכְךָ יָבוֹא לָךְ,
סֵתֶם. אִם לְמַטָּה – עֲנִי הוּא, שֶׁהָרִי בְּצֶד הַלְּבָנָה
הוּא. אִם לְמַעְלָה – עֲנִי, אֲסִפְקִלְרִיָּה שֶׁאֵינָהּ
מְאִירָה, לָחֵם עֲנִי. וְעַם כָּל זֶה, רֹכֵב עַל חֲמור וְעַל
עִיר, חֲזָקָם שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת לְכַפּוֹתָם תַּחְתּוֹ, וַיִּתְחַזַּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּמִקְוָמוֹ.

כַּבִּים בֵּינָן לְבוּשׁוֹ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) **מִי זֶה בָּא**
מֵאֲדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה, וְכָתוּב פּוֹרָה
דִּרְכָתִי לְבָדִי וְגו'. כַּבִּים בֵּינָן – זֶה הַצַּד שֶׁל גְּבוּרָה,
 דִּין הַקֶּשֶׁה, לִהְיוֹת עַל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וּבָדֵם עֲנָבִים סוּתָה – זֶה הָעֵץ
 לְמִטָּה, בֵּית דִּין שֶׁנִּקְרָא עֲנָבִים, וְהֵינָן נִמְסָר
 [נִשְׁמָר] בָּדֵם עֲנָבִים כְּדֵי לְהִתְלַבֵּשׁ בְּשִׁנְיָהֶם,
 לְשֹׁבֵר תַּחְתּוֹתָיו כָּל שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
 כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וּמַלְכֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, אֶסְרִי לִגְפֵן עִירָה, וְכָתוּב
וּבִגְפֵן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם וְהוּא כִפְרִיחַת (בראשית מ)
עָלְתָה נֹצֶה. בָּא רֵאָה כֶּמֶה אֲטוּמִים הֵם בְּנֵי אָדָם
 שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגִּיחִים בְּכָבוֹד רְבוּנָם וְלֹא
 מְסַתְּכָלִים בְּדִבְרֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים דִּרְכֵיהֶם
 בֶּמֶה יִתְפָּסוּ, שֶׁכָּתוּב (משלי ד) דֶּרֶךְ רָשָׁעִים כְּאֶפְלָה
 לֹא יָדְעוּ בֶּמֶה יִכְשִׁלוּ.

בְּזִמְן קִדְמוֹן הִיָּתָה נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם,
וְהָיוּ יוֹדְעִים וּמִתְבוֹנְנִים לְדַעַת בְּכָבוֹד
הָעֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן שֶׁפָּסְקָה מֵהֶם נְבוּאָה, הָיוּ
 מִשְׁתַּמְשִׁים בְּבֵת קוֹל. עֲכָשׁוּ פָסְקָה נְבוּאָה וּפָסְקָה
 בֵּת קוֹל, וְלֹא מִשְׁתַּמְשִׁים בְּנֵי אָדָם אֲלֵא בַחֲלוּם.

וְחִלּוּם הוא דְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה היא חִיצוֹנָה, שֶׁהִרִי שְׁנִינוּ, חִלּוּם הוא אֶחָד מִשְׁשִׁים שֶׁל נְבוּאָה, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבֶּא מִדְּרָגָה שְׁשִׁית לְמִטָּה, וְהִרִי נִתְבָּאֵר. בֶּא רֵאָה, הַחִלּוּם נִרְאָה לְכָלֶם, מִשּׁוּם שֶׁחִלּוּם בֶּא מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְיִוֵּרֵד בְּכִמָּה דְּרָגוֹת, וְנִרְאָה חִלּוּם, אֲפִלּוּ לַחֲיָיִים וְאֲפִלּוּ לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלֹת.

מִשּׁוּם שֶׁלְפַעֲמִים לּוֹקְחִים חִלּוּם וְשׁוֹמְעִים אוֹתָם הַמִּינִים הָרָעִים, וּמוֹדִיעִים לְבְנֵי אָדָם. מִהֶם שֶׁצּוֹחֲקִים [בָּהֶם] עַל בְּנֵי אָדָם וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְלַפַּעֲמִים שׁוֹמְעִים דְּבָרֵי אֱמֶת, וְלַפַּעֲמִים שֶׁהֶם שְׁלוּחִים לְרַשָּׁעִים וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים.

מִזֶּה כָּתוּב בְּרָשָׁע הַזֶּה? רֵאָה חִלּוּם אֱמֶת, שֶׁכָּתוּב וּבִגְפֶן שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם. מִהִי גְפֶן? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (תהלים פ) הִבֵּט מִשָּׁמַיִם וַרְאָה וּפָקֵד גְּפֶן זֹאת. מִשָּׁמַיִם, שֶׁהִרִי מִמָּקוֹם זֶה נִזְרָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. וּפָקֵד גְּפֶן זֹאת, גְּפֶן שֶׁהִיא זֹאת, וַדָּאִי.

שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִם – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ. וְהִיא כְּפָרְחַת –

שְׁכָתוֹב (מלכים-א ה) וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֹמֹה, שֶׁהָאִירָה
הַלְבָּנָה. עָלְתָה נִצָּה - זוּ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה.

דְּבַר אַחֵר עָלְתָה נִצָּה - לְמַעַלָּה, אוֹתָהּ דִּרְגָּה
שְׁעוֹמֶדֶת עָלֶיהָ וּמִינִיקָה אוֹתָהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאָרֶץ. הַבְּשִׁילוֹ
אֲשַׁכְּלֶתֶיהָ עֲנָבִים - לְשֹׁמֵר בָּהֶם יַיִן הַמְּשֻׁמֵּר.

רָאָה כִּמָּה רָאָה אוֹתוֹ רָשָׁע. מַה כָּתוּב? (שם מ)
וְכֹס פָּרְעָה בִּידֵי וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים
וְאֶשְׁחַט אֹתָם. כָּאֵן רָאָה אוֹתָהּ כֹּס הַתְּרַעְלָה,
יְנִיקַת בֵּית הַדִּין, שְׁיוֹצֵאת מֵאוֹתָם עֲנָבִים שֶׁנִּתְּנוּ
לְפָרְעָה וְשֶׁתָּה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל.
כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע אֶת זֶה יוֹסֵף, שָׁמַח וַיֵּדַע דְּבַר אֱמֶת
בַּחֲלוֹם הַזֶּה. לָכֵן פָּתַר לוֹ חֲלוֹם לְטוֹב עַל שֶׁבִּשַׁר
אֶת יוֹסֵף בָּזָה.

בֹּא רָאָה, אֶסְרִי לְגִפֵּן עִירָה - שֶׁנִּכְפְּסִים תַּחַת הַגִּפֵּן
הַזֹּאת כָּל אוֹתָם חִילוֹת חֲזָקִים שֶׁל עַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁאַמְרָנוּ, בְּשָׁבִיל גִּפֵּן
זֹאת נִקְשָׁר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ הַכַּחַשׁ שֶׁלָּהֶם, וְנִתְּבָאֵר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יֵשׁ גִּפֵּן וַיֵּשׁ גִּפֵּן. יֵשׁ גִּפֵּן
קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, וַיֵּשׁ גִּפֵּן שֶׁנִּקְרָאת (דברים לב)
גִּפֵּן סְדוּם, וַיֵּשׁ (ירמיה ב) גִּפֵּן נִכְרִיָּה בֵּת אֵל נִכְרִי.

משום כך כתוב גפן זאת, אותה שנקראת כלה זרע אמת. שורק – אלו ישראל שיוצאים מהגפן הזו. כשחטאו ישראל ועזבו את הגפן הזו, מה כתוב? כי מגפן סדום גפנם וגו', ולכן יש גפן ויש גפן.

רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יהודה לרבי יצחק, גלף בשדה הזה, שהוא דרך יותר ישרה. הלכו. עד שהלכו, אמר רבי יהודה, כתוב (משלי לא) לא תירא לבייתה משלג כי כל ביתה לבש שנים. פסוק זה רבי חזקיה חברנו באר בו, שאמר, דין הרשעים בגיהנם שנים עשר חדש, חצי מהם בחמה וחצי מהם בשלג.

בשעה שנכנסים לאש, הם אומרים: זהו ודאי גיהנם. נכנסים לשלג, אומרים: זו חריפות החורף [הקר] של הקדוש ברוך הוא. מתחילים ואומרים: זה, ואחר כך אומרים: וי. ודוד אמר, (תהלים מ) ויעלני מבור שאון מטיט היזן ויקם וגו'. ממקום שאומרים זה, ואחר כך וי.

והיכן נתקנות נפשם? בשלג, כמו שנאמר (תהלים סח) בפרש ידי מלכים בה תשלג בצלמון.

יכול אף ישראל כן? תלמוד לוֹמַר, לא תירא לבייתה משלג. מה הטעם? משום שכל ביתה לבש שנים. אל תקרי שנים אלא שנים, כמו מילה ופריעה, ציצית ותפלין, מזוזה ונר חנכה וכו'.

בא ראה, לא תירא לבייתה משלג – זו כנסת ישראל, שהיא כל ביתה לבש שנים, כמו

שאַמְרָנו, שְׁכָתוּב (ישעיה סג) חֲמוּץ בְּגָדִים וְגו', לְבוּשׁ שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה, לְהַפְרֵעַ מַעֲמִים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלַבֵּשׁ לְבוּשׁ אָדָם וְחָרַב אֲדָמָה וּלְהַפְרֵעַ מֵהָאָדָם. לְבוּשׁ אָדָם, שְׁכָתוּב חֲמוּץ בְּגָדִים, וְכָתוּב (שם) מְדוּעַ אָדָם לְלַבּוֹשֶׁהָ. הַסִּיף אֲדָמָה, שְׁכָתוּב (שם לד) חָרַב לֵה' מְלָאָה דָם. וּלְהַפְרֵעַ מִן הָאָדָם, שְׁכָתוּב כִּי זָבַח לֵה' בְּבִצְרָה וְגו'. עוֹד כִּי כָל בֵּיתָה לְבִשׁ שָׁנִים – שֶׁהָרִי זֶה בָּא מֵצַד שֶׁל הַדִּין הַקָּשֶׁה.

אמר רבי יצחק, ודאי זה כך, אלא כל ביתה לבש שנים, מהם השנים? אלו שנים קדמוניות, משום שהיא נכללת מכלם ויונקת מכל הצדדים, ככתוב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם.

עד שהיו הולכים, פגשו באותו תינוק שהיה הולך לקפוטקיא מאחרי החמור, וזקן אחד

רוֹכֵב. אָמַר אוֹתוֹ זָקֵן לְאוֹתוֹ תִּינוּק, בְּנִי, אָמַר לִי
 אֶת פְּסוּקָךְ. אָמַר לוֹ, פְּסוּקִי אֵינוֹ אֶחָד, אֲלֹא רַד
 לְמִטָּה אוֹ אֶרְכָּב לְפָנַיָּךְ וְאָמַר לָךְ. אָמַר לוֹ, לֹא
 רוּצָה, אֲנִי זָקֵן וְאַתָּה תִּינוּק, שְׁאַשְׁקֵל אֶת עַצְמִי
 עִמָּךְ. אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, אֲזִי לָמָּה שְׁאַלְתָּ פְּסוּק?
 אָמַר לוֹ, כִּדֵּי שְׁנִלָּךְ בַּדֶּרֶךְ. אָמַר, תִּפְּח רֹחוֹ שֶׁל
 אוֹתוֹ זָקֵן, שֶׁהוּא רוֹכֵב וְלֹא יוֹדֵעַ דָּבָר, וְאָמַר
 שְׁלֹא יִהְיֶה שָׁקוּל עִמִּי. נִפְרַד מֵאוֹתוֹ זָקֵן וְהִלָּךְ
 לוֹ בַּדֶּרֶךְ.

בְּשִׁתְּהִינְנוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יִצְחָק, קָרַב אֲלֵיהֶם.
 שְׁאַלוּ אוֹתוֹ וְסַח לָהֶם אֶת הַמַּעֲשֶׂה.
 אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה, יָפָה עֲשִׂיתָ, לָךְ עֲמָנוּ וְנִשְׁב
 כָּאֵן וְנִשְׁמַע דְּבַר מִפִּיךָ. אָמַר לָהֶם, אֲנִי עֵיף, שְׁלֹא
 אֲכַלְתִּי הַיּוֹם הַזֶּה. הוֹצִיאוּ לָחֶם וְנִתְּנוּ לוֹ. הִתְרַחֵשׁ
 לָהֶם גִּס וּמִצָּאוּ מַעֲזִין מִיָּם דְּקִיק תַּחַת עֵץ. שָׁתוּ
 מִמֶּנּוּ, וְהֵם שָׁתוּ וַיֵּשְׁבוּ.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (תהלים לו) לְדוֹד אֵל תִּתְחַר
 בְּמַרְעִים אֵל תִּקְנָא בְּעֲשֵׂי עוֹלָה. לְדוֹד, אִם
 שִׁירָה – לֹא אָמַר, אִם תִּפְלָה – לֹא אָמַר. אֲלֹא בְּכָל
 מְקוֹם לְדוֹד סֵתָם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמַר אֶת זֶה.

אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים, מַה זֶה אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים?
 הִיא צָרִיף (לְכַתֵּב) אֵל תִּתְחַבֵּר! אֲלֹא אֵל

תַּעֲשֶׂה תַּחֲרוֹת בְּמַרְעִים, כִּי לֹא יִדְעַתָּ יְסוֹד עֲצָמָךְ
וְלֹא תוֹכַל לוֹ, אוֹלִי הוּא עֵץ שֶׁלֹא נַעֲקָר
לְעוֹלָמִים וְתִדְחָה מִלְּפָנָיו.

וְאַל תִּקְנֶא בְּעֵשִׂי עוֹלָה, שֶׁלֹא תִשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
וְלֹא תִבֹּא לִקְנֶא בָהֶם, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹאֶה אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם וְלֹא מִקְנֶא לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עוֹבֵר עַל
שְׁלֹשָׁה לְאוֹיִם, שִׁכְתוֹב (שְׁמוֹת כ) לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים
אַחֲרִים עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה.
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
אֵל קִנְאָה.

לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לִהְיוֹרֵד מֵהֶם וּלְסֻטּוֹת דִּרְכוֹ
מֵהֶם, לָכֵן נִפְרַדְתִּי וְסֻטִּיתִי אֶת דִּרְכִּי. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה שִׁמְצָאֲתִי אֶתְכֶם, אֲנִי אוֹמֵר פְּסוּקִים
הִלְלוּ לִפְנֵיכֶם.

פֶּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, כָּאֵן אֶל"ף קִטְנָה
לְמָה. מִשּׁוֹם שִׁקְרִיָּאָה זֶה לֹא הִיָּתָה
בְּשִׁלְמוֹת. מָה הִטַּעַם? שֶׁזֶה לֹא הָיָה אֱלֹא בְּמִשְׁכָּן,
וּבְאַרְץ אַחֲרֵת מִשּׁוֹם שִׁשְׁלִמוֹת לֹא נִמְצְאָה אֱלֹא
בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

עוֹד, כָּאֵן שְׁכִינָה, [שֵׁם, נִקְבָּה] שֵׁם שְׁלִמוֹת שֶׁל
זָכָר וְנִקְבָּה, אָדָם שֶׁת אָנוּשׁ. אָדָם –

שְׁלֵמוֹת זָכַר וּנְקָבָה. כָּאֵן נְקָבָה. עוֹד, סוֹף הַפְּסוּק,
וַיִּדְבֹּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר, מִשּׁוּם כֶּף
אֶל"ף קִטְנָה.

עוֹד אֶל"ף קִטְנָה, מִשָּׁל לְמֶלֶךְ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב
בְּכֶסֶד וְכֹתֵר הַמַּלְכוּת עָלָיו, נִקְרָא מֶלֶךְ
עָלִיוֹן. כְּשִׁיּוֹרֵד וְהוֹלֵךְ לְבֵית עֲבָדָיו, נִקְרָא מֶלֶךְ
קָטָן. כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהוּא
לְמַעֲלָה עַל הַכֹּל, נִקְרָא מֶלֶךְ עָלִיוֹן. כִּיּוֹן שֶׁהוֹרֵד
מִדּוֹרוֹ לְמַטָּה, הוּא מֶלֶךְ, אֲבָל לֹא עָלִיוֹן כְּמוֹ
מִקְדָּם, וְלָכֵן אֶל"ף קִטְנָה.

וַיִּקְרָא, כֶּף שְׁנִינֹו, זְמַן אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ. מֵאֵהָל
מוֹעֵד, מַה זֶה אֵהָל מוֹעֵד? הָאֵהָל שָׁבוּ
תְלוּיִים מוֹעֵד וְחֵג וְשַׁבָּת לְמִנּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית א) וְהָיוּ לְאַתָּת וּלְמוֹעֲדִים. בּוֹ מִתְחִיל
הַחֲשֻׁבוֹן לְהַמְּנוֹת, וּמִיָּהוּ? הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה לג) אֲהֵם בָּל יִצְעֵן בָּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּח.

לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? כִּדִּי לְגִלּוֹת [אֲבָל הַכֹּל
אֶחָד וְיָפָה הוּא, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁלֵמוֹת
וְהַיָּפִי הוּא מְקוּם לְגִלּוֹת] מַה שְׁהִיָּה נִסְתָּר פְּנִימָה.
וּבְכָל מְקוּם לֵאמֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדְבֹּר ה' אֶל
מֹשֶׁה לֵאמֹר, שְׁנַתְּנָה רְשׁוֹת לְגִלּוֹת, אֲבָל הַכֹּל

אֶחָד, וַיָּפֶה הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי נִמְנָה לְלִבָּנָה הַדָּבָר
הַהוּא, מִמָּקוֹם שֶׁמֶשֶׁה עוֹמֵד.

וַיִּדְבֹּר ה' – לְמַעַלָּה. אֶל מֶשֶׁה – בְּאִמְצָע. לֵאמֹר
– אַחֲרוֹן, מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת לְגִלּוֹת. וְעוֹד

וַיִּקְרָא אֶל מֶשֶׁה, מֶה כָּתוּב לְמַעַלָּה? (שמות טל)
וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֶשֶׁה וְגו'. לָמָּה אֶל מֶשֶׁה?
כִּי אָמְרוּ, מִשּׁוֹם שֶׁמֶשֶׁה רָאָה אוֹתוֹ בְּהָר,
וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ בְּמִרְאָה הָעֵינַן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) כַּאֲשֶׁר הִרְאָה אֶתְךָ בְּהָר. וְכָתוּב
וְכִתִּיב, (המדבר ח) כַּמִּרְאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֶשֶׁה
וְגו'. (שמות כה) וְרָאָה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אִתָּהּ
מִרְאָה בְּהָר. עֲכָשׁוּ הִבִּיאוּ לוֹ כְּדֵי שִׁירְאָה, אִם
הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שִׁרְאָה.

אֲבָל לָמָּה וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֶשֶׁה? אֵלָּא,
לְמַלְךְ שֶׁרָצָה לְבָנוֹת פְּלִטְרִין לְגִבְיֶירָה, צֹוָה
אֶת הָאֲמָנִים: הֵיכַל זֶה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וְהֵיכַל זֶה
בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, כָּאֵן מָקוֹם לְמִטָּה, וְכָאֵן מָקוֹם
לְמִנוּחָה. כִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֲמָנִים, הָרָאוּ
לְמַלְךְ. כִּי וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֶשֶׁה, בַּעַל
הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלַם הֵהִיכַל,
הִזְמִינָה הַגִּבְיֶירָה אֶת הַמֶּלֶךְ לְהֵיכַל, הִזְמִינָה אֶת
בַּעַלָּה אֶתָּה, מִשּׁוֹם כִּי וַיִּקְרָא אֶל מֶשֶׁה.

ומשום שְׁמֵשָׁה הוּא בַּעַל הַבֵּית, מַה כָּתוּב? (שמות
 לג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ
 לַמִּחֲנֶה. מֹשֶׁה שֶׁהוּא בַּעַל הַבֵּית עָשָׂה כֵּן, מַה
 שָׂאִין רִשּׁוֹת לְאִישׁ אַחֵר לַעֲשׂוֹת כֵּן.

וַיִּדְבֹּר ה' אֵלָיו - דְּרָגָה אַחֲרֵת עֲלִיוֹנָה. וְאָז,
 בְּשַׁעַה שֶׁהִזְדַּמֵּן מֹשֶׁה לְהַכְנִס, אָז פָּתַח
 וְאָמַר, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מַה אָדָם עוֹשֶׂה כָּאֵן?
 אֲלֹא כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ שְׁמֵשׁ וּלְבָנָה כְּאַחַד, פָּתַח וְאָמַר
 אָדָם, כְּכָתוּב (חֲבִיקוּק א) שְׁמֵשׁ יָרַח עָמַד זָבֻלָּה. עָמַד,
 וְלֹא עָמַדוּ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם - כָּאֵן נִרְמָז, מִי שִׁיעֲשָׂה עֲבוֹדַת
 קֶרֶבֶן הַשָּׁלֹם, שְׂיִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה. מִשְׁמַע
 שְׁכָתוּב מִכֶּם, שְׂיִמְצָא בַּמְרָאָה שְׁלָכֶם. קֶרֶבֶן לַה'
 - שְׂמִקְרִיב הַכֹּל לְהֶאֱחֹז כְּאַחַד, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
מִן הַבְּהֵמָה - לְהִרְאוֹת אָדָם וּבְהֵמָה הַכֹּל כְּאַחַד.
 מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאֵן - אֵלּוּ הַמְּרַכְּבוֹת
 הַטְּהוֹרוֹת. שְׂכִיּוֹן שְׂאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מִן
 הַכֹּל, בֵּין טְהוֹרוֹת וּבֵין טְמֵאוֹת? חֲזוֹר וְאָמַר מִן
 הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאֵן.

תִּקְרִיבוּ אֶת קֶרְבַּנְכֶם, קֶרְבְּנִי הִיָּה צִרִיךְ (לְכַתֵּב)!
 מַה זֶה קֶרְבַּנְכֶם? אֲלֹא בַּתְּחִלָּה קֶרְבֵּן

לה', וְעַכְשָׁיו קָרְבַּנְכֶם. קָרְבֵּן לַה' אָדָם. קָרְבַּנְכֶם
 מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקֶר וּמִן הַצֹּאן, לַהֲרֹאוֹת
 יָחוּד מִלְמָטָה לְמַעְלָה וּמִלְמַעְלָה לְמָטָה.
 מִלְמָטָה לְמַעְלָה הֵינּוּ קָרְבֵּן לַה'. מִלְמַעְלָה
 לְמָטָה הֵינּוּ קָרְבַּנְכֶם.

לְמַלְאָךְ שְׂיוֹשֵׁב עַל הָר עֲלִיּוֹן, לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
 וְכִסֵּא מִתְקֵן עַל אוֹתוֹ הָר, וּמַלְאָךְ עֲלִיּוֹן עַל
 הַכֹּל. אָדָם שֶׁמְקַרֵּיב דוֹרוֹן לְמַלְאָךְ, צָרִיךְ לַעֲלוֹת
 מִדְּרָגָה לְדְרָגָה עַד שְׁעוֹלָה מִלְמָטָה לְמַעְלָה,
 לְמָקוֹם שֶׁהַמַּלְאָךְ יוֹשֵׁב עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְאִזּוֹ יוֹדְעִים
 שֶׁהָרִי מַעֲלִים דוֹרוֹן לְמַלְאָךְ, וְאוֹתוֹ דוֹרוֹן הוּא שֶׁל
 הַמַּלְאָךְ. יוֹרֵד הַדוֹרוֹן מִלְמַעְלָה לְמָטָה, הָרִי יוֹדְעִים
 שְׁאוֹתוֹ דוֹרוֹן שֶׁל הַמַּלְאָךְ יוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְאַהֲבָה
 הַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא לְמָטָה.

כֶּךָ בִּתְחִלָּה, אָדָם עוֹלָה בְּדְרָגוֹתָיו מִלְמָטָה
 לְמַעְלָה, וְאִזּוֹ קָרְבֵּן לַה'. מִן הַבְּהֵמָה מִן
 הַבֶּקֶר, יוֹרֵד בְּדְרָגוֹתָיו מִלְמַעְלָה לְמָטָה, וְאִזּוֹ זֶה
 קָרְבַּנְכֶם. וּמִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב (שיר ה') אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עֵם
 דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי, הֵינּוּ אָדָם וְקָרְבֵּן
 לַה'. אֲכָלוּ רְעִים, הֵינּוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקֶר וּמִן
 הַצֹּאן, וְאִזּוֹ תִקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם.

בְּאוֹ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּהוּ עַל רִאשׁוֹ.
אָמְרוּ, בְּרוּךְ הֶרְחָמָן שֶׁזְכִּינוּ לְשִׁמְעַת אֶת זֶה,
וּבְרוּךְ הֶרְחָמָן שֶׁלֹּא נֶאֱבְדוּ הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בְּאוֹתוֹ
זֶקֶן. קָמוּ וְהָלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ גֶפֶן
אֶחָת נְטוּעָה בְּגִנָּה אֶחָת.

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, אֶסְרִי לְגֶפֶן עִירָה
וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתוֹנוֹ. פָּסוּק זֶה הוּא סוּד
עֲלִיוֹן. אֶסְרִי?! אֶסֶר הִיא צָרִיף לְכָתֵב! עִירָה?!
עִיר הִיא צָרִיף לְכָתֵב! אֲלֹא סוּד הוּא לְדַרְדָּקִים
שֶׁהֵם בְּבֵית רַבֵּן לְהַשְׁמֵר מֵאוֹתוֹ הַחֵץ שֶׁל עִיר,
וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִכְלָל שָׁם י"ה.

וּכְמוֹ שֶׁכָּאֵן רְמוז הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, כִּף גַּם וְלִשְׂרָקָה,
שׁוֹרֵק הִיא צָרִיף לְכָתֵב! נִכְלָל שָׁמָּה ו"ה.
בְּנֵי?! בֵּן הִיא צָרִיף לְכָתֵב! שׁוֹרֵק, כִּכְתוּב (יִרְמְיָה ב)
וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק. בֵּן, כִּכְתוּב (זְכַרְיָה ט) בֵּן
אֲתַנּוֹת. לָמָּה שׁוֹרֵקָה, וְלָמָּה בְּנֵי?

אֲלֵא, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ לְכַפּוֹת אֶת הָעִיר, כִּף
גַּם יֵשׁ שֵׁם קָדוֹשׁ לְכַפּוֹת כַּח אַחֵר, שֶׁהוּא
חֲמוּר, שֶׁאֵלְמָלָא הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ רְמוֹז כָּאֵן, הָיוּ
מַחְרִיבִים עוֹלָם, י"ה בְּכַח זֶה, [וְי"ה] ו"ה בְּכַח
זֶה, לְשִׁמּוֹר מֵהֵם אֶת הָעוֹלָם, וְלִשְׁמֹר אֶת הָאָדָם
שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בּוֹ בַּעֲוֹלָם.

אֲסִרִי לְגִפֶּן, אִיזוֹ גִפֶּן? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה נִקְרְאת גִּפֶּן? אֵלָּא מֵה גִפֶּן לֹא מְקַבֵּלֶת עָלֶיהָ נְטִיעָה אַחֲרֵת, כִּךְ גַּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מְקַבֵּלֶת עָלֶיהָ אֵלָּא אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוֹם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִכְפִּים לְפָנֶיהָ כָּל הַכַּחוֹת הָאֲחֵרִים וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְעוֹת וְלִשְׁלֹט בָּעוֹלָם, וְלִכֵּן הִטִּיל הַכְּתוּב אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ בֵּינֵיהֶם בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. בְּנִי אֲתָנּוּ, שְׁנַעֲקֵר מִשּׁוֹם אוֹתוֹ שׁוֹרֵק, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר וְאֶנְכִי נִטְעָתִיךָ שׁוֹרֵק וְגו'.

כַּבֵּם בֵּינָן לְבָשׁוּ וְגו'. כַּבֵּם?! כּוֹבֵם הִיא צָרִיךְ לִכְתּוֹב! אֵלָּא כַּבֵּם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּמִיָּהוּ? זֶה מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ. בֵּינָן – צַד הַשְּׂמָאל. וּבִדָּם עֲנָבִים – צַד הַשְּׂמָאל, לְמַטָּה. וְעֵתִיד מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ לִשְׁלֹט לְמַעְלָה עַל כָּל הַכַּחוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְלִשְׁבֹּר אֶת כָּחַם מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה.

דְּבַר אַחֵר כַּבֵּם בֵּינָן לְבָשׁוּ – כְּמוֹ הֵינָן הַזֶּה, מֵרָאָה שְׂמֻחָה, וְכֹלּוֹ דִּין [לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת]. כִּךְ גַּם מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ, יֵרָאֶה שְׂמֻחָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלּוֹ דִּין לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. כְּתוּב (בְּרַשִׁית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ

הַמְּשִׁיחַ, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא רוֹחֵץ לְבוֹשׁוֹ
בִּיַּיִן הָעֲלִיּוֹן.

רֵאָה מֶה כָּתוּב אַחֲרָיו, חֲכָלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבָן
שְׁנַיִם מִחֻלָּב. זֶה יַיִן הָעֲלִיּוֹן, [שְׁמֵרוֹה שֶׁל
הַתּוֹרָה] שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁמֵרוֹה, מִמֶּנּוּ שׁוֹתָהּ. וּלְבָן
שְׁנַיִם מִחֻלָּב, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה יַיִן וְחֻלָּב, תּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

כָּתוּב (תהלים קד) וַיַּיֵּן יִשְׁמַח לִבִּי אֲנוֹשׁ [לָמָּה?
מִשׁוּם שֶׁמִּמָּקוֹם שֶׁל שְׂמִיחָה הוּא בָּא,
וּמֵהוּ סוּף הַפְּסוּק?] לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמָן, וְדָא
מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁמָן. בָּא רֵאָה, שִׁירַת הַיַּיִן חֲדוּהָ,
הוּא מָקוֹם שֶׁכָּל שְׂמִיחָה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, וְסוּפוֹ דִּין,
מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁסוּפוֹ מָקוֹם כְּנוּס שֶׁל הַכֹּל,
דִּין הוּא, וּבוֹ נִדּוֹן הָעוֹלָם, וְלָכֵן רֵאשִׁית חֲדוּהָ,
וְסוּף דִּין. מִשׁוּם כֵּן לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמָן, מִמָּקוֹם
שֶׁכָּל חֲדוּהָ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ.

וְלָחֶם לִבִּי אֲנוֹשׁ יִסְעֵד, אֵיזָה לָחֶם? אֵלָּא לָחֶם
סוּעֵד [סוּמָךְ] אֶת הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר
שְׁבוּ תְּלֹנִי לְבַדּוֹ סַעֵד הָעוֹלָם – לֹא כֵּן, שֶׁהָרִי
לִילָה בְּלִי יוֹם לֹא נִמְצָא, וְלֹא צָרִיךְ לְהַפְרִידָם. וּמִי
שֶׁמִּפְרִידָם יִתְפָּרֵד מֵהַחַיִּים, וְהֵינּוּ שְׂכָתוּב (דברים ח)

לִמְעַן הוֹדִיעֶנָּה כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם,
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהַפְרִיד.

וְאֵם תֹּאמַר, דָּוִד אֵיךְ אָמַר וְלֶחֶם לְבַב אָנוּשׁ
יִסְעֵד, הוֹאִיל וְלֹא תְלוּי בּוֹ לְבַדּוֹ סַעַד כָּל
הָעוֹלָם? אֲלָא דִּיוּק הַדְּבָר וְלֶחֶם, וְאִ"ו הַתּוֹסֵף,
כְּמוֹ וְה', וְעַל זֶה הַכֹּל נִמְצָא כְּאֶחָד.

בֵּא רֵאה, מִי שֶׁמְבַרֵךְ עַל הַמְּזוֹן, לֹא יִבְרַךְ עַל
שִׁלְחַן רֵיק, וְצָרִיךְ לְהַמְצִיא לֶחֶם עַל הַשִּׁלְחָן
וְכוֹס שֶׁל יַיִן בְּיָמִין, מָה הַטַּעַם? בְּשִׁבְלִי לְקַשֵּׁר
שְׂמַאל בְּיָמִין, וְלֶחֶם שִׁיתְבָּרֵךְ מֵהֶם וּלְהַתְקַשֵּׁר
בָּהֶם, וְלִהְיוֹת הַכֹּל קָשֶׁר אֶחָד, לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ כְּרָאוּי. שֶׁהָרִי לֶחֶם נִקְשֵׁר בְּיַיִן, וְיַיִן
בְּיָמִין, וְאִזּוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת בְּעוֹלָם, וְהַשִּׁלְחָן
נִתְקֵן כְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲלֵמָּלָא לֹא הִזְדַּמְנָה לָנוּ דֶּרֶךְ זֶה
אֲלָא לְשִׁמְעַע הַדְּבָרִים הַלָּלוּ – דִּי לָנוּ. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, נֶאֱמַר הוּא לְתִינוּק זֶה שֶׁלֹּא יָדַע כָּל זֶה,
וְאֲנִי פּוֹחַד עָלָיו אִם יִתְקַים בְּעוֹלָם מִשּׁוּם זֶה.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁתִּינוּק
זֶה יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין רְשׁוֹת לְאָדָם
לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְאֲנִי פּוֹחַד עָלָיו, שֶׁעַד שֶׁלֹּא יִגִּיעַ
לְפָרְקוֹ יִשְׁגִּיחַ וְיִסְתַּכֵּל וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתוֹ.

שָׁמַע אותו התינוק. אָמַר, אֵינִי פּוֹחַד מֵעַנֵּשׁ
לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי בִשְׁעָה שָׁאבָא הִסְתַּלַּק
מִן הָעוֹלָם, בִּרְךָ אוֹתִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי, וְיַדְעֵתִי
שְׁזָכוֹת אָבִי תִּגַּן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי הוּא אָבִיךָ?
אָמַר, [אֵין רַבִּי יְהוּדָה] בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא
הַזֶּקֶן. לָקַחוּ אוֹתוֹ וְהִרְכִּיבוּ אוֹתוֹ עַל כְּתֻפֵּיהֶם
שֶׁלֹּשָׁה מִלִּין.

קִרְאוּ עָלָיו, (שופטים יד) מִהָאֵכֶל יֵצֵא מֵאֵכֶל וּמֵעַז
יֵצֵא מִתּוֹק וְגו'. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ תִּינוּק,
דְּבָר בָּא לִידֵיכֶם, פִּרְשׁוּ אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ, הִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא זֶמֶן לָנוּ אֶת דֶּרֶךְ הַחַיִּים, אָמַר אֲתָה.
פִּתַּח וְאָמַר, מִהָאֵכֶל יֵצֵא מֵאֵכֶל וּמֵעַז יֵצֵא
מִתּוֹק, פִּסּוּק זֶה יֵשׁ לָנוּ בּוֹ סֶמֶךְ. מִהָאֵכֶל
– זֶה צְדִיק, שֶׁכְּתוּב (משלי יג) צְדִיק אֵכֶל לְשִׁבְעַ
נִפְשׁוֹ. צְדִיק אוֹכֵל וְדַאי וְנוֹטֵל הַכֹּל, לָמָּה? לְשִׁבְעַ
נִפְשׁוֹ, לְתַת שִׁבְעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ דָּוִד.
יֵצֵא מֵאֵכֶל – שְׁאֵלְמָלָא אוֹתוֹ צְדִיק לֹא יֵצֵא מִזּוֹן
לְעוֹלָמִים וְלֹא יוּכַל הָעוֹלָם לַעֲמֹד [בּוֹ]. וּמֵעַז יֵצֵא
מִתּוֹק – זֶה יִצְחָק שֶׁבֵּרַךְ אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז) בְּטֵל
הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ.

עוֹד, אַף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, אֲלוּלָא תִקָּף הַדִּין
הַקָּשָׁה, לֹא יוֹצֵא דְבֶשׁ. מִי הַדְּבֶשׁ? זֶה תוֹרָה

שְׁבַעֲלָ פֶה, שְׁכָתוּב (תהלים יט) וּמִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת
 צוּפִים. וּמַעַז – זו תוֹרָה שְׁכָתוּב, שְׁכָתוּב (שם כט)
 ה' עַז לַעֲמוֹ יִתֵּן. יֵצֵא מִתּוֹק – זו תוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה.
 הֵלְכוּ כְּאֶחָד שְׁלֹשָׁה יָמִים, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְמִבּוֹי
 שֶׁל הַקִּיר שֶׁל אָמוּ. כִּיּוֹן שֶׁרָאֲתָה אוֹתוֹ,
 סִדְרָה אֶת הַבֵּית, וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים
 אַחֲרֵים. בָּרְכוּ אוֹתוֹ וְהִלְכוּ, וְסִדְרוּ דְבָרִים לְפָנַי
 רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, וַדַּאי יִרְשֶׁת הַתּוֹרָה יִרְשׁ,
 וְאַלְמָלָא זְכוֹת אָבוֹת יַעֲנֵשׁ מְלַמְעָלָה. אָבֵל
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים אַחֵר
 הַתּוֹרָה, יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ הֵם וּבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (ישעיה נט) וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר ה'
 רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו'.

זְבוּלָן לְחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנִית וַיִּרְכָּתוּ
 וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (תהלים מה) חֲגוּר חֲרָבָךְ
 עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדָךְ וְהִדְרָךְ. וְכִי זֶה הוּד וְהִדְרָךְ
 לְחִגּוֹר כְּלֵי זִין וּלְהִזְדָּרֵז בָּזֶה? מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה וְעוֹרֵךְ קָרֵב בַּתּוֹרָה וּמִזְרֵז עֲצָמוּ בָּהּ – זֶהוּ
 שְׁבַח [שֶׁל רַבּוֹנוֹ], זֶהוּ הוּד וְהִדְרָךְ, וְאַתָּה אוֹמַר
 חֲגוּר חֲרָבָךְ?

אֵלֶּא וַדַּאי שְׁעָקָר הַדְּבָר, אוֹת בְּרִית הַקִּדּוּשׁ נִתֵּן
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָשָׁם אוֹתוֹ בְּכַנֵּי אָדָם

כְּדִי שְׂיִשְׁמְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִפְגְּמוּ אוֹתוֹ בְּפָגַם אֶת
רִשְׁם הַמֶּלֶךְ הַזֶּה, וּמִי שְׁפוּגִים אוֹתוֹ, הֲרִי עוֹמֶדֶת
נִגְדּוֹ (ויקרא כו) חָרַב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית, לְנֶקֶם נִקְמַת
הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּרְשָׁם בּוֹ, וְהוּא פּוֹגֵם אוֹתוֹ.

וּמִי שְׂרוּצָה לְשֹׁמֵר מָקוֹם זֶה, יִזְדָּרֵז וַיִּתְקֶן עֲצָמוֹ
וַיִּשִׁים כְּנִגְדּוֹ בְּשַׁעָה שֶׁהֵיִצֵּר תוֹקֶף אוֹתוֹ אֶת
הַחָרַב שְׁעוֹמֶדֶת עַל הַיָּרֵךְ, לְהַפְרֵעַ מִמִּי שְׁפוּגִים
מָקוֹם זֶה, וְאִזְ חֲגוּר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גָּבוּר. גָּבוּר
הוּא, וּגָבוּר נִקְרָא. וְעַל כֵּן הוֹדָה וַהֲדָרָה.

דְּבָר אַחֵר חֲגוּר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גָּבוּר – מִי שִׂוֵּיִצָּא
לְדֶרֶךְ, יִתְקֶן עֲצָמוֹ בְּתַפְלָה שֶׁל רַבּוֹנוֹ וַיִּזְדָּרֵז
בְּצֶדֶק הַזֶּה, חָרַב עֲלִיוֹנָה, בְּתַפְלָה וּבִקְשׁוֹת עַד
שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדֶרֶךְ, כִּכְתוּב (תהלים פה) צֶדֶק לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּשֶׁם לְדֶרֶךְ פִּעְמִיו.

בֹּא רֵאֵה, זְבוּלוֹן תָּמִיד יֵצֵא לְדַרְכִּים וּלְשִׁבְלִים
וְעֶרֶךְ קִרְבוֹת, וַהֲזָדָרֵז בַּחֲרֵב הָעֲלִיוֹנָה הַזֹּאת
בְּתַפְלָה וּבִקְשׁוֹת עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדֶרֶךְ, וְאִזְ נִצַּח
אֶת הָעַמִּים וְהַתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר, יְהוּדָה
הֲרִי נִתְקַן לָזֶה לְעֶרֶךְ קִרְבוֹת וְתִקּוּנִים בַּחֲרֵב הַזֹּאת,
לָמָּה זְבוּלוֹן?

אָמַר. בֹּא רֵאֵה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁבָטִים הִלְלוּ, כָּלֵם
תִּקּוּן שֶׁל הַמֶּלֶכָה הֵם. שְׁנֵי תִקּוּנִים שֶׁל

נְקֻבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, אֶחָד לְרוֹעָה
הָעֲלִיּוֹן – יוֹבֵל, וְאֶחָד לְכָלָה – שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה.
תִּקּוֹן אֶחָד לְמַעְלָה, וְתִקּוֹן אֶחָד לְמַטָּה. גַּם מַעֲשֵׂה
בְּרָאשִׁית הוּא כֶּךָ, בְּשָׁנֵי הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ. מַעֲשֵׂה
אֶחָד לְמַעְלָה, וּמַעֲשֵׂה אֶחָד לְמַטָּה, וְלִכְּן נִפְתָּחָה
הַתּוֹרָה בְּב', מַעֲשֵׂה שְׁלֹמֹה כְּמַעֲשֵׂה שְׁלֹמֹה.
זֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְזֶה עוֹשֶׂה עוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. כִּמוֹ זֶה.

שְׁנֵי תִּקּוּנִים שֶׁל נְקֻבוֹת אָמַר שְׁלֹמֹה, אֶחָד
לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד לְמַעְלָה –
בְּתִקּוֹן עֲלִיּוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. אֶחָד לְמַטָּה –
בְּתִקּוֹן תַּחְתּוֹן כִּמוֹ שְׁלֹמֹה.

בֵּא רֵאָה, אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הַקָּדוֹשׁ שְׂזָכָה
לָזֶה. וְהֵרִי נִתְבָּאֵר, מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא
נִמְצְאָה מְטָה שְׁלֹמָה כִּמוֹ מִטָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב,
וּבְשַׁעָה שָׁרָצָה לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, אִזְּ הָיָה שָׁלֵם
בְּכָל צְדָדָיו. אֲבָרָהָם מִימִינוֹ, יִצְחָק מִשְּׂמָאלוֹ, הוּא
בְּאַמְצֵעַ, שְׂכִינָה לְפָנָיו. כִּיּוֹן שָׂרָאָה יַעֲקֹב אֶת זֶה,
קָרָא לְבָנָיו וְאָמַר לָהֶם הָאֶסְפוּ, כְּדֵי שְׂיִמָּצָא תִּקּוֹן
שְׁלֹמֹה וְשְׁלֹמָה.

בֵּא רֵאָה אֶת סוּד הַדְּבָר. שְׁנֵי תִּקּוּנִים נִמְצְאוּ
שֵׁם, אֶחָד עֲלִיּוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן, שְׂיִהֶיָה הַכֹּל

שְׁלֵם כְּרָאוּי. תְּקוּן עֲלִיּוֹן, תְּקוּן נִסְתָּר וְנִגְלָה,
שְׁהִיר תְּקוּן שֶׁל הַיּוֹבֵל הוּא, אוֹתוֹ שָׁאֲמַר שְׁלֵמָה
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, כְּמוֹ שָׁאֲמַרְנוּ, הָרֹאשׁ הַנִּסְתָּר
שֶׁלֹא הִתְגַּלָּה כָּאֵן וְלֹא יָפָה לְגִלּוֹתוֹ. הַזְרוּעוֹת
וְהַגּוֹף הִתְגַּלּוּ, וְהֵם יְדוּעִים. שׁוֹקִים נִסְתָּרוּ וְלֹא
הִתְגַּלּוּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁנִּבְּרָא לֹא שׁוֹרָה כִּי
אִם בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְתְּקוּן זֶה נִסְתָּר וְנִגְלָה.

תְּקוּן אַחֵר לְמִטָּה – תְּקוּן הַכֶּלֶה שָׁאֲמַר שְׁלֵמָה
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, זֶהוּ תְּקוּן שֶׁהִתְגַּלָּה יוֹתֵר,
וְתְּקוּן זֶה בְּשָׁנִים עָשׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם תַּחְתִּיָּה,
וְתְּקוּן הַגּוֹף שְׁלֵה.

פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (מלכים-א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם
מוֹצָק וְגו'. וְכָתוּב עֲמִיד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר
שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים יָמָה וּשְׁלֹשָׁה
פָּנִים נֶגְבָּה וְגו'. וְהֵם עָלִיהֶם מְלַמְּעֵלָה וְגו'.
וְכָתוּב וְאֵת הַבָּקָר שְׁנַיִם עָשָׂר תַּחַת הַיָּם [וְגו'].
עֲמִיד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר, כֵּן הוּא וְדָאִי, שֶׁהֵם
הַזֶּה מְתַקֵּן בְּשָׁנִים עָשָׂר בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּשָׁנִים
עָשָׂר לְמַעְלָה מְרַכְּבוֹת מְמַנּוֹת לְמַעְלָה בְּשָׁנִים
עָשָׂר, לְמִטָּה שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה
יַעֲקֹב אֶת הַתְּקוּן הָעֲלִיּוֹן וְרָאָה שְׁכִינָה עוֹמֶדֶת
מוֹלּוֹ, רָצָה לְהַשְׁלִים תְּקוּנָהּ. קָרָא לְשָׁנִים עָשָׂר

בְּנֵיו, וְאָמַר לָהֶם הָאֶסְפוּ, הִתְקִינוּ עֲצָמְכֶם
לְהַשְׁלִים אֶת הָאֲמוּנָה.

בא רֵאָה, שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים בְּאַרְבָּעָה דָּגָלִים
בְּאַרְבָּעָה צָדִידִים, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה,
וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה, וּשְׁלֹשָׁה
פּוֹנִים מְזֻרְחָה, וְהֵימָּה עָלֵיהֶם. וְכֵן הוּא וְדָאִי,
שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְכָל צֵד, לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם,
וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזֵרוּעַ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים
לְזֵרוּעַ שְׂמָאל, וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ יְמִין,
וּשְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְיָרֵךְ שְׂמָאל, וְגוֹף הַשְּׂכִינָה
עָלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְהֵימָּה עָלֵיהֶם.

מה הַטַּעַם שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים לְזֵרוּעַ וּשְׁלֹשָׁה
שְׁבָטִים לְיָרֵךְ וְכֵן לְכָל? אֵלָּא סוּד הַדְּבָר –
שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם בְּזֵרוּעַ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה בְּשְׂמָאל,
וּשְׁלֹשָׁה בְּיָרֵךְ יְמִין, וּשְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בְּיָרֵךְ
שְׂמָאל. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר קְשָׁרִים לְאַרְבָּעָה
צָדִידִים, וְהַגּוֹף עָלֵיהֶם. נִמְצְאוּ שְׁנַיִם עָשָׂר עַם
הַגּוֹף כְּמוֹ שְׁלֹשָׁה מִנִּין לָנוּ? שְׁכָתוֹב (בראשית מט)
כָּל אֵלֶּה שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר, וְזֹאת, מִשּׁוּם
שָׁבָה הַשְּׁתָּלֶם הַחֲשָׁבוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהֵימָּה
עָלֵיהֶם מְלֻמָּעָה.

שְׁבַעַה עֵינֵי ה' (זכריה ז) – הֵם שְׁבַעַה עֵינֵי הָעֵדָה,
 שְׁבַעִים סִנְהֶדְרִין. שְׁעֵרוֹתֶיהָ, כָּמוֹ
 שְׁכָתוֹב (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֶה יְהוּדָה מֵאֵת
 אֶלֶף וְגו'. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֶה רְאוּבֵן, וְכֵן לְכָלֶם.
וְאֵם תֹּאמֶר, בְּמִצְרִים בְּהִסְתַּלְקוֹת יַעֲקֹב
 מִהָעוֹלָם, שָׁנְמָצָאָה שְׁלֵמוֹת בְּאוֹתָהּ
 שָׁעָה, כָּל זֶה אֵיפֹה הוּא? וְדַאי שְׁבַעִים נִפְשוֹת
 הָיוּ, וְכָל אוֹתָם שֶׁהוֹלִידוּ בְּשִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים
 שָׁאִין לָהֶם חֲשִׁבוֹן, כִּכְתוּב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד, וְכָתוּב
 (תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעֵרוֹת רֹאשִׁי. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל
 יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם, שֶׁהוּא הַשְׁתֵּלֵם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כֵּן הוּא, אָבֵל בְּתַקּוֹן
 הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַיּוֹבֵל אֵיךְ נִמְצָא כָּל זֶה? אָמַר
 לוֹ, אֲרִיָּה, כִּיּוֹן שֶׁסִּדֵּר רַגְלָיו לְהַכְנִס לְכֶרֶם, מִיֵּהוּ
 שִׁכְנָס עֲמוֹ?

סדר הלימוד ליום יז כסלו [יום 76 בשנה]

פִּתְחָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי
 יִשְׁכְּנוּ וְנִפְשׁוּ אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ. זֶה תַּקּוּן
 הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, הוּא הַכֹּל אֶחָד, לֹא הָיָה בּוֹ פְּרוּד
 כִּתְחַתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהָרִי כָתוּב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד

וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. וְאָף עַל גִּבּ שֵׁישׁ בּוּ
פֶּרוּד, כְּשִׁיתְבוֹנְנוּ בְּדִבְרִים, הִכַּל עוֹלָה לְאַחַד.

אב"ל תְּקוּן הַיּוֹבֵל הַזֶּה עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר,
כְּמוֹ הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, וְאָף עַל גִּבּ שֶׁהוּא
אַחַד, הָאֶחָד הַזֶּה מְשָׁלִים לְכָל צַד, בְּצַד זֶה וּבְצַד
זֶה. אוֹתָם שֵׁשֶׁה צְדָדִים עֲלִיוֹנִים הֵם שְׁנֵים עָשָׂר,
שָׁכַל אֶחָד מִלּוֹה לַחֲבֵרוֹ וְנִכְלָל מִמֶּנּוּ, וְנִמְצְאוּ
שְׁנֵים עָשָׂר, וְהַגּוֹף וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר.
מִי הַגּוֹף? זֶה יַעֲקֹב, וְהָרִי נִתְבָּאֵר, אֲלֵא רֹאשׁ
וְגוֹף בְּאַחַד עוֹמְדִים.

עוֹד שְׁנֵים עָשָׂר – שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוּעַ יְמִין,
חֶסֶד חֲסִידִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל זְרוּעַ
שְׂמָאל, גְּבוּרָה גְּבוּרוֹת. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בִּירֶךְ
יְמִין, נִצְחָה נִצְחִים. שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים בִּירֶךְ שְׂמָאל,
הוֹד וְהוֹדוֹת – הָרִי שְׁנֵים עָשָׂר. וְהַגּוֹף עוֹמֵד
עֲלֵיהֶם – הָרִי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. עוֹד, בְּשֵׁלֶשׁ עֲשָׂרָה
מִדּוֹת הַתּוֹרָה מִתְפַּרְשֶׁת, וְהַכֹּל אֶחָד, מְלַמֵּעַלָּה
לְמַטָּה בִּיחּוּד, עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁעוֹמֵד עַל פֶּרוּד.

שְׁבַעַה עֵינַיִם עֲלִיוֹנִים, אֵלֶּה שְׁכָתוּב (זכריה ד) עֵינַי
ה' הִמָּה מְשׁוּטָטִים, זְכָרִים, שְׁהָרִי זֶהוּ
מְקוֹם שֶׁל זָכָר הוּא. כָּאֵן עֵינַי ה' מְשׁוּטָטוֹת,

בְּתִקּוּן הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה, מְקוֹם שֶׁל הַנִּקְבָּה
[עוֹמְדָת]. שְׁבַע עֵינַיִם עֲלִינוֹת כְּנָגֵד זֶה שְׁכָתוֹב
לָךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. מְקוֹם זֶה מְשָׁלִים
לְכָל צַד.

עוֹד הַשְּׁעָר, כְּכָתוֹב (תהלים קו) **מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה'.**
זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם מ) **עֲצָמוּ מַשְׁעָרוֹת רֹאשִׁי.**
וְכָתוֹב (איכה ג) **חֲסֵדִי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ וְגו'.** וְתִקְוִינִים
אֵלּוֹ הִתְעַלּוּ [מִמְקוֹם] לְמְקוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גִּב
שְׁכָאן נֶאֱמַר יוֹתֵר, וְעָלָה בְּמִשְׁקַל עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן,
וּשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אֲמָרָם וְהַצֵּטְרָכְנוּ לְפָרֶשֶׁם. אֲשֶׁרִי
חָלַקְם שֶׁל הַצַּדִּיקִים יוֹתֵר, שִׁיּוּדַעִים דֶּרֶךְ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכָאן הַכֹּל הִתְגַּלָּה לְיִוְדַעִי מִדּוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְבוּלָן וַיִּשְׁשָׁכְר תִּנָּאִי עָשׂו.
אֶחָד יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְאֶחָד יוֹצֵא
וְעוֹשֶׂה מִסְחָר, וְתוֹמָךְ בִּישְׁשָׁכְר, שְׁכָתוֹב (משלי ג)
וְתִמְכֶּיהָ מֵאֲשֶׁר. וְהָיָה פּוֹרֵשׁ לַיָּמִים לַעֲשׂוֹת
מִסְחָר, וְחָלְקוּ כֶּךָ הָיָה, שֶׁהָרִי הָיָה יִרְשָׁתוֹ.
וְלִכְן קוֹרָא לוֹ יֵרֶךְ. דֶּרֶךְ הַיֵּרֶךְ לְצֵאת וּלְהִכָּנֵס. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (דברים לג) **שִׁמְח זְבוּלָן בְּצֵאתוֹךְ וַיִּשְׁשָׁכְר**
בְּאַהֲלִיָּה. לַחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן – בְּאוֹתָם יוֹרְדֵי הָיָם
לַעֲשׂוֹת מִסְחָר. לַחוּף יָמִים – אָף עַל גִּב שָׁיִם אֶחָד
הָיָה בִּירְשָׁתוֹ, בְּשָׁנֵי יָמִים הוּא שׂוֹרָה.

רבי יוסי אָמַר, כָּל שְׁאָר הַיָּמִים הָיוּ מִחֻפְּשִׁים סְחוּרָה בָּיָם שָׁלוּ. וְהוּא לְחוּף אֲנִית, מְקוֹם שֶׁשָּׁם נִמְצְאוּת כָּל הָאֲנִיּוֹת לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה. וַיִּרְכָּתוּ, אָמַר רַבִּי חֲזִיקְיָה, יִרְכָּתוּ מִגִּיעָה עַד גְּבוּל צִידוֹן, וּתְחוּם שָׁלוּ נִפְרָד עַד אוֹתוֹ מְקוֹם, וּסְחוּרָה שֶׁל כָּל בְּעָלֵי הַסְּחוּרָה סוּבְבִים, וְשָׁבִים בְּסְחוּרָתָם לְאוֹתוֹ מְקוֹם.

רבי אחא אָמַר, כָּתוּב (ויקרא ב) וְלֹא תִשָּׁבִית מֶלֶח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחַתְךָ עַל כָּל קִרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלֶח. וְכִי לָמָּה מֶלֶח? אֲלֹא מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְמַרְק וּמְבַשֵּׁם אֶת הַמֶּר לָתֵת לוֹ טַעַם, וְאִם לֹא הָיָה [מִשּׁוּם] מֶלֶח, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל אֶת הַמֶּר. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה כו) כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאָרֶץ צָדֵק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֶל. וְכָתוּב (תהלים פט) צָדֵק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסָאֲךָ.

וּמֶלֶח הִיא בְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד בּוֹ, שְׁכָתוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וְלָכֵן נִקְרָא בְּרִית אֱלֹהֶיךָ, וְנִקְרָא יָם הַמֶּלֶח, וְהַיָּם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.

רבי חייא אָמַר, כָּתוּב (תהלים יא) כִּי צִדִּיק ה' צָדִיקוֹת אֱהֵב, זֶה הַמֶּלֶח בָּיָם [בַּמַּיִם], וּמִי שֶׁמִּפְרִידֵם

גורם לַעֲצֹמוּ מִיָּתָהּ, לָכֵן כָּתוּב לֹא תִשְׁכַּח מְלַח,
שֶׁהָרִי זֶה לֹא הוֹלֵךְ בְּלִי זֶה.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, יָם אֶחָד הוּא, וְנִקְרָא יָמִים. אֵלָּא
יֵשׁ מָקוֹם בֵּינָם שֶׁהוּא מִיָּם צְלוּלִים, וְיֵשׁ
מָקוֹם שָׁבוּ מִיָּם מִתּוֹקִים, וְיֵשׁ מָקוֹם בּוֹ מִיָּם
מָרִים, וְלָכֵן קוֹרְאִים יָמִים, וְעַל זֶה לְחוּף יָמִים.
אָמַר רַבִּי אֲבָא, כָּל שֹׁכֵט וְשֹׁכֵט וְכָל אֶחָד וְאֶחָד
קָשָׁר אֶחָד מֵאוֹתָם קָשָׁרִים שְׁמַתְחָבְרִים בַּגּוּף.

רַבִּי אֲבָא הָיָה יוֹשֵׁב לִילָה אֶחָד, וְקָם לַעֲסֹק
בַּתּוֹרָה. עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, בָּא רַבִּי יוֹסִי וְהִכָּה
בַּפֶּתַח. אָמַר, בְּתִבַּת הַשָּׂרִים מְצוּיִים תְּכַשִּׁיטִים.

יֵשְׁבוּ וְעִסְקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּין כֶּךָ קָם בֶּן הַמֶּאֱרַח
וַיֵּשֶׁב לִפְנֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, מָה שִׁכְתוּב
(יהושע ב) וְהַחַיִּיתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְגו', וְכָתוּב
וּנְתַתֶּם לִי אוֹת אֲמַת, מָה רָצְתָה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי
אֲבָא, יִפָּה שְׁאֵלָתָּ, אֲבָל אִם שִׁמְעַתָּ דְּבַר – אָמַר
בְּנִי. אָמַר, עוֹד שְׁאֵלָה, שֶׁהָרִי הֵם נִתְּנוּ לָהּ מָה
שֶׁלֹּא רָצְתָה מֵהֶם, שִׁכְתוּב אֶת תְּקוּנַת חוּט הַשָּׁנִי
הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַּחֲלוּם וְגו'.

אֵלָּא כֶּךָ לְמַדְּנוּ, הִיא רָצְתָה סִימֵן חַיִּים, שִׁכְתוּב
וְהַחַיִּיתֶם אֶת אָבִי וְגו', וְאֲמָרָה, סִימֵן חַיִּים

אינו שורה אלא באות אמת, ומהי אות אמת? זו אות ו', משום שבו שרונים חיים. כך למדנו, סימן של משה בקשה, והם למה נתנו לה תקנת חוט השני?

אם הם אמרו, משה הרי הסתלק מן העולם, שהרי התכנס השמש, והרי הגיע זמן הלבנה לשלט, סימן של הלבנה יש לנו לתת לה, ומהו? תקנת חוט השני הזה, כמו שנאמר (שיר ד) כחוט השני שפתותיך. סימן של יהושע יהיה אצלה, משום שפעת שלטון הלבנה. כמו רבי אבא ורבי יוסי ונשקוהו. אמרו, ודאי עתיד אתה להיות ראש ישיבה או איש גדול בישראל, ומהו? רבי בון.

עוד שאל ואמר, כל בני יעקב שנים עשר שבטים, הסתדרו למטה כמו שלמעלה, למה הקדים בברכות את זבולון ליששכר תמיד, והרי יששכר השתדלותו בתורה, ותורה מקדימה בכל מקום? למה הקדים את זבולון בברכות? אביו הקדים אותו, משה הקדים אותו?

אם זבולון זכה על שהוציא פת מפיו ונתן לפיו של יששכר, משום כך הקדימו

בְּבִרְכוֹת. מִכָּאן לְמִדְנוּ, מִי שְׁסוּעַד אֶת בַּעַל
הַתּוֹרָה, נוֹטֵל בְּרָכוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, וְלֹא עוֹד,
אֲלֹא שְׂזוּכָה לְשָׁנֵי שְׁלַחֲנוֹת, מֵה שְׁלֹא זוֹכָה בֶּן
אָדָם אַחֵר. זוֹכָה לְעֶשֶׂר שְׁיִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְזוֹכָה לִהְיוֹת לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
זְבוּלָן לְחוּף יָמִים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנִית. כִּיּוֹן
שְׁכַתוֹב לְחוּף יָמִים, אִזּוּ לָמָּה וְהוּא לְחוּף אֲנִית?
אֲלֹא לְחוּף יָמִים – בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְחוּף אֲנִית –
בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) שֵׁם אֲנִית
יִהְיֶה כּוֹן וְגו'. שֵׁשׁ הוּא שְׁפַע הָעוֹלָם הַבָּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוּדֵי מֵה תִּגִּידוּ
לוֹ שְׁחוּלֹת אֶהְבֶּה אָנִי. וְכִי מִי קְרוֹב לַמֶּלֶךְ כְּמוֹ
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוּדֵי
מֵה תִּגִּידוּ לוֹ? אֲלֹא בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֵלּוּ הֵם
נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם תָּמִיד קְרוֹבִים לַמֶּלֶךְ,
וּמוֹדִיעִים לַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם אֶת עֲסָקֵי הַגְּבִירָה.

שִׁבְרָךְ לְמִדְנוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִנֵּשְׁמָה יוֹרֶדֶת לְעוֹלָם,
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל נִכְנָסֶת עָלֶיהָ בְּקִיּוֹם שֶׁל
שְׁבוּעָה, שֶׁתִּגִּיד לַמֶּלֶךְ וְתוֹדִיעַ לוֹ אֶהְבֶּתָּה אֵלָיו,
כְּדֵי לִהְתַּפֵּס עִמּוֹ.

ובמה? משום שחיוב על בן אדם ליחד את השם הקדוש בפה, בלב ונפש, ולקשר הכל כשלהבת הקשורה בגחלת, ובאותו היחוד שעושה, גורם לפייס המלך עם הגבירה, ומודיע למלך אהבתה אליו.

דבר אחר בנות ירושלים – אלו שנים עשר שבטים, ששנינו, ירושלים עומדת על שנים עשר הרים. ומי שאמר על שבעה, לא אמר להשלים שלמות. ואף על גב שהכל אחד, שיש שבעה ויש ארבעה ויש שנים עשר, והכל אחד.

ודאי על שנים עשר הרים עומדת, שלשה הרים לצד זה, ושלשה הרים לצד זה, וכן לארבע זוויות, ואז נקראת חיה, כמו שנאמר (יחזקאל י) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל. ואלה נקראות בנות ירושלים, משום שעומדת עליהן, והן מעידות עדות למלך על כנסת ישראל. זהו שכתוב (תהלים קכב) שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'. אמר רבי יהודה, אשרי חלקם של ישראל שיודעים דרכי הקדוש ברוך הוא, עליהם כתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה' וגו'.

יששכר חמר גרם רבץ בין המשפּתים. אָמר
 רבי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשְׁשָׁכָר נִקְרָא חֲמוֹר?
 אִם מִשּׁוּם שֶׁהִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, נִקְרָא לוֹ סוּס אוֹ
 אֲרִיָּה אוֹ נֶמֶר, לָמָּה חֲמוֹר? אֲלָא אָמְרוּ, מִשּׁוּם
 שֶׁחֲמוֹר נוֹשֵׂא מִשָּׂא, וְלֹא בּוֹעֵט בְּאֲדוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאֵר
 הַבְּהֵמוֹת, וְאֵין בוֹ גִּסּוֹת הָרוּחַ, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ לְשֹׁכֵב
 בְּמָקוֹם מְתָקָן. אֵף כֵּן יִשְׁשָׁכָר, שֶׁהִשְׁתַּדֵּלוֹתוֹ
 בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל מִשָּׂא הַתּוֹרָה, וְלֹא בּוֹעֵט בְּקִדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין בוֹ גִּסּוֹת הָרוּחַ, כְּמוֹ הַחֲמוֹר שֶׁלֹּא
 חוֹשֵׁשׁ לְכָבוֹדוֹ אֲלָא לְכָבוֹד רַבּוֹנוֹ [רַבּוֹ]. רַבִּץ בֵּין
 הַמִּשְׁפָּטִים, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרְנוּ (אבות פ"ו) וְעַל הָאָרֶץ
 תִּישָׁן, וְחַיֵּי צַעַר תַּחֲיָה, וּבַתּוֹרָה אֵתָּה עֵמֶל.

דָּבָר אַחֵר יִשְׁשָׁכָר חֲמוֹר גָּרָם רַבִּץ וְגו' – פֶּתַח
 וְאָמַר, (תהלים כז) לְדָוִד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מָמִי
 אֵירַע ה' מַעֲזוֹ חַיֵּי מָמִי אֶפְתָּח. כִּמָּה חֲבִיבִים הֵם
 דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כִּמָּה חֲבִיבִים אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים
 בַּתּוֹרָה לִפְנֵי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי
 שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, לֹא פוֹחַד מִפְּגְעֵי הָעוֹלָם,
 שְׁמוֹר הוּא לְמַעַלָּה, שְׁמוֹר הוּא לְמַטָּה. וְלֹא עוֹד,
 אֲלָא שְׁכוּפֶת כָּל פְּגְעֵי הָעוֹלָם וּמוֹרִיד אוֹתָם
 לְעֵמֶק תְּהוֹם רַבָּה.

בא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁנַכְנַס הַלֵּילָה, הַפְתָּחִים
נִסְתָּמִים, וְכָלִבִּים וְחִמּוּרִים שׁוּרִים
וּמְשׁוּטָטִים בְּעוֹלָם, וְנִתְּנָת רְשׁוּת לְהַשְׁחִית, וְכָל
בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁנִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים
עוֹלוֹת לְהִתְעַנֵּג לְמַעְלָה. כְּשֶׁמִתְעוֹרֶרֶת רוּחַ צָפוֹן
וְנִחַלֵּק הַלֵּילָה, הִתְעוֹרְרוּת קִדְשָׁה מִתְעוֹרֶרֶת
בְּעוֹלָם, וְזֶה נֶאֱמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

אֲשֵׁרִי חִלְקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ
שַׁעָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ
בַּתּוֹרָה, אֵת כָּל אוֹתָם הַמִּינִים הָרַעִים הוּא מְכַנִּיס
לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכוֹפֶת אֵת הַחֲמוּר, וּמוֹרִידוֹ
בְּשָׂרִים שֶׁתַּחַת הָעֶפֶר שֶׁל זֶהֱמַת הַקָּשָׁר.

מִשׁוֹם כֵּן יִשְׁשַׁכֵּר, שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בַּתּוֹרָה, כּוֹפֶת
אֵת הַחֲמוּר וּמוֹרִיד אוֹתוֹ מֵאוֹתוֹ גָּרֶם
הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהוּא עוֹלָה לְהִזִּיק לְעוֹלָם, וְשֵׁם מְדוּרוֹ
בֵּין הַמִּשְׁפָּטִים, בֵּין זֶהֱמַת הַשָּׂרִים שֶׁבַעֶפֶר.

בא רֵאָה מֶה כָּתוּב, וַיֵּרָא מִנְחָה כִּי טוֹב וְאֵת
הָאָרֶץ כִּי נִעְמָה וַיֵּט שְׁכָמוֹ לְסִבְל וַיְהִי לְמַס
עֶבֶד. וַיֵּרָא מִנְחָה כִּי טוֹב – זֶה תּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב. וְאֵת
הָאָרֶץ כִּי נִעְמָה – זֶה תּוֹרָה שֶׁבַעֲל פֶּה. וַיֵּט שְׁכָמוֹ
לְסִבְל – לְסִבְל עַל הַתּוֹרָה וּלְדַבֵּק בָּהּ יָמִים

ולילות. ויהי למס עבד – להיות עובד את הקדוש
ברוך הוא ולדבק בו ולהתיש את עצמו בה.
רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא היו הולכים
מהגליל העליון לטבריה. אמר רבי שמעון,
נלך ונשתדל בתורה, שכל מי שיודע להשתדל
בתורה ולא משתדל – מתחייב בנפשו, ולא עוד,
אלא נותנים עליו על הארץ ושעבוד רע, שכתוב
ביששכר ויט שכמו לסבל. מה זה ויט? סטה,
כמו שנאמר (שמואל-א ח) ויטו אחרי הבצע. מי
שסוטה דרכו ועצמו שלא לסבל על תורה, מיד
ויהי למס עבד.

פתח רבי שמעון ואמר, (משלי ח) להנחיל אהבי
יש ואצותיהם אמלא. אשריהם בני
העולם, אותם שמשתדלים בתורה, שכל מי
שמשתדל בתורה, נאהב למעלה ונאהב למטה,
ויורש בכל יום ירשת העולם הבא. זהו שכתוב
להנחיל אהבי יש. מה זה יש? זהו עולם הבא
שלא פוסקים מימיו לעולמים ונוטל שכר טוב
עליון שלא זוכה בו אדם אחר, ומיהו? י"ש.
ומשום כך רמז לנו בשמו של יששכר שהשתדל
בתורה – יש שכר. זהו שכר של אותם
שמשתדלים בתורה, י"ש.

כתוב (דניאל ז) חָזָה הָיִית עַד דֵּי כְרִסּוֹן רְמִי
וְעַתִּיק יוֹמִין יִתָּב וְגו' חָזָה הָיִית עַד דֵּי
כְרִסּוֹן רְמִי – כְּשֶׁנֶּחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנֵי כִסְאוֹת
נָפְלוּ, שְׁנַיִם לְמַעְלָה וּשְׁנַיִם לְמַטָּה. שְׁנַיִם לְמַעְלָה,
כִּי הִתְרַחֲקָה הַתַּחְתּוֹנָה מִהָעֲלִיוֹנָה. כִּסֵּא שֶׁל
יַעֲקֹב הִתְרַחֲק מִכִּסֵּא דָּוִד, וְכִסֵּא דָּוִד נָפַל. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (אֵיכָה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. שְׁנֵי כִסְאוֹת
לְמַטָּה – יְרוּשָׁלַיִם, וְאוֹתָם בַּעֲלֵי הַתּוֹרָה.
וְהַכִּסְאוֹת שֶׁלְמַטָּה כְּמוֹ הַכִּסְאוֹת שֶׁלְמַעְלָה, בַּעֲלֵי
הַתּוֹרָה, הֵינּוּ כִסֵּא שֶׁל יַעֲקֹב. יְרוּשָׁלַיִם הֵינּוּ כִסֵּא
שֶׁל דָּוִד. וְעַל זֶה כָּתוּב עַד דֵּי כְרִסּוֹן, וְלֹא כִסֵּא.
כִּסְאוֹת רַבִּים נָפְלוּ, וְכֻלָּם לֹא נָפְלוּ אֶלָּא מֵעֲלֻבוֹנָה
שֶׁל תּוֹרָה.

בא רְאָה, כְּשֶׁאוֹתָם צִדִּיקֵי אֲמַת מִשְׁתַּדְּלִים
בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם כַּחוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים, שֶׁל
שְׂאֵר הַחִילּוֹת, כָּל הַחִילּוֹת שְׁלָהֶם נִכְפִּים וְלֹא
שׁוֹלְטִים בָּעוֹלָם, וְיִשְׂרָאֵל [וְיִשׁ] מְזַמְּנִים עֲלֵיהֶם
לְהַעֲלוֹתָם עַל הַכֹּל. וְאִם לֹא, חֲמוֹר גּוֹרֵם לְיִשְׂרָאֵל
לְלַכֵּת לַגָּלוּת וּלְפַל בֵּין הָעַמִּים וּלְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם,
וְכָל זֶה לָמָּה? מִשּׁוּם וַיֵּרָא מִנְחָה כִּי טוֹב, וּמִתְקַן
לְפָנָיו, וַיִּכּוֹל לְהַרְוִיחַ בַּגָּלְלָה כַּמָּה טוֹבוֹת וְכַמָּה

כסופים, והטה דרכו שלא לסבל על תורה, משום
כך ויהי למס עבד.

כתוב (שיר ז) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל
מגדים חדשים גם ישנים וגו'. הדודאים
נתנו ריח – [הדודאים] אלו אותם שמצא ראובן,
כמו שנאמר (בראשית ל) וימצא דודאים בשדה, ולא
התחדשו דברי תורה אלא על ידיו בישראל, כמו
שנאמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים וגו'.

ועל פתחינו כל מגדים – הם גרמו להיות על
פתחינו, על פתחי בתי כנסיות ובתי
מדרשות, כל מגדים. חדשים גם ישנים – כמה
דברים חדשים ועתיקים של התורה שהתגלו על
ידיהם, לקרב את ישראל לאביהם שלמעלה. זהו
שכתוב לדעת מה יעשה ישראל.

דודי צפנתי לך (שיר ז) – מכאן למדנו, שכל מי
שמשתדל בתורה כראוי ויודע לחדש
דברים ולחדד דברים כראוי, אותם הדברים
עולים עד כסא המלך, וכנסת ישראל פותחת
להם שערים וגונזת אותם. ובשעה שנכנס
הקדוש ברוך הוא להשתעשע עם הצדיקים בגן
עדן, מוציאה אותם לפניו, והקדוש ברוך הוא

מִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְשָׂמַח. אֲזִי הִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִתְעַטֵּר בַּעֲטָרוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְשָׂמַח בַּגְּבִירָה. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוּדֵי צִפְנָתִי לָךְ.
וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה דְּבָרָיו כְּתוּבִים בַּסֵּפֶר, זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(מלאכי ג) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו.

אַשְׁרֵי חָלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּרֹאֵי,
אַשְׁרֵיוֹ בַּעוֹלָם הַזֶּה וְאַשְׁרֵיוֹ בַּעוֹלָם
הַבָּא. עַד כָּאֵן שֶׁלְטוֹן יְהוּדָה, זְרוּעַ שְׁנִכְלָלָת
בְּכָל, בִּכְחַשׁ שֶׁל כָּל הַצְדָּדִים, שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים שֶׁל
הַזְרוּעַ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַכָּל.

דֵּן יָדִין עָמוֹ כְּאַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חֲזִיָּא
אָמַר, פָּסוּק זֶה כֶּף יֵשׁ לוֹ לֹאֹמַר, דֵּן יָדִין
לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹ דֵּן יָדִין לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
כְּאַחַד. מֵהוּ דֵּן יָדִין עָמוֹ, וְאַחֲרֵי כֵךְ כְּאַחַד שְׁבִטֵי
יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא דֵּן, הוּא שְׁכָתוֹב בּוֹ (במדבר י) מְאַסֵּף
לְכָל הַמַּחֲנוֹת, שֶׁהוּא יֵרֶךְ שְׂמָאל, וְהוֹלֵךְ בַּסּוּף.
בֵּא רֵאֵה, כִּיּוֹן שֶׁיְהוּדָה וְרֵאוּבֵן נֹסְעִים, הַלּוּיִם
וְהָאֲרֹן פּוֹרְשִׁים דְּגָלִים, וְנוֹסֵעַ דְּגָל אֶפְרַיִם
שֶׁהוּא לְמַעַרְב. יֵרֶךְ יָמִין נֹסֶעַת מַחֲלִיּוֹת הַמִּדָּה.
וְאִם תֹּאמַר, זְבוּלוֹן שֶׁהוּא נִכְנָס וַיּוֹצֵא, שְׁכָתוֹב בּוֹ
(דברים לג) שָׂמַח זְבוּלוֹן בְּצִאֲתָךְ, וְכָתוֹב וַיִּרְכָּתוּ וְגו'.
אֵלֶּא וְדַאי יְהוּדָה נִכְלָל מֵהַכָּל.

בא ראה, מלכות העליונה נכללת מהכל, ויהודה הוא מלכות תחתונה. כמו שמלכות עליונה נכללת מהכל, כך גם מלכות תחתונה נכללת מהכל, מגוף, מירך, כדי להתגבר בכחו.

כתוב מימינ'ו א"ש ד"ת למו. תורה נתנה מצד הגבורה, וגבורה נכללת בימין ובגוף וירך ובכל. כך גם הסדר הראשון הוא יהודה, מלכות שבאה מצד של גבורה ונכללת בימין, בגוף ובירך, ובכל נכללת, כמו שהמלכות העליונה נכללת מהכל.

סדר שני ראובן, שהוא לצד דרום, ודרום הוא ימין. את כל כח הימין נטל יהודה, משום [שנעשתה] שהעברה המלכות מראובן, כמו שנאמר פחז כמים אל תותר, ונטל אותה יהודה, והתגבר בתקף הימין שהיה מראובן, וכך כתוב בדוד, (תהלים קיא) נאם ה' לאדני שב לימיני, משום ששמאל נכללת בימין ומתחזק בכחו. זהו שכתוב (שם קיח) ימין ה' עשה חיל וגו'. יהודה וראובן היו שתי זרועות.

סדר שלישי אפרים, שהוא ירך ימין, ונוסע לפני השמאל תמיד. ודן [זה], שהוא ירך

שְׁמַאל, נוֹסַע בְּסוּף, וְעַל כֵּן הוּא הַמַּאֲסָף לְכָל
הַמַּחֲנוֹת לְצַבָּאוֹתָם וְהוֹלֵךְ בְּסוּף.

יְהוּדָה נוֹטֵל כַּח בְּשֵׁתֵי זְרוּעוֹת, מְשׁוּם שְׂרָאוּבֵן,
שֶׁהוּא יָמִין, [הַעֲבָרָה] אֲבָדָה מִמֶּנּוּ
הַבְּכוֹרָה, הַכֹּהֵנָה וְהַמְּלָכוֹת, וְעַל זֶה כָּתוּב
בְּיְהוּדָה (דברים לג) יָדָיו רַב לוֹ וְעֶזֶר מִצָּרָיו תִּהְיֶה.

בא רֵאָה, כָּתוּב (מלכים א' י) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּסֵּא
שֵׁן גָּדוֹל. הַכִּסֵּא שֶׁל שְׁלֹמֹה עָשָׂה אוֹתוֹ כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֳלָה, וְכָל הַדְּיוֹקְנָאוֹת [שֶׁל כָּאן] שְׁלֹמֶעֳלָה
עָשָׂה כֵּן. וְעַל זֶה כָּתוּב וַיָּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'
לְמֶלֶךְ, מֶלֶךְ דָּבָר סְתוּם הוּא. וְכֵן (מלכים א' ב) וַשְׁלֹמֹה
יָשֶׁב עַל כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכֶּן מַלְכּוֹ מְאֹד,
שֶׁעֲמָדָה הִלְבֵּנָה בְּשִׁלְמוֹת.

דִּין יָדִין עֲמוֹ – בִּהְתַּחֲלָה, וְאַחֵר כֵּן שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל
כְּאַחַד, כִּיחֻדוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה
בְּשִׁמְשׁוֹן, שֶׁהוּא יַחֲדִידִי עָשָׂה דִין בְּעוֹלָם, וְדִן
וְהָרַג כְּאַחַד, וְלֹא הֶצְטַרֵּךְ סֶמֶךְ.

דִּין יָדִין עֲמוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דִּין, הֵינּוּ נִחָשׁ,
אוֹרֵב עַל דִּרְכֵּים וּשְׁבִילִים. וְאִם תֹּאמַר עַל
שִׁמְשׁוֹן לְבָדּוֹ הוּא, אַף כֵּן גַּם לְמַעֲלָה, זֶהוּ נִפְשׁ
אַחֶרֶת [נִחָשׁ קָטָן] מֵאֲסָף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, וְאוֹרֵב

בְּדַרְכִּים וּבְשִׁבְלִים. אַחֲרֵי כֵן מִכָּאן יוֹצְאִים
חֵילוֹת וּמַחֲנוֹת, אוֹתָם שְׂאוֹרְכִים לְאֲנָשִׁים עַל
חֻטָּאִים, שְׂזוֹרְקִים אוֹתָם לְאַחֹר אַחֲרֵי כִתְּפֵיהֶם.
אָמַר רַבִּי חֲזִיא, נָחַשׁ הֶקְדָּמוֹנִי לְמַעְלָה, עַד שֶׁלֹּא
יִתְבַּסֵּם בֵּינִי שֶׁל שְׂמֻחָה.

נָחַשׁ עָלֵי דֶרֶךְ. בֹּא רְאֵה, כָּמוֹ שֵׁשׁ דֶּרֶךְ לְמַעְלָה,
כֵּן גַּם יֵשׁ דֶּרֶךְ לְמַטָּה, וְהֵיכַל נִפְרָד לְכַמָּה
דַּרְכִּים בְּכָל צֵד. וְיֵשׁ דֶּרֶךְ אַחַת שֶׁבָּאָה וּמִגְדִּילָה
אֶת הַיָּם, וּמִגְדִּיל דָּגִים רָעִים לְמִינֵיהֶם. כָּמוֹ
שֶׁהוֹצִיאוּ מִיָּם לְמַטָּה, דָּגִים טוֹבִים, דָּגִים רָעִים,
דָּגִי צִפְרִידֶע, כָּמוֹ זֶה דָּגִים רָעִים לְמִינֵיהֶם.

וּבְשִׁמְשֵׁת מַמְטִיִּם מִדֶּרֶךְ הַיָּם, נִרְאִים רוֹכְבִּים עַל
סוּסֵיהֶם. וְאַלְמָלָה הַנָּחַשׁ
הַזֶּה, שֶׁהוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, אוֹרֵב בְּסוֹף
הַדַּרְכִּים וּמִפְּזֹר אוֹתָם לְאַחֹר, הָיוּ מַחְרִיבִים אֶת
הָעוֹלָם. מִצֵּד שֶׁל אֱלֹהִים יוֹצְאִים מְכַשְּׁפִים לְעוֹלָם.
בֹּא רְאֵה, בְּבִלְעָם כָּתוּב, (בַּמִּדְבָּר כ"ד) וְלֹא הָלַךְ כְּפָעַם
כְּפָעַם לִקְרֹאת נָחָשִׁים, מַשּׁוּם שֶׁהֵם עוֹמְדִים
לְלַחֵשׁ בְּכַשְׁפֵּי הָעוֹלָם.

רְאֵה מָה כָּתוּב? יְהִי דָן נָחַשׁ עָלֵי דֶרֶךְ. מָה זֶה
עָלֵי דֶרֶךְ? אֵלֹא נָחַשׁ, מִי שֶׁמְשַׁתִּדֵּל אַחֲרָיו,

מִכְחִישׁ פְּמִלְיָה שֶׁל מַעֲלָה, וּמִיָּהוּ? אוֹתָהּ דֶּרֶךְ
עֲלִיּוֹנָה שְׂיוּצָאֵת מִלְּמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג)
הַנוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וְגו'. נִחַשׁ, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו,
כְּאִלוּ הוֹלֵךְ עַל אוֹתָהּ דֶּרֶךְ עֲלִיּוֹנָה לְהַכְחִישׁוֹ,
מִשּׁוּם שֶׁמֵּאוֹתָהּ דֶּרֶךְ נְזוּנִים הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים.

וְאֵם תֹּאמַר, דֵּן לָמָּה הוּא בִּדְרָגָה הַזֹּאת? אֵלָּא
כִּכְתוּב (בראשית ג) וְאַתָּה לֵהֲט הַחֶרֶב
הַמַּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים. כִּךְ גַּם
הַנֶּשֶׁךְ עֲקָבֵי סוּס וְגו', כְּדֵי לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ לְכָל
הַמַּחֲנוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּקּוֹן הַכֶּסֶּא הוּא. בֹּא
רְאֵה, כֶּסֶּא שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, נִחַשׁ אֶחָד מִנְעֻנֵּי
בְּקִשְׁרֵי הַשְּׂרָבִיט שֶׁלְּמַעְלָה מִהָאֲרִיּוֹת.

כְּתוּב (שופטים ג) וַתַּחֲלֵ רוּחַ ה' לִפְעֻמוֹ בְּמַחֲנֶה דָן
וְגו'. בֹּא רְאֵה, שֶׁמִּשּׁוֹן הָיָה נִזִּיר עוֹלָם,
וּפְרוּשׁ מִן הָעוֹלָם הוּא, וְהַתְּגַבֵּר בּוֹ כַח חֲזָק, וְהוּא
הָיָה נִחַשׁ בַּעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שֶׁהָרִי יִרְשֶׁת חֵלֶק בְּרַפְתָּ דָן אָבִיו
יִרְשׁ, שֶׁכְּתוּב יְהִי דָן נִחַשׁ עָלֵי דֶּרֶךְ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲיִיאָה, נִחַשׁ יְדוּעַ, שֶׁפִּיפּוֹן מֵהוּ? אָמַר
לוֹ, סוּד הַתִּקּוּן שֶׁל מְכַשְׁפִּים שֶׁנִּחַשׁ הוּא
שֶׁפִּיפּוֹן, כִּךְ גַּם אוֹתוֹ בִּלְעָם הָרָשָׁע, בְּכָל הָיָה

יודע. בא ראה, כתוב (במדבר כג) וילך שפי,
לפעמים בזה ולפעמים בזה.

ואם תאמר, דן אין דרגתו בזה – כך זה ודאי,
אלא התמנה על דרגה זו [לאותו] להיות
צד אחרון, ושבח הוא שלו, ממנים של המלך
בזה, וממנה על זה, וכבוד הוא לכל אותם
הממנים. וכסא המלך נתקן בכל אותם הממנים,
בכל אותם הממנים שתחתיהם נפרדות דרכים
וירגות, הן לטוב והן לרע, וכלם נאחזים בתקוני
הכסא הללו. ולכן דן לצד צפון, בנקב תהום
רבה. שבצד צפון כמה קבוצות מחבלים הזדמנו
לשם, וכלם שרים ממנים להרע את העולם.

לכן התפלל יעקב ואמר לישועתך קניתי ה',
בכל השבטים לא אמר לישועתך אלא
בזה, משום שראה לו תקף חזק של הנחש,
מרחש דין להתגבר.

רבי יוסי ורבי חזקיה היו הולכים לראות את
רבי שמעון בקפוטקיא. אמר רבי חזקיה זה
שאמרנו לעולם יסדר אדם שבחו של רבנו
ואחר כך יתפלל תפלתו. מי שלבו טרוד ורוצה
להתפלל תפלתו, והוא בצרה, ולא יכול לסדר
את שבח רבנו כראוי, מה הוא?

תיקון הכללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירֹת וּתְשַׁבְּחוֹת שְׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שְׁאֶקְרָא בָּאֵלּוּ אֲמָרָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְׁמֹת הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מֶרְאִשֵּׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוּחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִּים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשָּׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻזָּה וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמָּשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסִּלַּחְתָּ לְדָוִד שְׁאָמַר מִזְמוּרִים אֵלּוּ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי הָעֶבֶר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנּוֹ עַד
מְלֹאֶת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׁנוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שָׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֶדְנוּ
שֶׁתֹּאֲרִיד אַפָּךְ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חֲנָם חֲנָנוּ כְּדִכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן
וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֶׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּךָּ נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי
אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׂבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת
תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבֻצַּלַת הַשְּׁרוֹן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
בְּגִילַת וְרֵגֶן כְּבוֹד הַלְבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סָלָה:

תְּרִינִי מִזְמָן אֶת פִּי לַהֲדוּת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
לֵשֶׁם יְחֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינָתָה בְּדַחִילוֹ
וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

תְּרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלָיו
לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָה קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
מְקוֹר חֲכָמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּיגָא שְׁגָלָה תִּקְוָן זֶה זְכוּתָם
יִגֵּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ בְּרִנָּה לִיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי נִרְיָעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נִרְיָע לֹא: כִּי אֵל
גָּדוֹל יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי וּמִלְךָ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְתָּם לְדוֹד, שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אָמְרַת
לִיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי, אֲדַנִּי אֶתָּה, טוֹבָתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה יאהדונה
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיד גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה
 יאהדונה אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה לנגדי יאהדונה לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישכן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב א לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, בסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה יאהדונה לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידך, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה יאהדונה,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסוכבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעָצָה עָלַיךְ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הָבִין,
בְּמַתַּג־וֹרְסֵן עֲדִיו לְבָלוּם, בַּל קָרַב אֵלַיְךְ: י רַבִּים
מִכְּאוּבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֶסֶד
יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי, וְגִילוּ צַדִּיקִים,
וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֵב:

מא * לְמַנְצָח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל־דָּל,
בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי: ג יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֶהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאָשֶׁר כ' בְּאַרְצֵךְ, וְאֶל־
תַּתְּנֶהוּ בְּנַפְשׁ אִיבִיו: ד יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי יִסְעֲדֶנּוּ עַל־עֵרֶשׁ
דָּוִי, כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הַפִּכָּת בַּחֲלִיו: ה אֲנִי־אִמְרָתִי יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ
רַע לִי, מָתִי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לְרֹאוֹת, שָׂוֵא
יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ־אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלִי
יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשָׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־כְּלִיעַל
יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי
אֲשֶׁר־בְּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְדִּיל עָלִי עֶקֶב:
יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי־חַפְצָתָ בִּי, כִּי לֹא־יִרְעֶה אוֹיְבִי עָלַי:
יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִּמְכָּת בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לִפְנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
אָמֵן וְאָמֵן:

מב » לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פֶּאִיל תַּעְרַג
עַל-אַפְיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תַעְרַג אֱלֹהִים:
ג צִמְאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לֹאֵל חוּ, מְתִי אָבּוֹא וְאַרְאָה
פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתָה-לִּי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם וּלְיָלָה,
בְּאֹמַר אֵלִי כָל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכָּרָה
וְאֶשְׁכָּח עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱכַר בְּסֶף, אֲדֹדִם עַד-בֵּית
אֱלֹהִים בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגֵג: ו מֵה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ
יִשְׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל-בֵּן
אֲזַכָּרָךְ מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעַר: ח תַּהוֹם-
אֶל-תַּהוֹם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
עֲבְרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאֱהַדּוּנְהִי חֶסֶדּוֹ, וּבִלְיָלָה
שִׁירָה עָמִי, תִּפְּלָה לֹאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לֹאֵל סִלְעִי,
לָמָּה שְׂכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֵץ אֹיִב: יא בְּרִצַּח
בְּעִצְמוֹתִי, חֲרַפּוֹנִי צוֹרְרִי, בְּאֹמַרְם אֵלִי כָל-הַיּוֹם אֵיזָה
אֱלֹהֶיךָ: יב מֵה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמֵה-תַהֲמִי עָלַי,
הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ יִשְׁוּעַת, פְּנִי וְאֱלֹהִי:

נב » לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַת, לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ג הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
מִמִּתְקוֹמְמִי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הִצִּילֵנִי מִפְּעָלִי אָוֶן, וּמֵאֲנָשִׁי
דְּמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעִי וְלֹא-חַטָּאתִי יְהוָה יִאֱהֹוֶנְהִי: ה בְּלִי-עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאָתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יִאֱהֹוֶנְהִי-אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחֲזֹן כָּל-בְּגָדֵי אֹן סֵלָה: ז יֵשׁוּבוּ לְעֶרְב,
 יִהְיוּ בְּכָלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יִאֱהֹוֶנְהִי
 תִּשְׁחַק-לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ', יִקְדָּמֵנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכְּחוּ עָמִי,
 הִנֵּיעֵמוּ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנוֹ אֲדָנִי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבֵּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וַיִּמְאֲלָה וַיִּמְכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַּחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיֵּשְׁבוּ לְעֶרְב יִהְיוּ בְּכָלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנִּיעוֹן יִנְעוֹן כ' לְאָכֹל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלִּינוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבָקֶר חֲסִדָּךְ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנָּב לִי וּמְנוֹם, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲשֻׁמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמַנְצָח עַל-יְדוּתוֹן יִדִּיתוֹן כ' לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:
 ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדָנִי דִרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תַפּוּג,
 מֵאַנְהָ הַנָּחִם נִפְשִׁי: ד אֲזַכָּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַתְּעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ^ה אֶחָזֶת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ^ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ^ז אֶזְכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלִּילָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי:
^ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרָצוֹת עוֹד: ^ט הָאִפֶּס
 לְנֶצַח חֲסִדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדֹר וָדֹר: ^י הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל,
 אִם-קָפִץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: ^{יא} וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עָלְיוֹן: ^{יב} אֶזְכּוֹר אֲזִכִּיר ^כ מַעֲלִילִיָּהּ, כִּי-אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: ^{יג} וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
^{יד} אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: ^{טו} אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא, הוֹדַעַת בְּעַמִּים עֶזֶךָ: ^{טז} גָּאֻלְתָּ בְּזוֹרַע
 עֲמָהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: ^{יז} רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ
 מַיִם יַחִילוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: ^{יח} זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: ^{יט} קוֹל רַעֲמָךְ בַּגִּלְגָּל,
 הֵאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: ^כ בָּיִם דִּרְכָּהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וּשְׁבִילֶיהָ ^{כא} בְּמַיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
^{כב} נַחֲתִיתָ כִּצְאוֹן עֲמָהּ, בִּיד-מִשָּׁה וְאַהֲרֹן:

צ ^א תִּפְלָה לְמִשָּׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מַעֲוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: ^ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִילֵל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וּמַעֲוֹלָם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ^ג תֵּשֵׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ^ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוֹרָה בַּלִּילָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בפקר כחציר יחלף: ו בפקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כילינו באפך, ובחמתך
 נבהלנו: ח שפה שט כ' עונתינו לנגדך, עלמנו למאור
 פניך: ט כי כל ימינו פנו בעברתך, בלינו שנינו כמו
 הקה: י ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת
 שמונים שנה, ורהבם עמל ואון, כיו חיש ונעפה:
 יא מי יודע עז אפך, וכיראתך עברתך: יב למנות ימינו
 בן הודע, ונבא לבב חכמה: יג שובה יהוה יאהדונהי
 עדמתו, והנחם על עבדיך: יד שבענו בפקר חסדך,
 ונרננה ונשמחה בכל ימינו: טו שמוחנו כימות עניתנו,
 שנות ראינו רעה: טז יראה אל עבדיך פעלך, והדרך
 על בניהם: יז יהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה
 ידינו בוננה עלינו, ומעשה ידינו בוננהו:

קה א הודו ליהוה יאהדונהי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שירו לו זמרו לו, שיחו
 בכל נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו, ישמח לב
 מבקשי יהוה יאהדונהי: ד דרשו יהוה יאהדונהי ועזו,
 בקשו פניו תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר עשה, מפתיו
 ומשפטיו: ו זרע אברהם עבדו, בני יעקב בחיריו:
 ז הוא יהוה יאהדונהי אלהינו, בכל הארץ משפטיו:
 ח זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: ט אשר ברת

אֶת־אֲבֹרָהֶם, וְשִׁבּוּעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֹק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן,
 חֶבֶל נַחֲלָתְכֶם: יב בְּהִיּוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר, כְּמַעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתֶּהֱלְכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אֲחֵר:
 יד לֹא־הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל־תִּגְזְעוּ בְּמִשְׁחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי־תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל־הָאָרֶץ, כָּל־מִטְהַל־לֶחֶם שָׁבַר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לַעֲבֹד גִּמְכָר יוֹסֵף: יח עָנוּ בְּכָבֵל רִגְלוֹ רַגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד־עַתָּה בֹאֲדָבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפָּתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשֵּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחַהּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשֵּׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: כב לְאַסֹּר שָׂרָיו
 בְּגִנְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת־עַמּוֹ מָאֵד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשָׂנֵא עַמּוֹ, לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: כו שָׁלַח
 מִטְּשֵׁה עֲבָדוֹ, אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בוֹ: כז שָׁמוּ־בָם דְּבָרֵי
 אֱתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשֹׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ,
 וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרָו דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת־מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת־דָּגָתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרָדַיִם, בְּחֻדְרֵי
 מְלִכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עֶרְב, בָּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גִּשְׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֱנָתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיֵּלֶק, וַאֲזַן מִסָּפֶר: לֹא וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: לוֹ וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנֶם: לוֹ וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲזַן בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
לֹא שָׁמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, כִּי-נָפַל פַּחַדָּם עֲלֵיהֶם:
לֹא פָרַשׁ עֵנָן לְמַסָּךְ, וְאֵשׁ, לְהָאִיר לַיְלָה: מ שָׁאֵל וַיָּבֹא
עָלָיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹצִיאוּ
מִיָּם, הֶלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב כִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קָדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרָנָה
אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּהָ:

קלז א על נְהִירוֹת בָּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ב על-עֶרְבִים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
ג כִּי שָׁם נִשְׁאַלְנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר-יְשׁוּעָה, וְתוֹלְלֵנוּ שְׁמֻחָה,
נִשְׁרָו לָנוּ מִנְּשִׁיר צִיּוֹן: ד אֵיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה־
יֵאֱהֹדְנָהּ, עַל אֲדָמַת גִּבֹּר: ה אִם-אֶשְׁפַּחַד יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבֹּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֶזְכְּרֶנּוּ,
אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
יְהוָה־יֵאֱהֹדְנָהּ יִבְנִי אֲדָוָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיָּסוֹד בָּהּ: ח בַּת-בָּבֶל הִשְׁדּוּדָהּ, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָתָ לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסֵּלַע:

קנ א הללויה הללו-אל בקדשו, הללוהו ברכיע עזו:
 ב הללוהו בגבורתיו, הללוהו כרב גדלו: ג הללוהו
 בתקע שופר, הללוהו בגבל וכנור: ד הללוהו בתוף
 ומחול, הללוהו במנים ועגב: ה הללוהו בצלצלי-שמע,
 הללוהו בצלצלי תרועה: ו כל הנשמה תהלל יי, ה
 הללויה:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהוה יאהרונהי
 שבות עמו. יגל יעקב ישמח ישראל: ותשועת
 צדיקים מיהוה יאהרונהי מעוזם בעת צרה: ויעזרם
 יהוה יאהרונהי ויפלטם ויפלטם מרשעים ויושיעם פי
 חסו בו:

רבנו של עולם, עלת העלות וסבת כל הסבות, אנת
 לעלא, לעלא מן כלא, ולית לעלא מנה, דלית
 מחשבה תפיסא בך כלל, ולך דומיה תהלה, ומרמם
 על כל ברכה ותהלה. אותך אדרש, אותך אבקש
 שתחתך חתירה דרך כבושה מאתך, דרך כל
 העולמות, עד ההשתלשלות שלי במקום שאני עומד,
 כפי אשר נגלה לך, יודע תעלומות, ובדרך ונתיב הזה
 תאיר עלי אורך, להחזירני בתשובה שלמה לפניך
 באמת, כפי רצונך באמת, כפי רצון מבחר הפרואים,
 לבלי לחשב במחשבותי שום מחשבת חוץ ושום

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדבק במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. וממצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 רמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושנים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנו לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחַזִּירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בְּדֶרֶךְ, וְתַשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתֵּנּוּ לַחַן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנָהי, שׁוֹמֵעַ תַּפִּלָּה:

ויש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כֹּאֲשֶׁר רָאִים מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵם:

ג' פעמים

וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חֶמֶת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קוִיֹּתִי
 יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי:

ג' פעמים

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשָׂא יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

ג' פעמים

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשֹׁמְרֶךָ בְּדֶרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכֵּנִתִּי:

ג' פעמים

חַמְלָאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתֵי, אֲבָרְהָם

וַיַּצְחֶק, וַיִּדְּגוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

ג' פעמים

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לכל הישועות.
כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רְבוּנוּ
שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׁאֲנִי עוֹמֵד/ת כָּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לָךְ.
וְכָל מִה שְׁאֲנִי אוֹמֵר יְהִי כָאֵין וּכְאֶפֶס לַעֲמֵת כְּמִה שְׁאֲנִי
בְּאֶמֶת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.
כִּי הַכֹּל מִמֶּךָ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִי, תְּמוּכָת בִּי,
הוֹשַׁעְתָּ אוֹתִי הַצַּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפֵאתָ אוֹתִי,
שְׂמַרְתָּ עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֵתָה אֵתִי תְּמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֵתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לָךְ
תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֵתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל רָגַע וְרָגַע.
תּוֹדָה עַל כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה שְׁאֲנִי נוֹשֵׁם/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמוציא ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדקדקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק כשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכתי את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צו"ח ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומרה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׂכִינְתָּא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוֹי שְׂכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

חֲרִינִי מִקָּשֶׁר עֲצָמִי בְּלִימוֹד הַקְדוֹשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוֹשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְקַיֵּים תְּפִילַת דָּוִד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' ה') כִּי הָיִיתָ מַחֲסֶה לִּי מִגְדֹּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגִידָה בְּאַהֲלָךְ עוֹלָמִים אֲחֶסֶה בְּסֶתֶר
בְּנִפְיָךְ סֶלָה. וְאַזְכֶּה שְׁבִלִימוֹדִינוּ זֶה יִהְיוּ שְׂפֹתוֹתֶיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שָׁמוּ בְּאַהֲבָה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבַהֲדִין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פִּעְלֶךָ וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה, וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה

מהאד"י זלה"ה

רבוּן העוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאָדוֹנִים. אָב הַרְחָמִים
וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
יֵאֱהֹדְנֵהוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִידָה וּבְהַשְׁתַּחֲוָיָה,
שֶׁקִּבְּרָתָנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ
חֵלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה. מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כָּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
תַּחֲנוּגֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל חַטֹּאתֵינוּ
וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יִהְיוּ עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינֶךָ.
וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵהוּ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לִבֵּנוּ לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבְּתָךְ,
וְתִקְשִׁיב אֹזְנְךָ לְדִבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתָּח לִבֵּנוּ הָעֵרֶל
בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחּוֹת. וְתִאֲצִיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נִשְׁמָתָנוּ
בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְדוּשִׁים
אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְּבָרֶיךָ אֱלֹהִי בְּעוֹלָם. וּזְכוּתָם וּזְכוֹת
אֲבוֹתָם וּזְכוֹת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוֹתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִיד לָנוּ
לְבַל נִפְשָׁל בְּדִבְרִים אֵלֵינוּ. וּבְזְכוּתָם תִּתֵּן עֵינֵינוּ בְּמָה
שָׂאֵנוּ לִזְמָדִים. כִּמְאֹמֶר נָעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גֹּל עֵינֵי
וְאִבִּטָּה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן
לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵהוּ צוּרֵי וְגֹאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהֹדְנֵהוּ יִתֵּן חֲכָמָה, מִפִּיו דַּעַת וְתִבְנוּנָה:

רבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתָּרְתָּא
וְגַלִּי רְזִיָּא. יְהֵא רַעְוָא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפָּרָא
מַלִּין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכָתוּב, וְאַנְכִי
אַהֲיָה עִם פִּיד וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
בְּכִסּוּפָא קַדְמָךְ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
מְפּוּמָא דְּרִישָׁא דְּמִתִּיבְתָּא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
אֲמֵן, סְלָה:

וְנִתְהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבַּעַה רָאשִׁים: וְהַמִּשְׁבָּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִּים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
וְאַבְיִטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הֲרִינִי מְקַבֵּל עָלִי מַצּוֹת עֲשֵׂה שָׁל וְאַהֲבַת לְרַעָךְ
כְּמוֹךְ, וְהֲרִינִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּנַפְשִׁי וּמַאֲדִי, וְהֲרִינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר
הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פ"ב (וְכֹאן יִפְרֹט בְּקִשְׁתּוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
[יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַשֵּׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזִקְהוּ
[וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנֶּפֶשׁ וּרַפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
וְשֵׁם"ה גִּידָיו בְּתוֹךְ שָׁאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאֲרִיךְ יָמָיו
וְשָׁנוּתָיו בְּנְעִימִים] [וְיִוְשִׁיעָהוּ בְּדִבְרֵי יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתֵי
שְׂמִינְתֵּינִים בְּנוֹ עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמִים וְלִיסַד אֶרֶץ",
לְהַעֲלוֹת לְרוּמָם וּלְתַקֵּן הַרִיסוֹת וְחֻרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
הַקְדוּשָׁה לְקִשּׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנוֹ
יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקִים בְּנוֹ מְהֵרָה מִקְרָא
שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָּנָה בְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה
יְהִיָּה שְׁבַע־עֶשְׂרִים בְּאֹרֶךְ שְׁבַע־עֶשְׂרֵת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁב־י
הַקְדוּשׁ וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בֶּן עֲזִיחָה, יַעֲמֹד לָנוּ
לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנִבְרָא עַד סוּפּוֹ בְּרָצוֹנוֹ וּבְרָצוֹן
יִרְאִיו. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתָנוּ עֲסוּקִים בְּחֻכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָהּ
תִּתְקַרֵּב הַגָּאוּלָּה, וְיִשְׁוַעְתָּהּ מְהֵרָה תַּצְמִיחַ, לְעֵלּוּי
שְׁכִינַת עֲוֹנוֹ בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקְוִים בְּנוֹ מִקְרָא שְׁפָתוֹב
"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אֹרֶךְ יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחֲד וְנִשְׁמוֹ
אַחֲד, אֲמֵן נִצַּח סֵלָה וְעַד. (נִסְחַת הַתַּפִּלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ הַקְדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵי שְׂמִינְתֵּינִי לְלִמּוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְדוּשׁ
הַזֶּה וְיִהְיֶה עֲלֵיָאָה, וְזִכּוֹת הַתַּנְאִים הַקְדוּשִׁים שֶׁלְּמִדְּנוּ
תּוֹרָתָם יַעֲמֹד לָנוּ וּלְזֹרְעֵנוּ וְנִזְכֶּה לְהַבְטִיחַ הַנְּבִיא

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
טוֹב וּמַטִּיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
[עָלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵי אָבוֹת שְׁעָשׂוֹ רְצוֹנָךְ.
בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ.
וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וּשְׂמַחְנוּ בְּתַקְנוֹנוּ. וְהָשִׁב שְׂכִינְתְּךָ
לְתוֹכוֹ, וְהָשִׁב בְּהֵימִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְיוֹיִם לְדוֹכָנָם
לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם. וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְגִוְיָהֶם. וּמִלֵּאָה
הָאָרֶץ יַדְעָה אֶת יְהוָה יֵהוּדָה יֵאֱהוּדָה לִירְאָה וּלְאַהֲבָה
אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא אֲמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.
(ס"ח)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נָהָר יַיִרָב וַיִּבֶשׁ,
(שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶּשׁ וְהִיא
יִבֶּשֶׁה, צוֹנְחִים הַבָּנִים לְמַטָּה בְּיַחְדּוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל, וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (משלי א כח) אֵין
יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נבְּרָא כָּלל בְּעוֹלָם

וְכִךְ מִי שֶׁגִּזְרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבָלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שֶׁבַּעַל
פֶּה וּמִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, וְגִזְרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בָּהֶן,
וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָּא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוֹד, בְּוֹדָאִי
כְּבָלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲנֵן מֵאוֹתוֹ נָהָר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְּרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
שֶׁבִּכְתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבַּעַל פֶּה, שֶׁנֶּחֱשֵׁב לוֹ כְּבָלוֹ הַחֲזִיר
הָעוֹלָם לְתֹהוּ וּבִהוּ, וְגִזְרֵם עֲנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום זוה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאֶרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזָר: אָבָא, וְהִירִי קָרָא לוֹ יִבֶּשֶׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה
 לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה
 המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ,
 ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים,
 זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לַיַבֶּשֶׁה אֶרֶץ וּלַמֶּקְנָה
 הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב
 בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים
 ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו
 הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו
 ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד
 הוציא למינהו את כל אחד כראוי. עץ פרי - זה
 תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד כראוי
 (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה
 צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה,
 שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה
 ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו
 בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו
 החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל
 אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את
 המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שִׁבְתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְּׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאן שַׁבָּת, כְּגַד
 הַשְׁכִּינָה הָעֲלִינָה וְהַתְּחַתּוֹנָה. "לְדֹרֹתָם", מֵהוּ
 לְדֹרֹתָם? אֵלֶּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָּהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְתֵי הַלֵּב, וּמִתְּפַנֶּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנֵיהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אוֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגַד שְׁתֵּי כָלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹד, בָּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סָבָא - עֲמוּד הָאֱמָצְעִי - תְּפֹאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב'). וְנִהַר, יֵשׁ נִהַר וַיֵּשׁ נִהַר, יֵשׁ נִהַר הַנִּקְרָא נִהַר פְּלָגִיו,
 וַיֵּשׁ נִהַר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלָתְךָ", זֶה הַנִּהַר
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹכֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֱמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וּמִגִּיעַ עַד צְדִיק - יְסוֹד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגָנָה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְכֵּן
הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹּא יִתְקַרֵּב
שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמָּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגִּיהֶנֶם,
שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שֶׁכָּל מִי
שֶׁכּוֹעֵם בָּאֵלּוּ מְדַלִּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגִּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
מְלָאכוֹת חֹסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מַלְקִיּוֹת חֹסֵר
אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלָּל זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵן נִחְשָׁבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מַלְקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבָּת שְׁתֵּים, הֵם
עֲקִירָה וְהִנָּחָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שֶׁעוֹקֵר
חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמִרְשׁוֹתוֹ,
בָּאֵלּוּ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֻקּוֹר
נִשְׁמָתוֹ מִרְשׁוֹת שְׁלָה וּמַנִּיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
מָרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הָרָבִים, וְכֵן הוּא מִי
שֶׁמּוֹעֵל בָּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ וּמַעְבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
נְכַרְיָה. שְׁבִתָּא"י הוּא טַחּוּל, חֲמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמָרָה,
שְׁבִתָּא"י עָלֶיהָ נֶאֱמַר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
בּוֹ אֲבָל נִחְשִׁים וְעֻקְרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמָאֻן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנֵי בָּבֶל, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְּבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֵאֲשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מָקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבִרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֻרָתִי אֲנִי בֹרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיִךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְנֶפֶךָ שֶׁל טָפָה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמֶרֶת הַשְּׂכִינָה: "פְּשִׁמְתִּי אֶת בִּתְנִיתִי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצִיתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אֲטַנְפֶּם", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבִמְאָכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (ותיקון"י תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדור רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדיש, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלִיהוּ הַנָּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רַבּוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים, נֶעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאֵין מַחְשָׁבָה אוֹ תַּפְסִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוּשֶׁר אוֹתָם וּמִיחַד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שֶׁמִּבְדִּיל וּמִפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מִפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדָּרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שֶׁמִּנְהִיג לָהֶם. וְאֵין מִי שֶׁמִּנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צֶדֶד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶת לָהֶם, שִׁמְהֵם פּוֹרְחִים נִשְׁמוֹת לְבַנֵּי אָדָם, וְכִמְהָ גּוֹפִים תִּקְנֶת לָהֶם, שֶׁנִּקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְבוּשִׁים שֶׁמְכַסִּים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתִקּוֹן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנֻגַּד הַגּוֹף. נִצָּח וְהוּד כְּנֻגַּד שְׁנֵי רִגְלָיו. יְסוֹד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שֶׁבַעֲלָ פֶה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻקָּה הִיא הַמַּחֲ, הִיא הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבְּפָנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻקָּה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנִּסְתָּרוֹת לִּי אֶלְקִינִי. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מִגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובך אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנקראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף בדרך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקופה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לך צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לך לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לך ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לך ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרובים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואומרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כך, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לך סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הפה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הפה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.